

LATVIJAS REPUBLIKAS ĢENERĀLPROKURORA ZIŅOJUMS

PAR 2024. GADĀ PAVEIKTO UN
2025. GADA DARBĪBAS PRIORITĀTĒM

Saturs

Prokuratūras darbības stratēģijā noteikto prioritāšu izpilde 2024. gadā.....	6
Kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā	8
Prokuratūras galvenie darba statistiskie rādītāji krimināltiesiskajā jomā valstī kopumā	8
Apsūdzēto attaisnošana tiesā un attaisnošanas iemesli.....	17
Tiesu apgabalu prokuratūru un to darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru paveiktais	18
Informācija par aktuālāko lietu virzību vai rezultātu.....	21
Starptautiskās sadarbības loma kriminālprocesa īstenošanas kvalitātes nodrošināšanai	42
Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem	59
Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā.....	59
Kriminālprocesa īstenošana noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanā	65
Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu.....	78
Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību ģimenē	81
Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas	86
Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu apriti	91
Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko un citu apreibinošu vielu ietekmē	93
Operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas kvalitatīva uzraudzība	98
Personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzības ārpus krimināltiesiskās jomas īstenošana	104
Iesniegumu izskatīšana par tiesas nolēmumu protestēšanu	104
Prokuroru piemērotie reaģēšanas līdzekļi personu un valsts tiesību aizsardzības jomā.....	105
Prokuroru piedalīšanās tiesvedībās valsts un personu tiesību aizstāvībā ārpus krimināltiesību sfēras	109
Iesniegumu izskatīšana par pirmstiesas kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu	110
Prokuroru veiktie papildu pienākumi personu un valsts tiesību aizsardzības sfērā	111
2024. gada prioritāšu izpilde personu un valsts tiesību aizsardzības sfērā.....	112
Prokuratūras pārvaldības uzlabošana – mūsdienīgu vadības metožu ieviešana; iekšējo procesu efektivitātes nodrošināšana; digitālās transformācijas pasākumu īstenošana..	114
Kvalificēta prokurora atbalsta personāla piesaiste, prokurora palīga institūta attīstība un ilgtspēja	114

Prokuratūras informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības stratēģijas izstrāde, Prokuratūras informācijas sistēmas (ProIS) attīstības pasākumu īstenošana	119
Pasākumi prokuratūras pamatdarbības un atbalsta procesu digitalizācijai.....	121
Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas procesu digitalizācija un iekšējo normatīvo aktu aktualizācija	122
Prokuratūras lomas un prokurora profesijas uzdevumu skaidrošana sabiedrībai	123
Prokuratūras sabiedrisko attiecību un komunikācijas aktivitāšu plānošana un īstenošana.....	123
Sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem	124
Komunikācija digitālajā vidē.....	124
Īstenotie pasākumi – kampaņas sabiedrības izpratnes veicināšanai	126
Prokuroru un darbinieku prasmju attīstība un iesaistīšanās veicināšana, nodrošinot ētikas un integritātes principu ievērošanu	129
Profesionālās attīstības modeļa pārvaldība, nodrošinot ilgtermiņa un aktuālu kvalifikācijas paaugstināšanu	129
Prokuroru darba pienākumu izpildei nepieciešamais metodiskais atbalsts	130
Prokuroru–koordinators ieguldījums darba kvalitātes un sadarbības uzlabošanai	133
Prokuroru un darbinieku motivācijas un iesaistes izpēte.....	133
Pasākumi ētikas normu iedzīvināšanai	134
Prokuratūrā izveidotā trauksmes celšanas kanāla popularizēšana.....	137
Prokuroru atestācijas komisijas darba pārskats.....	139
Prokuroru kvalifikācijas komisijas darba pārskats.....	142
Prokuratūras darbības prioritātes 2025. gadā	145
Pielikumi.....	147
1. pielikums. Prokuratūras personālsastāvs	147
2. pielikums. Prokuratūras struktūra.....	149
3. pielikums. Prokuratūras darbībai piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietojums.....	150

Godātais lasītāj!

Foto: Toms Norde, Tieslietu padome

Aizvadīts kārtējais gads, kurā prokurori aktīvi realizējuši savas funkcijas, aizsargājuši mūsu kopīgās intereses un vērtības, kā arī turpināts darbs pie prokuratūras iekšējo procesu pilnveidošanas un attīstības.

Esam pauduši stingru nostāju par piemērojamo sodu apsūdzētajiem par personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai vai nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā un iesnieguši protestus visos gadījumos, kad tiesa noteikusi būtiski mazāku sodu, nekā to tiesas debatēs lūdza prokurors.

Uzskatām, ka efektīvs sods par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar valsts drošības apdraudējumu, ir vienīgi brīvības atņemšana un ne mazāk par pusi no maksimālā brīvības atņemšanas ilguma, kāds par konkrēto noziedzīgo nodarījumu paredzēts likumā. Stingra nostāja soda noteikšanā ir būtiska, lai panāktu, ka notiesātais un citas personas pilda likumus un atturas izdarīt noziedzīgus nodarījumus.

Turpinoties karam Ukrainā, nodrošinām mūsu prokuroru dalību starptautiskajā izmeklēšanas grupā, kas izmeklē Starptautiskajai Krimināltiesai piekritīgus noziegumus. Tāpat ir pagarināta mūsu prokurores dalība Eiropas Savienības Padomdevēja misijā civilā drošības sektora reformām Ukrainā.

Ģenerālprokuratūrā esam veikuši pārbaudes par jautājumiem, kas plaši izskanējuši sabiedrībā, un atbilstoši konstatētajam rīkojušies. Piemēram, esam uzsākuši kriminālprocesu par *Rail Baltica* projekta ieviešanu, vērtējot, vai valstij nodarīti zaudējumi lielā apmērā, esam pieprasījuši Rīgas pašvaldībai izskatīt jautājumu par valdījuma un īpašuma tiesību atjaunošanu uz 22 zemesgabaliem lidostai "Rīga" pieguļošajās teritorijās.

Nozīmīgs darbs paveikts, lai sagatavotos Moneyval 6. novērtēšanas kārtai, apkopojot statistisko informāciju, sniedzot atbildes uz informācijas pieprasījumiem par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un apkarošanas sistēmas, tostarp prokuratūras, darba efektivitāti un piedaloties Moneyval ekspertu klātienēs vizītēs Latvijā.

Visi prokurori aktīvi darījuši savu darbu, lai nodrošinātu, ka, it īpaši smagi un sevišķi smagi noziegumi, kas ne vienmēr izskan plašāk sabiedrībā, tiek izmeklēti un vainīgās personas sauktas pie atbildības. Par to liels paldies visiem prokuroriem! Vēlos uzsvērt, ka prokuratūra ir triju līmeņu struktūrvienību sistēma, kuru veido rajonu prokuratūras, tiesu apgabalu prokuratūras un Ģenerālprokuratūra un kurā katram prokuroram ir būtiska loma visas prokuratūras darbībā un efektīvā reaģēšanā uz likuma pārkāpumiem.

Lai nodrošinātu efektīvu, produktīvu un ekonomisku prokuratūras funkciju īstenošanai pieejamo resursu izlietojumu, turpinām kvalitatīvi īstenot visas prokuratūras darbības stratēģijā noteiktās prioritātes. No uzlabojumiem pamatfunkciju atbalsta jomā vēlos uzsvērt turpmāk minētos.

Esam pilnveidojuši personāla politiku, īstenojot un iedzīvinot praksē snieguma rādītājos balstītu prokuroru un darbinieku novērtēšanu, personāla atlīdzības un motivācijas sistēmu. Salīdzinoši lielais prokuroru skaits, kuri tuvākajos gados var izmantot savas tiesības doties izdienas pensijā, rada izaicinājumus personāla plānošanas jomā. Tāpēc esam veiksmīgi reformējuši prokurora palīga institūtu, izveidojuši un attīstījuši kvalificēta prokurora atbalsta personālu. 94 % no aptaujātajiem prokuroriem norāda, ka vecākais prokurora palīgs būtiski uzlabo prokurora darba produktivitāti. Šāds personāls arī nodrošina prokurora amata kandidātu rezervi, jo pagājušajā gadā 12 kvalificēta prokurora atbalsta personāla darbinieki jau iecelti prokurora amatā un vēl vairāki iekļauti prokurora amata kandidātu sarakstā.

Mūsdienu prokuratūras darbs nav iedomājams bez kvalitatīva informācijas un komunikācijas tehnoloģiju atbalsta, tāpēc turpinājām pamatdarbības un atbalsta procesu izvērtēšanu, kur iespējams procesu efektivitātes uzlabošanai ieviešot procesu digitalizāciju un automatizāciju. Norisinās darbs pie pārejas uz pilnībā elektroniska kriminālprocesa nodrošināšanu, turpinot Prokuratūras informācijas sistēmas attīstību, kas ir ne tikai svarīgs prokuratūras darba instruments, bet arī nozīmīga E-lietas arhitektūras daļa.

Vēlos pateikt paldies visiem sadarbības partneriem un visiem prokuratūrā strādājošajiem par paveikto ikdienā un prokuratūras darbības attīstībā!

Ģenerālprokurors
Juris Stukāns

Prokuratūras darbības stratēģijā noteikto prioritāšu izpilde 2024. gadā

Prokuratūras darbība 2024. gadā bija vērsta uz Prokuratūras darbības stratēģijā 2022.–2027. gadam (turpmāk – Stratēģija) definēto darbības prioritāšu un mērķu īstenošanu. Sagatavotais ziņojums par 2024. gadā paveikto (turpmāk – Ziņojums) strukturēts tā, lai tajā tiktu atspoguļoti būtiskākie rādītāji katrai prioritātei noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanai. Stratēģijā noteiktas septiņas prioritātes:

1. Kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā;
2. Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem;
3. Operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas kvalitatīva uzraudzība;
4. Personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzības ārpus krimināltiesiskās jomas īstenošana;
5. Prokuratūras pārvaldības uzlabošana – mūsdienīgu vadības metožu ieviešana; iekšējo procesu efektivitātes nodrošināšana; digitālās transformācijas pasākumu īstenošana;
6. Prokuratūras lomas un prokurora profesijas uzdevumu skaidrošana sabiedrībai;
7. Prokuroru un darbinieku prasmju attīstība un iesaistīšanās veicināšana, nodrošinot ētikas un integritātes principu ievērošanu.

Ziņojuma pirmās nodaļas pirmajā apakšnodaļā iekļauts pārskats par to, kādi pasākumi veikti, lai tiktu īstenots viens no prokuratūras darbības pamatkritērijiem un pirmā prioritāte – kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā. Apakšnodaļā iekļauta informācija gan par kopējiem statistiskajiem rādītājiem valstī, gan analizētas tendences salīdzinājumā ar 2022. un 2023. gada rezultātiem.

Stratēģijas otrā prioritāte nosaka, ka prokuratūras resursi īpaši jākoncentrē prioritārajiem darbības virzieniem. Tādēļ Ziņojuma pirmās nodaļas otrā apakšnodaļa veltīta prokuratūras atsevišķu prioritāro darbības virzienu raksturojumam.

Ziņojuma pirmās nodaļas trešā apakšnodaļa iepazīstina ar 2024. gadā paveikto, īstenojot vienu no prokuratūras pamatfunkcijām, kas saistīta ar operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas uzraudzību.

Būtiski svarīga prokuratūras funkcija ir personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzība ārpus krimināltiesiskās jomas. Pasākumi, kuri īstenoti, lai nodrošinātu prokuratūras darbības efektivitāti šajā jomā, aplūkoti Ziņojuma pirmās nodaļas ceturtajā apakšnodaļā.

Stratēģijas piektā prioritāte fokusējas uz to, lai, ieviešot mūsdienīgu prokuratūras pārvaldību, tiktu nodrošināta efektīva un ekonomiska prokuratūras resursu izmantošana. Būtiskākie pasākumi, kas veikti šajā jomā, ir kvalificētu prokurora atbalsta darbinieku piesaiste, attīstot prokurora palīga institūtu, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju stratēģijas īstenošana. Paveikto pasākumu apraksts šajā jomā iekļauts Ziņojuma pirmās nodaļas piektajā apakšnodaļā.

Apraksts par īstenojamajām komunikācijas un sabiedrisko attiecību aktivitātēm ar mērķi veicināt sabiedrības izpratni par prokuratūras lomu un prokuroru darbu atspoguļots Ziņojuma pirmās nodaļas sestajā apakšnodaļā.

Savukārt Ziņojuma pirmās nodaļas septītajā apakšnodaļā aprakstīta prokuroru un darbinieku profesionālās attīstības modeļa pārvaldība, iepazīstinot arī ar paveikto, lai prokuratūras darbā veicinātu ētikas un integritātes principu ievērošanu.

Stratēģijas piektās, sestās un septītās prioritātes īstenošanā būtiska ir Administratīvā direktora dienesta (turpmāk – ADD) loma, nodrošinot pamatdarbības atbalsta funkcijas, to izpildei nepieciešamos resursus, kompetenci un sadarbību.

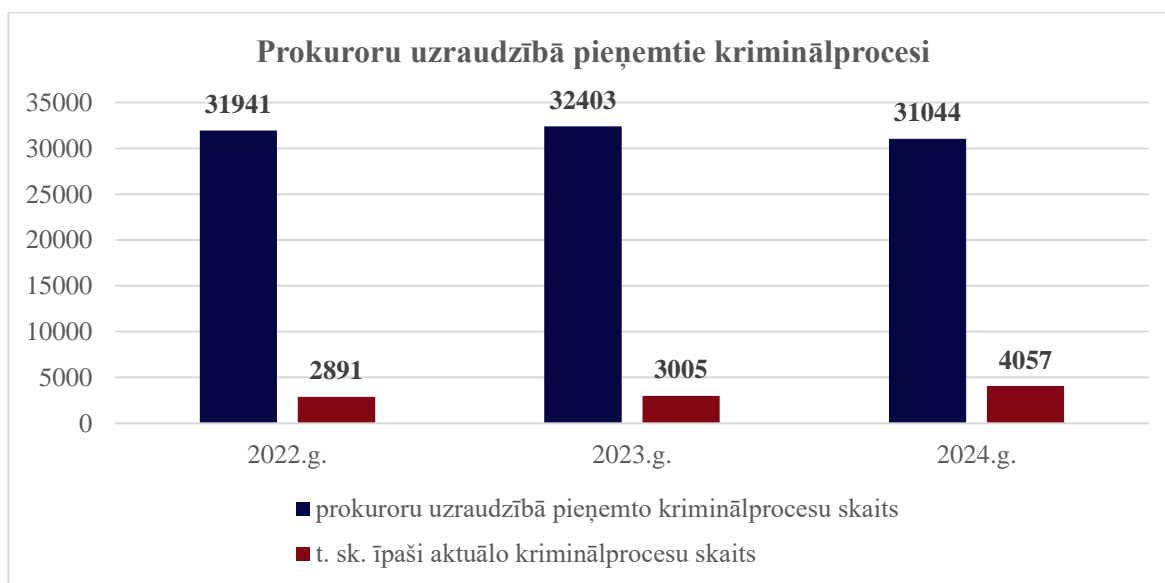
Ziņojuma otrā un trešā nodaļa veltīta Prokuroru atestācijas komisijas un Prokuroru kvalifikācijas komisijas darbības rezultātu aprakstam.

Ziņojuma pēdējā nodaļa iepazīstina ar 2025. gada darbības prioritātēm.

Kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā

Prokuratūras galvenie darba statistiskie rādītāji krimināltiesiskajā jomā valstī kopumā

Analizējot noziedzības stāvokli valstī, jāatzīmē, ka 2024. gadā reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits attiecībā pret 2023. gadu būtiski nav mainījies, 2024. gadā tas pieaudzis par 1,3 % (kopā reģistrēti 36 080 noziedzīgi nodarījumi). Turpina samazināties reģistrēto sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu skaits (2023. gadā attiecībā pret 2022. gadu tas samazinājās par 5,9 %, bet 2024. gadā attiecībā pret 2023. gadu šādu noziedzīgu nodarījumu skaits samazinājās par 7 %). 2024. gadā attiecībā pret 2023. gadu par 1,3 % pieaudzis reģistrēto smagu noziedzīgu nodarījumu skaits, savukārt reģistrēto mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu skaits pieaudzis par 4,9 %.

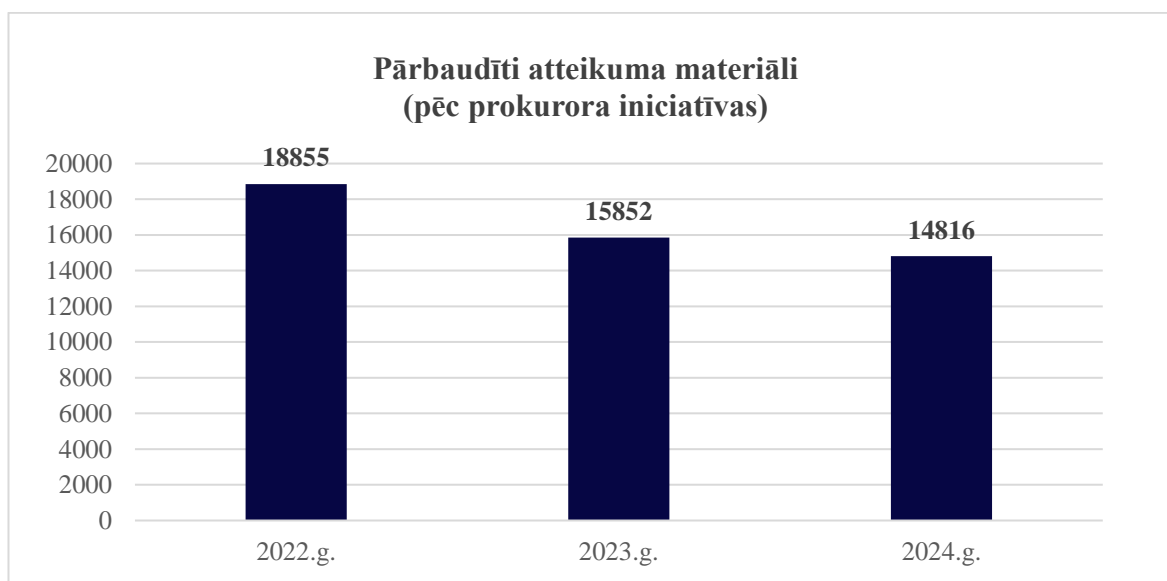
2024. gadā valstī uzsākti 31 044 kriminālprocesi, kas vienlaicīgi ir prokuroru uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaits (uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaits 2024. gadā attiecībā pret 2023. gadu samazinājies par 4,2 %).

Katru gadu Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors nosaka īpaši aktuālas krimināllietas par konkrētiem Krimināllikumā (turpmāk – KL) paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem. 2024. gadā par tādiem noteikti, piemēram, noziedzīgi nodarījumi pret personas dzīvību un veselību, tai skaitā, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību, ja tie izdarīti pret nepilngadīgo, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas, noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu, tai skaitā valsts robežas nelikumīga šķērsošana, personas nelikumīga pārvietošana pāri valsts robežai, nodrošinot ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā, kā arī noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā u. c., kuru izmeklēšana atzīta par prioritāru.

2024. gadā prokurori uzraudzībā pieņēmuši 4057 kriminālprocesus par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem. Salīdzinot ar 2022. gadu, 2024. gadā īpaši aktuālu kriminālprocesu skaits pieaudzis par 40,3 %, kas daļēji skaidrojams ar to, ka par īpaši aktuāliem, kuru izmeklēšana ir prioritāra, atzīta virkne noziedzīgu nodarījumu, kuri iepriekš par tādiem nebija noteikti (piemēram, starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšana, valsts robežas nelikumīga šķērsošana, personas nelikumīga pārvietošana pāri valsts robežai, nodrošināšana ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā).

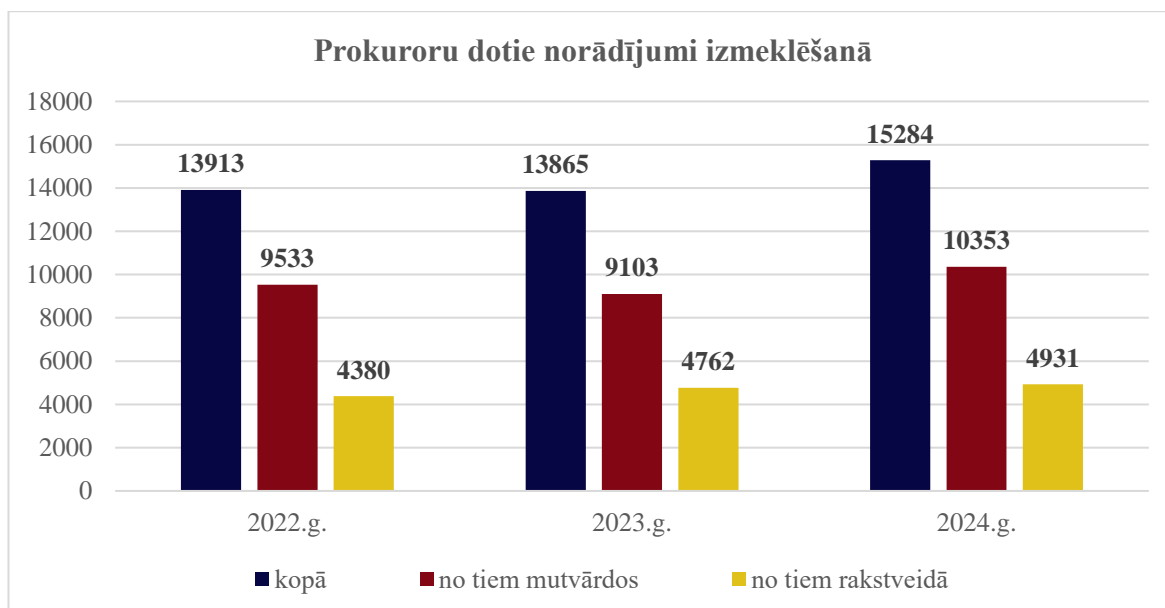
Kā redzams no diagrammas, turpina samazināties to kriminālprocesu skaits, kuri, izskatot fizisku un juridisku personu iesniegumus un sūdzības, atceļot lēmumus par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, sadalot kriminālprocesus un vienlaicīgi uzsākot jaunus kriminālprocesus, uzsākti prokuratūrā.

Analizējot statistiku, redzams, ka 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu un 2022. gadu, turpina samazināties to lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu skaits, kuru likumību prokurori pārbaudījuši pēc savas iniciatīvas. Tas daļēji saistīts ar to, ka prokurors jau pirms lēmuma pieņemšanas iesaistās materiāla pārbaudē, jo būtiski pieaug to gadījumu skaits, kad ar prokurora piekrišanu atteikts uzsākt kriminālprocesu par maznozīmīgu noziedzīgu nodarījumu.

2024. gadā šādi lēmumi pieņemti 4927 gadījumos, savukārt 2023. gadā – 4618 gadījumos, bet 2022. gadā – 3677 gadījumos (2024. gadā pieaugums, salīdzinot ar 2022. gadu, – 34 %). Šāda tendence vērtējama pozitīvi, jo laicīgi izdarītais secinājums, ka kriminālprocesa uzsākšana nav lietderīga, palīdz nenoslogot izmeklēšanas iestādes, kuru resursi nav pietiekami noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanai.

Izskatot sūdzības vai pārbaudot atteikuma materiālus pēc savas iniciatīvas, prokurori 2024. gadā atcēluši 1017 izmeklēšanas iestāžu lēmumus par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu. Jāatzīmē, ka, samazinoties pārbaudīto atteikumu materiālu skaitam, atcelto lēmumu skaits, salīdzinot ar diviem iepriekšējiem gadiem, būtiski nav mainījies – 2023. gadā prokuratūrā atcelti 1068, bet 2022. gadā – 1004 šādi lēmumi.

Analizējot 3 gadu griezumā prokuroru darbu izmeklēšanas uzraudzībā, jāatzīmē, ka pretēji iepriekšējo gadu tendencei, kad prokuroru doto norādījumu skaits samazinājās, 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, tas pieaudzis par 10,2 %. Atbilstoši ģenerālprokurora izvirzītajām prasībām prokuroriem jāiesaistās izmeklēšanā jau no tā uzsākšanas brīža, kad kopā ar izmeklētājiem tiek apspriesta, nenoformējot rakstveida norādījumus, izmeklēšanas virzība, veicamās izmeklēšanas un procesuālās darbības, jo īpaši par sevišķi smagiem, smagiem un īpaši aktuāliem noziegumiem.

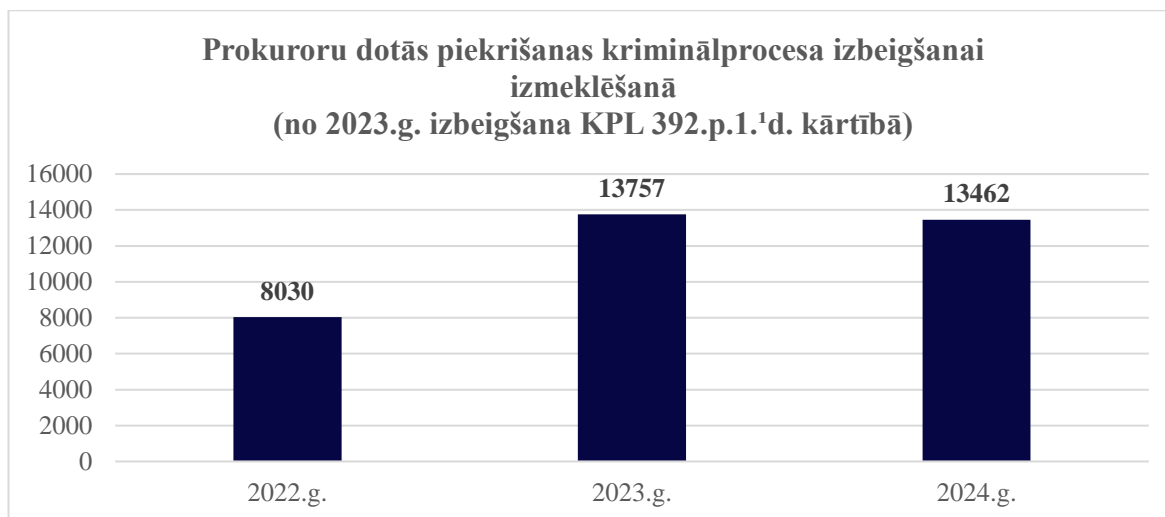
2024. gadā īpaši aktuālos kriminālprocesos prokurori devuši 2610 norādījumus (2023. gadā – 1510), kriminālprocesos par sevišķi smagiem noziegumiem – 2134 (2023. gadā – 2036), bet par smagiem noziegumiem – 5274 norādījumus (2023. gadā – 4379).

Realizējot izmeklēšanas uzraudzību, prokurori 2024. gadā 379 reizes (2023. gadā – 305, 2022. gadā – 257), kad novilcināšanas dēļ meklējamie priekšmeti vai dokumenti var tikt iznīcināti, noslēpti vai sabojāti, devuši piekrišanu kratīšanas izdarīšanai.

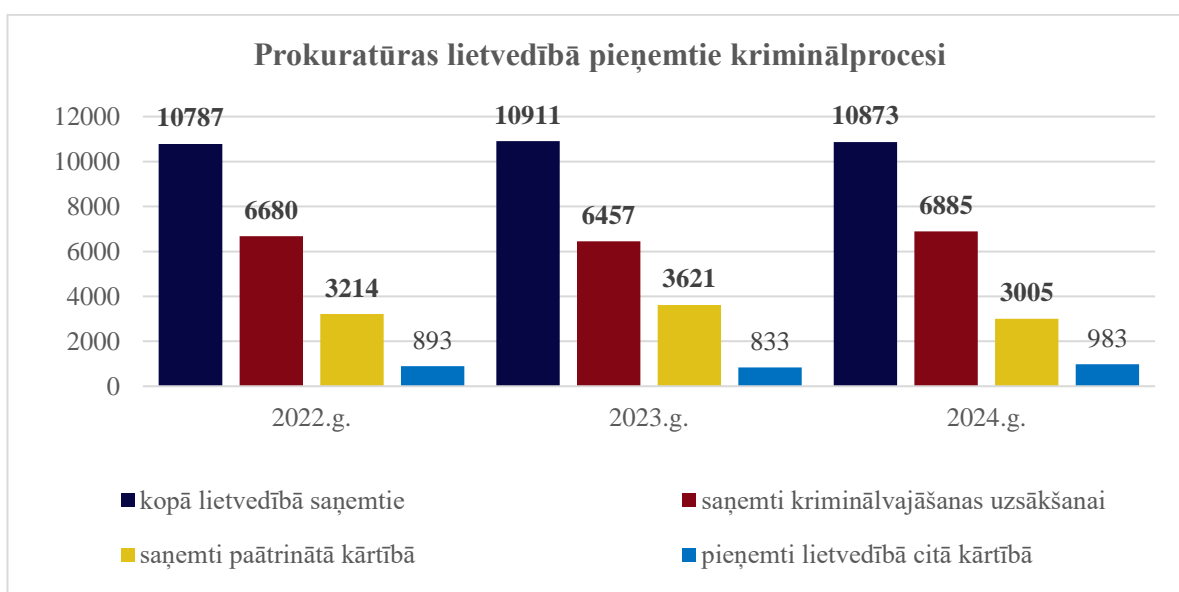
2024. gadā neatliekamajos gadījumos ar prokurora piekrišanu uzsāktas 40 (2023. gadā – 55, 2022. gadā – 58, 2021. gadā – 87) speciālās izmeklēšanas darbības. Salīdzinot šo rādītāju vairāku gadu griezumā, redzams, ka šādiem gadījumiem ir tendence samazināties.

2024. gadā par 19 % pieaudzis lēmumu skaits, kurus virsprokurori pieņēmuši par kriminālprocesu apvienošanu. 2024. gadā pieņemti 1640 šādi lēmumi (attiecīgi 2023. gadā – 1379, bet 2022. gadā – 1113).

2024. gadā būtiski nav mainījies to lēmumu skaits – 1040 (attiecīgi 2023. gadā – 1182, 2022. gadā – 1113) –, kurus, realizējot izmeklēšanas uzraudzību un izskatot sūdzības par kriminālprocesu veicošās amatpersonas rīcību vai lēmumiem, prokurori atcēluši.

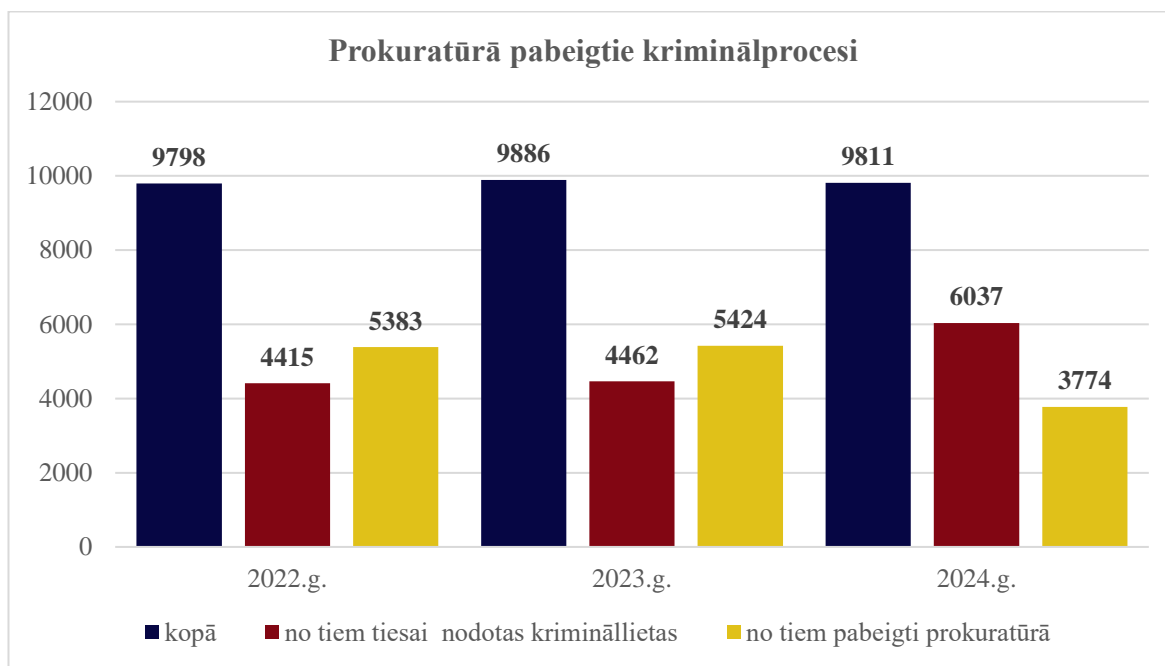
Analizējot statistiku, kas saistīta ar prokuroru iesaisti kriminālprocesos, kuros izmeklēšanas iestādēm nebija izdevies noskaidrot noziedzīgo nodarījumu izdarījušo personu, bet bija veiktas nepieciešamās kriminālprocesuālās darbības, jāatzīmē, ka likumdevējs 2022. gada 6. oktobrī (spēkā no 2022. gada 3. novembra) grozīja Kriminālprocesa likuma (turpmāk – KPL) normas un noteica, ka šādas kategorijas kriminālprocesus izmeklētājs ar prokurora piekrišanu var izbeigt (līdz minētajiem grozījumiem tos varēja apturēt). 2024. gadā izmeklēšanas iestādes ar prokurora piekrišanu izbeigušas 13 462 minētās kategorijas kriminālprocesus.

2024. gadā prokuratūras struktūrvienībās kopumā lietvedībā pieņemti 10 873 kriminālprocesi, kas ir nedaudz mazāk kā 2023. gadā. Kā redzams no diagrammas, 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, par 17 % samazinājies to kriminālprocesu skaits, kuri no izmeklēšanas iestādēm saņemti paātrinātā procesa kārtībā, tas ir, kad ne vēlāk kā 10 dienu laikā vai gadījumos, kad jāveic ekspertīze, ne vēlāk kā 30 dienu laikā no kriminālprocesa uzsākšanas dienas noskaidrota persona, kura izdarījusi kriminālpārkāpumu, mazāk smagu vai smagu noziegumu, un savākti pierādījumi, lai personu varētu saukt pie kriminālatbildības. Savukārt 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, par 6,6 % pieaudzis to kriminālprocesu skaits, kas saņemti vispārējā kārtībā kriminālvajāšanas uzsākšanai.

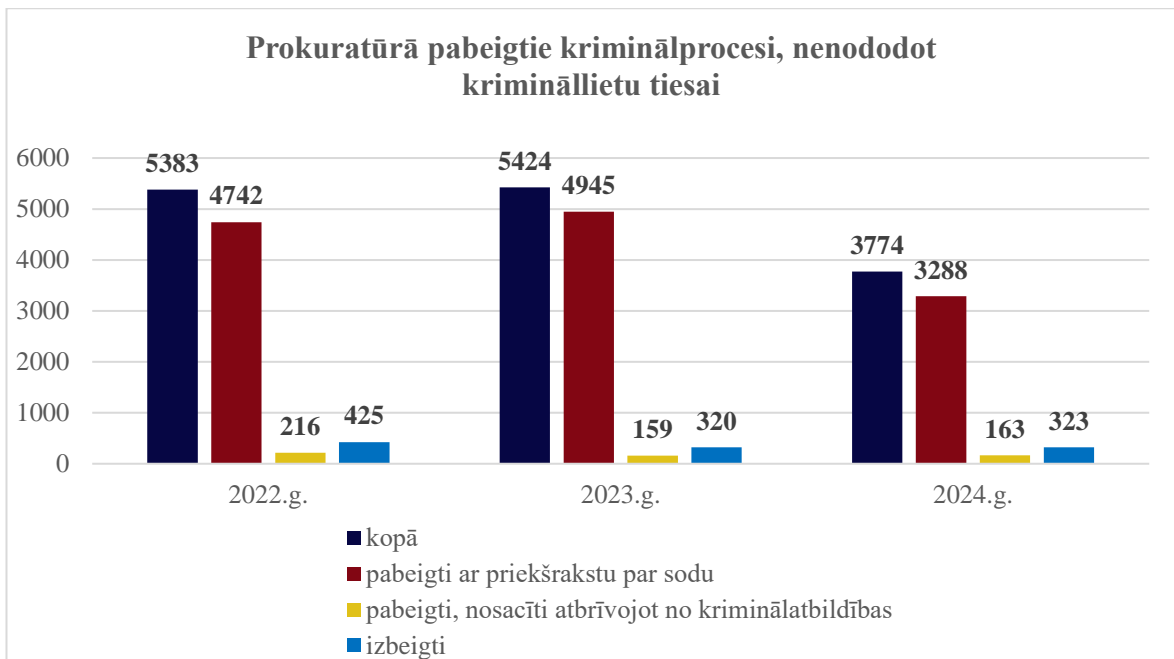
2024. gadā no kopumā visu prokuratūras struktūrvienību lietvedībā pieņemtajiem kriminālprocesiem 24,2 % bija kriminālprocesi par smagiem vai sevišķi smagiem noziegumiem (attiecīgi 2023. gadā – 24,3 %, 2022. gadā – 24,9 %).

2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, par 114,7 % pieaudzis kriminālvajāšanai saņemto kriminālprocesu skaits par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem (attiecīgi 2024. gadā – 975, 2023. gadā – 454, 2022. gadā – 468). Minētais skaidrojams gan ar sekmīgāku izmeklēšanas iestāžu darbu un prokuroru realizēto izmeklēšanas uzraudzību norādītās kategorijas lietās, gan daļēji ar to, ka 2024. gadā papildus noteikti atsevišķi noziedzīgi nodarījumi, kuru izmeklēšana atzīta par prioritāru.

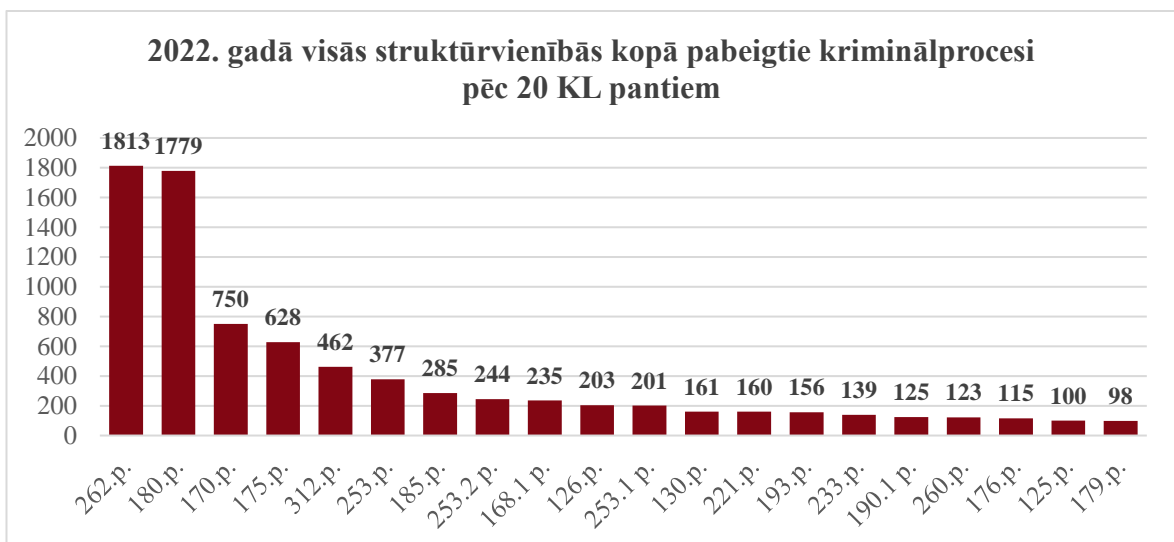
2024. gadā prokuratūrā kopā pabeigti 9811 kriminālprocesi. Analizējot datus 3 gadu griezumā, redzams, ka pabeigto pirmstiesas procesu skaits nav būtiski mainījies. Analizējot diagrammu, redzams, ka pretēji iepriekšējo gadu tendencei, kad bija vērojams prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu skaita pieaugums (2023. gadā prokuratūrā pabeigti 5424 jeb 55 % kriminālprocesu no visiem pabeigtajiem), tādējādi samazinot tiesu noslodzi, 2024. gadā prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu skaits būtiski samazinājies – pabeigti 3774 jeb 38,5 % kriminālprocesu no visiem pabeigtajiem.

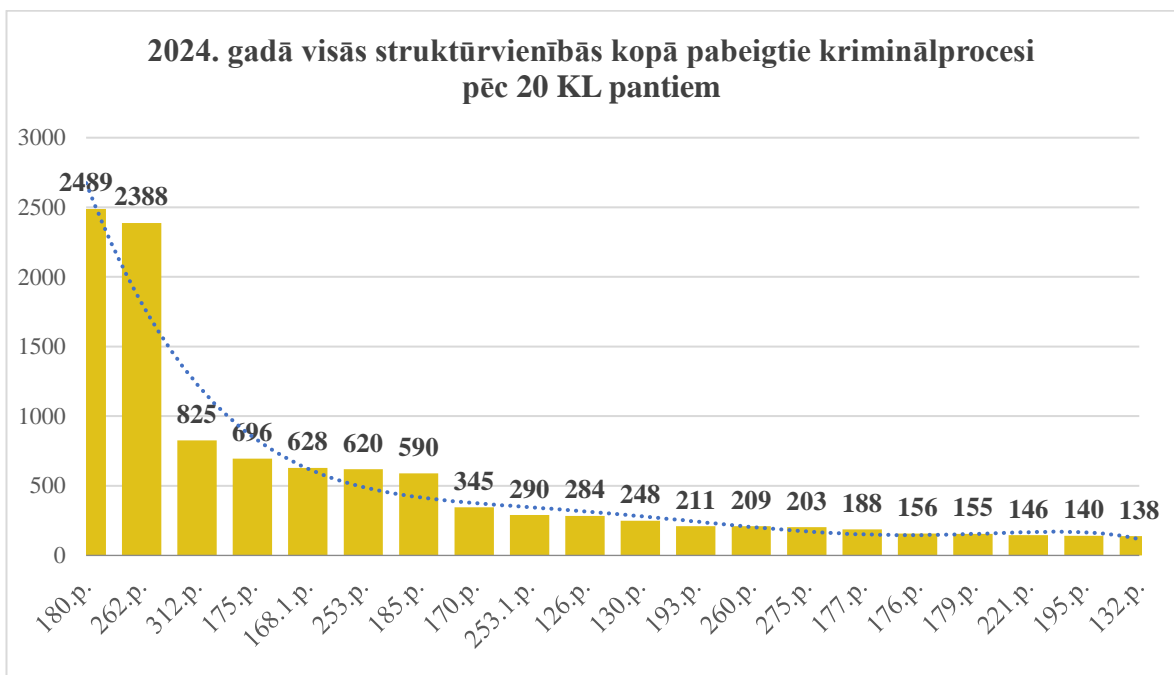
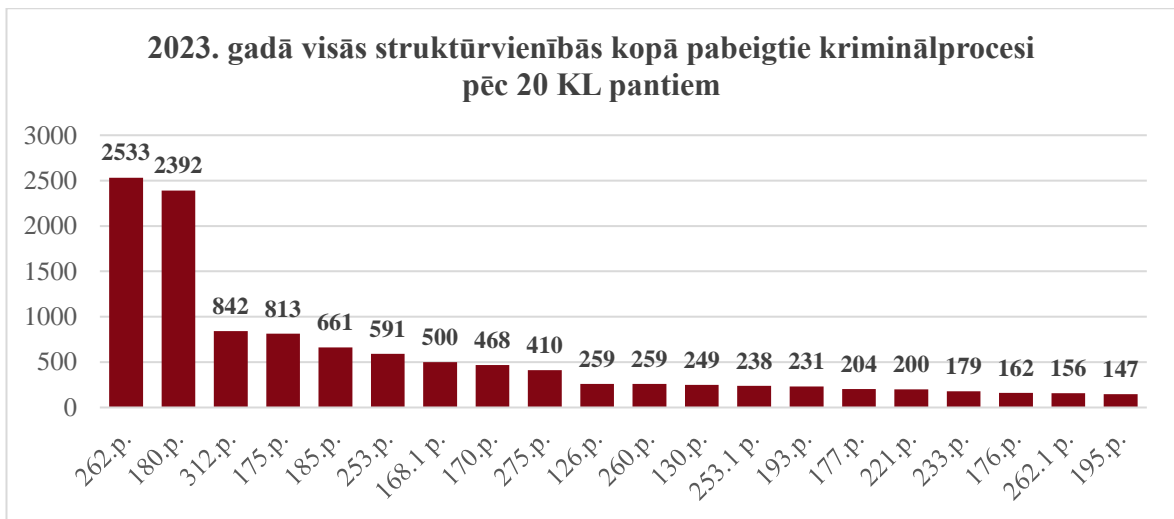
Minētais skaidrojams ar to, ka 2024. gada 4. jūlijā stājās spēkā grozījumi KL, ar kuriem mainīta kriminālsodu politika par atsevišķu kategoriju noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību, un nodarījumiem, kas izdarīti ceļu satiksmē alkohola un narkotisko vielu ietekmē. No daudzu KL pantu vai to atsevišķu daļu sankcijām izslēgti brīvības atņemšanai alternatīvie soda veidi – sabiedriskais darbs un naudas sods –, saglabājot tikai probācijas uzraudzību. Vienlaikus KL pārejas noteikumi noteica, ka par virkni noziedzīgu nodarījumu pamatsodu – probācijas uzraudzība – pilngadīgām personām sāk piemērot tikai ar 2025. gada 1. janvāri par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts pēc 2024. gada 31. decembra. Tādējādi par šiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti laika periodā no 2024. gada 4. jūlija līdz 2024. gada 31. decembrim, kriminālprocesus nevarēja pabeigt prokuratūrā, nenododot krimināllietu tiesai, un visos gadījumos tās bija virzāmas izskatīšanai tiesā.

Ņemot vērā minētos grozījumus KL, 2024. gadā būtiski samazinājies arī kriminālprocesu, kuri pabeigti ar prokurora priekšrakstu par sodu, skaits. Tā, piemēram, 2024. gada pirmajā pusgadā par KL 262. panta 1.¹ daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu sastādīti 437 prokurora priekšraksti par sodu, bet otrajā pusgadā tikai 73 priekšraksti par minētajā KL pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts līdz 2024. gada 3. jūlijam, lai gan abos pusgados par šo noziedzīgo nodarījumu kriminālvajāšanai saņemto kriminālprocesu skaits bija līdzīgs.

Pēdējo trīs gadu laikā prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu dinamika pēc KL pantiem redzama diagrammās, kurās norādīti 20 KL panti, pēc kuriem visās prokuratūras struktūrvienībās kopā kriminālprocess pabeigts visbiežāk.

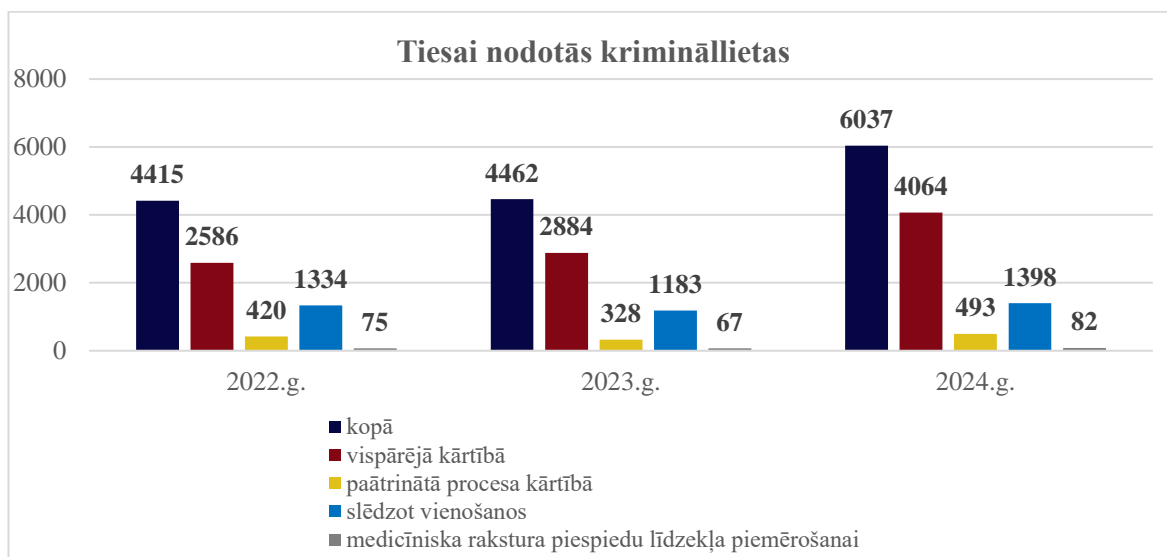
Analizējot norādītās diagrammas, redzams, ka nemainīgi gan 2023. gadā, gan 2024. gadā pirmajās trīs pozīcijās ir pabeigtie kriminālprocesi, kuros personas apsūdzētas par zādzības, krāpšanas, piesavināšanās neliela apmērā izdarīšanu, t. i., pēc KL 180. panta; par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisku vai citu apreibinošu vielu ietekmē, t. i., pēc KL 262. panta; un par izvairīšanos no tiesas nolēmuma pildīšanas, t. i., pēc KL 312. panta.

Beidzamo gadu laikā būtiski turpina pieaugt pabeigto kriminālprocesu skaits pēc KL 168.¹ panta, kas paredz atbildību par nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu. Ja 2021. gadā bija pabeigti 118 šādi kriminālprocesi, 2022. gadā – 235, 2023. gadā – 500, tad 2024. gadā jau 628 kriminālprocesi.

No diagrammām redzams, ka 2024. gadā turpina samazināties pēc KL 170. panta, t. i., par izvairīšanos no uzturēšanas, pabeigto kriminālprocesu skaits. 2024. gadā pabeigti 345 kriminālprocesi, 2023. gadā – 468 kriminālprocesi, bet 2022. gadā – 750 kriminālprocesi.

2024. gadā, otro gadu pēc kārtas, trīs gadu griezumā TOP 20 (KL panti, pēc kuriem visās prokuratūras struktūrvienībās kopā kriminālprocess pabeigts visbiežāk) atrodas kriminālprocesi,

kas pabeigti pēc KL 195. panta, t. i., par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. 2024. gadā pabeigti – 140 kriminālprocesi (2023. gadā – 147).

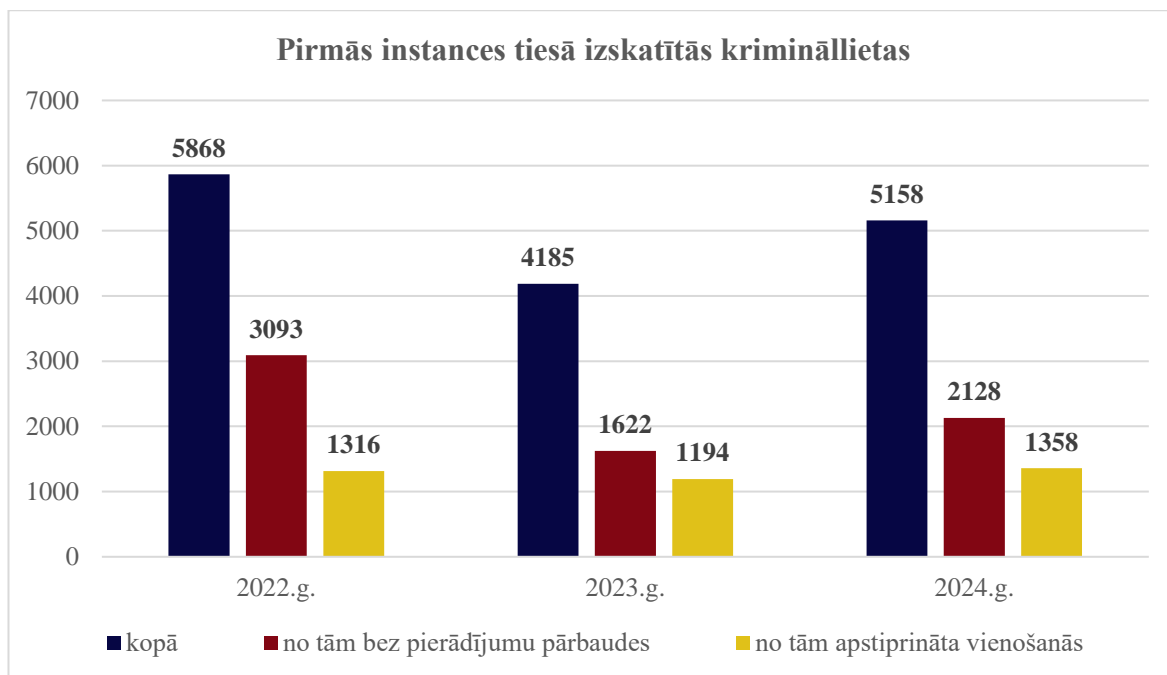

Salīdzinot statistiku par 2024. gadu un 2023. gadu, redzams, ka 2024. gadā būtiski pieaudzis tiesai kopā nodoto krimināllietu skaits. Galvenais iemesls šādam pieaugumam ir jau minētie grozījumi KL, kas neļāva kriminālprocesus pabeigt prokuratūrā, nenododot lietas tiesai. Tāpat pieaugums saistāms ar to, ka mainījies prokuroru pozīcija par apsūdzētajam piemērojamo soda veidu un mēru atsevišķu kategoriju lietās, piemēram, par noziedzīgiem nodarījumiem, kas vērsti pret valsts drošību vai saistīti ar vardarbību ģimenē, konkrēti, uzturot valsts apsūdzību tiesā, lūgt tiesu par minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu apsūdzētajiem piemērot reālu brīvības atņemšanas sodu.

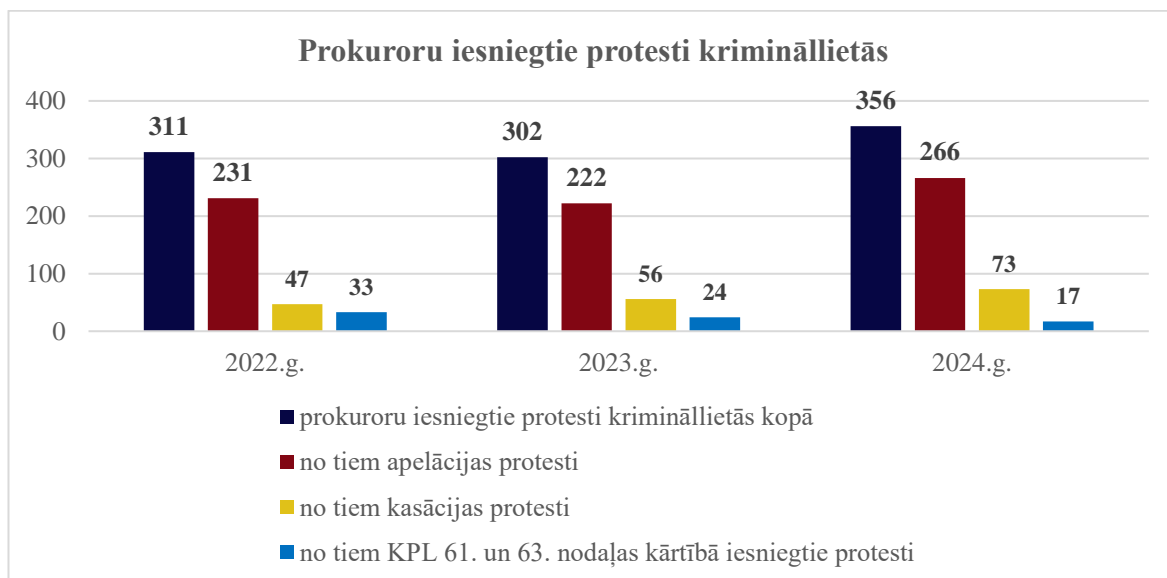
2024. gadā kopā tiesai nodotas 6714 apsūdzētās personas (tajā skaitā 240 nepilngadīgas personas) par 12 611 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.

2023. gadā kopā tiesai nodotas 5052 apsūdzētās personas (tajā skaitā 205 nepilngadīgas personas) par 9945 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.

2022. gadā kopā tiesai nodotas 5072 apsūdzētās personas (tajā skaitā 239 nepilngadīgas personas) par 8689 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.

2024. gadā pirmā instances tiesā ar nolēmuma taisīšanu izskatītas 5158 krimināllietas. No tām bez pierādījumu pārbaudes izskatīto lietu īpatsvars sastāda 41 % (2023. gadā – 38,7 %, bet 2022. gadā – 52,7 %). Savukārt vienošanās procesa kārtībā, apstiprinot prokurora noslēgto vienošanos ar apsūdzēto par vainas atzīšanu un sodu, izskatīto lietu īpatsvars 2024. gadā sastāda 26,3 % (2023. gadā – 28,5 %, 2022. gadā – 22,4 %).

2024. gadā krimināllietās kopā iesniegti 356 protesti. Kopā iesniegto protestu skaits, salīdzinot ar 2023. gadu, pieaudzis par 18 %, iesniegto apelācijas protestu skaits pieaudzis par nepilniem 20 %, kasācijas protestu skaits pieaudzis par 30 %, bet KPL 61. un 63. nodaļas kārtībā iesniegto procesu skaits samazinājies par 29 %.

2024. gadā tiesās izskatīti:

- ✓ apelācijas protesti par 188 personām, apmierināti protesti par 134 personām, bet noraidīti par 54 personām;
- ✓ kasācijas protesti par 48 personām, apmierināti protesti par 39 personām, bet noraidīti par 9 personām;

- ✓ protesti KPL 61. un 63. nodaļas kārtībā par 11 personām, apmierināti protesti par 10 personām, bet noraidīts par vienu personu.

Analizējot statistiku, redzams, ka beidzamo trīs gadu laikā turpina pieaugt apmierināto apelācijas protestu skaits – 2024. gadā apmierināti 71 %, 2023. gadā – 68,1 %, bet 2022. gadā – 66,5 % no izskatītajiem apelācijas protestiem.

2024. gadā būtiski pieaudzis apmierināto kasācijas protestu skaits, salīdzinot ar 2023. gadu. 2024. gadā apmierināti 81 % no izskatītajiem kasācijas protestiem, bet 2023. gadā – 50 %.

Apsūdzēto attaisnošana tiesā un attaisnošanas iemesli

2024. gadā 36 krimināllietās tika taisīti attaisnojoši spriedumi, 2 lietās kriminālprocess izbeigts sakarā ar prokurora atteikšanos no apsūdzības, no kurām vienā gadījumā prokurors atteicās no apsūdzības, jo tiesas izmeklēšanā tika atklāti jauni apstākļi, otrā gadījumā pēc noskaidroto apstākļu precizēšanas iztiesāšanas gaitā.

Attaisnojoši nolēmumi taisīti 25 krimināllietās pirmās instances tiesā, 6 krimināllietās apelācijas instances tiesā, savukārt 7 krimināllietās gan pirmās instances tiesā, gan apelācijas instances tiesā sākotnēji taisīja notiesājošu nolēmumu, taču attaisnojošs spriedums pieņemts, atkārtoti izskatot lietu apelācijas instances tiesā pēc Senāta nolēmuma.

Attaisnošanas pamatā 34 krimināllietās bija prokuroru un tiesu atšķirīgs pierādījumu vērtējums, 2 krimināllietās pieļauti trūkumi un nepilnības pirmstiesas procesa laikā.

Tiesu apgabalu prokuratūru un to darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru paveiktais

Darba organizācija

Prokuratūras struktūra un štati, kā arī tiesu apgabalu prokuratūru un rajonu (pilsētu) prokuratūru darbība 2024. gada ietvaros noteikta ar ģenerālprokurora pavēli Nr. 4 “Par prokuratūras struktūru un štatiem, tiesu apgabalu prokuratūru un rajonu (pilsētu) prokuratūru darbības teritoriju” – līdz 2024. gada 30. septembrim tās 2022. gada 28. novembra redakcijā, bet no 2024. gada 1. oktobra tās 2024. gada 18. jūnija redakcijā, kurā ietvertas ģenerālprokurora 2024. gada 11. jūnija pavēlē Nr. 145 “Par prokuratūras struktūrvienības reorganizāciju” noteiktās prokuratūras strukturālās izmaiņas, kas paredz vienmērīgāka prokuroru darba slodzes sadalījuma nodrošināšanai ar 2024. gada 1. oktobri no prokuratūras struktūras un štatiem izslēgt Daudznozaru specializēto prokuratūru, tajā likvidētās 36 prokurora amata vietas ieviešot Rīgas tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona (pilsētas) prokuratūrās un darbības jomā iekļautajās specializētajās rajona prokuratūras statusa nozaru prokuratūrās.

Rajonu (pilsētu) prokuratūru prokuroru darbs tiek organizēts atbilstoši prokuroru specializācijai, ņemot vērā noslodzi, dežūru grafikus, bet atsevišķās prokuratūras struktūrvienībās papildus minētajam arī teritoriālo principu. Specializācija parasti noteikta pēc noziedzīgu nodarījumu kategorijām, kam nepieciešamas specifiskas zināšanas, vai kriminālprocesos, kas tiek veikti par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem, kas par tādiem noteikti ar Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora rīkojumu. Savukārt tiesu apgabalu prokuratūru prokuroru, kuri veic amatā augstāka prokurora funkcijas, slodzes sadalījums pamatā notiek pēc principa, ka katram rajona (pilsētas) prokuratūras prokuroram noteikts konkrēts amatā augstāks prokurors attiecīgajā tiesas apgabala prokuratūrā. Tāpat saistībā ar prokuroru darba organizēšanu norādāms, ka papildus visā prokuratūrā ieviestajam prokuroru koordinatoru institūtam atsevišķos reģionos tiesas apgabala ietvaros darbojas koordinējošo prokuroru modelis. Piemēram, Latgalē šo lomu pilda Latgales tiesas apgabala prokuratūras virsprokurors, virsprokurora vietnieki un prokurori. Arī šajā gadījumā koordinējošo prokuroru darbības pamatā ir prokuroru kompetence un specializācija.

Tiesas apgabala līmeņa prokuratūras prokurori saskaņā ar KPL 46. pantu realizē amatā augstāka prokurora pilnvaras un atbilstoši tajā noteiktajiem pienākumiem un tiesībām izlemj sūdzības par uzraugošā prokurora un prokurora – procesa virzītāja lēmumiem un rīcību; dod norādījumus izmeklētājam, uzraugošajam prokuroram vai prokuroram – procesa virzītājam par procesa veida izvēli, pirmstiesas procesa virzību un izmeklēšanas darbību veikšanu; pilnvaru ietvaros atceļ izmeklētāja, izmeklēšanas grupas dalībnieka vai amatā zemāka prokurora lēmumus; dod norādījumus valsts apsūdzības uzturētājam par pierādījumu pārbaudes taktiku un papildu pierādījumu avotu pieteikšanu; izlemj valsts apsūdzības uzturētāja ierosinājumu atteikties no apsūdzības uzturēšanas tiesā, to apstiprinot vai uzņemoties to pašam.

Papildus KPL noteiktajām pilnvarām amatā augstākiem prokuroriem kā koordinējošajiem prokuroriem attiecīgajā darbības virzienā prokuratūras iekšējos tiesību aktos vai ar virsprokurora rīkojumu uzdots pastāvīgi apkopot informāciju par problēmām, kas traucē izmeklēšanas kvalitatīvai norisei, organizēt aktuālo problēmjaudājumu apspriešanu un sekmēt vienotas pieejas formulēšanu specializācijas ietvaros, kā arī regulāri sniegt informāciju tiesas apgabala prokuratūras virsprokuroram par normatīvo aktu piemērošanas aktualitātēm un praktiskajiem risinājumiem, lai nodrošinātu optimālu un efektīvu pirmstiesas kriminālprocesa virzību un tiesvedību krimināllietās.

Kopumā visās tiesu apgabalu prokuratūrās prokurori arī 2024. gadā joprojām turpināja realizēt izmeklēšanas uzraudzību kriminālprocesos, kas nodoti viņiem uzraudzībā līdz amatā augstāka prokurora institūta izveidei un līdz 2022. gadam bija piekritīgi tiesas apgabala līmeņa prokuratūrām, kā arī uzturēja valsts apsūdzību krimināllietās, kuras izskatīšanai tiesā nosūtījis kāds no tiesas apgabala līmeņa prokuratūras prokuroriem, vai krimināllietās, kurās valsts apsūdzību uzturējis rajona līmeņa prokuratūras prokurors un, pildot amatā augstāka prokurora funkcijas, iesniegts protests.

Amatā augstāka prokurora funkcijas izpildi raksturojošie rādītāji

Amatā augstāka prokurora pilnvaras tiesu apgabalu prokuratūru prokurori realizē tajos kriminālprocesos, kuros prokurora funkcijas pilda rajona (pilsētas) prokuratūras prokurors vai virsprokurors. Viņu darbības, realizējot amatā augstāka prokurora pilnvaras, kas apkopotas katras tiesas apgabala prokuratūras virsprokurora ģenerālprokuroram iesniegtajā pārskatā par iepriekšējā gadā paveikto un nākamā gada darbības prioritātēm, norādītas turpmāk.

Kurzemes tiesas apgabala prokuratūrā, neraugoties uz personālsastāva samazinājumu, prokurori (uz 2024. gada 31. decembri – 4, t. sk. viens prokurora pienākumu izpildītājs) aktīvi veica amatā augstāka prokurora funkcijas. Kopumā gada ietvaros Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurori deva 153 norādījumus izmeklēšanā (salīdzinājumam – 2023. gadā doti 19 norādījumi), t. sk. 63 norādījumus īpaši aktuālās krimināllietās; izskatīja 116 sūdzības, t. sk. 22 sūdzības kā amatā augstāki prokurori, no sūdzību kopskaita 58 sūdzības apmierinātas, bet 58 noraidītas. Izmantojot amatā augstāka prokurora pilnvaras, dotas 37 piekrišanas kriminālprocesa izbeigšanai (arī piekrišanas atteikt uzsākt kriminālprocesu). Uzraugot amatā zemākus prokurorus, veiktas 64 darbības, bet 509 darbības – uzraugot izmeklēšanas iestādes.

Latgales tiesas apgabala prokuratūras 8 prokurori, realizējot amatā augstāka prokurora pilnvaras, 2024. gadā pārbaudīja 893 kriminālprocesa materiālus; deva kopā 210 mutiskus un rakstiskus norādījumus izmeklētājiem un amatā zemākiem prokuroriem par izmeklēšanas darbību veikšanu un pirmstiesas procesa virzību (2023. gadā doti 120 norādījumi); atcēla 3 procesa virzītāja vai amatā zemāka prokurora nepamatoti pieņemtus lēmumus; atjaunoja 3 izmeklēšanas iestādē nepamatoti izbeigtos kriminālprocesus; piedalījās 12 kriminālprocesa virzības un gaitas apspriedēs saskaņā ar ģenerālprokurora rīkojumiem; izskatīja 132 sūdzības, no kurām 19 sūdzības apmierināja, atceļot izmeklētāja vai amatā zemāka prokurora lēmumu; iesniedza 2 prokurora iesniegumus par pirmstiesas kriminālprocesā pieļautajiem likuma pārkāpumiem. Turklāt Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurori kā amatā augstāki prokurori devuši 45 piekrišanas amatā zemākiem prokuroriem pabeigt kriminālprocesu, sastādot prokurora priekšrakstu par sodu, un 18 piekrišanas kriminālprocesa izbeigšanai, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.

Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras 6 prokurori veica visas likumā noteiktās amatā augstāka prokurora funkcijas. Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras virsprokurors norāda, ka atsevišķos gadījumos tiesas apgabala prokuratūras prokuroru faktiskā noslodze kriminālprocesos, kas prokuroru uzraudzībā pieņemti līdz 2022. gadam, traucē sniegt maksimālu ieguldījumu amatā augstāka prokurora pilnvaru realizēšanā, jo daži prokurori vēl joprojām veic izmeklēšanas uzraudzību, kriminālvajāšanu un valsts apsūdzības uzturēšanu šajos kriminālprocesos. Tomēr, arī ievērojot minēto apstākli, kopumā tiesas apgabala prokuratūras prokuroru kā amatā augstāku prokuroru sniegums 2024. gadā vērtējams pozitīvi. Tā Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurori kā amatā augstāki prokurori 2024. gadā pārbaudīja Vidzemes prokuratūras prokuroru uzraudzībā esošus 733 kriminālprocesus, apspriežot to iespējamo virzību; deva 186 (pārsvarā mutiskus) norādījumus par nepieciešamību kriminālprocesos veikt papildu izmeklēšanas darbības;

deva piekrišanu 36 kriminālprocesu pabeigšanai ar prokurora priekšrakstu par sodu vai piemērojot nosacītu atbrīvošanu no kriminālatbildības; pārrunāja valsts apsūdzības uzturēšanu tiesā, iztiesāšanas gaitu, noziedzīga nodarījuma sastāva esamību, iepriekš Prokuratūras informācijas sistēmā (turpmāk – ProIS) vai Tiesu informatīvajā sistēmā (TIS) noklausoties tiesas sēžu ierakstus; palīdzēja sagatavot lēmumus par personas saukšanu pie kriminālatbildības par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem; laboja Vidzemes prokuratūras prokuroru sagatavotos lēmumus par personas saukšanu pie kriminālatbildības; deva piekrišanas informācijas pieprasīšanai no elektronisko sakaru komersantiem gadījumos, kad uzraugošais prokurors ir prombūtnē; ar prokuroriem pārrunāja prokurora protesta iesniegšanas/neiesniegšanas pamatu; sniedza atbalstu prokurora protesta sagatavošanā; KPL kārtībā izskatīja kopā 118 sūdzības, 68 no tām kā amatā augstāki prokurori, atceļot 3 Vidzemes prokuratūras prokuroru un 6 izmeklēšanas iestāžu amatpersonu pieņemtus nepamatotus nolēmumus; atjaunoja 2 Vidzemes prokuratūrā un 6 izmeklēšanas iestādēs izbeigtus kriminālprocesus un atcēla 1 izmeklēšanas iestādes lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Zemgales tiesas apgabala prokuratūrā amatā augstāka prokurora pilnvaras realizēja 8 prokurori. Diviem no viņiem noteikta specializācija kriminālprocesos, kuros izmeklējamais noziedzīgais nodarījums kvalificēts pēc KL 195. panta trešās daļas (noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana), bet seši prokurori pildīja amatā augstāka prokurora pienākumus bez konkrētas specializācijas. 2024. gadā ProIS kopā fiksētas vairāk nekā 1300 dažāda rakstura amatā augstāka prokurora veiktās darbības, tostarp izskatītas procesā iesaistīto personu sūdzības un iesniegumi (kopā struktūrvienībā – 166 sūdzības, no kurām 31 apmierināta); atcelti 16 nelikumīgi vai nepamatoti lēmumi par kriminālprocesa izbeigšanu un 9 citi nelikumīgi vai nepamatoti amatā zemāka prokurora lēmumi; sniegti 84 mutiski un rakstiski amatā augstāka prokurora norādījumi par turpmāk veicamajām izmeklēšanas darbībām, to skaitā 21 jeb 25 % gadījumu kriminālprocesos par smagiem (33) un sevišķi smagiem (24) noziegumiem; sniegts metodiskais atbalsts rajona līmeņa prokuratūras prokuroriem, t. sk., saņemot 341 pieprasījumu no amatā zemākiem prokuroriem; uzraugot amatā zemākus prokurorus, veiktas 682 darbības, bet 1375 darbības – uzraugot izmeklēšanas iestādes; notikušas 25 kriminālprocesa virzības un gaitas apspriedes saskaņā ar ģenerālprokurora rīkojumiem; iesniegti protesti par pirmās instances tiesas nolēmumiem krimināllietās, kurās valsts apsūdzību tiesā uzturēja rajona līmeņa prokuratūras prokurori; atsevišķos gadījumos struktūrvienības prokurori uzturēja valsts apsūdzību tiesā, aizvietojojt rajona līmeņa prokuratūras prokurorus viņu prombūtnes laikā, u. c. Realizējot amatā augstāka prokurora pilnvaras, struktūrvienības prokurori savu iespēju robežās uzmanību pievērsa tieši kriminālprocesiem par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem, t. sk. īpaši aktuāliem, tādējādi sekojot 2024. gadam noteiktajām prioritātēm. Arī šīs tiesas apgabala prokuratūras virsprokurors norāda, ka tiesas apgabala prokuratūras prokuroru faktiskā noslodze kriminālprocesos, kuri prokuroru uzraudzībā pieņemti līdz 2022. gadam un kuros izmeklēšana veikta arī 2024. gadā, joprojām nedod iespēju sniegt maksimālu ieguldījumu amatā augstāka prokurora pilnvaru realizēšanā.

Rīgas tiesas apgabala prokuratūrā amatā augstāka prokurora funkcijas pilda 40 prokurori, kuri 2024. gadā, realizējot amatā augstāka prokurora pilnvaras, kopumā izlēma 917 sūdzības, no kurām apmierinātas vien 158, kas ir aptuveni 17 % un liecina par amatpersonu rīcības un lēmumu pārsūdzēšanu bez pamatota iemesla; deva kopā 572 mutiskus un rakstiskus norādījumus izmeklēšanā, no tiem 182 īpaši aktuālās krimināllietās; saņemot 556 pieprasījumus no amatā zemākiem prokuroriem, sniedza metodisku atbalstu rajona līmeņa prokuratūras prokuroru uzraudzībā vai lietvedībā esošajos kriminālprocesos vai iztiesāšanā esošajās lietās, kā arī realizēja citas amatā augstāka prokurora pilnvaras, t. sk. iesniedza 37 protestus, no kuriem izskatīti

29 protesti un 20 no tiem apmierināti. Tiesas apgabala prokuratūras prokuroru darbā izteikta dominance ir prokuroru iesaistei izmeklēšanā par īpaši aktuāliem, smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem pret īpašumu, ar ko radīts mantisks zaudējums lielā apmērā, kā arī par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Vairāki tiesu apgabalu prokuratūru virsprokurori norādījuši, ka, lai arī pamazām samazinās, tomēr joprojām saglabājas salīdzinoši liels skaits tiesas apgabala līmeņa prokuratūras prokuroru uzraudzībā esošu kriminālprocesu, kas traucē pilnvērtīgi pievērsties amatā augstāka prokurora funkcijām. Tajā pašā laikā visiem prokuroriem savā darbībā arī turpmāk būtu jāvadās pēc Stratēģijā noteiktajām prioritātēm, mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem, par prioritāti izvirzot kvalitātes nodrošināšanu kriminālprocesa īstenošanā, kas ietver arī sadarbības uzlabošanu ar visām iesaistītajām institūcijām un to amatpersonām jebkurā no kriminālprocesa stadijām.

Lai panāktu ātru un efektīvu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu, izmantojot KPL noteiktās tiesības izbeigt kriminālprocesus bez kriminālvajāšanas perspektīvas, turpmāk vairāk būtu nepieciešama un veicināma uzraugošo prokuroru iesaiste izmeklēšanas kvalitātes nodrošināšanā tādos kriminālprocesos, kuros izmeklējamie noziedzīgie nodarījumi klasificējami kā smagi vai sevišķi smagi noziegumi, kā arī atzīti par īpaši aktuāliem.

Informācija par aktuālāko lietu virzību vai rezultātu

Saskaņā ar prokuratūras 2023. gada 3. novembra Prokuratūras darbības gada pārskata sagatavošanas instrukciju visiem tiesu apgabalu prokuratūru virsprokuroriem pārskatā ģenerālprokuroram par tiesas apgabala prokuratūras un tās darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru darbību iepriekšējā gadā cita starpā jāiekļauj apraksts par aktuālāko lietu virzību vai rezultātu (īpašu sabiedrisko rezonansi guvušu krimināllietu), ciktāl to iespējams izpaust.

Turpmāk sniegts ieskats katras tiesas apgabala prokuratūras un tās darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru (arī specializēto prokuratūru) prokuroru profesionālajā darbībā par tiesai nodotajām, virsprokuroru ieskatā, aktuālākajām krimināllietām, t. sk. īpašu sabiedrisko rezonansi guvušajām un ar Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora rīkojumu par īpaši aktuālām atzītajām, un/vai par šīs kategorijas krimināllietu iztiesāšanas rezultātiem.

Kurzemes tiesas apgabala prokuratūra un tās darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras

Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurori 2024. gadā pabeidza kriminālprocesus un tiesai nosūtīja krimināllietas par dažādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas skaidrojams ar divu rajona līmeņa prokuroru stažēšanos un attiecīgi rajona līmeņa prokuratūrām raksturīgu kriminālprocesu veikšanu, tomēr norādāms, ka ievērojami palielinājies par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu tiesai nosūtīto krimināllietu skaits. Tā Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurori 2024. gadā nodevuši tiesai 7 krimināllietas, kurās noziedzīgais nodarījums kvalificēts pēc KL 195. panta, no tām sešas krimināllietas personu apsūdzībā pēc KL 195. panta otrās daļas, bet viena krimināllietā personu apsūdzībā pēc KL 195. panta trešās daļas par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts organizētā grupā un lielā apmērā. Minētajā lietā jau šogad kā noziedzīgi iegūti konfiscēti vairāk nekā 155 tūkstoši EUR un divas automašīnas. Tāpat 2024. gadā arī panākts notiesājošs spriedums apelācijas instances tiesā personas apsūdzībā par akcīzes preču realizāciju lielā apmērā.

Ziemeļkurzemes prokuratūrā 2024. gadā palielinājies kriminālvajāšanai saņemto procesu skaits par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem – salīdzinot ar 2023. gadu, kad kriminālvajāšanai tika saņemti 30 kriminālprocesi, 2024. gadā kriminālvajāšanai saņemti 47 kriminālprocesi. 2024. gadā pabeigti 17 kriminālprocesi, kuros personas sauktas pie kriminālatbildības par smagu un sevišķi smagu noziegumu izdarīšanu, kas vērsti pret tikumību un dzimumneaizskaramību. Tiesai nodotās minēto kategoriju lietas lielākoties arī izskatītas tiesā, sodot personas ar bargiem brīvības atņemšanas sodiem. Vēl šīs prokuratūras prokurori pērn tiesai nodeva 2 krimināllietas par personu nonāvēšanu, pabeidza 1 kriminālprocesu, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 218. panta otrās daļas par izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielā apmērā, nododot krimināllietu izskatīšanai tiesai. Piemēri dažām no iztiesāšanai nodotajām aktuālākajām krimināllietām:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 2. un 4. punkta par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību) pastipriņošos apstākļos, kas izdarīta ar sevišķu cietsirdību, noslepkavojot personu, apzinoties, ka tā atrodas bezpalīdzības stāvoklī; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 17 gadiem un probācijas uzraudzību uz diviem gadiem;
- ✓ divu personu apsūdzībā pēc KL 112. panta – par nelikumīgām medībām, kas veiktas personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, izmantojot aizliegtu vispārbīstamu paņēmienu un radot būtisku kaitējumu (šaujot pa skrienošu staltbriežu baru no braucošas automašīnas); personas sodītas ar brīvības atņemšanu nosacīti, piedzenot solidāri par labu valstij mantiskā zaudējuma kompensāciju 10 560 EUR apmērā, kā arī konfiscējot medību ieročus;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 74.¹ panta pirmās daļas – par nozieguma pret cilvēci, nozieguma pret mieru un kara nozieguma publisku slavināšanu, tai skaitā PSRS īstenotā nozieguma pret cilvēci, nozieguma pret mieru un kara nozieguma pret Latvijas Republiku un tās iedzīvotājiem publisku slavināšanu; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu nosacīti ar pārbaudes laiku uz 2 gadiem.

Dienvidkurzemes prokuratūrā 2024. gadā kopumā lietvedībā pieņemti par 26 kriminālprocesiem jeb 2 % vairāk nekā 2023. gadā, arī pabeigti par 5 kriminālprocesiem vairāk nekā 2023. gadā. Arī šīs prokuratūras prokurori nodeva tiesai un uzturēja valsts apsūdzību vairākās īpaši aktuālās krimināllietās. No visām tiesai nodotajām un/vai iztiesātajām krimināllietām izceļamas šādas krimināllietas par aktuāliem un īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem, kas nodotas tiesai vispārējā kārtībā:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 116. panta par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību); ar pirmās instances tiesas spriedumu persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem un probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 15. panta trešās daļas un 116. panta par sagatavošanos izdarīt citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību);
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 15. panta ceturtās daļas un 160. panta trešās daļas, kā arī 159. panta otrās daļas par 2 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 160. panta sestās daļas, 160. panta ceturtās daļas un 162. panta otrās daļas par 7 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 116. panta par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību); persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 11 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem.

Latgales tiesas apgabala prokuratūra un tās darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras

Latgales tiesas apgabala prokuratūras un tās darbības teritorijā ietilpstošo rajona (pilsētas) prokuratūru prokurori 2024. gadā veica kriminālprocesu par dažādu kategoriju noziedzīgiem nodarījumiem, kas atbilstoši Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora rīkojumam atzīti par īpaši aktuāliem: slepkavību sevišķi pastipriņošos apstākļos; noziedzīgiem nodarījumiem, kas vērsti pret nepilngadīgo dzimumneaizskaramību; noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar nelikumīgu robežu šķērsošanu; noziedzīgiem nodarījumiem par starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu. 2024. gadā šīs tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru prokuroriem kriminālprocesos nācies saskarties ar tādām juridiskām niansēm, kas iepriekš Latvijas judikatūrā nav bijušas, tādēļ tie aktīvi piedalījušies judikatūras pilnveidošanā un krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma panākšanā.

Nelegālā migrācija ir aktuāls organizētās noziedzības veids, kas izplatīts visā Eiropā, kur migrantu kontrabanda notiek masveidā. Austrumlatgales prokuratūra un Dienvidlatgales prokuratūra, kas atrodas Latvijas austrumu pierobežas teritorijā, tieši iesaistītas cīņā pret šo organizētās noziedzības veidu, jo nelegālie imigranti, šķērsojot Krievijas Federācijas robežu un visbiežāk Baltkrievijas Republikas robežu, kas tostarp ir Eiropas Savienības ārējā robeža, iekļūst Latvijas Republikas teritorijā. Lai pareizi kvalificētu un izmeklētu šos noziedzīgos nodarījumus, Austrumlatgales prokuratūras un Dienvidlatgales prokuratūras prokurori aktīvi iesaistās tiesu prakses veidošanā, iesniedzot kasācijas protestus par tiem gadījumiem, kad pirmās instances un otrās instances tiesai ir dažāds redzējums par šo noziedzīgo nodarījumu kvalifikācijas jautājumiem. Tā, piemēram, noziedzīgos nodarījumos, kas kvalificēti pēc KL 285. panta, tiesa saskaņā ar KL 285.¹ pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

No Latgales tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru prokuroru 2024. gadā tiesai nodotajām un/vai iztiesātajām krimināllietām par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem pieminamas turpmāk norādītās krimināllietas.

Dienvidlatgales prokuratūrā:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 284. panta otrās daļas un 285. panta trešās daļas par liela personu skaita (konkrētajā gadījumā – 19) nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 6 gadiem un 1 mēnesi un papildsodu – izraidīšana no Latvijas Republikas –, nosakot iecelšanas aizliegumu uz 7 gadiem;
- ✓ īpašu sabiedrisko rezonansi guvusi krimināllietā vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta trešās daļas, 160. panta ceturtās daļas un 160. panta sestās daļas par mazgadīgas personas izvarošanu un seksuālu vardarbību ilgstošā laika periodā; ar Latgales rajona tiesas spriedumu persona sodīta ar prokurores tiesas debatēs lūgto sodu – mūža ieslodzījumu –, par ko apsūdzētais iesniedza apelācijas sūdzību. Latgales apgabaltiesa atcēla spriedumu daļā par apsūdzētajam piespriesto mūža ieslodzījumu, nosakot brīvības atņemšanu uz 25 gadiem. Neskatoties uz prokurores iesniegto kasācijas protestu par nepietiekamo soda bardzību, Latgales apgabaltiesas spriedums stājies likumīgā spēkā;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 4., 5. punkta par slepkavību pastipriņošos apstākļos (slepkavība izdarīta ar sevišķu cietsirdību un pēc tās veikta līķa apgānīšana); persona sodīta ar prokurores tiesas debatēs lūgto sodu – mūža ieslodzījumu – un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;

- ✓ ģipāšu sabiedrisko rezonansi guvusi krimināllieta vienas personas apsūdzībā pēc KL 78. panta otrās daļas un 74.¹ panta otrās daļas par nacionālā naida un nesaticības izraisīšanu sociālajos tīklos; krimināllieta nodota iztiesāšanai Latgales rajona tiesai;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 84. panta pirmās daļas, 218.¹ panta pirmās daļas, kopā par 2 noziedzīgiem nodarījumiem – par Eiropas Savienības noteikto sankciju pārkāpšanu un faktiski nenotikušu darījumu, kuru kopējā vērtība sasniedz lielu apmēru, uzrādīšanu pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā; krimināllieta pret fizisku personu, uzņēmuma valdes locekli, nosūtīta tiesai, lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai ietverot arī pamatojumu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai.

Austrumlatgales prokuratūrā:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 15. panta ceturtais daļas un 285. panta trešās daļas (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 19.10.2023.) par mēģinājumu nelikumīgi pārvietot pāri valsts robežai lielu personu skaitu (konkrētajā gadījumā – 20); persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem un 6 mēnešiem un izraidīšanu no Latvijas Republikas, nosakot ieceļošanas aizliegumu uz 4 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 15. panta ceturtais daļas un 285. panta otrās daļas. Par pirmās instances tiesas spriedumu Austrumlatgales prokuratūras prokurore iesniedza apelācijas protestu, kas pamatots šaubās par nepietiekamu piemērotā soda bardzību. Latgales apgabaltiesa notiesāja personu par noziedzīga nodarījuma, kas paredzēts KL 15. panta ceturtais daļā un 285.¹ panta otrās daļā, izdarīšanu un sodīja ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu un 2 mēnešiem un izraidīšanu no Latvijas Republikas, nosakot ieceļošanas aizliegumu uz 4 gadiem. Austrumlatgales prokuratūras prokurore iesniedza kasācijas protestu, jo uzskata, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi KPL 574. panta 2. punktā norādīto KL pārkāpumu – kvalificējot noziedzīgo nodarījumu, nepareizi piemērojusi KL 285.¹ pantu;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 116. panta, 130. panta trešās daļas 1. punkta par slepkavību, kā arī viegla miesas bojājuma tīšu nodarīšanu citai personai, kas piedalījās noziedzīga nodarījuma pārtraukšanā; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 11 gadiem un 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;
- ✓ ģipāši plašu sabiedrisko rezonansi guvusi krimināllieta (t. s. “Justīnes lieta”) divu personu apsūdzībā par viena noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pēc KL 117. panta 2. un 10. punkta (slepkavība pastiprinošos apstākļos, izdarītu personu grupā, vainīgajiem apzinoties, ka noslepkavotā persona ir bezpalīdzības stāvoklī) un 3 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu pēc KL 174. panta otrās daļas (cietsirdība un vardarbība pret mazgadīgo). Visa 2024. gada garumā notika krimināllietas iztiesāšana, kopā 14 tiesas sēdes. 2025. gada 28. janvārī pirmās instances tiesa pasludināja saīsināto spriedumu, saskaņā ar kuru viena persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 17 gadiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem, bet otra – ar brīvības atņemšanu uz 20 gadiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem. Tā kā tiesas piespriests sods atšķiras no tā, ko tiesas debatēs apsūdzētajiem lūdza noteikt valsts apsūdzības uzturētājs, plānots lūgt tiesu sagatavot pilnu spriedumu un pēc iepazīšanās ar to lemt par apelācijas protesta iesniegšanu;
- ✓ divu nepilngadīgu personu apsūdzībā pēc KL 118. panta 2. punkta, 126. panta otrās daļas 2., 3. un 6. punkta par personu grupā tīši nodarītiem vidēja smaguma miesas bojājumiem personai, kura atradās bezpalīdzības stāvoklī, un šīm darbībām esot ar spīdzināšanas raksturu, kā arī personu grupā izdarītu divu personu tīšu nonāvēšanu (slepkavība), apzinoties, ka cietušie atrodas bezpalīdzības stāvoklī; krimināllieta nosūtīta tiesai;

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta trešās daļas un 161. panta par mazgadīgas personas izvarošanu un seksuāla rakstura darbībām ar personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu un atrodas bezpalīdzības stāvoklī, pirmstiesas kriminālprocess pabeigts mazāk nekā 4 mēnešos, nododot lietu tiesai; tiesvedība krimināllietā vēl turpinās;
- ✓ vienas personas apsūdzībā par četriem noziedzīgiem nodarījumiem pēc KL 185. panta otrās daļas un 116. panta – par svešas mantas tīšu iznīcināšanu un bojāšanu, kas izdarīta ar dedzināšanu, lielā apmērā un tās rezultātā vainīgā neuzmanības dēļ iestājusies cilvēka nāve; tiesvedība krimināllietā vēl turpinās;

Vidzemes tiesas apgabala prokuratūra un tās darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras

Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurori 2024. gadā uzturēja valsts apsūdzību kopā 8 krimināllietās pirmās instances tiesā, kurā iztiesātas lietas ar nolēmuma pieņemšanu, t. sk. 3 krimināllietās par smagiem noziegumiem un 5 krimināllietās par sevišķi smagiem noziegumiem, konkrēti, par noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizskaramību, kas vērsti pret nepilngadīgām personām. Savukārt apelācijas instances tiesā struktūrvienības prokurori uzturēja valsts apsūdzību 8 krimināllietās, kas iztiesātas ar nolēmuma pieņemšanu.

Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras – **Vidzemes prokuratūras** – prokurori 2024. gadā pabeidza vairākus kriminālprocesus par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem – par slepkavībām, par noziedzīgiem nodarījumiem pret personu, t. sk. nepilngadīgo un mazgadīgo tikumību un dzimumneaizskaramību, par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu –, nododot krimināllietas tiesai:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 5. punkta par slepkavību un pēc tās izdarītu liķa apgānīšanu;
- ✓ medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanai vienai personai par KL 15. panta ceturtajā daļā un 117. panta 12. punktā paredzēto noziedzīgo nodarījumu – nepilngadīgas personas slepkavības mēģinājumu;
- ✓ trīs personu apsūdzībā pēc KL 15. panta trešās daļas un 117. panta 10. punkta par personu grupas sagatavošanos slepkavībai;
- ✓ divu personu apsūdzībā pēc KL 116. panta un 175. panta trešās daļas par slepkavību un zādzību, iekļūstot dzīvoklī;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 15. panta ceturtais daļas un 116. panta, kā arī 159. panta pirmās daļas par nepilngadīgas personas slepkavības mēģinājumu un citas personas izvarošanu;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta pirmās daļas, 15. panta ceturtais daļas un 116. panta par izvarošanu un slepkavības mēģinājumu;
- ✓ vienas personas apsūdzībā par 17 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu pēc KL 160. panta ceturtais daļas, 161. panta, 164. panta trešās daļas un 164. panta ceturtais daļas par seksuālu vardarbību pret mazgadīgo, seksuāla rakstura darbībām ar vairākām nepilngadīgajām, kuras nav sasniegušas sešpadsmit gadu vecumu, vairāku personu pavešanu netiklībā, kā arī par vairāku mazgadīgo iesaistīšanu prostitūcijā;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta trešās daļas un 161. panta par mazgadīgās izvarošanu un seksuāla rakstura darbībām ar citu personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu;

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 109. panta trešās daļas un 195. panta trešās daļas par patvaļīgu koku ciršanu, radot būtisku kaitējumu, un par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai ietverot arī pamatojumu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai.

Tāpat Vidzemes prokuratūras prokurori uzturēja valsts apsūdzību tiesā šādās aktuālās un īpaši aktuālās krimināllietās:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 160. panta ceturtās un sestās daļas par seksuālu vardarbību pret sešpadsmit gadu vecumu nenasniegušu personu (11 noziedzīgi nodarījumi); persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 17 gadiem un 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 160. panta piektās daļas par seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;
- ✓ divu personu apsūdzībā pēc KL 176. panta ceturtās daļas par personu grupā izdarītu laupīšanu, kas izraisījusi smagas sekas; personas sodītas ar brīvības atņemšanu uz 12 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 9. punkta, 175. panta trešās daļas par slepkavību mantkārīgā nolūkā un zādzību, iekļūstot dzīvoklī; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 18 gadiem un 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 20. panta ceturtās daļas un 117. panta 9. punkta par slepkavības mantkārīgā nolūkā atbalstīšanu; personai noteikts sods – brīvības atņemšana uz 13 gadiem un probācijas uzraudzība uz 1 gadu;
- ✓ apelācijas instances tiesā vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 7. punkta par slepkavību, saistītu ar izvarošanu; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 16 gadiem un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem.

Zemgales tiesas apgabala prokuratūra un tās darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras

Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurori 2024. gadā pirmās instances tiesā, kurā iztiesātas lietas ar nolēmuma pieņemšanu, uzturēja valsts apsūdzību kopā 17 krimināllietās par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem, t. sk. par īpaši aktuāliem, no kurām izceļamas šādas krimināllietas:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 160. panta trešās un ceturtās daļas, 162. panta pirmās daļas, 162.¹ panta pirmās daļas par 7 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 8 gadiem un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 160. panta ceturtās daļas un 162. panta otrās daļas par 2 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 8 gadiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 218. panta otrās daļas par izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 8 mēnešiem nosacīti ar pārbaudes laiku uz vienu gadu, nepiemērojot mantas konfiskāciju, atņemot tiesības ieņemt valdes locekļa amatu uz 6 mēnešiem. Nepiekrītot tiesas nolēmumam par apsūdzētajam piemērotā soda veidu un mēru, prokurors par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis apelācijas protestu;

- ✓ četru personu apsūdzībā par 6 noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificēti pēc KL 177. panta trešās daļas (krāpšana), 275. panta otrās daļas (dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšana un izmantošana), 195. panta trešās daļas (noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana), 15. panta ceturtās daļas un 177. panta trešās daļas (mēģinājums izdarīt krāpšanu), izdarīšanu; viena persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem, otra persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem un 9 mēnešiem, trešā persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem un 3 mēnešiem nosacīti ar pārbaudes laiku uz 2 gadiem un 3 mēnešiem, bet ceturtā persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem un 6 mēnešiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta trešās daļas, 160. panta sestās daļas un 176. panta pirmās daļas par 3 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību un laupīšanu; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 12 gadiem un 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem.

Tāpat Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurori 2024. gadā uzturēja valsts apsūdzību arī apelācijas instances tiesā 29 krimināllietās, no kurām izceļamas šādas aktuālās un īpaši aktuālās krimināllietas:

- ✓ vienas personas apsūdzībā par 13 noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificēti pēc KL 317. panta otrās daļas (dienesta pilnvaru pārsniegšana), 319. panta pirmās daļas (valsts amatpersonas bezdarbība) un 136. panta (piespiešana izdarīt abortu), izdarīšanu; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu un 6 mēnešiem, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatu uz 5 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 218. panta otrās daļas (izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas); persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem, atņemot tiesības veikt visa veida komercdarbību uz 2 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 221. panta pirmās daļas (alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu nelikumīga izgatavošana (ražošana), uzglabāšana, pārvietošana un realizācija) un 195. panta trešās daļas (noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana); pēc prokurora protesta par pirmās instances tiesas attaisnojošu spriedumu izskatīšanas persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem un 2 mēnešiem, konfiscējot mantu, kā arī sabiedrisko darbu uz 180 stundām;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 162.¹ panta otrās daļas, 162. panta otrās daļas, 160. panta ceturtās daļas, 15. panta ceturtās daļas un 159. panta trešās daļas par 6 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 14 gadiem un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 253.¹ panta trešās daļas, 256. panta pirmās daļas, 253.¹ panta pirmās daļas un 253.² panta pirmās daļas par 4 noziedzīgiem nodarījumiem narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgā apritē; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem un 6 mēnešiem.

Zemgales tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru prokuroru veikums 2024. gadā valsts apsūdzības uzturēšanā tiesā aprakstīts turpmāk.

Rietumzemgales prokuratūras prokurori pirmās instances tiesā, kurā iztiesātas lietas ar nolēmuma pieņemšanu, uzturēja valsts apsūdzību pavisam 521 krimināllietā, no tām izceļamas šādas krimināllietas par aktuāliem un īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem:

- ✓ divu nepilngadīgu un vienas pilngadīgas personas apsūdzībā par 2 noziedzīgiem nodarījumiem pēc KL 117. panta 6. un 10. punkta (slepkavība pastiprinošos apstākļos), 172. panta (nepilngadīgā iesaistīšana noziedzīgā nodarījumā); abas nepilngadīgās personas

sodītas ar brīvības atņemšanu uz 8 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem, savukārt pilngadīgā persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 19 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 2. punkta par slepkavību pastipriņošos apstākļos; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 15 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 117. panta 4. punkta par slepkavību pastipriņošos apstākļos; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 18 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta trešās daļas, 160. panta ceturtnās daļas un 160. panta sestās daļas par 3 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 19 gadiem un 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā par 11 noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc KL 275. panta otrās daļas (dokumenta (sadarbspējīga Covid-19 sertifikāta) viltošana), 243. panta piektās daļas (automatizētas datu apstrādes sistēmas darbības traucēšana un nelikumīga rīcība ar šajā sistēmā iekļauto informāciju) un 326.² panta pirmās daļas (prettiesiska labumu pieprasīšana un pieņemšana); persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem nosacīti ar pārbaudes laiku uz 4 gadiem;

Apelācijas instances tiesā Rietumzemgales prokuratūras prokurori uzturēja valsts apsūdzību 85 krimināllietās, no kurām izceļamas šādas aktuālās un īpaši aktuālās krimināllietas:

- ✓ divu personu apsūdzībā pēc KL 138. panta otrās daļas par ārstniecības personas profesionālo pienākumu nepienācīgu pildīšanu; personas sodītas ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem nosacīti ar pārbaudes laiku uz 2 gadiem;
- ✓ plašu sabiedrisko rezonansi guvusi krimināllieta vienas nepilngadīgas personas apsūdzībā pēc KL 231. panta otrās daļas par huligānismu, saistītu ar publisku miesas bojājumu nodarīšanu nepilngadīgai personai Jelgavas pilsētā; persona sodīta ar probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 132. panta par 2 noziedzīgiem nodarījumiem – draudiem izdarīt slepkavību un nodarīt smagu miesas bojājumu (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 30.04.2023.); lietā apmierināts prokurora protests par pirmās instances tiesas spriedumu un persona sodīta ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 mēnešiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 126. panta pirmās daļas un 180. panta pirmās daļas – par vidēja smaguma miesas bojājuma tīšu nodarīšanu un zādzību, krāpšanu, piesavināšanos nelielā apmērā; lietā apmierināts prokurora protests par pirmās instances tiesas spriedumu, persona sodīta ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 mēnešiem un 15 dienām;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 190.¹ panta pirmās daļas par preču un vielu, kuru aprīte ir aizliegta vai speciāli reglamentēta, pārvietošanu pāri Latvijas Republikas valsts robežai; lietā apmierināts prokurora protests par pirmās instances tiesas spriedumu, persona sodīta ar naudas sodu 10 minimālo mēnešalgu apmērā.

Austrumzemgales prokuratūras prokurori pirmās instances tiesā, kurā iztiesātas lietas ar nolēmuma pieņemšanu, uzturēja valsts apsūdzību pavisam 474 krimināllietās, no tām izceļamas šādas krimināllietas par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem:

- ✓ trīs personu apsūdzībā pēc KL 195. panta otrās daļas un 195.¹ panta pirmās daļas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un ziņu nesniegšanu un nepatiesu ziņu sniegšanu par līdzekļu piederību un patieso labuma guvēju; viena persona sodīta ar sabiedrisko darbu uz 250 stundām, otra persona sodīta ar sabiedrisko darbu uz 260 stundām, bet trešā persona sodīta ar sabiedrisko darbu uz 350 stundām;

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 160. panta ceturtās un sestās daļas par 3 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 13 gadiem un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem;
- ✓ divu personu apsūdzībā pēc KL 285.¹ panta otrās daļas par nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā; personas sodītas ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu un 10 mēnešiem, nosakot aizliegumu ieņemt ar pārvadājumiem saistītus amatus uz 3 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 162. panta otrās daļas, 160. panta ceturtās daļas un 166. panta otrās daļas par 8 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem un 1 mēnesi un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 125. panta otrās daļas 9. punkta un 125. panta trešās daļas par 2 noziedzīgiem nodarījumiem – smaga miesas bojājuma tīšu nodarīšanu personai, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir un ir bijis pastāvīgās intīmās attiecībās, un smaga miesas bojājuma tīšu nodarīšanu, kas vainīgā neuzmanības dēļ bijis par iemeslu cietušā nāvei; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem un probācijas uzraudzību uz 3 gadiem;

Apelācijas instances tiesā Austrumzemgales prokuratūras prokurori uzturēja valsts apsūdzību 67 krimināllietās, no tām izceļamas šādas krimināllietas par aktuāliem un īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem:

- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta trešās daļas un 160. panta sestās daļas par 9 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar mūža ieslodzījumu un probācijas uzraudzību uz 5 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 168.¹ panta un 132. panta otrās daļas par 4 noziedzīgiem nodarījumiem – nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu un draudiem izdarīt slepkavību un nodarīt smagu miesas bojājumu; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 159. panta otrās daļas, 160. panta sestās daļas un 161. panta par 3 noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgas personas tikumību un dzimumneaizskaramību; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 12 gadiem un probācijas uzraudzību uz 6 gadiem;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 195. panta pirmās daļas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu; persona sodīta ar sabiedrisko darbu uz 120 stundām bez mantas konfiskācijas;
- ✓ vienas personas apsūdzībā pēc KL 125. panta trešās daļas par smaga miesas bojājuma tīšu nodarīšanu, kas vainīgā neuzmanības dēļ bijis par iemeslu cietušā nāvei; persona sodīta ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem.

Rīgas tiesas apgabala prokuratūra un tās darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras

2024. gadā **Rīgas tiesas apgabala prokuratūras** prokurori pabeiguši pirmstiesas procesu un nodevuši tiesai krimināllietas par šādiem aktuāliem un īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem:

- ✓ par Eiropas Savienības noteikto sankciju pārkāpšanu un tā rezultātā iegūto līdzekļu 4,8 miljonu EUR apmērā legalizēšanu;
- ✓ par cilvēku tirdzniecību, kas izpaudusies kā vairāku personu ekspluatācija darbā ēdināšanas iestādē;
- ✓ par neslavas celšanu bijušajai Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektorei un žurnālistei;

- ✓ par uzņēmuma amatpersonu krāpnieciskām darbībām, pārdodot koģenerācijas procesā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kā rezultātā valstij nodarīts zaudējums vairāk nekā pusmiljona EUR apmērā;
- ✓ par uzņēmuma akciju vairāk nekā 13 miljonu EUR vērtībā izkrāpšanas mēģinājumu;
- ✓ par personu grupā izdarītām vairāku nekustamo īpašumu izkrāpšanām;
- ✓ par personu grupā izdarītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kuras ietvaros legalizēti precīzi nenoskaidrotu noziedzīgu nodarījumu rezultātā iegūti naudas līdzekļi 1,2 miljonu EUR apmērā, turklāt noziedzīgajām darbībām bijis profesionālas nodarbošanās raksturs;
- ✓ par uzņēmuma izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kā rezultātā valstij nodarīts mantisks zaudējums 0,5 miljona EUR apmērā;
- ✓ par kredītiestādes amatpersonu īstenoto izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kā rezultātā valstij nodarīts mantisks zaudējums 5,5 miljonu EUR apmērā.

Rīgas tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru un specializēto prokuratūru prokuroru 2024. gadā ieguldīto darbu aktuālu un īpaši aktuālu lietu virzīšanā raksturo tiesai nodotās krimināllietas, no kurām sevišķi izceļamas šādas:

Rīgas Austrumu prokuratūrā:

- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 21. panta pirmās daļas un 185. panta otrās daļas sauktas trīs personas par Latvijas Okupācijas muzeja ēkas dedzināšanu, kas izdarīta organizētā grupā;
- ✓ divas krimināllietas, kurās pie kriminālatbildības pēc KL 78. panta trešās daļas sauktas četras personas par *neo-Nazi skinheads* (skūtgalvju) subkultūras pārstāvju uzbrukumiem pārtikas piegādes kurjeriem nolūkā izraisīt rasu naidu un nesaticību;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 231. panta otrās daļas saukta persona par huligānisku darbību veikšanu un uzbrukumu Rīgas Stradiņa universitātes profesoram saistībā ar viņa seksuālo orientāciju;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 185. panta otrās daļas saukta persona par dzīvojamās ēkas Grīziņkalna mikrorajonā, Rīgā, aizdedzināšanu, kā rezultātā nodega 16 dzīvokļu dzīvojamā ēka;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 193.² panta pirmās daļas sauktas divas personas par neatļautām manipulācijām *Nasdaq Riga* biržā nolūkā gūt materiālo labumu 130 000 EUR apmērā;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 177. panta trešās daļas saukta persona par 63 388,76 EUR, t. sk. Eiropas Savienības līdzfinansējuma, izkrāpšanu no Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras par nenotikušām tirdzniecības misijām uz vairākām ārvalstīm;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 179. panta trešās daļas sauktas divas personas par tūrisma aģentu no 61 klienta saņemto 130 274,59 EUR piesavināšanos, nenodrošinot ceļojumu norisi un neveicot samaksātās naudas atmaksu par nenotikušajiem ceļojumiem;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 160. panta ceturtās daļas saukta persona par seksuālu vardarbību pret 9 gadus vecu meiteni mājas Ķengaraga mikrorajonā, Rīgā, kāpņu telpā;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 132. panta, 168.¹ panta, 153. panta pirmās daļas, 159. panta pirmās daļas, 175. panta trešās daļas un 193. panta otrās daļas saukta persona par tiesas nolēmuma par pagaidu aizsardzību nepildīšanu, sievietes un viņas automašīnas nolaupīšanu, izvešanu uz Lietuvu, kā arī sievietes vairākkārtēju izvarošanu;

- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 185. panta otrās daļas saukta persona par taktiļā Brīvības pieminekļa obeliska nolaušanu;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 78. panta otrās daļas saukts bijušais Saeimas deputāts par nacionālā un etniskā naida un nesaticības izraisīšanu pret krievu tautu un Krievijas valsts piederīgajiem interneta vietnē “X”.

Rīgas Ziemeļu prokuratūrā:

- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 77.¹ panta pirmās daļas un 95.¹ panta saukta persona par pārkāpumu dienēt ārvalsts bruņotajos spēkos un aktīvu piedalīšanos bruņotā konfliktā, aktīvi piedaloties notiekošā bruņotā konfliktā Ukrainā Krievijas federācijas bruņoto spēku vienībā;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 175. panta ceturtās daļas un 185. panta pirmās daļas sauktas personas par aptuveni 1800 juvelierizstrādājumu un antikvāru priekšmetu zādzību no tirdzniecības centros izvietotajiem juvelierizstrādājumu veikaliem un antikvariāta vairāk nekā pusmiljona EUR apmērā;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 275. panta otrās daļas, 285. panta trešās daļas, 285.¹ panta otrās daļas sauktas personas par ilgstošā laika periodā organizētā grupā izdarītu 59 personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, tai skaitā, nodrošinot pārvietotās personas ar dzīvesvietu, pārtiku, transporta biļetēm uz citu Eiropas Savienības dalībvalsti, kā arī viltotiem personu apliecinošiem dokumentiem;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 160. panta ceturtās daļas un 166. panta otrās daļas saukts sporta treneris par veiktu seksuālu vardarbību pret mazgadīgo sporta skolas audzēkni;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības saukta persona pēc KL 123. panta otrās daļas par nonāvēšanu aiz neuzmanības, proti, par to, ka, atstājot bez pieaugušā klātbūtnes divus mazgadīgus bērnus, viņi gāja bojā, izceļoties ugunsgrēkam dzīvoklī;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības saukta persona pēc KL 117. panta 6. punkta par nonāvēšanu, kas saistīta ar laupīšanu, proti, par to, ka, norunājot tikšanos ar interneta portālā iepazītu sievieti, nonāvēja viņu ar vairākkārtējiem naža dūrieniem;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 177. panta trešās daļas un 193. panta ceturtās daļas sauktas divas personas par 16 personu apkrāpšanu, kas izdarīta organizētā grupā, telefona sarunās uzdodoties par Google darbiniekiem, Valsts policijas darbiniekiem, banku darbiniekiem u. c., maldinot cietušos, ka viņi kļuvuši par krāpšanas upuriem, kopā izkrāpjot ap 150 000 EUR.

Rīgas Pārdaugavas prokuratūrā:

- ✓ krimināllieta, kurā viena persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 117. panta 2. punkta par slepkavību pastiprinošos apstākļos un pēc KL 159. panta trešās daļas par personas, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, izvarošanu, pēc KL 160. panta sestās daļas par seksuālu vardarbību pret personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, pēc KL 162. panta otrās daļas par pavešanu netiklībā, ja tas izdarīts ar mazgadīgo, pēc KL 174. panta otras daļas par cietsirdību un vardarbību pret mazgadīgo, pēc KL 166. panta ceturtās daļas par sešpadsmit gadu vecumu nenasniegušas personas pamudināšanu, iesaistīšanu, piespiešanu piedalīties un izmantošanu pornogrāfiskā rakstura materiāla izgatavošanā, pēc KL 130. panta pirmās daļas par viegla miesas bojājuma tīšu nodarīšanu. Personai celta apsūdzība kopumā par 42 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu;
- ✓ krimināllieta, kurā divas personas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 20. panta ceturtās daļas un 153. panta trešās daļas par to, ka atbalstīja mazgadīgas personas, izmantojot tās

bezpalīdzības stāvokli, nolaupīšanu, proti, nodrošināja personu ar naudas līdzekļiem, 2 SUP dēļiem un automašīnu, lai personai būtu iespēja nolaupīto mazgadīgo personu pārvest uz Krievijas Federāciju, nelikumīgi šķērsojot valsts robežu;

- ✓ krimināllietu, kurā divi Šrilankas Demokrātiskās Sociālistiskās Republikas pilsoņi saukti pie kriminālatbildības par KL 285.¹ panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, proti, personas, apzinoties, ka pieci Bangladešas Tautas Republikas pilsoņi Latvijas Republikā uzturas nelikumīgi, apzināti nodrošināja viņiem iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikas teritorijā. Tāpat minētajā kriminālprocesā viens Šrilankas Demokrātiskās Sociālistiskās Republikas pilsonis saukts pie kriminālatbildības par KL 193. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu jeb par sveša maksāšanas līdzekļa nelikumīgu izmantošanu un par KL 275. panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu jeb par viltotu dokumentu, kas piešķir tiesības, izmantošanu, proti, persona, apzinoties, ka viņa vadītās automašīnas aizmugurējos sēdekļos sēž trīs nelegālie imigranti, nolūkā radīt ticamību, ka personas Latvijas Republikas teritorijā uzturas tiesiski, un apzinoties, ka viņa rīcībā ir viltoti dokumenti, kas piešķir tiesības brīvi uzturēties un pārvietoties Latvijas Republikā vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī, Valsts robežsardzes amatpersonām uzrādīja un iedeva trīs Pakistānas Islāma Republikas pilsoņu pasēs, kas neatbilst noteikta veida paraugam un nav izgatavotas uzņēmumā, kas nodarbojas ar Pakistānas Islāma Republikas pilsoņa pasu izgatavošanu, un Nīderlandes Karalistes, Itālijas Republikas un Portugāles Republikas uzturēšanās atļaujas, kas nav izgatavotas uzņēmumos, kas nodarbojas ar uzturēšanās atļauju izgatavošanu.

Pierīgas prokuratūrā:

- ✓ krimināllieta, kurā divas personas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 132.¹ panta pirmās daļas par kaimiņu ģimenes vairākkārtēju, sistemātisku un ilgstošu izsekošanu, novērošanu, draudu izteikšanu un nevēlamu saziņu gan nepastarpināti, gan ar zvērināta advokāta, gan ar valsts pārvaldes un pašvaldības iestāžu, gan ar darba devēju starpniecību, pēc kā kaimiņu ģimenei bija pamats baidīties par savu un savu bērnu drošību;
- ✓ krimināllieta, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 175. panta ceturtās daļas (pieci noziedzīgi nodarījumi), 15. panta trešās daļas un 175. panta ceturtās daļas, 237.¹ panta otrās daļas par automašīnu zādzību sistemātisku izdarīšanu Rīgas pilsētas un Pierīgas teritorijā organizētas grupas sastāvā;
- ✓ krimināllieta, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 233. panta otrās daļas un 237. panta otrās daļas par to, ka būdama persona, kurai atļauts iegādāties, glabāt vai nēsāt šaujameroci, pārkāpa šaujamerocū pielietošanas un izmantošanas kārtību, kas izraisīja smagas sekas, – šāvienu rezultātā nodarīti smagi miesas bojājumi mazgadīgai personai;
- ✓ krimināllieta, kurā viena persona (sporta treneris) saukta pie kriminālatbildības pēc KL 161. panta un 162. panta pirmās daļas (trīs noziedzīgi nodarījumi) par to, ka ar 16 gadus nesasniegušu audzēkni ilgstošā laika periodā veica netiklas un dažādas seksuāla rakstura darbības;
- ✓ krimināllieta, kurā trīs personas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 221. panta trešās daļas par liela apmēra alkoholisko dzērienu nelikumīgu pārvietošanu un realizāciju, kas izdarīta organizētā grupā, no tām vienai personai apsūdzība celta arī pēc KL 195. panta trešās daļas par liela apmēra, konkrēti, par 149 696,36 EUR, noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizēšanu. Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai ietverts arī pamatojums piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai saistībā ar juridiskās personas interesēs fiziskās personas izdarītiem diviem KL 221. panta trešajā daļā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem. Kopumā kriminālprocesā izņemti nelikumīgi pārvietoti un realizēti

4056,53 litri etilspirta ar absolūtā spirta daudzumu 3825,43 litri, kas vairāk nekā 191 reizi pārsniedz likuma “Par krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 20.¹ panta pirmajā daļā noteiktā lielā apmēra daudzumu, un 69,4 litri nelikumīgi uzglabātā etilspirta ar kopējo absolūtā spirta daudzumu 65,69 litri;

- ✓ prokurors nodeva tiesai procesu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai, kas izdalīts no kriminālprocesa, kas tiek veikts par dižozola nelikumīgu nozāgēšanu, iznīcinot aizsargājamo dabas teritoriju, tādējādi nodarot kaitējumu Latvijas Republikai 27 500 EUR apmērā, par ko kriminālatbildība fiziskai personai paredzēta KL 114. pantā.

Nodokļu un muitas lietu prokuratūrā (papildu informācija par šīs specializētās prokuratūras darbību ietverta Ziņojuma pirmās nodaļas otrās apakšnodaļas “Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem” sadaļā “Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas” (86.–91. lpp.):

- ✓ krimināllieta, kurā divi uzņēmumu valdes locekļi saukti pie kriminālatbildības pēc KL 218. panta otrās daļas par izvairīšanos no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas, nodarot valstij zaudējumus lielā apmērā. Atbilstoši apsūdzībām valdes locekļi ar mērķi samazināt valsts budžetā maksājamo pievienotās vērtības nodokli izveidoja pievienotās vērtības nodokļa grupu, iekļāva pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās priekšnodoklī faktiski nenotikušus darījumus un tādā veidā izvairījās no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas, nodarot Latvijas Republikai zaudējumus 2 080 273,64 EUR apmērā;
- ✓ krimināllieta, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 190. panta trešās daļas par muitošana pakļauto preču ievēšanu Latvijas Republikas muitas teritorijā, izmantojot viltotus muitas un citus dokumentus, kas izdarīta lielā apmērā (kontrabanda). Persona, izmantojot viltotas muitas deklarācijas un citus darījumu apliecinājošus dokumentus, no Krievijas Federācijas ievēda Latvijas Republikas muitas teritorijā tabakas izstrādājumus – 22 690 000 dažādu marķu cigaretes bez Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām – kopējā vērtībā 3 685 766,90 EUR, nodarot Latvijas Republikai zaudējumus 3 151 790,70 EUR apmērā nenomaksāto nodokļu veidā;
- ✓ krimināllieta, kurā trīs personas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 195. panta trešās daļas un 218. panta trešās daļas par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kas izdarīta organizētā grupā, nodarot valstij zaudējumus lielā apmērā, un par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, kas izdarīta organizētā grupā. Trīs personas, darbojoties organizētā grupā, nepamatoti samazināja uzņēmuma valsts budžetā maksājamā pievienotās vērtības nodokļa apmēru, tādējādi izvairījās no nodokļu nomaksas 441 827,23 EUR apmērā, kā arī, darbojoties organizētā grupā, slēpa noziedzīgi iegūto naudas līdzekļu atrašanās vietu, maskēja to piederību un izcelsmi, legalizējot noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus 348 801,35 EUR apmērā;
- ✓ krimināllieta, kurā trīs personas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 217.¹ panta un 218. panta otrās daļas par uzņēmuma grāmatvedības uzskaitē neuzrādītas darba samaksas ievērojamā apmērā izmaksāšanu un tās atbalstīšanu, par izvairīšanos no nodokļu nomaksas un tās atbalstīšanu, nodarot valstij zaudējumus lielā apmērā. Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai ietverts arī pamatojums piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai. Trīs personas, darbojoties uzņēmējdarbībā krāvu pārvaldājumu jomā, katrai personai veicot savus pienākumus, izmaksāja uzņēmumā faktiski nodarbinātajiem darbiniekiem uzņēmuma grāmatvedībā neuzrādītu darba samaksu 1 256 371,11 EUR apmērā, kā arī izvairījās no iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu nomaksas, nodarot Latvijas Republikai zaudējumus 950 108,66 EUR apmērā;

- ✓ krimināllieta, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 84. panta pirmās daļas par Eiropas Savienības noteikto sankciju pārkāpšanu. Atbilstoši apsūdzībai Latvijas Republikā reģistrēta uzņēmuma amatpersona no Krievijas Federācijas importēja Eiropas Savienībā Krievijas izcelsmes mobilo uzlādes staciju, pārkāpjot Eiropas Savienības Regulas Nr. 833/2014 XXI pielikuma B daļā norādītās preces 3.i panta 1. punktā noteikto importa aizliegumu;
- ✓ krimināllieta, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 218. panta otrās daļas un 195. panta trešās daļas par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, nodarot valstij zaudējumus lielā apmērā, un par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu. Ar Ekonomisko lietu tiesas spriedumu apstiprināta noslēgtā vienošanās starp prokuru un apsūdzēto, persona atzīta par vainīgu par izvairīšanos no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas un par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, par ko sodīta ar naudas sodu 217 000 EUR apmērā, uz diviem gadiem atņemot tiesības ieņemt valdes locekļa amatu komercsabiedrībā; tiesas spriedums stājies spēkā;
- ✓ krimināllieta, kurā divas uzņēmuma amatpersonas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 218. panta otrās daļas un 195. panta trešās daļas par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kas izdarīta personu grupā, nodarot valstij zaudējumus lielā apmērā, un par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, kas izdarīta personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās. Ar Ekonomisko lietu tiesas spriedumu apsūdzētās uzņēmuma amatpersonas atzītas par vainīgām minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā un sodītas ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem un sešiem mēnešiem, atņemot tiesības nodarboties ar visa veida komercdarbību uz trīs gadiem, kā arī ar probācijas uzraudzību uz diviem gadiem.

Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūrā (papildu informācija par šīs specializētās prokuratūras darbību ietverta Ziņojuma pirmās nodaļas otrās apakšnodaļas “Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem” sadaļā “Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā” (59.–65. lpp.):

- ✓ krimināllieta, kurā divas personas, tai skaitā Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja, sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 177. panta trešās daļas, 318. panta trešās daļas un 327. panta otrās daļas par to, ka Centrālās vēlēšanu komisijas amatpersona, ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli, izdarīja tīšas darbības, kas izraisīja smagas sekas, kā arī mantkārīgā nolūkā viltoja dokumentu un izmantoja viltoto dokumentu, apzinoties, ka dokuments viltots, kā arī atbalstīja svešas mantas iegūšanu ar viltu (krāpšanu) lielā apmērā. Uzņēmējs, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu, ieguva svešu mantu (krāpšana) lielā apmērā un mantkārīgā nolūkā atbalstīja valsts amatpersonas izdarītu dienesta viltojumu un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas izraisīja smagas sekas;
- ✓ krimināllieta, kurā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 20. panta ceturtās daļas un 177. panta trešās daļas, 20. panta ceturtās daļas un 318. panta trešās daļas par to, ka laika periodā no 2019. gada novembra līdz 2022. gada novembrim, ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli, veica sistemātiskas, ilgstošas, ar vienotu nodomu aptvertas darbības, kas vērstas uz kopēju mērķi – iepirkuma procedūru ietekmēšanu tādā veidā, lai tajās piedalīties un uzvarēt varētu tikai viens uzņēmums. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas mantkārīgā nolūkā ar mērķi uzlabot uzņēmuma finansiālo stāvokli pirms iepirkumu izsludināšanas saskaņoja ar uzņēmuma valdes locekli visas ar iepirkumiem saistītās izmaksas, un uzņēmums izstrādāja šiem iepirkumiem nepieciešamās tehniskās specifikācijas;

- ✓ krimināllieta, kurā divas personas, tai skaitā Rīgas domes Ārtelpas un mobilitātes departamenta direktora pienākumu izpildītājs, sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 323. panta otrās daļas par to, ka Rīgas domes Ārtelpas un mobilitātes departamenta direktora pienākumu izpildītājs izteica kukuļa ne mazāk kā 50 000 EUR apmērā piedāvājumu satiksmes ministra padomniekam, lai viņš, izmantojot dienesta stāvokli, panāktu, ka Satiksmes ministrija atsakās no zemes pirkuma tiesībām par labu uzņēmumam. Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai ietverts arī pamatojums piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai;
- ✓ krimināllieta, kurā Nacionālo bruņoto spēku amatpersona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 177. panta trešās daļas, 275. panta otrās daļas, 341. panta otrās daļas par to, ka mantkārīgā nolūkā ļaunprātīgi izmantoja dienesta stāvokli, veicot pārtikas pasūtījumus no uzņēmuma, kā arī personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās ar uzņēmuma pārstāvjiem mantkārīgā nolūkā viltoja uzņēmuma pavadzīmes un viltotās pavadzīmes iesniedza Nacionālo bruņoto spēku grāmatvedībā apmaksai, tādējādi no Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem izkrāpjot naudas līdzekļus lielā apmērā – 113 519,59 EUR;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 329. panta (četri noziedzīgi nodarījumi) saukts Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurors par to, ka izpauž neizpaužamas ziņas, kas nav konfidenciāla, slepena vai sevišķi slepena informācija, būdams valsts amatpersona, kura iepriekš brīdināta par ziņu neizpaušanu un saskaņā ar likumu ir atbildīga par ziņu glabāšanu;
- ✓ krimināllieta, kurā persona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 319. panta pirmās daļas par to, ka, būdama Mārupes novada Būvvaldes vadītāja, t. i., valsts amatpersona, nepildīja valsts amatpersonas pienākumus, aiz nolaidības neizdarīja darbības, kuras tai pēc likuma un uzlikta uzdevuma jāizdara, ar to radot būtisku kaitējumu;
- ✓ krimināllieta, kurā divas personas sauktas pie kriminālatbildības pēc KL 323. panta pirmās daļas par to, ka būvuzņēmējs uzkūdīja sava uzņēmuma pārstāvi dot kukuli Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas jaunā objekta būvuzraudzības veicējam, kā arī apsūdzēts uzņēmuma pārstāvis, kurš piekrita uzkūdītāja pamudinājumam un izdarīja kukuļa piedāvāšanu un došanu. Izmeklēšanas gaitā noskaidrots, ka kukuļa piedāvāšana un došana izdarīta juridiskas personas interesēs, līdz ar to lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai ietverts arī pamatojums piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai;
- ✓ krimināllieta, kurā Rīgas pašvaldības Bērnu un jauniešu centra direktors saukts pie kriminālatbildības pēc KL 319. panta pirmās daļas par to, ka, nepildot sava aizbilstamā veselības aprūpes pienākumu, ievērojami apdraudēja viņa veselības intereses, proti, zinot, ka aizbilstamais neatļauti, neapzinoties, ka tādējādi apdraud savu veselību, lieto psihotropo un narkotisko vielu, liedza aizbilstamajam saņemt nepieciešamo narkologa obligāto ārstēšanu – ambulatoro dinamisko novērošanu pie narkologa –, kas paredzēta, lai novērstu slimības recidīvus un motivētu bērnu turpmākai ārstēšanai. Tā rezultātā aizbilstamais turpināja lietot minētās vielas, tādējādi apdraudot savu veselību;
- ✓ krimināllieta, kurā ģimenes ārsts, kurš vienlaicīgi bija arī Saeimas deputāts, saukts pie kriminālatbildības pēc KL 275. panta pirmās daļas (divi noziedzīgi nodarījumi) par to, ka, zvērīnāta advokāta uzkūdi, viltoja dokumentu, kas piešķir tiesības un atbrīvo no pienākumiem, t. i., izrakstu no stacionārā/ambulatorā pacienta medicīniskās kartes, kuru izsniedza zvērīnāta advokāta palīdzībai, kura viltoto dokumentu izmantoja, iesniedzot izrakstu Vidzemes rajona tiesā;
- ✓ krimināllieta, kurā valsts amatpersona saukta pie kriminālatbildības pēc KL 320. panta ceturtās daļas par to, ka tā, izmantojot savu dienesta stāvokli, izdarīja kukuļa, t. i., materiālu vērtību, izspiešanu un pieņemšanu personiski pirms likumīgas darbības izdarīšanas. Pret vienu

- no apsūdzētajiem kriminālprocess izbeigts, atbrīvojot kukuļdevēju no kriminālatbildības, pamatojoties uz KL 324. panta pirmo daļu;
- ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 323. panta otrās daļas sauktas divas personas par personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās izdarītu kukuļa apsolīšanu pēc tā pieprasīšanas un došanu valsts amatpersonai, lai tā, izmantojot savu dienesta stāvokli, neizdarītu kādu darbību. Kriminālprocesā apsūdzība celta arī trešajai personai, kas atbalstīja kukuļdošanu un kuras darbības kvalificētas pēc KL 20. panta ceturtās daļas un 323. panta otrās daļas;
 - ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 177. panta otrās daļas, 179. panta otrās daļas, 327. panta otrās daļas saukti Valsts ieņēmumu dienesta darbinieki par to, ka, saņemot uzdevumu, pieprasīja naudas līdzekļus operatīvās darbības pasākumu veikšanai, bet šo naudu izšķērdēja, izmantojot nelietderīgi un piesavinoties, kā arī sastādīja dokumentus par it kā strādātām virsstundām, kas tiek apmaksātas;
 - ✓ krimināllieta, kurā pie kriminālatbildības pēc KL 329. panta saukta tiesnese par neizpauzamu ziņu, kas nav konfidenciāla, slepena vai sevišķi slepena informācija, izpaušanu, proti, par to, ka viņa, būdama valsts amatpersona, kas bijusi brīdināta par ziņu neizpaušanu un kura saskaņā ar likumu ir atbildīga par ziņu glabāšanu, izmantojot datu bāzes, ieguva informāciju par vīra bijušo partneri un viņas ģimeni un to izpauđa vīram.

2024. gadam noteikto prioritāšu izpildes rezultāti

Tiesu apgabalu prokuratūru virsprokurori savu struktūrvienību darbības pārskatos ģenerālprokuroram norādījuši, ka sekmīgi turpināts darbs pie Stratēģijas noteikto prioritāšu izpildes.

2024. gads gan nesis zināmas izmaiņas iespējās panākt krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu prokuratūrā, samazinoties to kriminālprocesu skaitam, kas pabeigti, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu. Viens no skaidrojumiem ir 2024. gada 6. jūnija KL grozījumi (stājās spēkā 04.07.2024.), kas par KL 262. panta pirmajā daļā, 1.¹ daļā, 262.¹ panta pirmajā un otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma (joprojām daži no tiem KL pantiem, pēc kuriem kriminālprocess tiek pabeigts visbiežāk) izdarīšanu laika periodā no 2024. gada 4. jūlija līdz 31. decembrim paredzēja tikai brīvības atņemšanas sodu, kas attiecīgi nepieļāva pabeigt kriminālprocesu prokuratūrā ar priekšrakstu par sodu, bet visas krimināllietas personu apsūdzībā par norādītajā laika periodā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc minētajiem KL pantiem, bija jānosūta izskatīšanai tiesai.

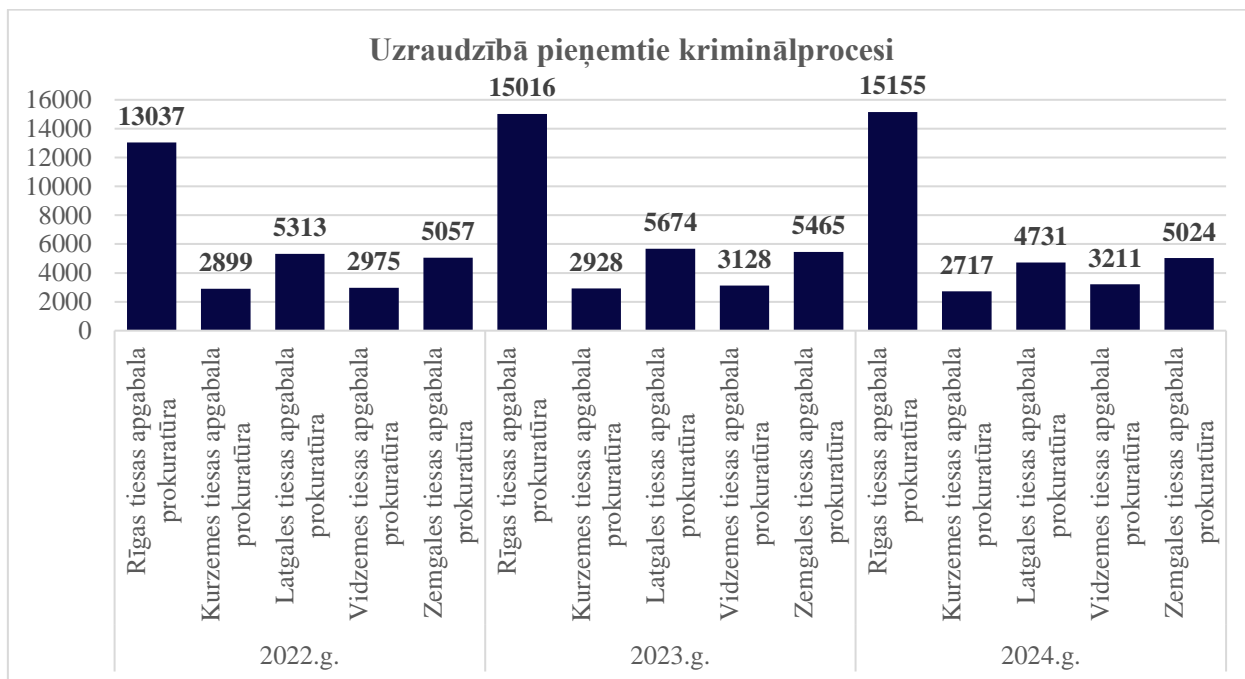
Attīstot sadarbību starp amatā augstāku prokuroru, virsprokuroru, virsprokurora vietnieku un sadarbību starp amatā augstākiem prokuroriem un uzraugošajiem prokuroriem, un izmeklētājiem kā procesa virzītājiem, kā arī veiksmīgi izmantojot koordinējošo prokuroru institūtu, augusi prokuroru izpratne par prioritāriem noziedzīgiem nodarījumiem un nepieciešamību iesaistīties kriminālprocesos par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem no to uzsākšanas brīža.

Kā norādījuši virsprokurori, īpaši aktīvi prokurori iesaistījušies tajos kriminālprocesos no to uzsākšanas brīža, kuros izmeklējamais noziedzīgais nodarījums saskaņā ar Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora rīkojumu atzīts par īpaši aktuālu, piemēram, noziedzīgi nodarījumi pret personas dzīvību un veselību, tai skaitā, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību, ja tie izdarīti pret nepilngadīgo, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas, noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu, tai skaitā valsts robežas nelikumīga šķērsošana, personas nelikumīga pārvietošana

pāri valsts robežai, nodrošinot ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, kā arī noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā.

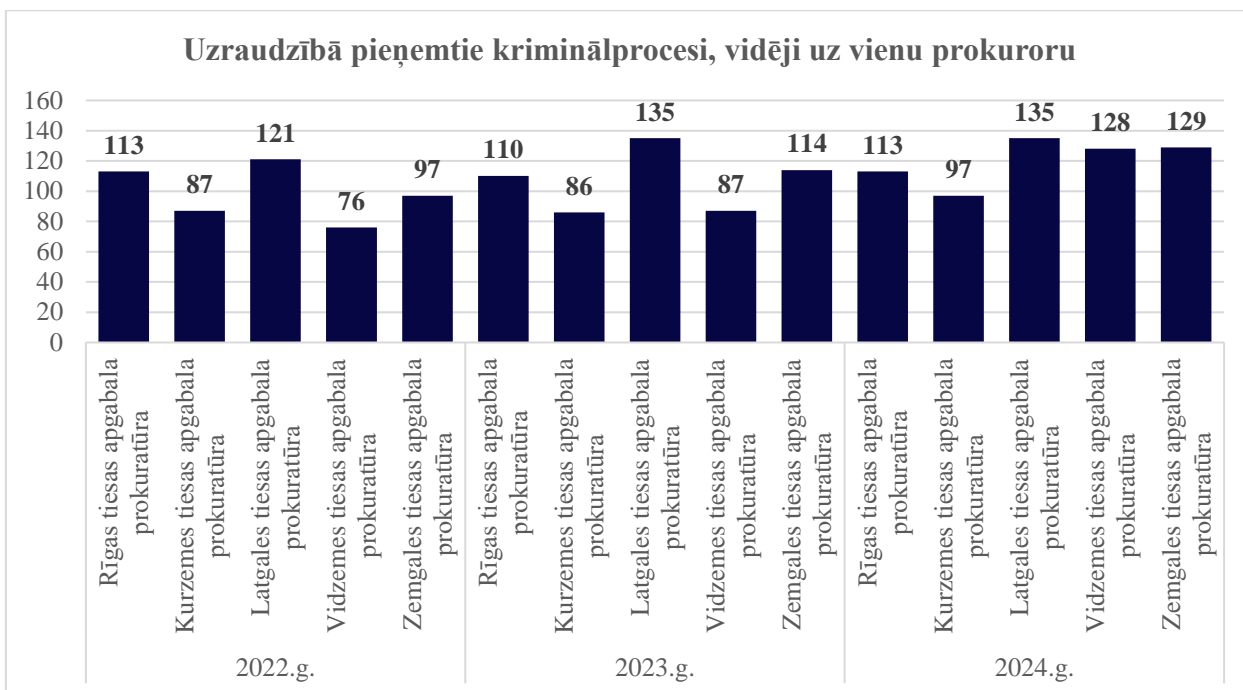
Rajona līmeņa prokuratūru galvenie darba statistiskie rādītāji

Šajā apakšnodaļā analizēti būtiskākie prokuratūras darba statistiskie rādītāji, kas raksturo konkrētās tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošo rajona līmeņa prokuratūru prokuroru ieguldījumu prokuratūras funkciju izpildē.

Diagrammā redzams, ka 2024. gadā prokuroru uzraudzībā pieņemto kriminālprocesi skaita pieaugums salīdzinājumā ar 2023. gadu vērojams Rīgas tiesas apgabala prokuratūras un Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijās ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās. Pārējos tiesu apgabalos uzraudzībā pieņemto kriminālprocesi skaits, salīdzinot ar gadu iepriekš, samazinājies un ir nedaudz mazāks arī nekā 2022. gadā.

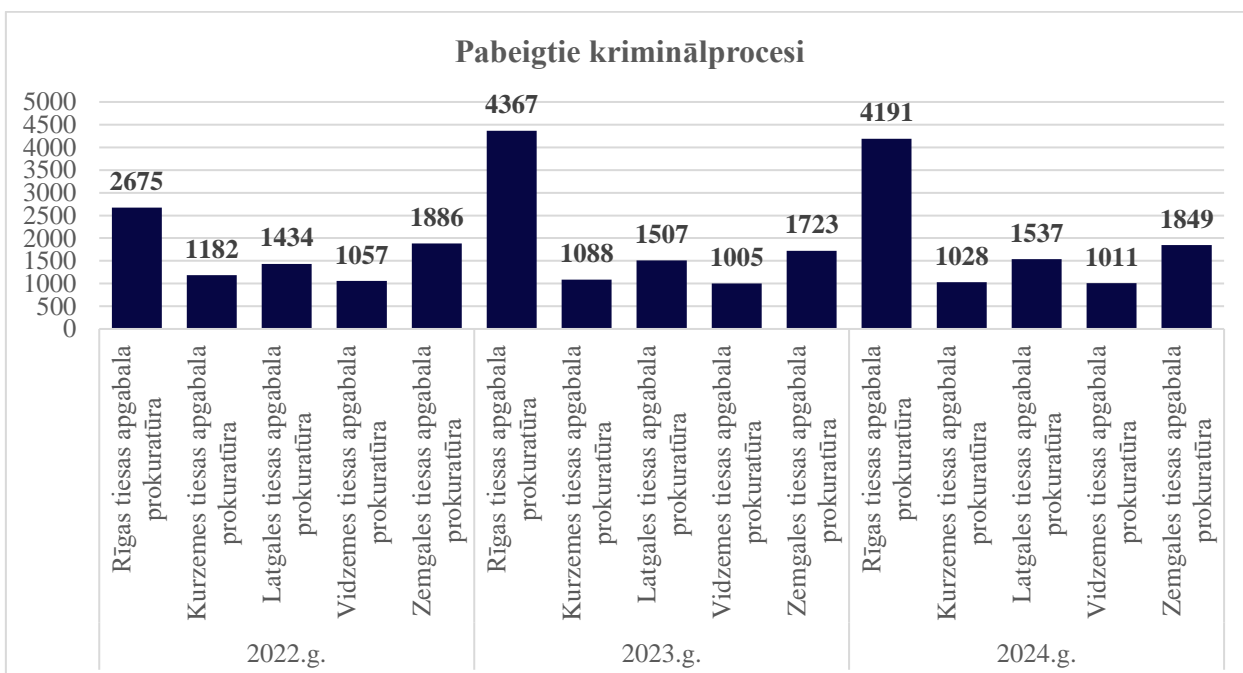
Ja šos datus pēta kopsakarībā ar minētajās prokuratūrās strādājošo prokuroru skaitu, nosakot, kāds bijis uzraudzībā pieņemto kriminālprocesi skaits vidēji uz vienu prokuroru katras tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās, tad redzams turpmāk norādītais.

Diagrammas dati norāda uz to, ka 2024. gadā vidēji uz vienu prokuroru uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaitā 2023. gada līmeni saglabājušas Latgales tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošās rajona līmeņa prokuratūras, kur tas jau trīs gadu periodā bijis augstākais. Taču arī pārējos tiesu apgabalos minētais rādītājs salīdzinājumā ar 2023. gadu palielinājies.

Ievērojot, ka ne visās minētajās prokuratūrās pērn palielinājies arī uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaits, par ko norādīts iepriekš, tad prokuratūrās, kur tas samazinājies, vienlaikus pieaugot vidēji uz vienu prokuroru uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaitam, minētais skaidrojams ar izmaiņām prokuroru personālsastāvā.

Savukārt pabeigto kriminālprocesu skaita dinamika tiesu apgabalu prokuratūru darbības teritorijās ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās atspoguļota turpmāk norādītajā diagrammā.

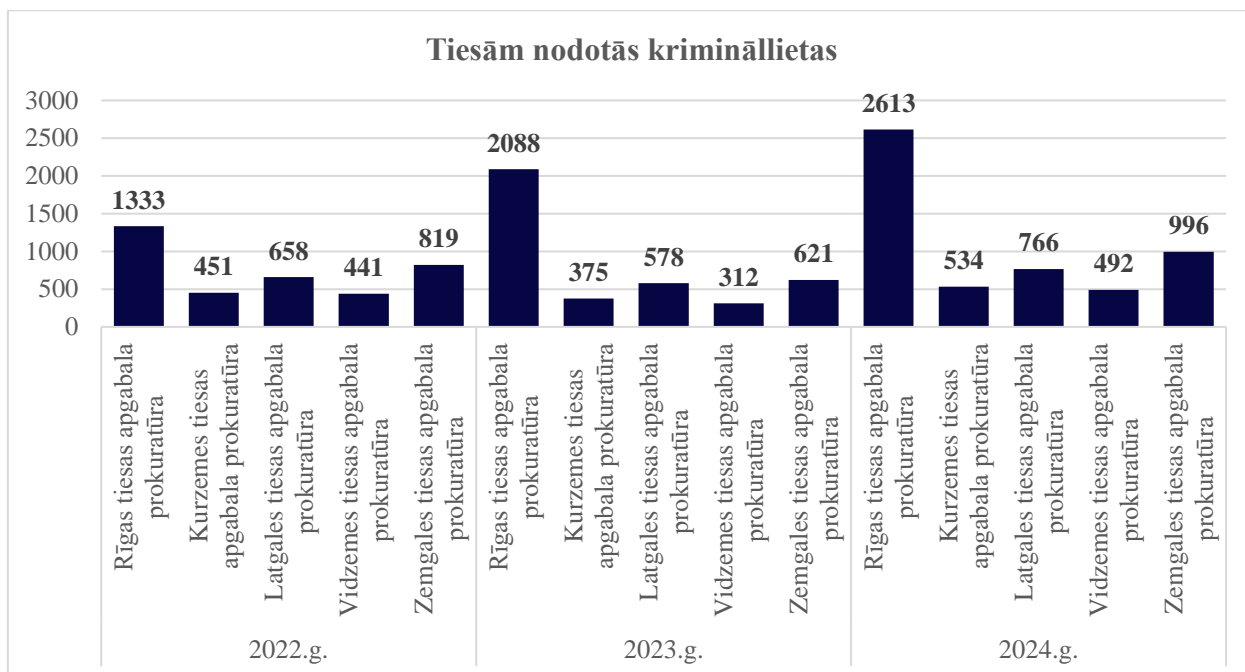

Kā redzams, lielākais pabeigto kriminālprocesu skaits nemainīgi ir Rīgas tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās, lai gan salīdzinājumā ar gadu iepriekš piedzīvots šī rādītāja kritums. Pārējo tiesu apgabalu prokuratūru, izņemot Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras, darbības teritorijās ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās pabeigto kriminālprocesu skaits, salīdzinot ar 2023. gadu, nedaudz palielinājies, turklāt Zemgales tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās šis rādītājs, kas 2023. gadā salīdzinājumā ar 2022. gadu bija samazinājies, 2024. gadā gandrīz sasniedz 2022. gadā pabeigto kriminālprocesu skaitu.

Analizējot šajā diagrammā redzamos statistiskos rādītājus, var izdarīt secinājumu, ka, ņemot vērā pabeigto kriminālprocesu skaita samazinājumu Rīgas tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās, 2024. gadā tajās nebūtiski samazinājies arī vidēji uz vienu prokuroru pabeigto kriminālprocesu skaits, kas pērn bijis zemākais valstī. Turpretī visos pārējos tiesu apgabalos tas palielinājies, ar augstākajiem rādītājiem Zemgales tiesas un Latgales tiesas apgabalos un lielāko pieaugumu Vidzemes tiesas apgabalā.

Apskatot statistiskos rādītājus par tiesām nodotajām krimināllietām, šī rādītāja dinamika trīs gadu periodā redzama turpmākajā diagrammā.

No datiem secināms, ka visu tiesu apgabalu prokuratūru darbības teritorijās ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās tiesām nodoto krimināllietu skaits ievērojami palielinājies.

Apstākļi, kas būtiski ietekmēja šī rādītāja pieaugumu, minēts jau iepriekš, norādot uz KL grozījumiem, kas stājās spēkā 2024. gada 4. jūlijā un par virkni noziedzīgu nodarījumu, tai skaitā KL 262. un 262.¹ pantā ietvertajiem, paredzēja tikai brīvības atņemšanas sodu, kas izslēdza iespēju kriminālprocesu pabeigt prokuratūrā, nenododot krimināllietu tiesai, un visos gadījumos krimināllietas personu apsūdzībā pēc minētajiem KL pantiem bija virzāmas izskatīšanai tiesā.

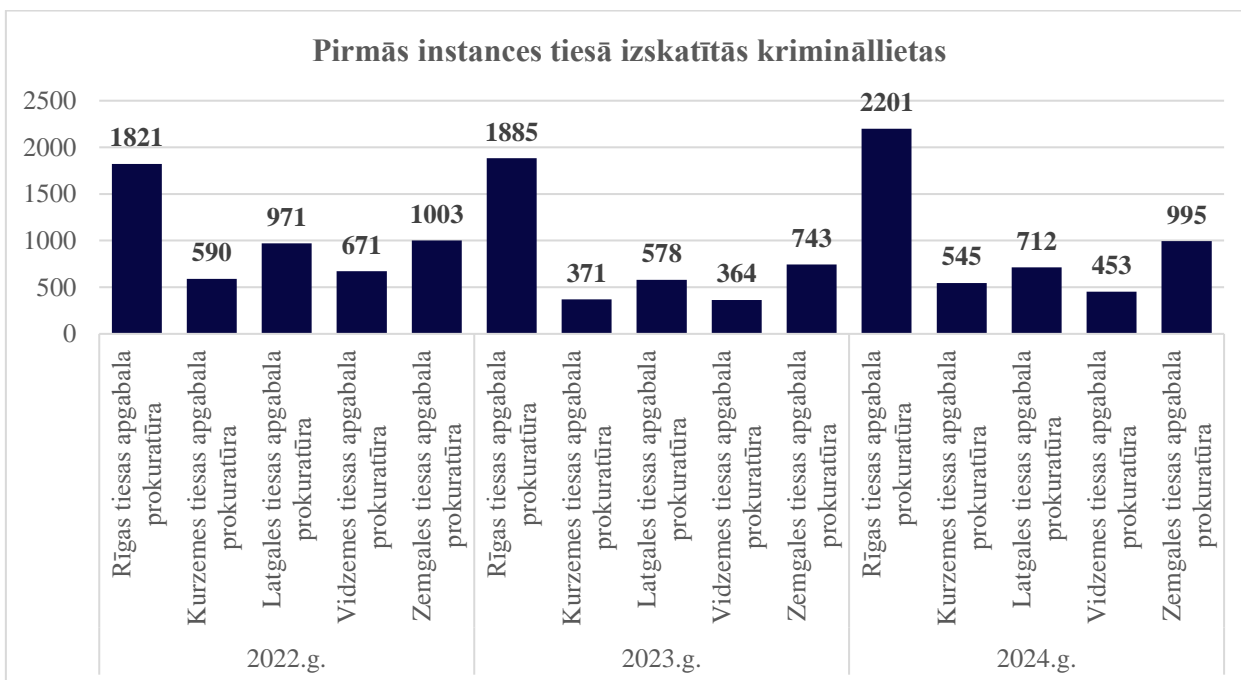
Līdz ar to visos tiesu apgabalos, izņemot Rīgas tiesas apgabalu, iepriekšējos gados panāktais progress tiesai nodoto lietu skaita samazināšanā un ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigto pirmstiesas kriminālprocesu skaita palielināšanā, lai attiecīgi mazinātu tiesas noslodzi, 2024. gadā ir zudis, bet paredzams, ka 2025. gadā tas atjaunosies, jo attiecīgie grozījumi KL paredz, ka no 1. janvāra par iepriekš minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem apsūdzētos iespējams sodīt gan ar brīvības atņemšanu, gan ar tai alternatīvo sodu – probācijas uzraudzība –, kuru var piemērot arī prokurors ar priekšrakstu par sodu.

Analoģiska tendence vērojama, analizējot vidēji uz vienu rajona līmeņa prokuratūras prokuroru attiecīgajā tiesas apgabalā tiesām nodoto krimināllietu skaitu.

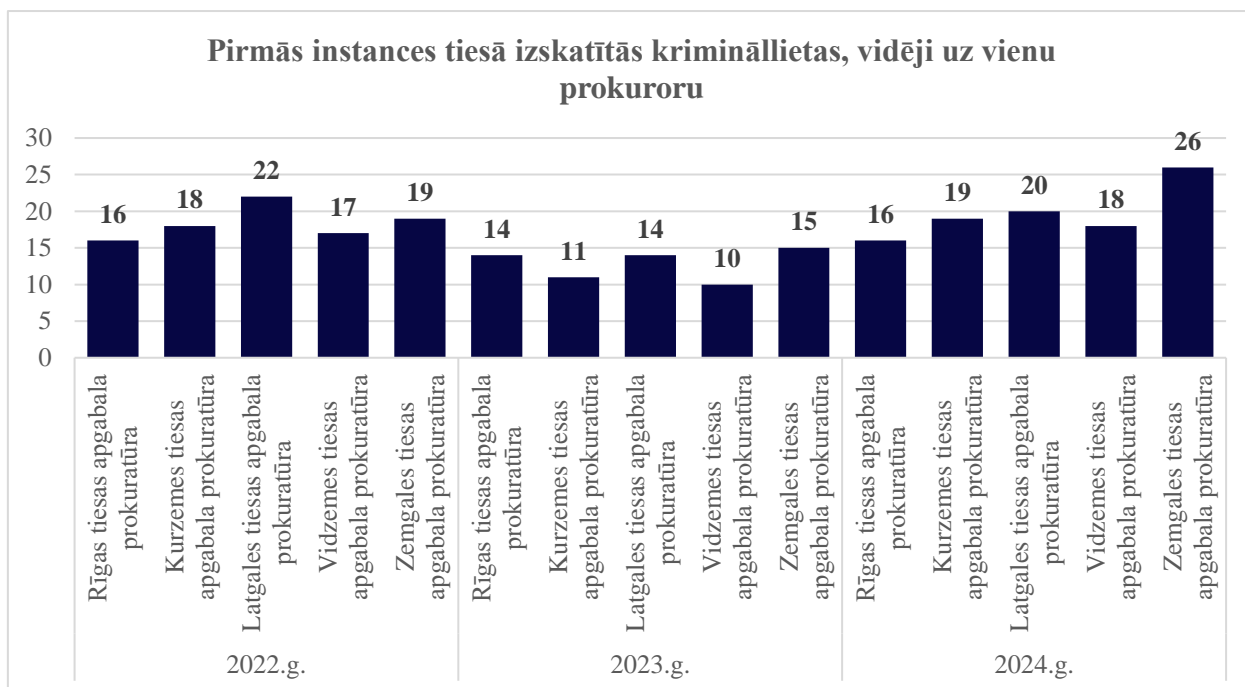
Kā redzams diagrammā, visu tiesu apgabalu prokuratūru darbības teritorijās ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās būtiski pieaudzis vidēji uz vienu prokuroru tiesām nodoto krimināllietu skaits, veidojot pieaugumu 33 % līdz pat 72 % robežās no iepriekšējā gada lietu skaita, bet Vidzemes tiesas apgabalā un Zemgales tiesas apgabalā šis rādītājs pieaudzis pat divkārtīgi. Tas skaidrojams ar iepriekš norādīto par tiesām nodoto lietu kopskaita palielināšanos.

Aplūkojot statistiskos datus par krimināllietu iztiesāšanu pirmās instances tiesās, redzama šāda aina.

Tiesās izskatīto krimināllietu skaita dinamika iet kopsolī ar iepriekšējās diagrammas datiem – tiesām nodoto krimināllietu skaitu. Visos tiesu apgabalos tas ievērojami pieaudzis, ar pieaugumu gandrīz 17 % Rīgā, amplitūdā no 23–24 % Latgalē un Vidzemē, 33 % Zemgalē līdz pat teju 47 % Kurzemē.

Attiecīgi tas ietekmē arī vidēji uz vienu prokuroru pirmās instances tiesās izskatīto krimināllietu skaitu.

No diagrammas datiem skaidri redzams pieaugums rādītājā par vidēji uz vienu prokuroru pirmās instances tiesā izskatīto krimināllietu skaitu, ar vislielāko pieaugumu Zemgales tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās, bet relatīvi mazāko pieaugumu Rīgas tiesas apgabala prokuratūras darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūrās.

Starptautiskās sadarbības loma kriminālprocesa īstenošanas kvalitātes nodrošināšanai

Ģenerālprokuratūras ieguldījums starptautiskās sadarbības efektivitātes nodrošināšanā

Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Starptautiskās sadarbības nodaļa veic KPL C daļā minētās funkcijas, kurās ietilpst: tiesiskās palīdzības sniegšana procesuālās darbības izpildē ārvalstij un analogiska Latvijas lūguma iesniegšana ārvalstij; personas izdošana uz un no ārvalsts, tai skaitā personas izsludināšana starptautiskā meklēšanā, ja nav zināma tās atrašanās vieta, un personas tranzīta lūgumu izskatīšana un iesniegšana, ja izdotās personas pārvietošana ir paredzēta caur trešās valsts teritoriju; kriminālprocesa pārņemšana no ārvalsts un tā nodošana ārvalstij.

Minēto funkciju izpilde notiek, pamatojoties uz:

- ✓ valstu divpusējiem līgumiem (kā, piemēram, līgums starp Latvijas Republiku un Moldovu par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās, un līdzīgi līgumi ar Kirgīziju, Uzbekistānu u. c.);
- ✓ Eiropas Padomes konvencijām (kā, piemēram, konvencija par savstarpējo palīdzību krimināllietās un tās papildu protokoli, konvencija par izdošanu un tās papildu protokoli, konvencija par tiesvedības nodošanu krimināllietās);
- ✓ Eiropas Savienības tiesību aktiem (kā, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/41/ES par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās, Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1805 par iesaldēšanas rīkojumu un

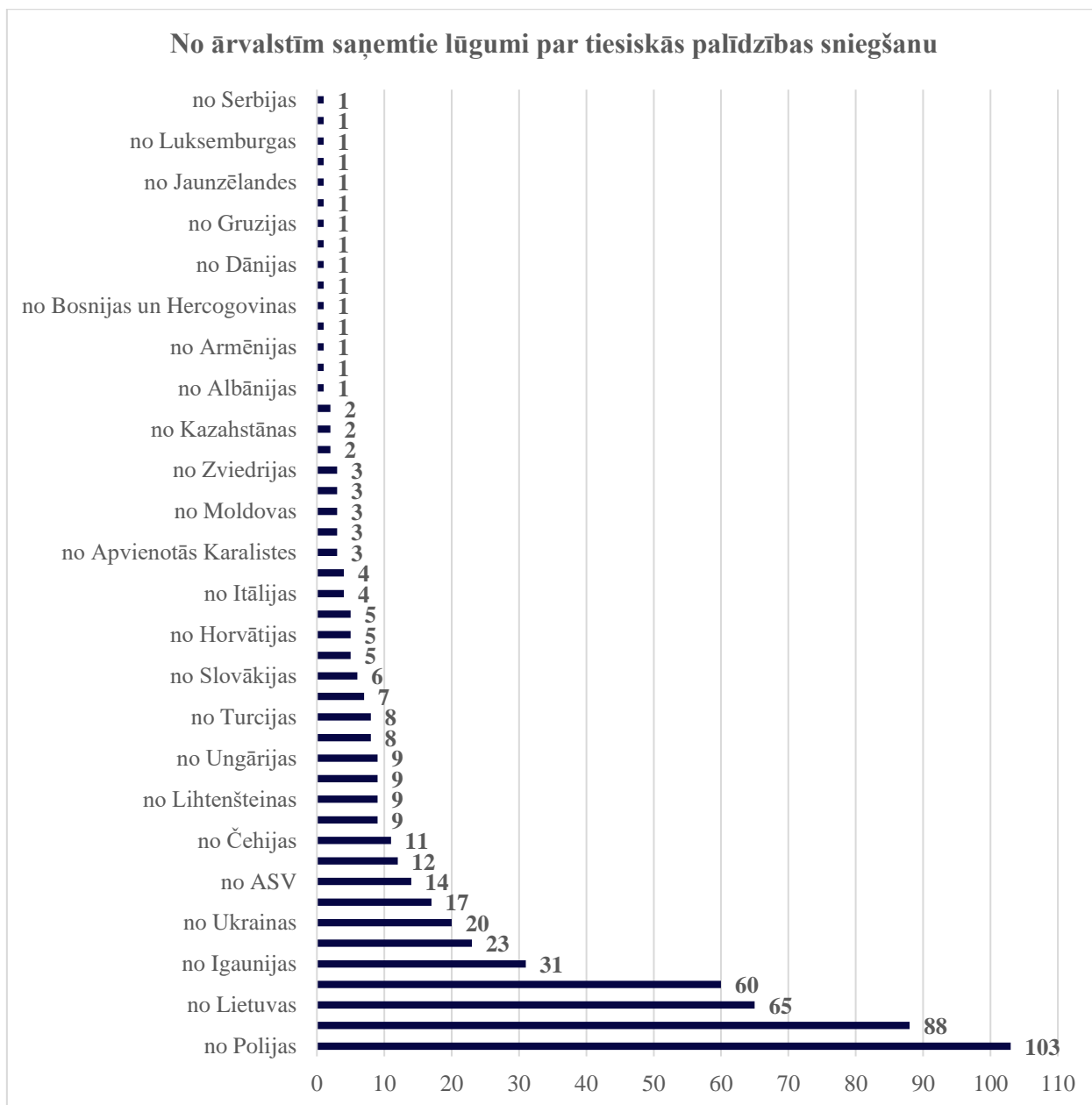
konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu, Padomes pamatlēmums 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, Padomes Pamatlēmums 2009/948/TI par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā u. c.);

- ✓ speciālām konvencijām (kā, piemēram, ANO konvencija pret transnacionālo organizēto noziedzību, Eiropas Padomes konvencija par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju, ANO Pretkorupcijas konvencija, Konvencija par kibernetiskajiem noziedzīgiem nodarījumiem u. c.);
- ✓ savstarpējības principu, ja ar ārvalsti nav līguma vai abpusēji saistošas konvencijas par krimināltiesisko sadarbību.

Tādējādi prokuratūras rīcībā ir virkne tiesisko instrumentu, kas nosedz krimināltiesiskās sadarbības iespēju ar jebkuru pasaules valsti, maksimāli nodrošinot soda neizbēgamības principa ievērošanu.

No ārvalsts saņemtie tiesiskās palīdzības lūgumi

2024. gadā Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Starptautiskās sadarbības nodaļa no ārvalstīm saņēma 568 tiesiskās palīdzības lūgumus. Visvairāk tiesiskās palīdzības lūgumu saņemti no Polijas (103 lūgumi); Austrijas (88 lūgumi); Lietuvas (65 lūgumi) un Vācijas (60 lūgumi). Sīkāks dalījums redzams diagrammā:

Vēl aizvien, salīdzinot ar 2021. gadu, ievērojami samazinājusies sadarbība ar Krievijas Federāciju. Taču, salīdzinot ar 2022. gadu, nedaudz pieaugusi sadarbība ar Ukrainu, neskatoties uz Ukrainas teritorijā notiekošo karu.

Pārsvārā saņemtie tiesiskās palīdzības lūgumi attiecās uz tādu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, kā:

- ✓ krāpšana (232 gadījumi), tai skaitā krāpšana, kas apdraud Eiropas Savienības finanšu intereses (11 gadījumi);
- ✓ noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (99 gadījumi);
- ✓ datornoziedzīgi nodarījumi (45 gadījumi);
- ✓ noziedzīgi nodarījumi nodokļu sfērā (32 gadījumi).

2024. gadā turpināja samazināties tiesiskās palīdzības lūgumu par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem skaits (2022. gadā tie bija 14 lūgumi, bet 2023. gadā – 9, savukārt 2024. gadā tikai 6). Ar ko saistīts šāda krituma turpinājums kopš 2021. gada, nav zināms. Savukārt 2024. gadā no Latvijas ārvalstīm nosūtīti 12 tiesiskās palīdzības lūgumi par koruptīviem noziedzīgiem

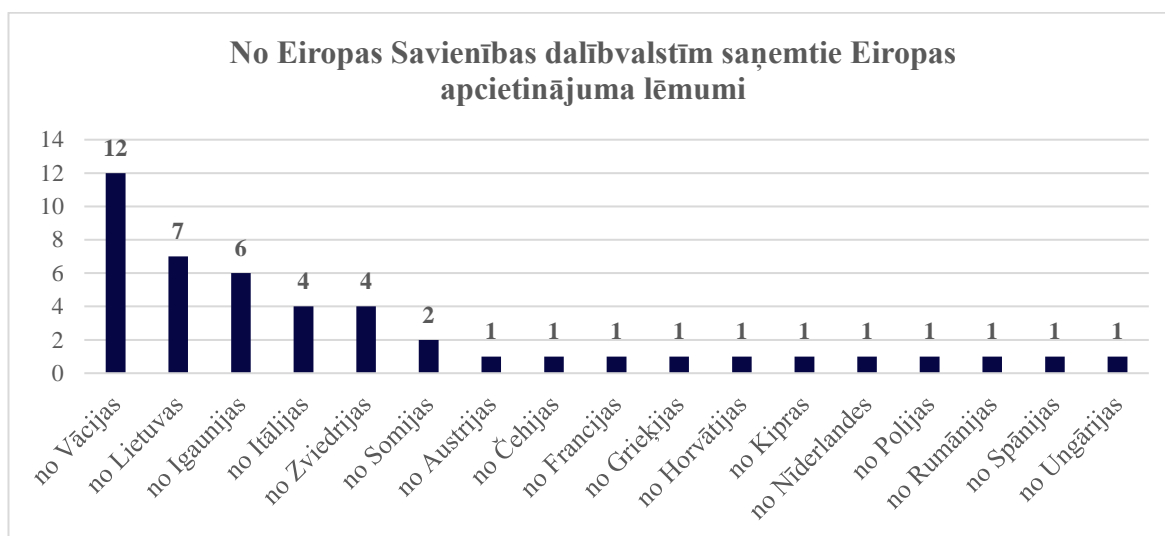
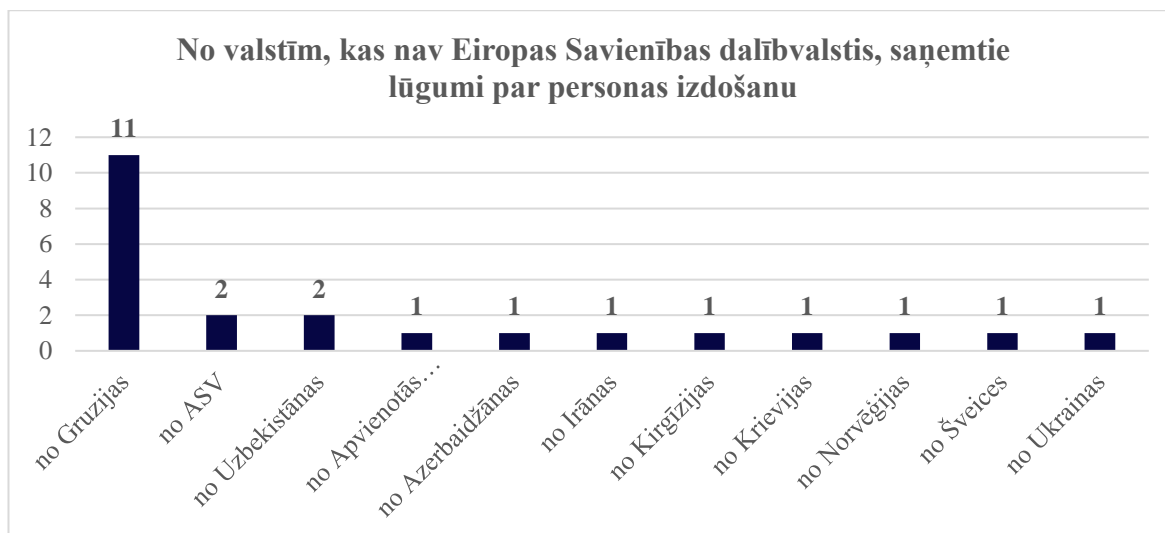
nodarījumiem (2023. gadā – 21 lūgums), tādējādi praktiski atgriežoties 2022. gada līmenī (10 lūgumi).

Atzīmējams fakts, ka 2024. gadā Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Starptautiskās sadarbības nodaļa piedalījies vairākās tā saucamajās “rīcības dienās”, kad vairākās valstīs vienlaicīgi tika veiktas plaša mēroga izmeklēšanas un procesuālās darbības ar mērķi panākt kriminālprocesuālo attiecību taisnīgu noregulējumu. Kā piemērus var minēt:

- ✓ Itālijas Republikas Neapoles tiesas iniciētus pasākumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lielā apmērā, fiktīvu uzņēmumu izveidošanas, ienākumu nedeklarēšanas, izvairšanās no pievienotās vērtības nodokļa un ienākuma nodokļa nomaksas, krāpniecisku bankrotu, piesavināšanās, krāpšanas u. c. noziegumu novēršanā, kas rezultējās ar aresta uzlikšanu Latvijas bankā esošiem naudas līdzekļiem virs 3 miljoniem EUR;
- ✓ Smagu krāpšanas, vides noziegumu un līdzekļu atguves Prokuratūras Roterdamā Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpilde par sankciju pārkāpšanu. Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpildes laikā tika veikta kratīšana, lai iegūtu pierādījumus par Nīderlandes, Lietuvas, Kanādas un Krievijas komercsabiedrību nelikumīgām darbībām sankciju apiešanā. Lai nodrošinātu veiksmīgu izmeklēšanas darbības izpildi, Eiropas tika organizēta Latvijas, Lietuvas un Nīderlandes atbildīgo dienestu koordinācijas sanāksme, kuras laikā panākta vienošanās par taktiski saskaņotu rīcību operācijas dienā, šim nolūkam speciāli izveidojot operācijas koordinācijas centru. Pēc kratīšanas veikšanas saņemti vēl vairāki Eiropas izmeklēšanas rīkojumi, kā arī organizēta vēl viena koordinācijas sanāksme, jo tika konstatēta vēl vairāku subjektu nelikumīga rīcība sankciju pārkāpšanā;
- ✓ Amerikas Savienoto Valstu tiesiskās palīdzības lūguma izpilde par savvērestību un preču kontrabandu no Amerikas Savienotajām Valstīm uz Krieviju, proti, par simtiem tūkstošu dolāru vērtu Amerikas Savienoto Valstu izcelsmes avionikas iekārtu kontrabandu vairāku gadu garumā klientiem Krievijā, tostarp Krievijas Federācijas Federālajam drošības dienestam. Latvijai tika lūgts veikt virkni kratīšanu un nopratināšanu, kā arī iesaistītās personas aizturēšanu izdošanas nolūkā, kas arī tika izdarīts.

Personu izdošana ārvalstij

2024. gadā no ārvalstīm saņemti 69 lūgumi par personas izdošanu, tai skaitā 23 izdošanas lūgumi no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis (visvairāk no Gruzijas – 11 lūgumi un Amerikas Savienotajām Valstīm un Uzbekistānas, attiecīgi no katras – 2 lūgumi), un 46 Eiropas apcietinājuma lēmumi (visvairāk no Vācijas – 12 lēmumi, Lietuvas – 7 lēmumi un Igaunijas – 6 lēmumi). Sīkāks dalījums redzams diagrammās:

Līdzīgi kā 2022. un 2023. gadā personu izdošanas lūgumi visvairāk skāra krimināllietas, kurās personas apsūdzētas par:

- ✓ krāpšanu (11 gadījumi);
- ✓ noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu (9 gadījumi);
- ✓ narkotisko un psihotropo vielu nelegālu tirdzniecību (8 gadījumi).

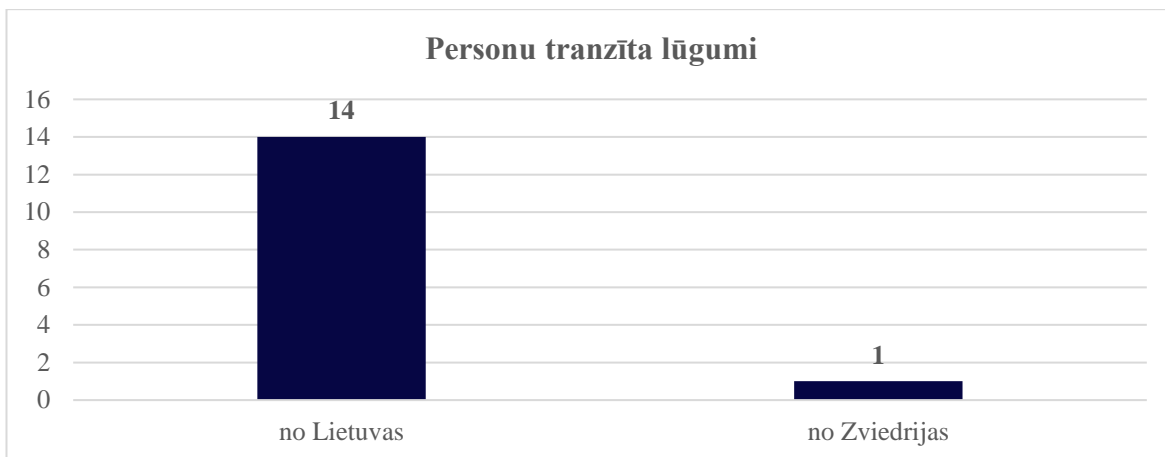
Bez personas izdošanas Amerikas Savienotajām Valstīm par avionikas iekārtu kontrabandu pieminēšanas vērtas ir saskaņotās operācijas personas izdošanā uz:

- ✓ Amerikas Savienotajām Valstīm apsūdzībās par sankciju neievērošanu, kā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, veicot aktīvu uzņēmējdarbību par labu Ukrainas pilsonim un ar viņu saistītiem uzņēmumiem, kuri tieši vai netieši bija atbildīgi par Ukrainas valsts līdzekļu vai ekonomiski nozīmīgas struktūras Ukrainā līdzekļu piesavināšanos. Persona tika aizturēta speciālas operācijas laikā vienlaicīgi ar kratīšanas veikšanu dzīvesvietā, tad apcietināta un vienkāršotā kārtībā izdota Amerikas Savienotajām Valstīm;
- ✓ Spānijas pilsoņu izdošana Lietuvai, pamatojoties uz Lietuvas Eiropas apcietinājuma orderi, kas tika izdots pret divām personām aizdomās par gatavošanos terora aktam un tā mēģinājumu Lietuvā. Reaģējot uz personu bēgšanu no Lietuvas, uzreiz pēc nozieguma izdarīšanas Latvijas drošības iestāde, ņemot vērā universālās jurisdikcijas priekšrocības, uzsāka kriminālprocesu, lai būtu pamats veikt personu aizturēšanu un apcietināšanu Latvijā

līdz Lietuvas Eiropas apcietinājuma ordera saņemšanai, pēc kā process, ņemot vērā, ka personas tika izdotas, nodots Lietuvai.

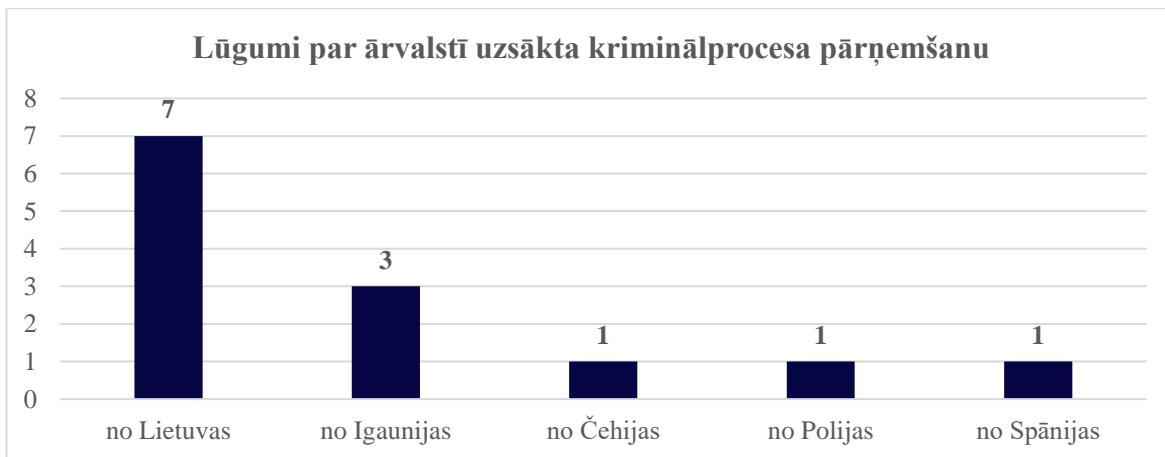
Tranzīta lūgumi

Sakarā ar aviotransporta tiešo reisu nepieejamību vai citu iemeslu dēļ (personas veselības stāvoklis, atteikšanās no lidojuma utt.) saņemti 15 personu tranzīta lūgumi (visvairāk no Lietuvas – 14 lūgumi). Sīkāks dalījums redzams diagrammā:

Kriminālprocesa pārņemšana Latvijā

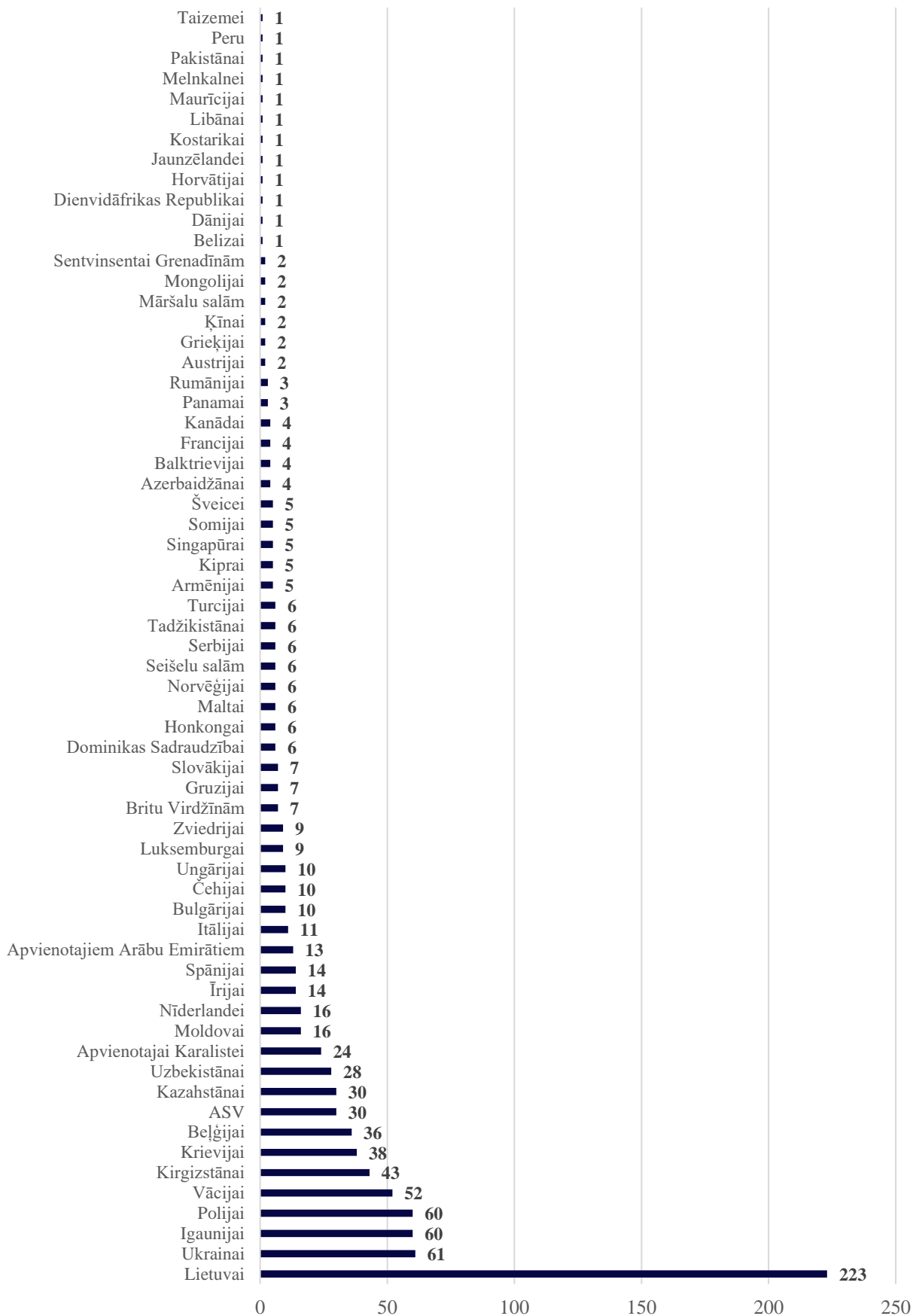
Attiecībā uz ārvalstī uzsākta kriminālprocesa pārņemšanu 2024. gadā saņemti 13 lūgumi – visvairāk no Lietuvas (7 lūgumi) un Igaunijas (3 lūgumi). No noziedzīgu nodarījumu kategoriju viedokļa saņemtajos procesos prevalē zādzība un krāpšana (5 un attiecīgi 3 gadījumi).

Latvijas tiesiskās palīdzības lūgumi ārvalstij

Tajā pašā laikā no Latvijas puses ārvalstīm iesniegts kopš 2000. gada rekordaugsts tiesiskās palīdzības lūgumu skaits – 957 tiesiskās palīdzības lūgumi (par 249 lūgumiem vairāk nekā 2023. gadā un par 378 lūgumiem vairāk nekā 2022. gadā). Šis rādītājs saistīts ar pieaugošo tiesiskās palīdzības lūgumu skaitu ārvalstīm, izmeklējot krimināllietas par starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanas faktu. Visbiežāk lūgumi par palīdzību procesuālās darbības veikšanā adresēti Lietuvai (223 lūgumi), Ukrainai (61 lūgums), Igaunijai (60 lūgumi), Polijai (60 lūgumi), Vācijai (52 lūgumi). Sīkāks dalījums redzams diagrammā:

No Latvijas puses ārvalstīm iesniegtie tiesiskās palīdzības lūgumi

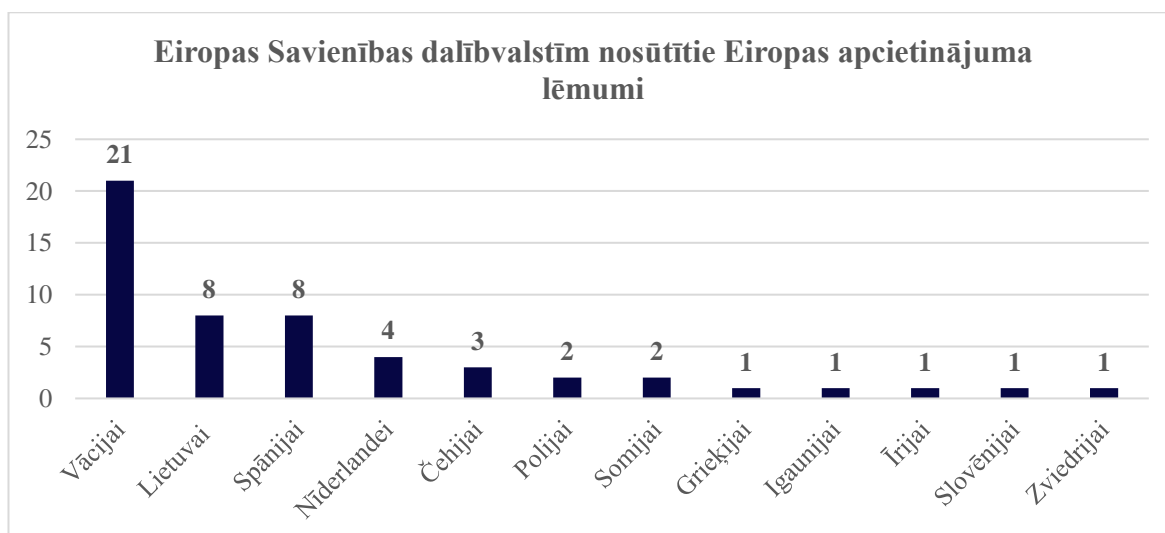
Visvairāk tiesiskās palīdzības lūgumu ārvalstij nosūtīti sakarā ar kriminālprocesos veikto izmeklēšanu par:

- ✓ starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu (274 gadījumi);
- ✓ noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu (267 gadījumi);
- ✓ izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas (24 gadījumi).

Paralēli tam 161 persona izsludināta starptautiskā meklēšanā, jo to atrašanās vieta nav zināma, bet ārvalstīm iesniegti 63 personu izdošanas lūgumi (10 lūgumi ārpus Eiropas Savienības un 53 Eiropas apcietinājuma lēmumi).

Personu izdošana ārvalstij

Ārpus Eiropas Savienības personu izdošana visbiežāk lūgta Norvēģijai (4 izdošanas lūgumi), bet Eiropas Savienības ietvaros – Vācijai (21 lūgums) un Lietuvai un Spānijai (attiecīgi 8 lūgumi katrai). Sīkāks dalījums redzams diagrammās:

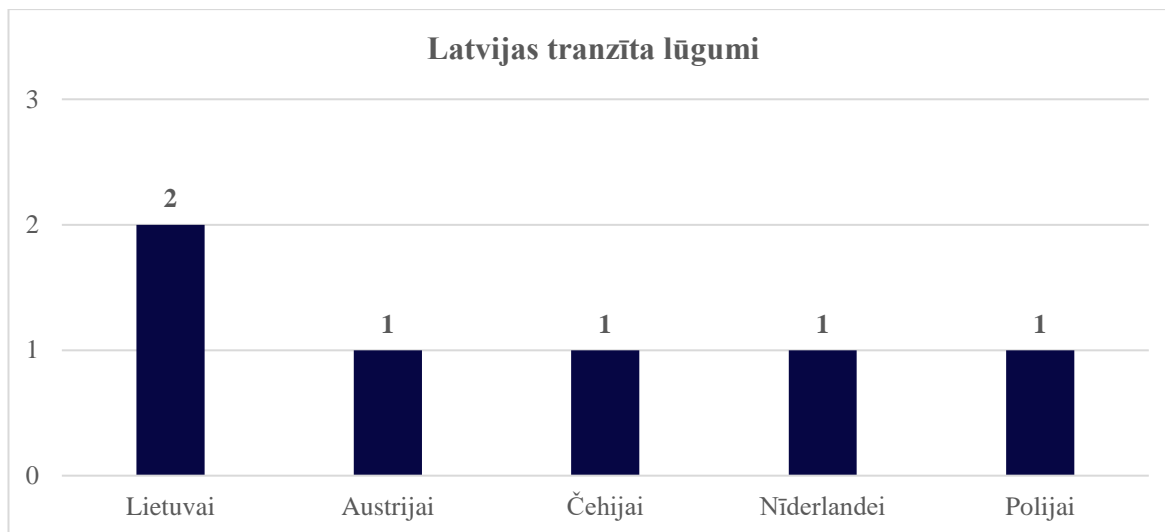

Atšķirībā no tiesiskās palīdzības instrumenta personas izdošanas un izsludināšanas starptautiskā meklēšanā jautājumos visbiežāk prevalēja tādi noziedzīgi nodarījumi kā:

- ✓ narkotisko un psihotropo vielu nelegāla aprīte (KL 253.¹ pants) – 49 gadījumi;
- ✓ zādzības (41 gadījums).

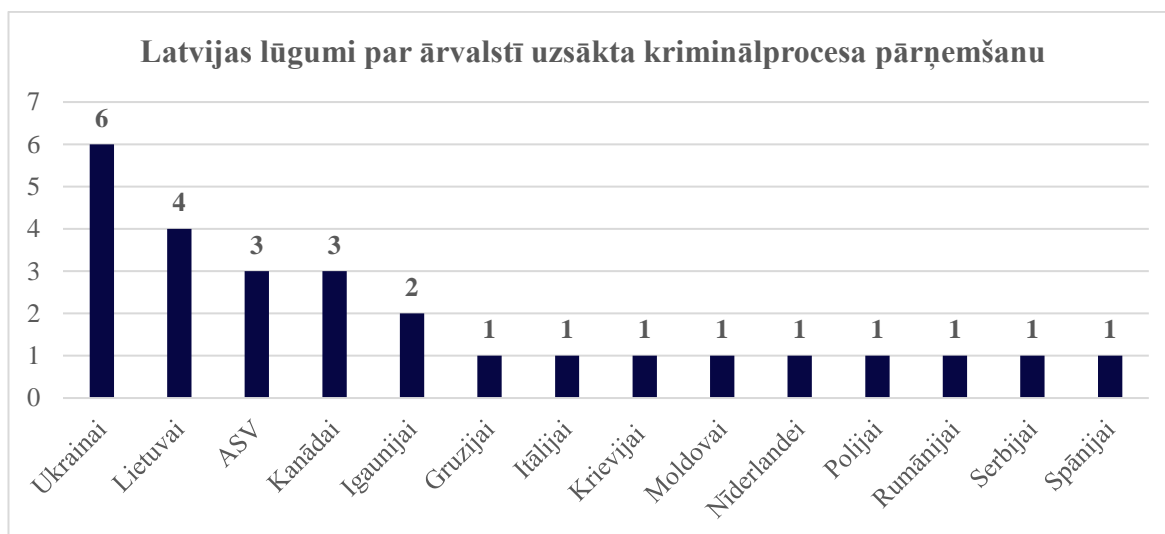
Latvijas tranzīta lūgumi

Turklāt 2024. gadā ārvalstij iesniegti 6 personu tranzīta lūgumi (visvairāk Lietuvai – 2 lūgumi). Sīkāks dalījums redzams diagrammā:

Latvijas lūgumi kriminālprocesa pārņemšanai

Attiecībā par kriminālprocesa nodošanas ārvalstij lūgumiem norādāms, ka 2024. gadā nosūtīti 27 šādi lūgumi. Visvairāk tie adresēti Ukrainai (6 kriminālprocesi) un Lietuvai (4 kriminālprocesi). 2024. gadā iezīmējusies tendence kriminālprocesa nodošanai arī tādai valstij kā Kanāda (3 kriminālprocesi).

Šī tiesiskās sadarbības instrumenta ietvaros savukārt bija raksturīga kriminālprocesa nodošana par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā:

- ✓ transportlīdzekļa vadīšana apreibinošu vielu iespaidā (KL 262. pants – 5 gadījumi);
- ✓ narkotisko un psihotropo vielu nelegāla aprīte (KL 253. pants – 2 gadījumi);
- ✓ noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (KL 195. pants – 2 gadījumi).

Analizējot Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Starptautiskās sadarbības nodaļas darbu trīs gadu griezumā, redzama tendence, ka tiesiskās palīdzības lūgumu skaits palielinās un pārsniedz 2021. gada līmeni (1391 tiesiskās palīdzības lūgums). Tāpat var secināt, ka kopumā galvenie ārvalstu sadarbības partneri saglabājušies tie paši, kas iepriekšējos gados, proti, Lietuva, Vācija un Polija.

2024. gada rudenī notika Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komitejas (turpmāk – Moneyval) 6. novērtēšanas kārtā, kurā tika vērtēti arī starptautiskās sadarbības krimināltiesiskajā sfērā jautājumi. Pēc izvērtēšanas saņemtas sākotnējās pozitīvās atsauksmes par Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Starptautiskās sadarbības nodaļas un citu tiesībaizsardzības iestāžu darbu.

Turklāt 2024. gadā nodrošināta dalība Tieslietu ministrijas izveidotās KPL grozījumu izstrādes pastāvīgās darba grupas sēdēs, kur tika skatīti jautājumi, kas skar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 2023/1543 par Eiropas e-pierādījumu sniegšanas rīkojumiem un Eiropas e-pierādījumu saglabāšanas rīkojumiem e-pierādījumu gūšanai kriminālprocesā un brīvības atņemšanas sodu izpildei pēc kriminālprocesa ieviešanu. Paralēli tam sniegts atbalsts Eiropas Savienības–Amerikas Savienoto Valstu e-pierādījumu līguma izstrādei.

Tāpat kā katru gadu Starptautiskās sadarbības nodaļa sadarbībā ar Tieslietu ministrijas Starptautiskās sadarbības departamentu un nacionālo pārstāvi Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla krimināllietās (EJN) Latvijas kontaktpunktu sanāksmi, kā arī Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla krimināllietās (EJN) Latvijas kontaktpunktu funkcijas un aktivitāti sadarbības veicināšanā, strādājot ar tūmekļvietnes rīkiem un izmantojot labās prakses piemērus.

Pārstāvniecības Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā ieviešana starptautiskās sadarbības efektivitātes nodrošināšanā

Latvijas pārstāvniecības darbs Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā veikts atbilstoši Stratēģijā noteiktajai prioritātei par kvalitātes nodrošināšanu kriminālprocesu īstenošanā, savlaicīgi kriminālprocesu par smagiem un sevišķi smagiem prioritāriem noziedzīgiem nodarījumiem ar pārrobežu raksturu pabeigšanai, izmantojot Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla izmeklēšanas koordinēšanas instrumentu biežāku izmantošanu krimināltiesiskajā sadarbībā ar ārvalstu tiesībaizsardzības iestādēm.

Latvijas pārstāvniecības Eirojustā darbību 2024. gadā nodrošināja Latvijas pārstāvis Eirojustā, viens norīkotais nacionālais eksperts (daļā, kas saistīta ar operatīvo funkciju izpildi), kā arī viens administratīvais asistents uz pilnu slodzi un viens uz pusslodzi, kurus katrai pārstāvniecībai Eirojustā nodrošina Administratīvais dienests. Turklāt 2024. gadā Latvijas pārstāvniecība Eirojustā nodrošināja stažēšanos vienam prokuroram Eiropas Juridiskās tālākizglītības tīkla (EJTN) ilgtermiņa pieredzes apmaiņas programmas ietvaros no 09.09.2024.–06.12.2024.

Latvijas pārstāvis Eirojustā realizē savas funkcijas divās jomās:

- ✓ nodrošina un veic Latvijas pārstāvību Eirojusta pārvaldībā kā Kolēģijas un darba grupu loceklis;
- ✓ vada un veic operatīvo darbu konkrētās krimināltiesiskās sadarbības lietās.

Realizējot Eirojusta operatīvās un vadības funkcijas, Latvijas pārstāvis Eirojustā 2024. gadā piedalījies Eirojusta Kolēģijas sanāksmēs, kurās izskatīti jautājumi attiecībā uz Eirojusta darbību un pieņemti lēmumi par Eirojusta operatīvo un administratīvo darbību, t. sk., apstiprinot tādus Eirojusta darbībai svarīgus dokumentus kā Daudz gadu stratēģija 2025.–2027. gadam, Vienotais plānošanas dokuments 2025.–2027. gadam, kurā ietverta Eirojusta gada un daudz gadu programma, budžeta jautājumi un ikgadējais darbības pārskats. 2024. gadā notikušas 25 Kolēģijas sēdes, kuru laikā izskatīti 157 darba kārtības jautājumi. Papildus tiem pieņemti lēmumi, kas saistīti ar lietu reģistrēšanu un slēgšanu, kā arī iespējamo personas datu nodošanu trešajām valstīm reģistrēto lietu ietvaros; balsojot rakstiskā procedūrā, pieņemti lēmumi par 16 priekšlikumiem; izskatītas Kolēģijas kompetencē esošas disciplinārās sūdzības. Kolēģijas lēmumu pieņemšanā vienmēr tikušas pārstāvētas Latvijas intereses.

Tāpat Latvijas pārstāvis turpināja darbu arī Eirojusta Kolēģijas apakšstruktūrās – valdē sadarbībai ar partneriem, piedaloties 5 valdes sēdēs, un Krimināltiesiskās sadarbības instrumentu darba grupā, piedaloties 6 tās sanāksmēs. Minētajā darba grupā tiek izstrādāti ziņojumi un vadlīnijas par krimināltiesiskās sadarbības instrumentu praktisko piemērošanu, kā, piemēram:

- ✓ Eiropas Savienības Digitālo pierādījumu tiesību aktu kopums;
- ✓ tiesiskās palīdzības krimināllietās pieprasīšana no atsevišķām valstīm;
- ✓ kopīgais dokuments praktiķiem par Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla krimināllietās (EJN) un Eirojusta atbalstu tiesiskās sadarbības krimināllietās veicināšanai;
- ✓ Eiropas Savienības tiesu prakse lietās par Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanu;
- ✓ SIRIUS Eiropas Savienības Digitālo pierādījumu situācijas 2024. gada ziņojums;
- ✓ Eiropas Savienības tiesu prakse lietās par *ne bis in idem* principu krimināllietās u. c.

Par šiem un citiem Eirojusta struktūru izstrādātajiem dokumentiem – labākās prakses apkopojumiem, rekomendācijām, vadlīnijām, tiesu prakses apkopojumiem u. c. – tiek sniegta informācija Latvijas kompetentajām iestādēm, lai praktiķi – tiesneši, prokurori, izmeklētāji – tos varētu izmantot ikdienas darbā.

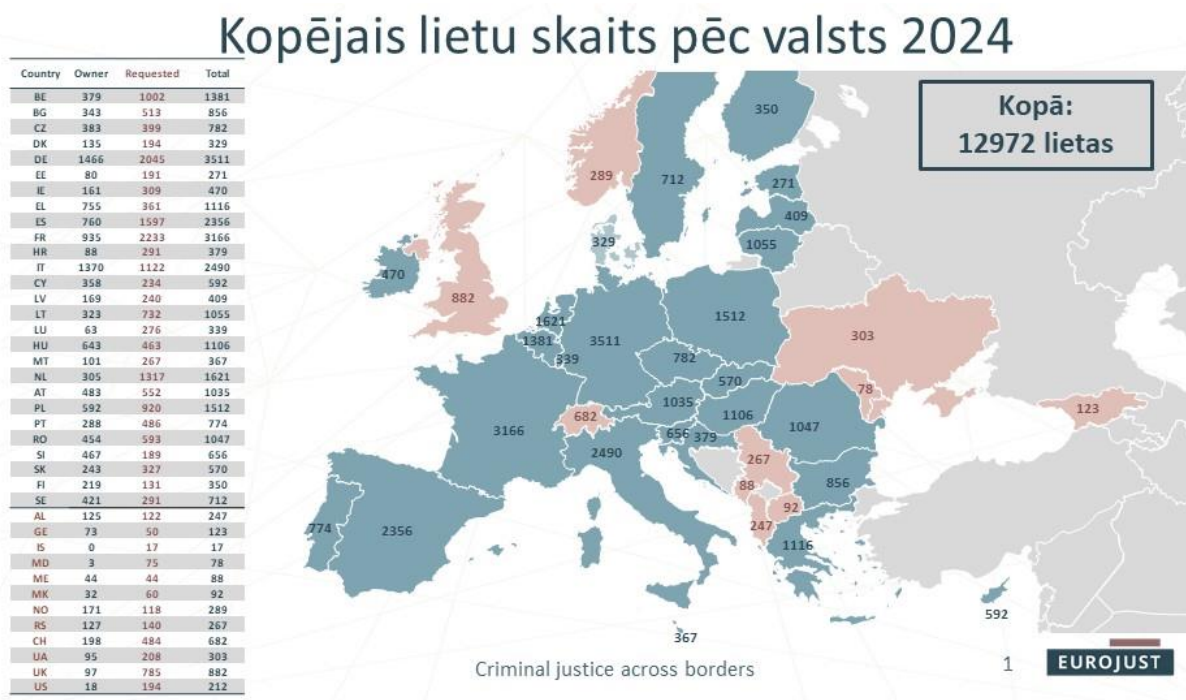
Krimināltiesiskās sadarbības koordinēšana – operatīvais darbs ar lietām

Eirojusta uzdevums ir atbalstīt un stiprināt koordināciju un sadarbību starp tām valstu iestādēm, kas veic izmeklēšanu un kriminālvajāšanu saistībā ar smagiem noziegumiem, kuri skar vismaz divas dalībvalstis vai kuru dēļ nepieciešama kopīga kriminālvajāšana, pamatojoties uz dalībvalstu iestāžu un Eiropola veiktajām darbībām un sniegto informāciju.

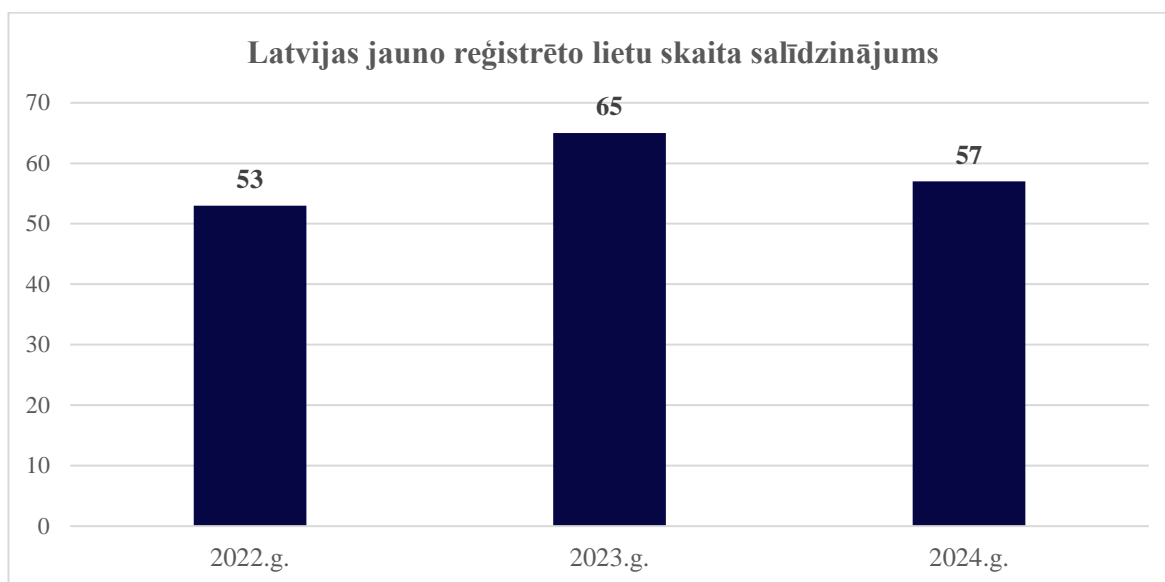
2024. gadā Eirojūsts strādāja ar 12 972 lietām, kas skaitliski ir kritums salīdzinājumā ar 2023. gadu, tomēr joprojām ir augsts un tikai vēlreiz apliecina Eirojusta darbības nozīmi

noziedzības apkarošanā. Globalizācija, digitalizācija un šī brīža ģeopolitiskā situācija radījusi jaunus izaicinājumus noziedzīgu noarījumu izmeklēšanā un bieži vien liek meklēt jaunus inovatīvus risinājumus, jo vecās metodes nedarbojas.

Kopējais Eirojusta aktīvo lietu skaits sadalījumā pa valstīm 2024. gadā

No Latvijas iestādēm saņemot lūgumus pēc atbalsta, Latvijas pārstāvniecība Eirojustā 2024. gadā reģistrējusi 57 jaunas lietas.

Lai arī kopējais Eirojusta aktīvo lietu skaits, kā arī pēc Latvijas lūguma reģistrēto jauno lietu skaits nedaudz samazinājies, tomēr tas saglabājies samērā līdzīgs, turklāt jāņem vērā, ka mainījusies to sarežģītība un nepieciešamā atbalsta apjoms. No reģistrētajām 50 lietām ir divpusējas, bet 7 daudzpusējas, kas nozīmē, ka tās reģistrētas pret vairāk nekā vienu iesaistīto valsti vienlaicīgi, un attiecīgi nozīmē arī to, ka krimināltiesiskās sadarbības lūgumi tikuši nosūtīti vairākām valstīm.

Pēc Latvijas iestāžu iniciatīvas reģistrētas lietas pret šādām valstīm:

- ✓ Lietuvu, Ukrainu – pret katru 8 lietas;
- ✓ Poliju – 6 lietas;
- ✓ Šveici, Vāciju, Spāniju – pret katru 5 lietas;
- ✓ Igauniju – 4 lietas;
- ✓ Somiju, Lielbritāniju – pret katru 3 lietas;
- ✓ Bulgāriju, Luksemburgu, Itāliju, Maltu, Nīderlandi – pret katru 2 lietas;
- ✓ Čehiju, Īriju, Franciju, Kipru, Portugāli, Gruziju, Moldovu – pret katru 1 lieta.

2 lietās sadarbība nodrošināta arī ar Armēniju un Kazahstānu, izmantojot Eirojusta kontaktpersonu tīkla trešajās valstīs sniegto atbalstu. Kā izriet no minētā, jauno reģistrēto lietu ietvaros ārvalstīm (Eiropas Savienības un trešajām valstīm) nosūtīti lūgumi sniegt atbalstu kopumā 66 gadījumos.

Pieprasījumi saņemti no šādām iestādēm:

- ✓ prokuratūras – 15 lietas;
- ✓ Valsts ieņēmumu dienesta – 4 lietas;
- ✓ Eiropas prokuratūras (EPPO) – 1 lieta;
- ✓ tiesas – 3 lietas;
- ✓ Korupcijas novēršana un apkarošanas biroja – 3 lietas;
- ✓ Tieslietu ministrijas – 2 lietas.

Pārlicinošā vairākumā gadījumu atbalsts sniegts Eiropas izmeklēšanas rīkojumu un tiesiskās palīdzības lūgumu izpildes veicināšanā un paātrināšanā. Tā atvērto lietu ietvaros palīdzība sniegta saistībā ar šādiem krimināltiesiskās sadarbības veidiem:

- ✓ Eiropas izmeklēšanas rīkojumi – 19 lietas;
- ✓ tiesiskās palīdzības lūgumi – 16 lietas;
- ✓ Eiropas apcietināšanas orderis – 1 lieta;
- ✓ jurisdikcijas jautājumi, *ne bis in idem* un/vai procesa nodošana – 4 lietas;
- ✓ cita veida sadarbība vai kriminālprocesā nepieciešamas informācijas iegūšana – 15 lietas;
- ✓ iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumi – 1 lieta.

Latvijas pārstāvniecības reģistrētajās lietās izplatītākie noziedzīga nodarījuma veidi atspoguļo valstī noteiktās prioritātes, un tās ir: noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, krāpšana, noziedzīgi nodarījumi pret personas dzīvību un veselību, izvairīšanās no nodokļu nomaksas, noziedzīgi nodarījumi, kas skar Eiropas Savienības finanšu intereses, narkotiku kontrabanda, dokumentu viltošana. 7 no 2024. gadā reģistrētajām 57 lietām jau ir slēgtas, kas nozīmē, ka šajās lietās Latvijas iestādēm sniegts nepieciešamais atbalsts, tai skaitā saņemtas atbildes uz Eiropas izmeklēšanas rīkojumiem un tiesiskās palīdzības lūgumiem, iegūta nepieciešamā informācija, pabeigta personas izdošanas vai nodošanas soda izciešanai process.

Tā, piemēram, kādā lietā saņemts prokurora lūgums sniegt atbalstu un koordinēt ļoti steidzamu Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izpildi Vācijā. Ar minēto rīkojumu Vācijai lūgts izsniegt personai apsūdzību un to noplatināt, turklāt svarīgi bija šo procesuālo darbību veikt nepilnu divu nedēļu laikā, jo gadījumā, ja personai apsūdzība netiktu izsniegta, iestātos kriminālatbildības noilgums. Pateicoties Eirojusta iesaistei un attiecīgam steidzamības pamatojuma izskaidrojumam, Vācijas kompetentā iestāde rīkojās nekavējoties un izpildīja Eiropas izmeklēšanas rīkojumu nedēļas laikā.

2024. gadā Eirojustom joprojām bijusi nozīmīga loma ātrā Eiropas izmeklēšanas rīkojumu vai tiesiskās palīdzības lūgumu izpildes nodrošināšanā gadījumos, kad ārvalstīm lūgts izpildīt

speciālās izmeklēšanas darbības ļoti ierobežotos termiņos. Pateicoties grozījumiem KPL, būtiski uzlabojušies sadarbības rezultāti arī šajā jomā un ārvalstīs iegūti būtiski pierādījumi sevišķi svarīgos kriminālprocesos, tieši izmantojot speciālās izmeklēšanas darbības. Tas palīdzējis labāk sagatavoties un sekmīgi realizēt pārrobežu operācijas.

Citas valstis pie Latvijas pārstāvniecības vērsušās kopumā **77** lietās. Latvijas pārstāvniecība minēto operatīvo lietu ietvaros atbalstu un palīdzību sniegusi šādām valstīm:

- ✓ Lietuvai – 12 lietas;
- ✓ Ukrainai – 8 lietas;
- ✓ Somijai, Igaunijai – katrai 7 lietas;
- ✓ Vācijai – 6 lietas;
- ✓ Francijai, Itālijai – katrai 5 lietas;
- ✓ Grieķijai, Polijai – katrai 4 lietas;
- ✓ Beļģijai – 3 lietas;
- ✓ Norvēģijai, Spānijai, Nīderlandei, Austrijai, Zviedrijai – katrai 2 lietas;
- ✓ Čehijai, Īrijai, Kiprai, Portugālei, Šveicei, Kolēģijai – katrai 1 lieta.

Kā veiksmīgu sadarbības piemēru var minēt Nīderlandes pārstāvniecības Eirojustā koordinētu starptautisku operāciju kriminālprocesā, kurā tiek veikta izmeklēšana par iespējamiem Eiropas Savienības sankciju pārkāpumiem, eksportējot uz Krieviju stratēģiskas nozīmes preces. Kopīgās rīcības laikā vienlaicīgi tika veiktas kratīšanas un citas procesuālās darbības Nīderlandē, Vācijā, Lietuvā, Latvijā un Kanādā, kā rezultātā izdevās iegūt un nostiprināt pierādījumus sekmīgai kriminālprocesa virzībai un apsūdzību izvirzīšanai.

2024. gadā aktīvi strādāts arī pie 112 iepriekšējos gados atvērtām lietām, kur atbalsts sadarbības veicināšanai joprojām ir nepieciešams. Šajās lietās ir gan koordinēta Eiropas izmeklēšanas rīkojumu vai tiesiskās palīdzības lūgumu izpilde, gan organizētās koordinācijas sanāksmes, kā arī sniegts juridisks un praktisks atbalsts šo lietu ietvaros izveidotajām apvienotās izmeklēšanas grupām, kuru darbība turpinās vairākus gadus. Sevišķi smagu pārrobežu noziegumu izmeklēšana ir laukietilpīga un sarežģīta, tāpēc virkni lietu nevar noslēgt gada laikā.

Darbs notiek arī pie 163 lietām, kuras citas valstis reģistrēja pret Latviju iepriekšējos gados, bet atbalsts sadarbības veicināšanai joprojām var būt nepieciešams. Jāņem vērā, ka Eirojusta atbalsts nacionālajām iestādēm tiek sniegts visās kriminālprocesa stadijās – sākot ar izmeklēšanu līdz pat notiesājoša sprieduma izpildei. Savukārt kriminālprocess lietās, kas ir Eirojusta mandātā, var būt pat gadiem ilgs.

Līdz ar to kopējais lietu skaits, ar kurām šobrīd strādā Latvijas pārstāvniecība (jaunās un iepriekšējos gados reģistrētās), ir 409 lietas. Salīdzinot ar darba apjomu 2023. gadā, kopējais atbalstāmo gan Latvijas, gan ārvalstu lietu skaits 2024. gadā audzis par 1 %.

Koordinācijas sanāksmes

Turpinot izmantot Eirojusta sniegto atbalstu un pieejamos starptautiskās sadarbības rīkus, kas palīdz dalībvalstīm koordinēt vairākās valstīs veiktās paralēlās/saistītās izmeklēšanas, savlaicīgi apmainīties ar informāciju un vienoties par kopīgo turpmāko izmeklēšanas stratēģiju, Latvijas pārstāvniecība 2024. gadā organizējusi un atbalstījusi kopumā 48 koordinācijas sanāksmes, no kurām 18 organizētas pēc Latvijas iniciatīvas, bet 30 pēc citu valstu iniciatīvas.

Koordinācijas sanāksmju rezultātā tiesu varas un tiesībaizsardzības iestādes apmainījušās ar informāciju un panākušas vienošanās par turpmāko nepieciešamo sadarbību un izmeklēšanas

taktiku, izplānojušas liela mēroga kopīgu starptautisku operāciju norisi, kā arī atsevišķos gadījumos vienojušas par apvienotās izmeklēšanas grupas izveidi sekmīgākai un ātrākai noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanai. Tāpat koordinācijas sanāksmju laikā risināti jurisdikcijas jautājumi, izvērtējot un panākot vienošanos, kura valsts ir labākā pozīcijā personu kriminālvajāšanai un tiesāšanai, kam seko kriminālprocesa nodošana vienai vai vairākām valstīm vai arī personu izdošana. Ņemot vērā organizētās noziedzības izteikto pārrobežu raksturu, šis ir labs un augstu novērtēts sadarbības formāts, lai sasniegtu pēc iespējas labākus rezultātus noziedzības apkarošanā un taisnīguma nodrošināšanā.

Gandrīz pusē gadījumu koordinācijas sanāksmes tikušas organizētas kriminālprocesos par finanšu un ekonomiskajiem noziegumiem, t. sk. par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un krāpšanu. Līdzīgi kā pērn, arī 2024. gadā organizētas koordinācijas sanāksmes, kopā 5, kriminālprocesos, kas uzsākti par iespējamiem noziegumiem pret cilvēci un mieru un kara noziegumiem Ukrainā. Ņemot vērā Latvijas iesaisti apvienotajā izmeklēšanas grupā, kas izveidota šajā lietā, Latvija aktīvi piedalījies visās šajās sanāksmēs.

Koordinācijas centri

Pieaugot savstarpēji koordinēto starptautisko operāciju skaitam, Eiropā arvien biežāk izmantotas arī koordinācijas centru sniegtās atbalsta iespējas. Koordinācijas centrs ļauj nacionālajām iestādēm reālajā laikā sekot līdzi plānoto procesuālo darbību izpildes rezultātiem, kā arī nepieciešamības gadījumā bez kavēšanās pielāgoties plānu izmaiņām (piemēram, aizturamās personas neatrodas valstī, kā tas ticis sākotnēji plānots, vai izpildes laikā atklājas nepieciešamība veikt papildu kratīšanas citās vietās).

2024. gadā Latvijas pārstāvniecība Eiropā piedalījies 7 koordinācijas centros (divos kā organizētāja valsts), atbalstot kopīgās rīcības dienas aktivitātes un visas operācijas laikā sniedzot aktuālo informāciju ārvalstu kolēģiem par Latvijas tiesībsardzības iestāžu paveikto. Šis ir lielākais koordinācijas centru skaits, kādā Latvija piedalījies gada laikā.

Koordinācijas centri organizēti lietās, kas skar dažādas noziedzības jomas:

- ✓ lietā par iespējamiem Eiropas Savienības sankciju pārkāpumiem, eksportējot stratēģiskas nozīmes preces uz Krieviju (iesaistītās valstis: Nīderlande, Vācija, Latvija, Lietuva un Kanāda);
- ✓ lietā par 133 viltus laulībām Kiprā (iesaistītās valstis: Kipra, Portugāle, Latvija);
- ✓ ļoti apjomīgā izmeklēšanā par profesionālu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, ko īsteno Krievijas–Eirāzijas noziedzīgais tīkls un Maltas finanšu iestāde (iesaistītās valstis: Latvija, Vācija, Igaunija, Francija, Itālija un Malta);
- ✓ lietā par masveida krāpšanu 645 miljonu EUR apmērā, kas saistīta ar viltotiem ieguldījumiem kaņepju augos medicīniskai lietošanai (iesaistītās valstis: Vācija, Spānija, Francija, Igaunija, Latvija, Itālija, Malta, Polija, Portugāle, Apvienotā Karaliste);
- ✓ lietā par 170 vēsturisko grāmatu 2,5 miljonu EUR vērtībā zādzībām visā Eiropā (iesaistītās valstis: Igaunija, Francija, Gruzija, Vācija, Latvija, Lietuva, Polija, Šveice);
- ✓ lietā par luksusa automašīnu zādzībām Eiropā (iesaistītās valstis: Spānija, Francija, Vācija, Latvija, Polija un Ukraina);
- ✓ lietā par apjomīgu starptautisku cigarešu kontrabandas tīklu (iesaistītās valstis: Francija, Itālija, Polija, Beļģija, Bulgārija, Vācija, Grieķija, Latvija, Lietuva, Nīderlande).

Apvienotās izmeklēšanas grupas

Latvijas nacionālais pārstāvis Eirojustā 2024. gadā bijis iesaistīts 26 apvienotās izmeklēšanas grupās, kuru dalībvalsts ir arī Latvija. To ietvaros sniegts tiesisks un praktisks atbalsts 9 jaunu apvienoto izmeklēšanas grupu izveidē visās to stadijās – gan sākotnējā diskusiju vešanā starp valstu kompetentajām iestādēm par apvienotās izmeklēšanas grupas izveides nepieciešamību, gan palīdzot sagatavot apvienoto izmeklēšanas grupu līgumus (t. sk. laika gaitā nepieciešamos grozījumus), saskaņojot tos un organizējot to parakstīšanu. Atbalsts regulāri sniegts arī pārējās 17 apvienotajās izmeklēšanas grupās, kas izveidotas iepriekšējos gados, bet kuru darbība vēl turpinās.

Tā kā Latvijas un citu valstu iestādes novērtē apvienotās izmeklēšanas grupas kā ļoti efektīvu krimināltiesiskās sadarbības instrumentu, tendence ir nemainīga un apvienoto izmeklēšanas grupu skaits katru gadu palielinās. Būtībā tieši apvienotās izmeklēšanas grupas ir visciešākais savstarpējās sadarbības instruments, kas balstīts uz savstarpējo uzticēšanos un būtiski paātrina apmaiņu ar informāciju un pierādījumiem, jo nav nepieciešams izmantot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu vai tiesiskās palīdzības lūgumu. Tāpat apvienoto izmeklēšanas grupu ietvaros iespējams izstrādāt vienotu starpvalstu izmeklēšanas plānu, kā arī sadalīt veicamos uzdevumus, tādējādi ietaupot cilvēkresursus un finanšu resursus. Kā būtisks ieguvums ir arī Eirojusta piedāvātais finansējums apvienoto izmeklēšanas grupu kopīgajām aktivitātēm. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem situācija apvienoto izmeklēšanas grupu finansējuma apgūšanā būtiski uzlabojusies – 2024. gadā atmaksas procedūra noslēgusies 15 iesniegtajiem finanšu pieteikumiem 10 apvienoto izmeklēšanas grupu darbībai, ar piešķirtu Eirojusta finansējumu ne mazāk kā 85 942,81 EUR (par 16 146,1 EUR vairāk nekā 2023. gadā), ko Latvijas tiesībsardzības un tiesu varas iestādes izmantojušas dažādu aktivitāšu finansēšanai, t. sk. tulkojumiem, komandējumiem un apvienoto izmeklēšanas grupu darbībai nepieciešamo tehnisko ierīču iegādei. Latvijas pārstāvniecība Eirojustā sniegusi praktisku atbalstu ne tikai pieteikumu sagatavošanā un iesniegšanā, bet arī konsultējot jautājumos par finansējuma apgūšanu un kompensēšanas procesu. Latvijas pārstāvja Eirojustā ieskatā, pieaugot apvienoto izmeklēšanas grupu skaitam, lietderīgi būtu izveidot vienotu nacionālo punktu apvienoto izmeklēšanas grupu finansējuma pieteikumu sagatavošanai un iesniegšanai un turpmākiem kompensāciju pieprasījumiem.

Krievijas pastrādāto noziegumu Ukrainā izmeklēšana

Starptautisko noziegumu dokumentēšana un iztiesāšana ir Eirojusta uzņemtās ilgtermiņa saistības. Līdz ar to 2024. gadā Eirojustā tikpat apņēmīgi turpinātas iesāktās iniciatīvas un liela uzmanība veltīta tam, lai nodrošinātu Krievijas atbildību par pastrādātajiem noziegumiem Ukrainā. Atbilstoši Eirojusta mandātam tam ir galvenā koordinējošā loma starp valstīm, kas veic izmeklēšanas par iespējamiem kara un citiem noziegumiem Ukrainā, kā arī ar Starptautisko Krimināltiesu un Eiropu, lai nodrošinātu regulāru informācijas apmaiņu, koordināciju un atbalstu. Notikušas vairākas aktivitātes, un Latvijai kā apvienotās izmeklēšanas grupas “Ukrainas lietā” dalībvalstij tajās bijusi ļoti ievērojama loma.

Kopš Starptautiskā centra kriminālvajāšanai par agresijas noziegumu pret Ukrainu izveides Eirojustā, dalībai kurā Latvija deleģējusi vienu prokuroru un 3 Valsts drošības dienesta darbiniekus, noticis aktīvs kopīgs darbs, lai sasniegtu minētā centra izveides mērķus. Šobrīd Eiropas Komisija apstiprinājusi Starptautiskā centra kriminālvajāšanai par agresijas noziegumu pret Ukrainu darbības turpināšanos līdz 2025. gada jūnijam un piešķirusi attiecīgu finansējumu, iekļaujot arī Amerikas Savienoto Valstu līdzfinansējumu 1,65 miljonu EUR apmērā, tajā skaitā

nepieciešamajam papildu informācijas tehnoloģiju nodrošinājumam, ekspertu konsultācijām un papildu dalībniekiem, ja nepieciešams.

Izveidotā Būtisko starptautisko noziegumu pierādījumu datubāze uz doto brīdi jau uzkrājusi vairāk nekā 3000 failu ar iespējamiem pierādījumiem, ko iesūtījušas valstis. Arī Latvija aktīvi veikusi savu ieguldījumu šajā datubāzē, un Latvijas pārstāvniecība Eiropas Komisijā sniegusi savu atbalstu visā šajā procesā, t. sk., turpinot būt Latvijas puses sniegto datu turētājs.

Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem

Šajā nodaļā uzmanība tiks pievērsta atsevišķiem prokuratūras darbības prioritārajiem virzieniem un to izpildes raksturojumam, proti, kriminālprocesa īstenošanai:

- ✓ par noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā;
- ✓ noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanā;
- ✓ par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu;
- ✓ par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību ģimenē;
- ✓ par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas;
- ✓ par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar narkotisko vielu nelikumīgu apriti un lietošanu;
- ✓ par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko un citu apreibinošu vielu ietekmē.

Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā

Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada ziņojumu par tiesiskumu ekspertu un uzņēmumu vadītāju uzskata, ka korupcijas līmenis Latvijā valsts sektorā ir salīdzinoši zems. Savukārt starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* korupcijas uztveres indeksā 2024. gada Latvijas rezultāts, salīdzinot ar 2023. gadu, ir pazeminājies par vienu punktu, sasniedzot 59 punktus. Igaunijā šis rādītājs bija 76 punkti, savukārt, Lietuvā – 63 punkti. 2024. gadā Eiropas Savienības vidējais rādītājs bija 64 punkti, savukārt, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas valstu vidējais rādītājs bija 65 punkti.

Eiropas Komisijas atzinusi, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas rīcības plāna 2023.–2025. gadam īstenošana norit veiksmīgi. Ar korupciju saistīto lietu izmeklēšana un kriminālvajāšana tiek veikta efektīvi, tostarp saistībā ar augsta līmeņa korupciju. Pieliktas pūles, lai risinātu problēmas saistībā ar publisko iepirkumu, kas joprojām ir joma, kurā pastāv augsts korupcijas risks. (Sīkāku informāciju par tiesiskuma situāciju Latvijā korupcijas jomā skatīt EK ziņojuma 11.–13. lpp. Pieejams: https://ej.uz/EK_zinojums).

Korupcijas apkarošanas kvalitātes un efektivitātes koordinācijas jautājumi prokuratūrā ir Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Korupcijas apkarošanas koordinācijas nodaļas kompetencē. Savukārt Rīgas tiesas apgabala prokuratūras darbības jomā iekļautās specializētās rajona prokuratūras statusa Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūras kompetencē ir prokurora funkciju veikšana kriminālprocesos par KL XXIV nodaļā “Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā” paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.

Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Korupcijas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokuroru lielākā noslodze 2024. gadā nemainīgi bija valsts apsūdzības uzturēšana tiesā, par ko liecina tas, ka nodaļas prokurori piedalījās 152 tiesas sēdēs. 2024. gadā pirmās instances un apelācijas instances tiesā pasludināti 9 nolēmumi, kas nav stājušies spēkā (6 nolēmumi pirmās instances tiesā, 3 nolēmumi apelācijas instances tiesā). Norādāms, ka viens no šiem nolēmumiem pasludināts krimināllietā, kurā divi apsūdzētie, kas atzīti par vainīgiem noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, ir bijušie prokurori.

2024. gadā samazinājies tiesās kopējais neizskatīto lietu skaits. Tas galvenokārt saistīts nevis ar tiesās izskatīto lietu pieaugumu, bet gan ar to prokuroru, kuri beiguši pildīt amata pienākumus, lietu pārdali citām prokuratūras struktūrvienībām. Minēto secinājumu apstiprina tas, ka uz katru

2024. gada beigās strādājošo prokuroru neizskatīto lietu vidējais skaits samazinājies minimāli no 8 lietām 2023. gadā uz 7,5 lietām 2024. gadā.

Otrs svarīgākais Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Korupcijas apkarošanas koordinācijas nodaļas darbības virziens ir metodiskā atbalsta sniegšana citu struktūrvienību prokuroriem. Minētā funkcija aptver visdažādāko juridisko jautājumu risināšanu par noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā, atbalstu apsūdzības projektu izstrādē u. c. Kopš šīs funkcijas izpildes uzsākšanas, būtiski palielinājies metodiskā atbalsta sniegšanas apjoms: 2022. gadā metodiskais atbalsts amatā zemākiem prokuroriem kopumā sniegts 166 reizes, 2023. gadā – 196 reizes, 2024. gadā – 224 reizes.

Realizējot metodiskā atbalsta sniegšanas funkciju, organizētas tikšanās ar prokuroriem, kuri specializējas amatnoziegumos, apspriežot aktuālos tiesību jautājumus korupcijas lietās un pārbaudītājās apsūdzībās konstatētās nepilnības un trūkumus.

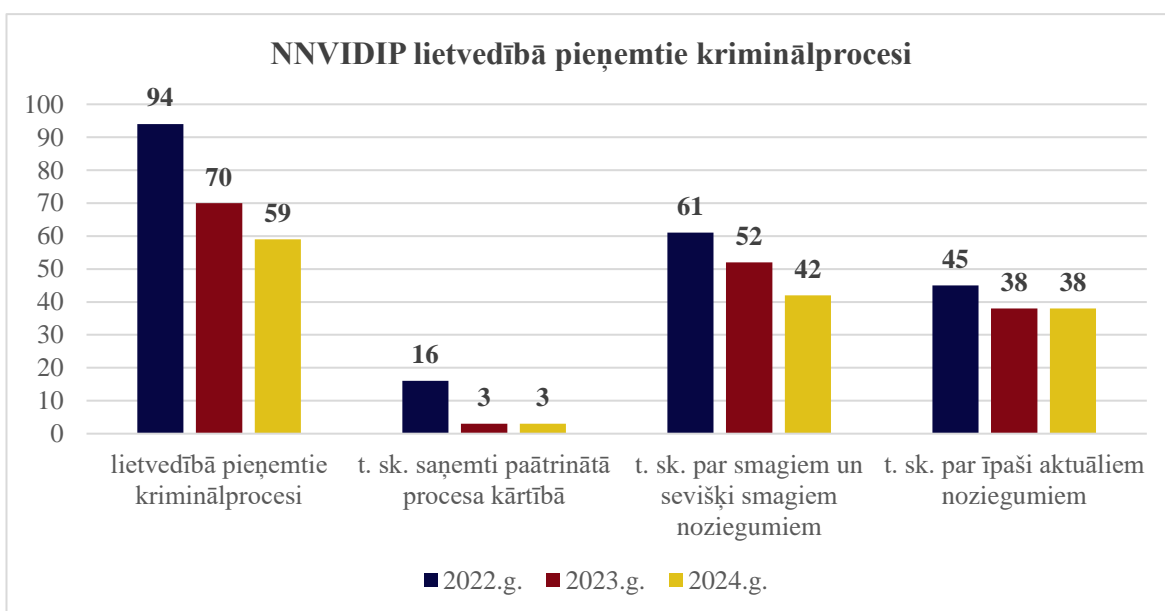
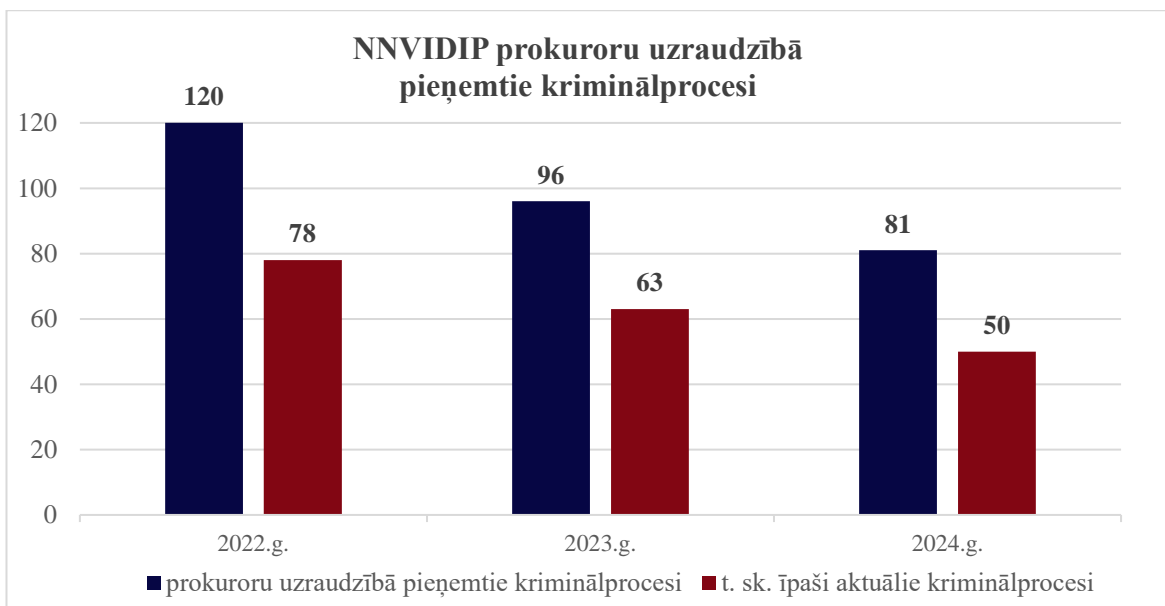
Tāpat Korupcijas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori izstrādājuši dažādu mācību pasākumu programmas un vadījuši šīs mācības, piemēram, par procesuālo dokumentu noformēšanu un izmeklēšanas darbību veikšanu, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos aktuālajiem jautājumiem, juridiskās personas atbildību, par prokurora tiesībām grozīt apsūdzību un tiesas tiesībām atzīt no apsūdzības atšķirīgus noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļus, kā arī par valsts apsūdzības runas sagatavošanu u. c.

Atbilstoši Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta nolikumam Korupcijas apkarošanas koordinācijas nodaļas atbildībā ir OECD rekomendāciju izpilde. 2024. gadā veikta ārvalstu kukuļošanas lietu pārbaude ar mērķi noskaidrot, vai praksē tiek ievērota prasība šo kategoriju lietās izmeklēt iespējamās grāmatvedības pārkāpumus.

Specializētās Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūras (turpmāk diagrammās – NNVIDIP), kas izveidota 2021. gada 1. janvārī, darbības mērķis ir nodrošināt efektīvāku KL XXIV nodaļā “Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā” paredzēto noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un iztiesāšanu. 2023. gadā šī specializētā prokuratūra kļuva par galveno prokuratūras struktūrvienību, kas lielākajā daļā kriminālprocesu par KL XXIV nodaļā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem veic izmeklēšanas uzraudzību un kriminālvajāšanu, kā arī uztur valsts apsūdzību tiesā minētās kategorijas krimināllietās.

Nemot vērā specializētās prokuratūras dominējošo lomu šo noziedzīgu nodarījumu kategorijā, tendences par valsts institūciju dienestā izdarīto noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un iztiesāšanas kvalitāti analizētas šīs specializētās prokuratūras darbības ietvaros.

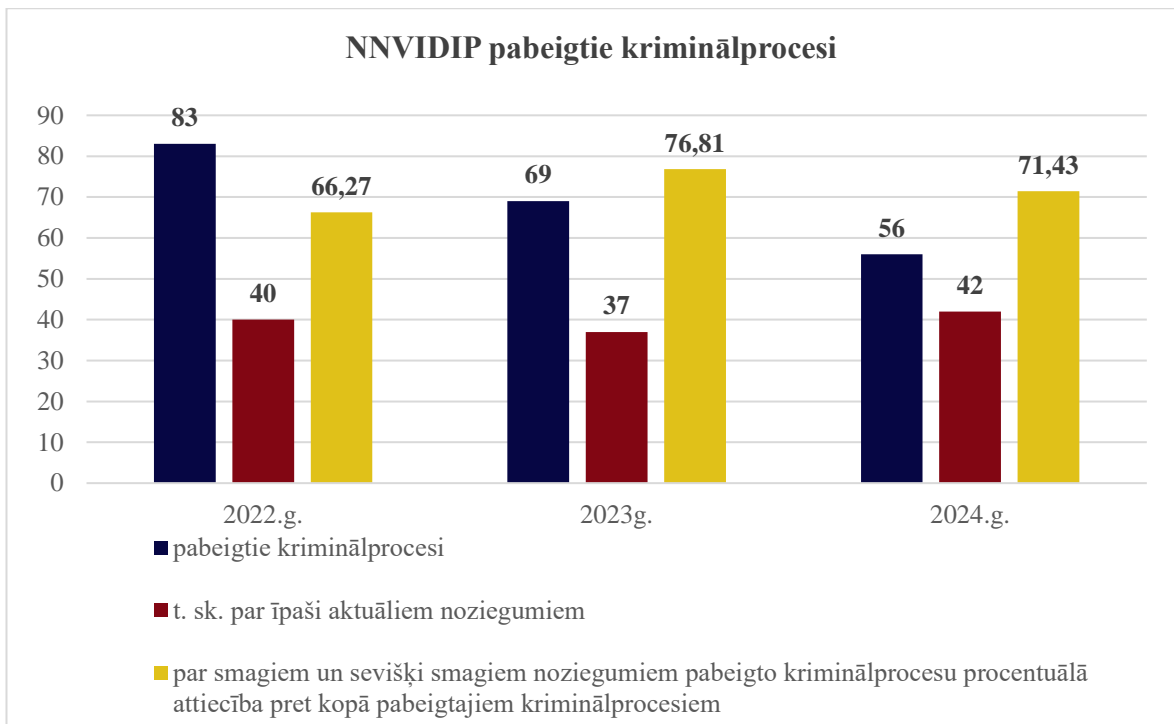
2024. gadā salīdzinājumā ar 2022. un 2023. gadu samazinājies specializētās prokuratūras uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaits, tajā skaitā īpaši aktuālo kriminālprocesu skaits. Tendence vērtējama pozitīvi, jo preventīvas darbību rezultātā struktūrvienībai piekritīgie noziedzīgie nodarījumi tiek izdarīti mazāk.

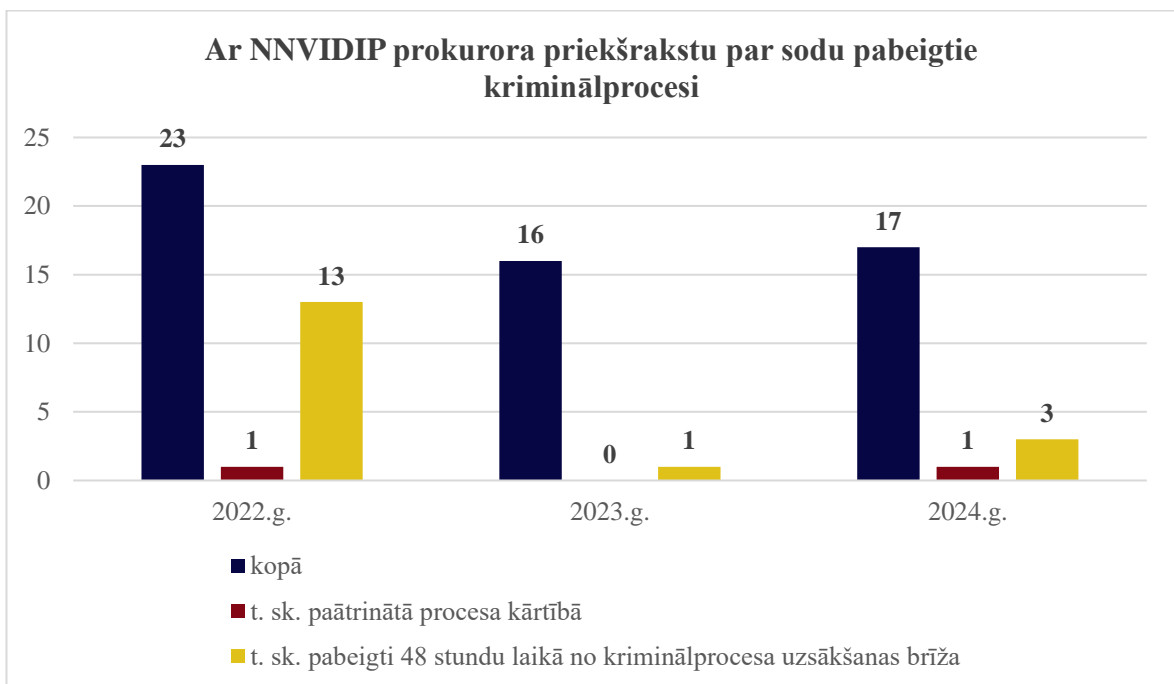
Kriminālvajāšanai saņemto kriminālprocesu skaits salīdzinājumā ar 2022. un 2023. gadu ir samazinājies. Šāda tendence saistīta ar to, ka samazinājies uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaits.

Nemainīgi arī 2024. gadā lielāko kriminālvajāšanai saņemto kriminālprocesu skaitu sastāda procesi, kuros noziedzīgie nodarījumi kvalificēti saskaņā ar KL 323. panta pirmo daļu (kukuļdošana), 329. pantu (neizpaužamu ziņu izpaušana) un 317. panta otro daļu (dienesta pilnvaru pārsniegšana).

2024. gadā Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūrā kriminālvajāšanai visvairāk saņemti kriminālprocesi no Iekšējās drošības biroja. Paredzams, ka 2025. gadā vairāk kriminālprocesu varētu tikt saņemti no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, jo kopš 2025. gada 1. janvāra šai izmeklēšanas iestādei ir piekritīga noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana, kas līdz 2024. gada 31. decembrim bija piekritīga Valsts ieņēmumu dienesta Iekšējās drošības pārvaldei.

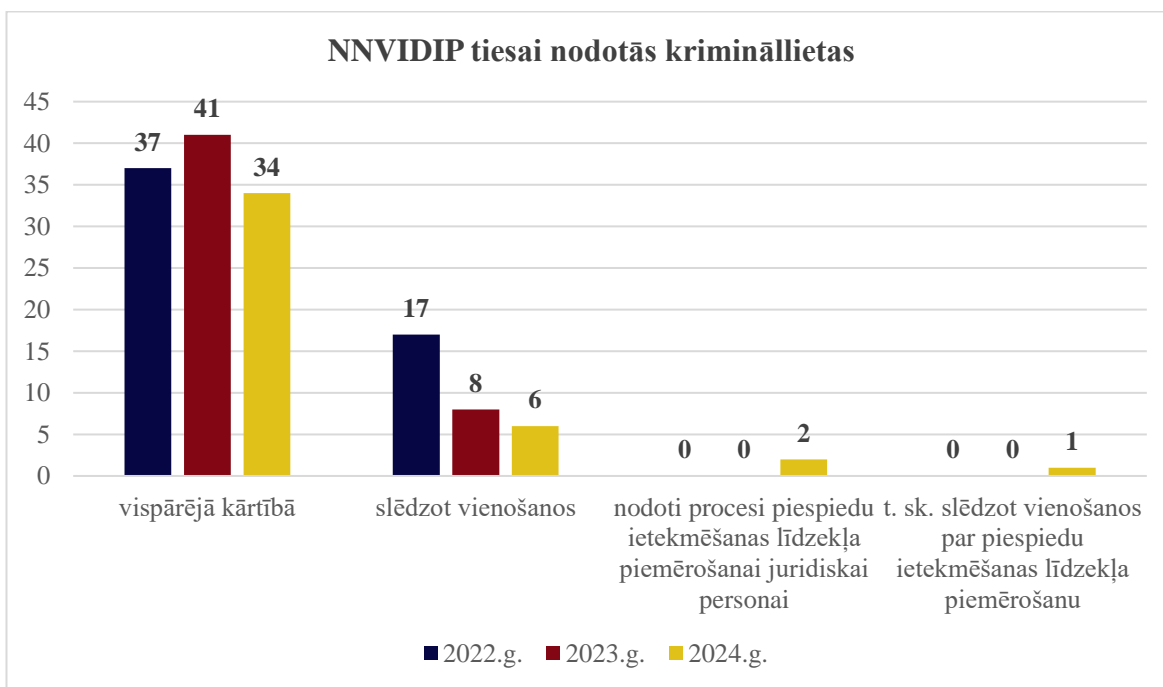

Neskatoties uz to, ka 2024. gadā Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūrā kopā pabeigto pirmstiesas kriminālprocesu skaits, salīdzinot ar 2023. gadu, samazinājies, par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem pabeigti par 5 kriminālprocešiem vairāk. Turklāt kriminālprocesu, kas pabeigti par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem, procentuālā attiecība pret kopā pabeigtajiem kriminālprocešiem struktūrvienībā ievērojami nav kritusies, tādējādi sekmīgi iezīmējas kriminālprocesu virzība smagāku noziedzīgu nodarījumu kategorijās, tai skaitā par īpaši aktuāliem noziedzīgiem nodarījumiem. Nemainīgi arī 2024. gadā Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūrā visbiežāk pabeigti kriminālprocesi par noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificēts pēc KL 323. panta (kukuļdošana).

Salīdzinājumā ar 2023. gadu Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūrā palielinājies ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigto kriminālprocesu skaits, tomēr tendence nav izteikta. No tiem 2024. gadā 3 kriminālprocesi pabeigti 48 stundu laikā no kriminālprocesa uzsākšanas brīža. Šāda tendence vērtējama pozitīvi un norāda uz prokuroru stabilu izpratni un spēju efektīvi izmantot iespēju panākt krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu prokuratūrā saprātīgā termiņā, nevis nosūtot krimināllietu tiesai, kurā krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums nebūtu sagaidāms tik īsā laikā.

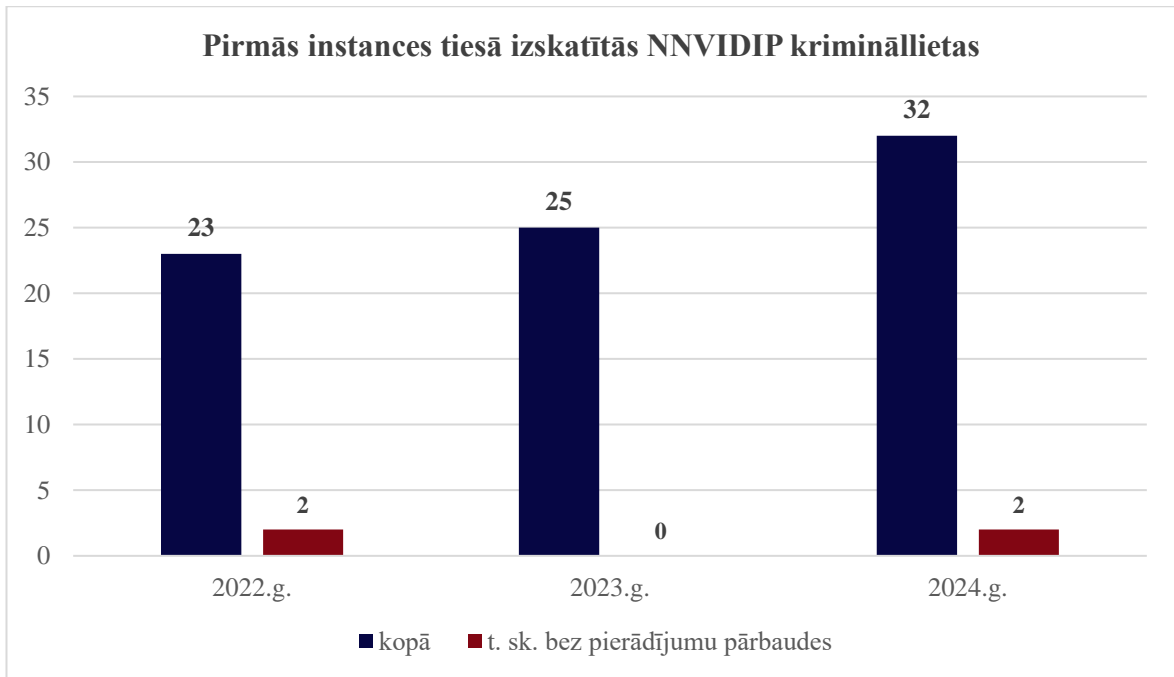
2024. gadā Noziedzīgu nodarījumu valsts institūciju dienestā izmeklēšanas prokuratūras prokurori ar priekšrakstu par sodu pārsvarā gadījumos piemērojuši apsūdzētajiem sabiedrisko darbu.

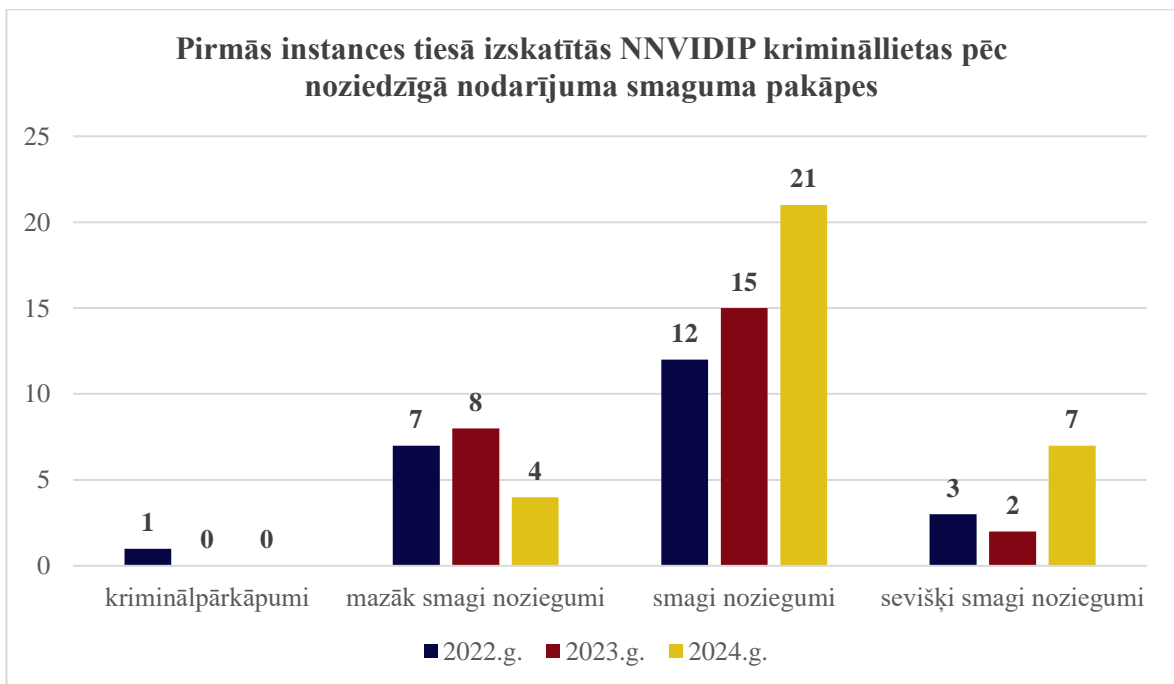
2024. gadā samazinājies vispārējā kārtībā tiesai nodoto krimināllietu skaits. Arī vienošanās procesā kārtībā tiesai nodoto krimināllietu skaits samazinājies, kas viennozīmīgi sasaistīts ar kriminālvajāšanai saņemto kriminālprocesu skaitu.

2024. gadā tiesai nodoti 2 procesi piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai, t. sk. vienā gadījumā noslēgta vienošanās ar juridisko personu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu.

Pirmās instances tiesā izskatīto krimināllietu skaitam ir tendence pieaugt, jo izskatītas ne tikai krimināllietas, kas nosūtītas tiesai 2024. gadā, bet arī krimināllietas, kas tiesai nodotas iepriekšējos pārskata periodos.

2024. gadā vērojama pozitīva tendence pieaugt par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem valsts institūciju dienestā pirmās instances tiesā izskatīto lietu skaitam. Savukārt lietas par mazāk smagiem noziegumiem pirmās instances tiesā izskatītas mazāk nekā 2022. un 2023. gadā.

2024. gadā būtiski pieaudzis lietu izskatīšanas ilgums pirmās instances tiesā par mazāk smagiem un smagiem noziegumiem valsts institūciju dienestā, kas raksturo to, ka lietas tiek skatītas ar pierādījumu pārbaudi. Novērojama pozitīva tendence attiecībā uz lietu izskatīšanas ilgumu pirmās instances tiesā par šīs kategorijas sevišķi smagiem noziegumiem, kas liecina par tiesu darba organizācijas uzlabošanos.

2024. gadā nav novērojams būtisks kritums apelācijas instances tiesā izskatīto krimināllietu skaitam (2022. gadā – 1 krimināllieta, 2023. gadā – 10 krimināllietas, 2024. gadā –

9 krimināllietas), taču visas krimināllietas 2024. gadā izskatītas mutvārdu procesā, kas liecina par to sarežģītību.

Vairākās krimināllietās par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem tiesas piemērojušas bargus sodus – reālu brīvības atņemšanu no trim līdz pieciem gadiem. Vienā krimināllietā Senāts 2024. gada 26. jūlijā nolēma atstāt spēkā apgabaltiesas spriedumu lietā, ar kuru valsts amatpersonai tika piespriesta reāla brīvības atņemšana uz četriem gadiem, atņemot tiesības piecus gadus ieņemt valsts amatpersonas amatu un konfiscējot mantu – divas automašīnas.

Kriminālprocesa īstenošana noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanā

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas kvalitāte un efektivitāte jau vairākus gadus bijusi gan prokuratūras, gan arī citu kompetento iestāžu darbības prioritāte.

Turpinot 2023. gadā iesākto, ģenerālprokurors 2024. gada 22. jūlijā izdeva rīkojumu “Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšanas prioritizēšanu”, kura projektu sagatavoja Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļa. Rīkojums izstrādāts, ņemot vērā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas būtiski negatīvo ietekmi uz Eiropas Savienības un valsts tautsaimniecības attīstību un ekonomisko stabilitāti kopumā, kā arī nolūkā nodrošināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšanas prioritizēšanu, savlaicīgu un kvalitatīvu izmeklēšanas uzraudzību, lai tādējādi panāktu ātru, ekonomisku un efektīvu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu kriminālprocesos par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Rīkojuma projekta izstrādē ņemts vērā Ministru kabineta 2024. gada 2. maija rīkojums Nr. 338 “Par Pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2024.–2026. gadam”¹ (turpmāk – Pasākumu plāns), kurā prokuratūra noteikta kā atbildīgā un līdzatbildīgā institūcija Pasākumu plānā ietvertu pasākumu izpildē. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošana kā prioritāte pār citu fiskālu noziedzīgu nodarījumu apkarošanu nacionālā līmenī noteikta minētajā Pasākumu plānā, bet prokuratūras līmenī Stratēģijā. Arī Prokuratūras darba plānā paredzētas tādas prioritātes kā kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā un prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem.

Kā būtisks priekšnosacījums prasību izpildei noteikta efektīva izmeklēšanas uzraudzības īstenošana ar mērķi nodrošināt par prioritārajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (tostarp noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu) pabeigto kriminālprocesu skaita pieaugumu, kā arī KPL paredzēto pilnvaru aktīvu izmantošanu, lai uzraudzībā esošie kriminālprocesi bez kriminālvajāšanas perspektīvas tiktu savlaicīgi izbeigti.

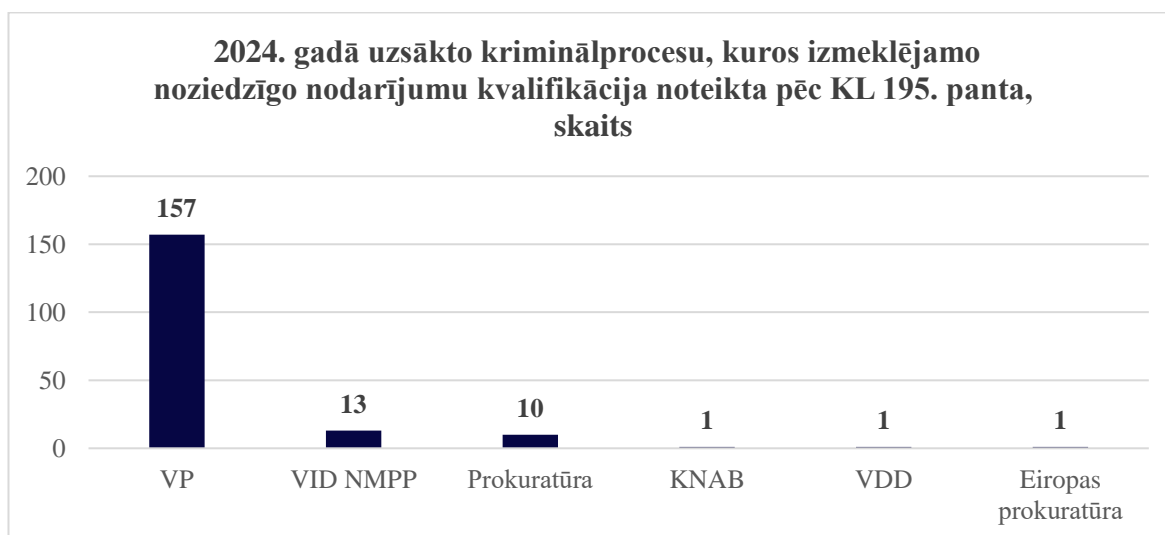
Pirmstiesas kriminālprocesa efektivitātes rezultāti liecina, lai izmeklēšana noritētu mērķtiecīgāk un sekmīgāk, nepieciešams turpināt pastiprināt prokuroru veikto izmeklēšanas uzraudzību kriminālprocesos par noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc KL 195. panta, t. i., par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Tāpat arī, apkopojot informāciju par kriminālprocesiem, kuros tiek izmeklēti pēc KL 195. pantā ietvertā sastāva pazīmēm kvalificētie noziedzīgie

¹ Ministru kabineta 2024. gada 2. maija rīkojums Nr. 338 “Par Pasākumu plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai 2024.–2026. gadam”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/351737-par-pasakumu-planu-noziedzīgi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-terorisma-un-proliferācijas-finansēšanas-noversanai-20242026gadam>

nodarījumi, secināts, ka nepieciešams turpināt uzlabot KL un KPL ietvertā tiesiskā regulējuma vienveidīgu izpratni, kā arī sekmēt vienveidīgas prakses attīstīšanu procesuālo un materiālo normu piemērošanā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas noziegumu apkarošanas jomā, tostarp attiecībā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju.

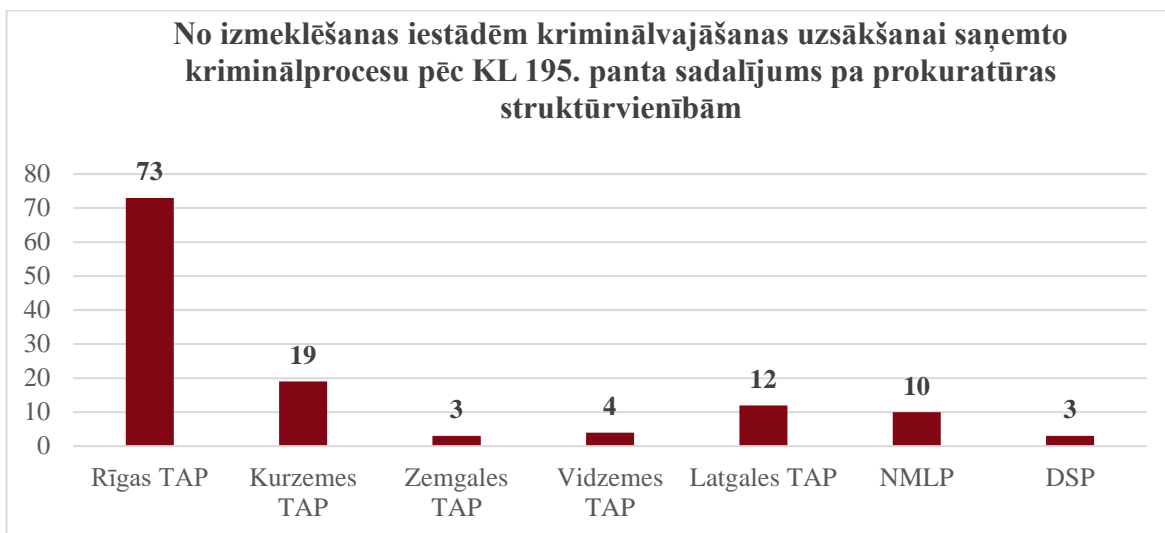
Šajā sadaļā sniegts vispārīgs pārskats par 2024. gada rezultātiem kriminālprocesos, kuros izmeklējami noziedzīgi nodarījumi kvalificēti pēc KL 195. panta, un procesos par noziedzīgi iegūtu mantu, kas izskatīti KPL 59. nodaļas kārtībā.

2024. gadā kopā uzsākti 183 kriminālprocesi (2023. gadā – 235, 2022. gadā – 395), kuros izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu kvalifikācija noteikta pēc KL 195. panta (pirmās, otrās vai trešās daļas). Lielākā daļa no tiem uzsākti Valsts policijā – 157 kriminālprocesi (2023. gadā – 212, 2022. gadā – 340 kriminālprocesi). Attiecīgi Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas lietu policijas pārvaldē uzsākti 13 kriminālprocesi, prokuratūras struktūrvienībās – 10 kriminālprocesi, bet Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā un Valsts drošības dienestā un Eiropas prokuratūrā – katrā pa 1 kriminālprocesam.

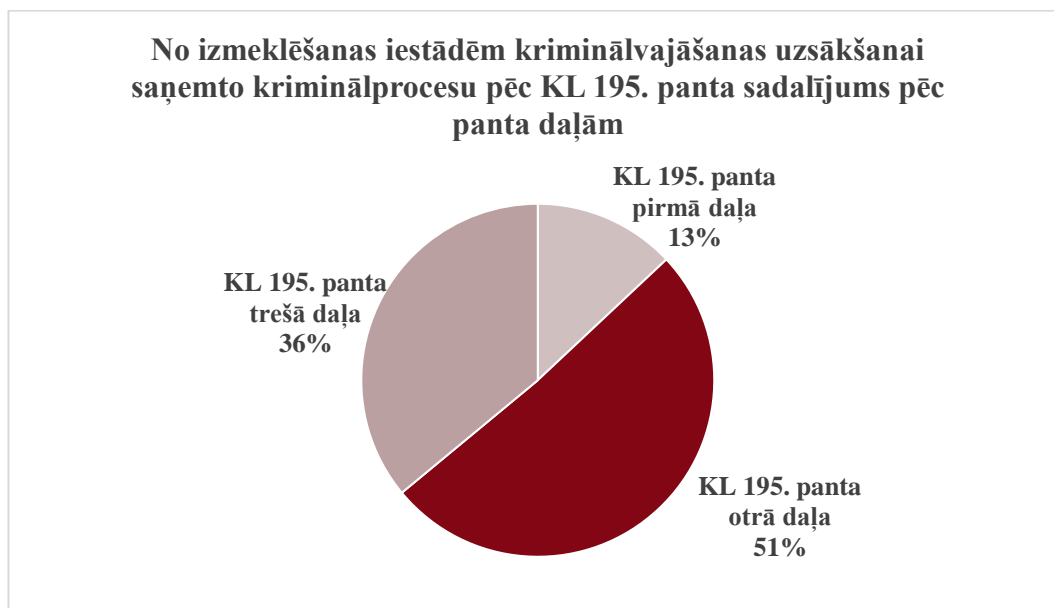

2024. gadā prokuratūrā no izmeklēšanas iestādēm kriminālvajāšanas uzsākšanai saņemti 124 kriminālprocesi (2023. gadā – 109, 2022. gadā – 95), no kuriem:

- ✓ 73 kriminālprocesi – Rīgas tiesas apgabala prokuratūrā un tās darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūras struktūrvienībās (Rīgas TAP), kā arī 10 kriminālprocesi – Nodokļu un muitas lietu prokuratūrā (NMLP); 3 kriminālprocesi – Daudznozaru specializētajā prokuratūrā (DSP);
- ✓ 19 kriminālprocesi – Kurzemes tiesas apgabala prokuratūrā un tās darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūras struktūrvienībās (Kurzemes TAP);
- ✓ 3 kriminālprocesi – Zemgales tiesas apgabala prokuratūrā un tās darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūras struktūrvienībās (Zemgales TAP);
- ✓ 4 kriminālprocesi – Vidzemes tiesas apgabala prokuratūrā un tās darbības teritorijā ietilpstošajā rajona līmeņa prokuratūras struktūrvienībā (Vidzemes TAP);
- ✓ 12 kriminālprocesi – Latgales tiesas apgabala prokuratūrā un tās darbības teritorijā ietilpstošajās rajona līmeņa prokuratūras struktūrvienībās (Latgales TAP).

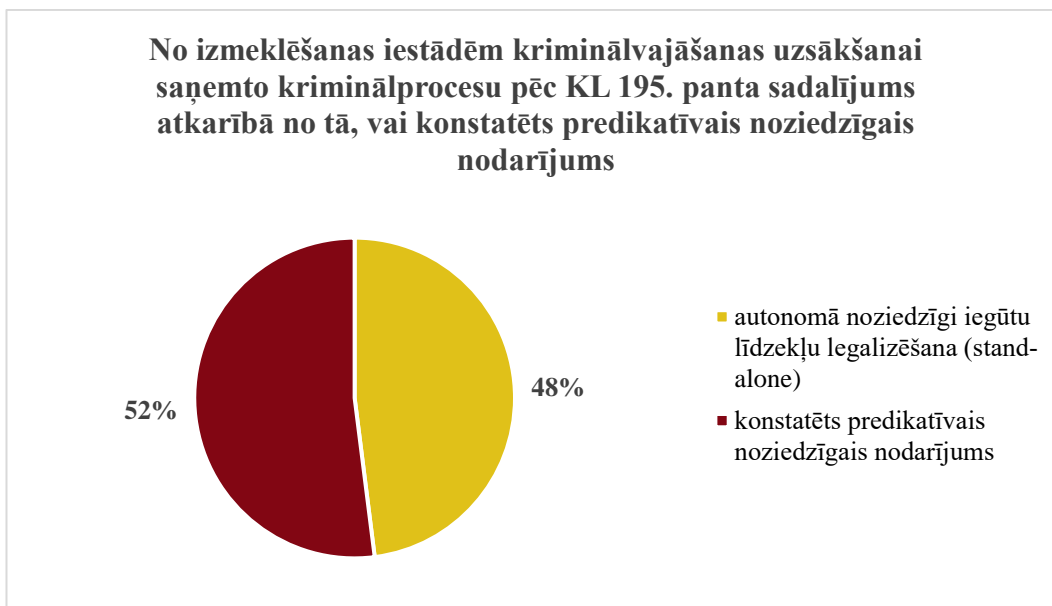
16 kriminālprocesos (13 %) noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija noteikta pēc KL 195. panta pirmās daļas, 63 kriminālprocesos (51 %) pēc KL 195. panta otrās daļas un 45 kriminālprocesos (36 %) pēc KL 195. panta trešās daļas. Salīdzinoši 2023. gadā no visiem kriminālvajāšanas uzsākšanai saņemtajiem kriminālprocesi 14 % kriminālprocesu noziedzīgie nodarījumi bija kvalificēti pēc KL 195. panta pirmās daļas, 31 % pēc KL 195. panta otrās daļas un 55 % pēc KL 195. panta trešās daļas. Tādējādi 2024. gadā palielinājies to kriminālprocesu skaits, kuros izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu kvalifikācija noteikta pēc KL 195. panta otrās daļas, bet samazinājies to kriminālprocesu skaits, kuros tā noteikta pēc KL 195. panta trešās daļas.

64 kriminālprocesos (52 %) konstatēts predikatīvais noziedzīgais nodarījums (KL 195. panta kvalifikācija kopībā ar citu noziedzīgu nodarījumu), bet 60 kriminālprocesos (48 %) – autonoma noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (*stand alone*). Salīdzinot ar datiem par 2023. gadu, var secināt, ka manāms neliels procentuālais samazinājums kriminālprocesos, kuros konstatēts predikatīvais noziedzīgais nodarījums (2023. gadā predikatīvais noziedzīgais nodarījums tika konstatēts 69 kriminālprocesos jeb 63 %), bet procentuāli palielinājusies autonoma noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, kas 2023. gadā kvalificēta 40 kriminālprocesos (37 %).

Vērtējot konstatētos predikatīvos noziedzīgos nodarījumus (64 kriminālprocesi), secināms, ka to pieaugums atspoguļo arī tiesībsardzības iestāžu stratēģisko pieeju aktuālajam noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riska profilam, kas noteikts Nacionālajā NILLTPF risku novērtēšanas ziņojumā par 2020.–2022. gadu¹ (turpmāk – NRA 2023). Proti, lielākā daļa predikatīvo noziedzīgo nodarījumu veikti nacionālā līmenī, un atbilstoši NRA 2023 tie kvalificējami gan kā augsti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas draudi (piemēram, izvairīšanās no nodokļu nomaksas), gan kā vidēji augsti (piemēram, krāpšana, akcīzes preču nelikumīga aprīte, narkotisko un psihotropo vielu nelikumīga aprīte).

Izvairīšanās no nodokļu nomaksas (KL 218. pants) kā predikatīvais noziedzīgais nodarījums konstatējama 10 gadījumos jeb 16 % no visiem kriminālprocesiem, kuros konstatēts predikatīvais noziedzīgais nodarījums. Krāpšana (KL 177. pants) konstatēta 12 gadījumos jeb 19 %, narkotisko un psihotropo vielu nelikumīga aprīte, t. sk. kontrabanda (KL 190.¹ pants, 248.¹–256. panti), konstatēta 12 gadījumos jeb 19 %, akcīzes preču nelikumīga aprīte, t. sk. kontrabanda (KL 220.¹ pants, 221. pants, 221.¹ pants un 221.² pants), konstatēta 3 gadījumos jeb 5 %.

Analizējot datus par krimināltiesisko attiecību noregulējumu kriminālvajāšanas stadijā 2024. gadā, kopā kriminālvajāšana pabeigta 124 kriminālprocesos. Tādējādi pabeigto kriminālprocesu skaitā, salīdzinot ar 2023. gadu, kad tika pabeigti 100 kriminālprocesi, konstatējams pieaugums par aptuveni 24 %.

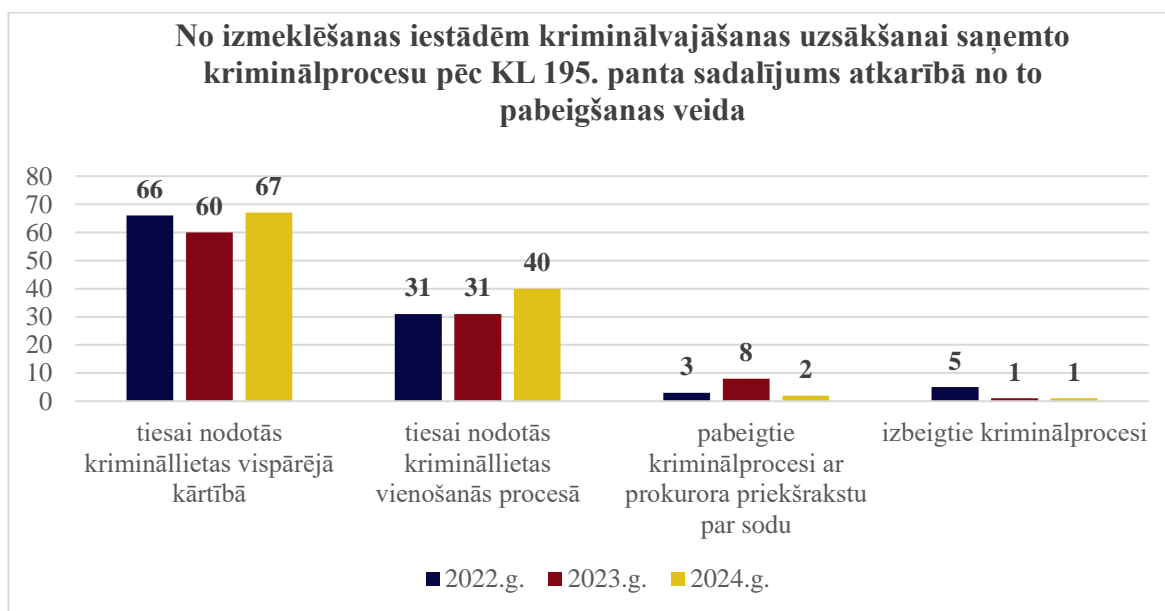
2024. gadā 107 kriminālprocesi pabeigti, pieņemot lēmumu par lietas nodošanu tiesai (2023. gadā – 91 kriminālprocess, 2022. gadā – 97 kriminālprocesi), no kuriem 67 krimināllietas nodotas tiesai vispārējā kārtībā (2023. gadā – 60, 2022. gadā – 66), bet 40 krimināllietas – vienošanās procesa kārtībā (2023. gadā un 2022. gadā – katru gadu 31 krimināllietas). 2024. gadā 2 kriminālprocesi pabeigti, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu (2023. gadā – 9 kriminālprocesi, 2022. gadā šāds kriminālprocesa pabeigšanas veids piemērots 3 reizes), bet 1 kriminālprocess izbeigts. Jāatzīmē, ka 2024. gadā prokuratūrā apturēti

¹ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2020.–2022. gadu. Finanšu izlūkošanas dienests, 2023. Pieejams: <https://ej.uz/NRA2023>

11 kriminālprocesi (2023. gadā – 3 kriminālprocesi), bet 1 kriminālprocess nodots atpakaļ izmeklēšanas turpināšanai, 1 – pievienots citai lietai un vēl 1 lieta nosūtīta pēc piekrišanas.

Īstenojot amatā augstāka prokurora funkcijas, Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori 2024. gadā kopā izvērtējuši 45 tiesu spriedumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lietās, no kuriem 34 bija pirmās instances tiesas spriedumi, bet 11 – apelācijas instances. Pārbaudes gaitā konstatēts, ka 16 gadījumos prokurori pieprasījuši pilnu spriedumu, bet 8 gadījumos iesniegts prokurora apelācijas vai kasācijas protests. Izvērtējot pilnus spriedumus, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori nepieciešamības gadījumā snieguši atbalstu apelācijas vai kasācijas protestu sastādīšanā. Tie iesniegti gadījumos, kad konstatēta tiesību normu (KL vai KPL) kļūdaina vai neprecīza piemērošana, vai gluži pretēji, nepiemērošana. Tāpat apelācijas vai kasācijas protestu iesniegšanas pamats bijis noziedzīgā nodarījuma faktisko apstākļu un pierādījumu nepienācīgs izvērtējums. Kā piemērus var minēt, ka pirmās instances tiesa kļūdaini izlēma neatgriezt cietušajam prettiesiski atsavināto mantu; tiesa sprieduma aprakstošajā daļā kā pierādīto noziedzīgā nodarījuma aprakstu ietvēra nevis celtajās apsūdzībās inkriminēto pilno noziedzīgā nodarījuma faktisko apstākļu izklāstu, bet gan vienošanās protokolos atbilstoši KPL 437. panta pirmās daļas 4. punktam norādīto īso noziedzīgā nodarījuma aprakstu.

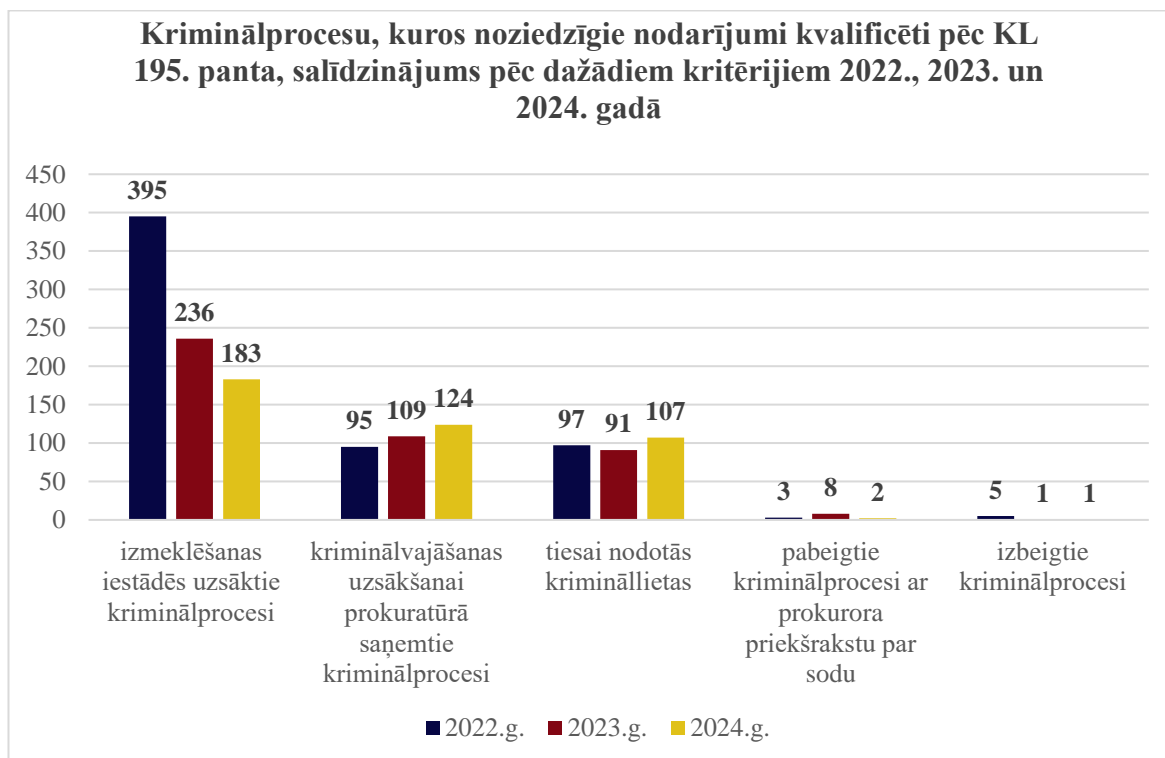
Procentuāli vērtējot 2024. gadā pabeigto kriminālprocesu, kuri kvalificēti pēc KL 195. panta, skaitu pret 2024. gadā saņemtajiem kriminālprocesiem kriminālvajāšanas uzsākšanai, var secināt, ka pabeigti visi kriminālprocesi (2023. gadā – aptuveni 93 %), bet pret izmeklēšanas iestādēs uzsāktajiem kriminālprocesiem – pabeigti aptuveni 68 % kriminālprocesu (2023. gadā – 42 %).

Dati par kriminālprocesu virzību 2022.–2024. gadā atklāj vairākas būtiskas tendences. Izmeklēšanas iestādēs uzsāktu kriminālprocesu skaits pakāpeniski turpina samazināties (no 395 kriminālprocesiem 2022. gadā līdz 183 kriminālprocesiem 2024. gadā). Minētais galvenokārt saistāms ar tā sauktajām “ABLV Bank” lietām, jo panākts kopējais atlikušo un izvērtējamo likvidējamās AS “ABLV Bank” (turpmāk – Sabiedrība) kriminālprocesu skaita samazinājums. Neskatoties uz minēto, izmeklēšana šajā jomā joprojām turpinās, un atbilstoši Sabiedrības sniegtajai informācijai uz 31.12.2024. pieteikto kreditoru, par kuriem vēl jāveic pārbaudes, skaits ir 393. Uz 01.01.2025. pārbaudes rindā pie piesaistītā starptautiskā konsultanta Ernst & Young

(turpmāk – E&Y) ir 25 kreditori, bet Sabiedrības iekšējās pārbaudes rindā – 0 kreditoru, kas norāda uz to, ka 2025. gadā Sabiedrības aktivitāte gan attiecībā uz kreditoru pārbaudēm, gan aizdomīgu darījumu ziņojumu sniegšanu Finanšu izlūkošanas dienestam, iespējams, nebūs augstāka kā 2024. gadā, kad kopā sniegti 37 aizdomīgu darījumu ziņojumi (saskaņā ar E&Y rekomendācijām par kreditoriem sniegti 27 ziņojumi, bet Sabiedrības pašas veiktās kreditoru un klientu izpētes rezultātā – 10 ziņojumi). Līdz ar to 2025. gadā izmeklēšanas iestādes, galvenokārt Valsts policija, potenciāli vēl saņems materiālus, kas saistīti ar Sabiedrības infrastruktūras izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas veikšanai, lai gan kopējā tendence norāda uz pakāpenisku šo materiālu skaita samazināšanos.

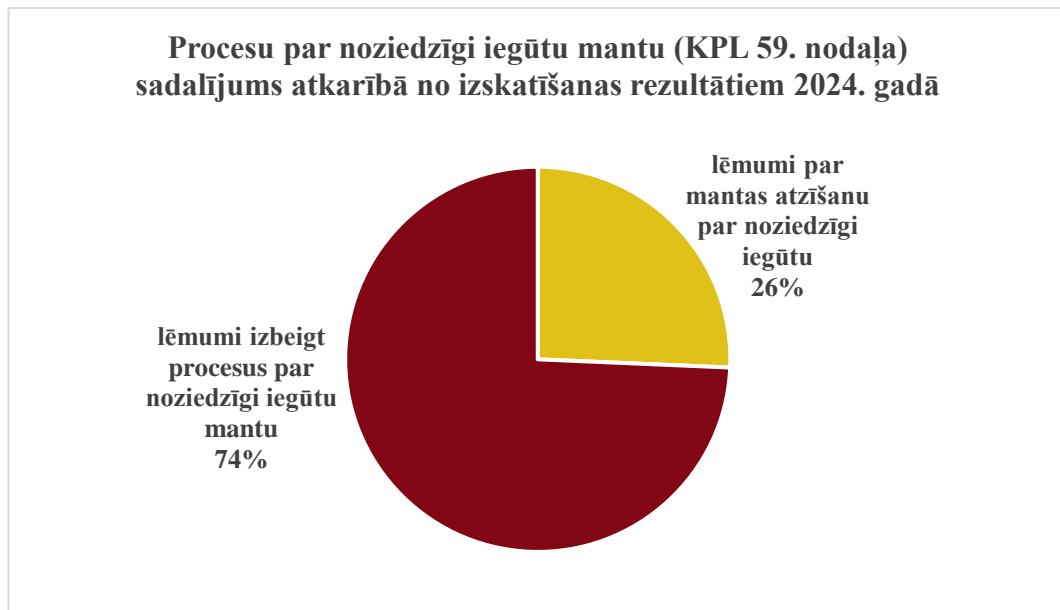
Kriminālvajāšanas uzsākšanai saņemto procesu skaits prokuratūrā pieaudzis no 95 kriminālprocesiem 2022. gadā līdz 124 kriminālprocesiem 2024. gadā, norādot uz efektīvāku izmeklēšanu un prokuroru veikto izmeklēšanas uzraudzību. Tiesai nodoto krimināllietu skaits 2024. gadā pieaudzis, sasniedzot 107 tiesai nodotās lietas. Neskatoties uz to, ka samazinājies uzsākto kriminālprocesu skaits, izmeklēšanas kvalitāte, procesu virzība kriminālvajāšanas uzsākšanai un krimināllietu nodošana tiesai uzlabojusies, liecinot ne vien par efektīvu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu, bet arī iesaistīto iestāžu resursu izmantošanu un prioritāšu pārorientēšanu uz sarežģītākiem un juridiski nozīmīgākiem kriminālprocesiem. Tāpat kriminālprocesu kvalitatīvā virzība sekmē tiesvedības efektivitāti, nodrošinot, ka tiesai tiek nodotas lietas ar pietiekamu pierādījumu kopumu, kas savukārt veicina tiesu sistēmas noslodzes optimizāciju un ātrāku tiesas nolēmumu pieņemšanu.

Pārskats par procesiem par noziedzīgi iegūtu mantu (KPL 59. nodaļa)

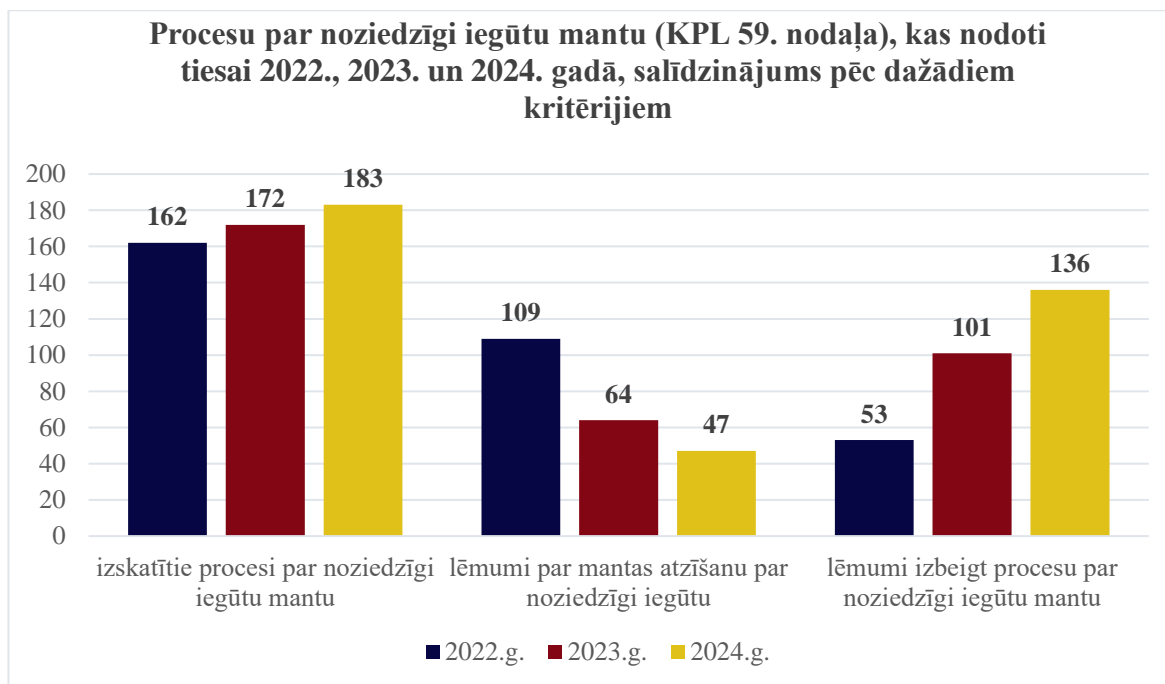
Atbilstoši Tiesu informatīvās sistēmas (TIS) datiem izmeklēšanas iestāžu un prokuratūras sekmīgā darbība 2024. gadā atspoguļojas 183 izskatītajos procesos Ekonomisko lietu tiesā, kas ir par 11 procesiem vairāk nekā 2023. gadā (2023. gadā – 172 procesi, bet 2022. gadā – 162 procesi). 47 procesos Ekonomisko lietu tiesa pieņēmusi lēmumu par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu (2023. gadā – 64 procesos, bet 2022. gadā – 109 procesos), savukārt 136 procesi izbeigti saskaņā

ar KPL 630. panta otro daļu (2023. gadā – 101 process, 2022. gadā – 53 procesi). Vēl 3 procesus Ekonomisko lietu tiesa 2024. gadā nosūtīja pēc piekritības.

Vērtējot visus Ekonomisko lietu tiesas izbeigtos procesus par noziedzīgi iegūtu mantu (136 procesi), secināms, ka 42 procesos (31 %) lēmumi stājušies spēkā un procesi par noziedzīgi iegūtu mantu izbeigti. 25 procesos (18 %) iesniegtas apelācijas sūdzības/protesti, un šajos procesos apelācijas instances tiesa pieņēmusi lēmumu par tiesvedības apturēšanu. 66 procesos (49 %) pieņemti lēmumi par apelācijas sūdzības/protesta pieņemšanu, un tajos Ekonomisko lietu tiesas lēmumi izbeigt procesus par noziedzīgi iegūtu mantu vēl nav stājušies spēkā (procesi tiek izskatīti apelācijas instancē). 1 procesā (1 %) apelācijas instances tiesa pieņēmusi lēmumu par pirmās instances tiesas lēmuma atcelšanu un lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai, 1 procesā (1 %) iesniegta apelācijas sūdzība, bet apelācijas instances tiesa vēl nav pieņēmusi lēmumu par apelācijas tiesvedības ierosināšanu.

Līdz ar to var secināt, ka, salīdzinot 2023. un 2024. gada izmeklēšanas iestāžu un prokuratūras struktūrvienību rādītājus šajā jomā, pieaudzis Ekonomisko lietu tiesā izskatīto procesu par noziedzīgi iegūtu mantu skaits. Būtiskas izmaiņas konstatējamas tiesas pieņemtajos lēmumos par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu, lemjot izbeigt šos procesus.

Atbilstoši Tiesu informatīvās sistēmas (TIS) datiem izmeklētāji kopā ar prokuroriem Rīgas apgabaltiesā 2024. gadā piedalījās 66 sūdzību/protestu par Ekonomisko lietu tiesas pieņemtajiem lēmumiem procesos par noziedzīgi iegūtu mantu izskatīšanā (2023. gadā – 71, bet 2022. gadā – 73 sūdzību izskatīšanā). 48 gadījumos Ekonomisko lietu tiesas lēmums atstāts negrozīts (2023. gadā – 56, 2022. gadā – 62), bet 3 gadījumos Rīgas apgabaltiesa Ekonomisko lietu tiesas lēmumu atcēla pilnībā vai daļā (2023. un 2022. gadā – katru gadu 11 gadījumos). 15 gadījumos Rīgas apgabaltiesa ar lēmumu atcēlusi pirmās instances tiesas lēmumu un nosūtījusi lietu jaunai izskatīšanai.

Vienlaikus norādāms, ka, ņemot vērā Satversmes tiesā ierosinātās lietas par Latvijā spēkā esošā noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas tiesiskā regulējuma, kas ietverts KPL, atbilstību Satversmei, gan Ekonomisko lietu tiesa, gan Rīgas apgabaltiesa apturējusi vairākus procesus par noziedzīgi iegūtu mantu, kuri tiks izskatīti 2025. gadā pēc Satversmes tiesas nolēmumu spēkā stāšanās.

Amatā augstāka prokurora funkciju realizēšanas kvalitāte

Īstenojot amatā augstāka prokurora funkcijas KPL 45. panta otrās daļas 2. punkta un 46. panta tvērumā, Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori prioritāri iepazīstas ar krimināllietu materiāliem un dod norādījumus kriminālprocesā iesaistītajām amatpersonām (izmeklētājam, uzraugošajam prokuroram vai prokuroram–procesa virzītājam) par procesa veida izvēli, pirmstiesas procesa virzību un izmeklēšanas darbību veikšanu, kā arī izskata sūdzības un nepieciešamības gadījumā atceļ izmeklētāja un amatā zemāka prokurora lēmumus.

Savukārt koordinācijas tvērumā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori gan pēc pašu iniciatīvas, gan arī pēc izmeklētāju un prokuroru iniciatīvas prioritāri nodrošina metodisku atbalstu citiem prokuroriem un izmeklētājiem kriminālprocesos, kas saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, sniedzot priekšlikumus, komentārus gan par KPL, gan KL normu piemērošanu vai citos normatīvajos aktos ietverto normu piemērošanu, par pierādāmo faktisko apstākļu kopumu, pietiekamību procesuālajos dokumentos,

piemēram, par personas atzīšanu par aizdomās turēto, par personas saukšanu pie kriminālatbildības, par aresta uzlikšanu mantai, vai par nepieciešamību iesniegt protestu. Tāpat šīs nodaļas prokurori piedāvā risinājumus sarežģītiem jautājumiem, kas aktualizējušies pirmstiesas kriminālprocesa vai lietas iztiesāšanas laikā.

Kā vēl viens būtisks kriminālprocesa koordinācijas īstenošanas virziens (gan KPL 45. panta otrās daļas 2. punkta un 46. panta tvērumā, gan koordinācijas tvērumā) atzīmējama Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokuroru veiktā spriedumu un nolēmumu analīze un pārbaude, kā arī iesaiste koordinējošās apspriedēs ar kriminālprocesa virzībā iesaistītām amatpersonām.

Analizējot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokuroru noslodzes rādītājus, 2024. gadā amatā augstāka prokurora funkcijas KPL 45. panta otrās daļas 2. punkta un 46. panta tvērumā kopā īstenotas 231 kriminālprocesā par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuru izdarīšanu kriminālatbildība paredzēta KL 195. pantā (2023. gadā – 299, 2022. gadā – 524 kriminālprocesi).

Analizējot sūdzību izskatīšanas rezultātus, jāatzīmē, ka 2024. gadā, realizējot amatā augstāka prokurora funkcijas, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori izlēma 71 sūdzību, iesniegumu un lūgumu attiecībā par uzraugošā prokurora un prokurora–procesa virzītāja lēmumiem un rīcību, un 5 gadījumos izmeklētāja vai prokurora lēmums tika atcelts. Salīdzinājumam 2022. gadā izlemtas 173 sūdzības, iesniegumi un lūgumi, 9 gadījumos atceļot izmeklētāja vai prokurora lēmumu, bet 2023. gadā izlemtas 115 sūdzības, iesniegumi un lūgumi, 7 gadījumos atceļot izmeklētāja vai prokurora lēmumu.

Salīdzinot pēdējo 3 gadu statistikas datus, konstatējams izlemto sūdzību, iesniegumu un lūgumu samazinājums, kas tāpat kā iepriekšējos gados galvenokārt saistāms ar apstākli, ka samazinājies kopējais uzsākto kriminālprocesu, kuros izmeklējamais noziedzīgais nodarījums kvalificēts pēc KL 195. panta, skaits. Izlemto sūdzību, iesniegumu un lūgumu skaita samazinājums saistāms arī ar 2024. gada 8. oktobra grozījumiem KPL, kas stājās spēkā 2024. gada 22. oktobrī¹. Atbilstoši grozījumiem KPL 337. panta otrās daļas 2. punktā minētā sūdzības izskatītāja – uzraugošā prokurora – lēmums pirmstiesas procesā nav pārsūdzams amatā augstākam prokuroram.

2024. gadā koordinācijas tvērumā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas nodaļas prokurori un virsprokurors:

- ✓ piedalījās 272 koordinējošās apspriedēs ar kriminālprocesa virzībā iesaistītām amatpersonām (tajās piedalījās izmeklētājs, izmeklētāja tiešais priekšnieks, uzraugošais prokurors, amatā augstāks prokurors, virsprokurors, operatīvais darbinieks un tā tiešais priekšnieks), tādējādi veicinot izmeklēšanas iestāžu, operatīvās darbības subjektu un prokuratūras darba koordinēšanu (2023. gadā – 326, bet 2022. gadā – 382 apspriedēs);
- ✓ pārbaudīja 86 procesuālo nolēmumu projektus (2023. gadā – 100, bet 2022. gadā – 76 procesuālo nolēmumu projektus).

Kopējais kriminālprocesa skaits, kuros Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori īsteno amatā augstāka prokurora funkcijas KPL tvērumā vai koordinējošā prokurora funkcijas, 2024. gadā sasniedza 987 procesus (2023. gadā – 400 procesi).

¹ Grozījumi Kriminālprocesa likumā. Pieejams: <https://m.likumi.lv/ta/id/355473-grozijumi-kriminalprocesa-likuma>

Tie raksturojami kā juridiski sarežģīti, apjomīgi un prioritāri. Salīdzinot šo rādītāju ar 2023. gadu, secināms, ka 2024. gadā tas pieaudzis par aptuveni 147 % jeb gandrīz 2,5 reizēm. Minētās izmaiņas saistāmas ar apstākli, ka kopš 2024. gada 20. novembra Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas prokurori pilda amatā augstāka vai nākamā amatā augstāka prokurora funkcijas ne tikai kriminālprocesos par noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti KL 195. panta otrajā un trešajā daļā, 195.² panta trešajā daļā, bet arī noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc KL 195. panta pirmās daļas, 195.¹ pantā un 195.² panta pirmajā un otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma, kā arī to kopībā ar kādu citu KL Sevišķajā daļā ietvertu noziedzīgā nodarījuma sastāvu.

Atsevišķu kriminālprocesu raksturojums:

- ✓ 2024. gada 11. aprīlī Ekonomisko lietu tiesai izskatīšanai nodots kriminālprocess, kurā trīs personas apsūdzētas pēc KL 84. panta trešās daļas (par normatīvo aktu, kuri regulē Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes, Eiropas Savienības un citu starptautisko organizāciju noteikto sankciju darbību Latvijā, tīšu pārkāpšanu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās) un KL 195. panta trešās daļas (noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās). Saskaņā ar celto apsūdzību Latvijas valstspiederīgās personas noslēdza līgumu starp Ukrainas militāro uzņēmumu un Seišelu salās reģistrētu ārzonas sabiedrību (kuru īpašnieks un patiesais labuma guvējs bija viens no grupas dalībniekiem) par liela apjoma ieroču piegāžu nodrošināšanu Dienvidsudānas Aizsardzības spēkiem laika periodā no 2014. līdz 2016. gadam, tādējādi, pārkāpjot Eiropas Savienības Padomes sankcijas par aizliegumu piegādāt, nodot vai eksportēt ieročus uz Dienvidsudānu. Pamatojoties uz šiem līgumiem, militārās kravas, kas satur šaujammieročus, tika piegādātas no Ukrainas uz Dienvidsudānu, kā rezultātā Seišelu salās reģistrētā uzņēmuma kontos Armēnijas bankā kopumā tika ieskaitīti 5 880 890 EUR.

Nolūkā legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, kas iegūti KL 84. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rezultātā, saskaņā ar lomu sadali, divas no iepriekš minētajām personām pārskaitīja daļu no līdzekļiem, kas saņemti Seišelu salās reģistrēta uzņēmuma kontos Armēnijas bankā, tālāk uz citu ārzonas uzņēmumu kontiem, kuru īpašnieks un patiesais labuma guvējs bija viens no grupas dalībniekiem. Tādējādi tika legalizēti noziedzīgi iegūti līdzekļi 4 026 411,85 EUR apmērā.

No minētā kriminālprocesa izdalītā procesa ietvaros jau pirmstiesas kriminālprocesā tika pieņemts lēmums KPL 59. nodaļas kārtībā uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, kā rezultātā Ekonomisko lietu tiesa 2022. gada 1. augustā pieņēma lēmumu atzīt un konfiscēt Lielbritānijas uzņēmuma Šveices bankas kontā esošos līdzekļus 4 076 800 USD apmērā kā noziedzīgi iegūtu mantu (pēc procesa izskatīšanas apelācijas instances tiesā, lēmums stājies likumīgā spēkā).

- ✓ Kā Ģenerālprokuratūras koordinējošā prokurora atbalsts sniegts kriminālprocesā, kas uzsākts 2020. gada 13. oktobrī Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Krāslavas iecirknī par iespējama noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par ko kriminālatbildība paredzēta KL 253. panta pirmajā daļā. Turpmākā kriminālprocesa gaitā personu noziedzīgās darbības kvalificētas arī pēc KL 253. panta trešās daļas un 95. panta otrās daļas. Lietā pie kriminālatbildības sauktas pavisam 12 personas, viņu noziedzīgās darbības

kvalificējot pēc KL 253. panta otrās daļas, 253.¹ panta otrās daļas, trešās daļas, kā arī 195. panta otrās un trešās daļas. 2024. gada 26. aprīlī kriminālprocess nodots tiesai iztiesāšanai.

Šajā kriminālprocesā par narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu apriti (iegādāšanos, glabāšanu, realizāciju) laika periodā no 2019. gada līdz 2021. gadam organizētas grupas sastāvā apsūdzētas 11 personas. Turklāt viena persona apsūdzēta arī par to, ka, atrodoties soda izciešanas vietā – Daugavgrīvas cietumā – un izmantojot pieejamos mobilā telefona un interneta sakarus, kā arī tiekoties klātienē, vadījusi organizētās grupas noziedzīgās darbības.

Tāpat četras personas apsūdzētas par to, ka organizētā grupā legalizēja noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus lielā apmērā. Organizētās grupas vadītājs, izciešot brīvības atņemšanas sodu Daugavgrīvas cietumā, ar nolūku legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, kuri iegūti no neatļautu narkotisko un psihotropo vielu realizācijas, izmantojot pieejamos mobilā telefona un interneta sakarus, kā arī tiekoties klātienē, organizētā grupā iesaistītajām personām deva konkrētus norādījumus rīcībai ar naudas līdzekļiem, kas iegūti no neatļautu narkotisko un psihotropo vielu realizācijas laika periodā no 2019. gada līdz 2021. gadam. Organizētās grupas dalībnieki savāca no citām personām neatļautas narkotisko un psihotropo vielu realizācijas rezultātā iegūtus finanšu līdzekļus, uzglabāja tos, daļu nogādāja uz citām adresēm, mainot to atrašanās vietu, daļu pārvērta citās vērtībās, iegādājoties automašīnas un reģistrējot tās uz trešo personu vārda, iegādājoties nekustamos īpašumus, daļu no noziedzīgi iegūtajiem finanšu līdzekļiem, slēpjot šo līdzekļu patieso raksturu (to noziedzīgo izcelsmi), atrašanās vietu, kustību un piederību, kā arī maskēja tos, izmantojot bankomātus, pa daļām ieskaitīja bankas kontā, kur tie tika sapludināti ar citiem kontā esošiem finanšu līdzekļiem. Savukārt turpmāk, radot šķietamu priekšstatu par līdzekļu legālo izcelsmi, slēpjot to atrašanās vietu, organizētās grupas dalībnieks noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus tostarp pārskaitīja uz citu fizisku personu kontiem. Tādā veidā pavisam tika legalizēti noziedzīgi iegūti līdzekļi ne mazāk kā 49 880 EUR apmērā.

Specializētās starpinstitūciju ekspertu grupas darba koordinēšana

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas vadībā 2024. gadā organizētas divas Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa (turpmāk – NKIM) ietvaros izveidotās specializētās starpinstitūciju ekspertu grupas (turpmāk arī – SSEG) noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanai un apkarošanai un prezumētās noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācijas un noziedzīgi iegūtas mantas atguves jautājumos sanāksmes.

Minētās SSEG uzdevums ir nodrošināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanā un apkarošanā iesaistīto kompetento iestāžu (Finanšu izlūkošanas dienesta, izmeklēšanas iestāžu un prokuratūras) pastāvīgu un ciešāku sadarbību informācijas un tiesību piemērošanas prakses apmaiņā, kā arī prezumētās noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācijas un noziedzīgi iegūtas mantas atguves jautājumos. SSEG sanāksmēs piedalās pārstāvji no Ģenerālprokuratūras, izmeklēšanas iestādēm (Valsts policijas, Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes, Valsts drošības dienesta, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Iekšējās drošības biroja, Militārās policijas, Valsts robežsardzes, Ieslodzījuma vietu pārvaldes), kā arī no Finanšu izmeklēšanas dienesta. Pēc nepieciešamības sanāksmēs tiek aicināti piedalīties pārstāvji arī no citām institūcijām, piemēram, no Tieslietu ministrijas. Sanāksmju gaitā apspriesti darba grupas ietvaros aktuālie jautājumi, piemēram, paralēlo finanšu izmeklēšanu veikšana, tiesu prakse noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas jomā, tostarp

piemērojot procesu par noziedzīgi iegūtu mantu (KPL 59. nodaļa), sanāksmes gaitā uzklausot un apspriežot arī SSEG pārstāvēto izmeklēšanas iestāžu aktuālo praksi, konstatētās problēmas un iespējamus risinājumus

Moneyval rekomendāciju ieviešana un 6. novērtēšanas kārtā

2023. gadā Moneyval pieņēma lēmumu par Latvijas kā pirmās valsts novērtējumu 6. kārtā. Sākoties novērtējuma kārtas pasākumiem 2024. gadā, prokuratūra aktīvi tajos iesaistījās un īstenojusi vairākas aktivitātes Moneyval rekomendāciju ieviešanai, piemēram:

- ✓ piedalījās Pasākumu plāna izstrādes procesā, savas kompetences ietvaros galvenokārt sniedzot priekšlikumus par pasākumiem, kuri iekļaujami plāna 7. rīcības virzienā (“Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšana un kriminālvajāšana”) un 8. rīcības virzienā (“Konfiskācija”);
- ✓ organizēja un īstenoja tiesnešu, prokuroru, izmeklētāju un citu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas speciālistu, kā arī Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektu apmācības;
- ✓ reizi pusgadā sagatavoja pārskatu par prokuroru izteikto viedokli tiesā, t. sk. iesniegtajiem protestiem un to izskatīšanas rezultātiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lietās, īstenojot Pasākumu plāna 7.3. apakšpunktā noteikto.

Turpinot 2023. gadā uzsākto darbu pie gatavošanās Moneyval 6. novērtēšanas kārtai, 2024. gadā Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļa sadarbībā ar citām Ģenerālprokuratūras struktūrvienībām, tai skaitā minētā departamenta Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļu un Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Starptautiskās sadarbības nodaļu, kā arī izmeklēšanas iestādēm, Finanšu izlūkošanas dienestu un Tieslietu ministriju ir veikusi vairākus būtiskus uzdevumus.

Lai sagatavotos Moneyval 6. novērtēšanas kārtai, kas norisinājās 2024. gadā, un nodrošinātu nepieciešamās informācijas sagatavošanu un iesniegšanu Tieslietu ministrijai, Finanšu izlūkošanas dienestam un citām atbildīgajām institūcijām par 2. efektivitātes rādītāju “Starptautiskā sadarbība”, 7. efektivitātes rādītāju “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšana un kriminālvajāšana”, 8. efektivitātes rādītāju “Konfiskācija” un 10. efektivitātes rādītāju “Terorisma finansēšanas preventīvie pasākumi un finanšu sankcijas”, ar ģenerālprokurora 2024. gada 15. marta rīkojumu prokuratūrā izveidota darba grupa dalībai Moneyval 6. kārtas novērtēšanas procedūrā, kuru vadīja Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas pārstāvji. Darba grupas uzdevumos ir sagatavot un sniegt atbildes uz informācijas pieprasījumiem, apkopot no citām iestādēm pieprasīto statistisko informāciju, piedalīties sanāsmēs un mācībās, kas saistītas ar gatavošanos Moneyval 6. kārtas novērtēšanai, kā arī piedalīties Moneyval ekspertu klātienē vizītēs Latvijā. 2024. gadā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas vadībā organizētas divas darba grupas sanāksmes.

2024. gadā minētās darba grupas pārstāvji piedalījušies ne mazāk kā 20 Tieslietu ministrijas, Finanšu izlūkošanas dienesta un citu institūciju organizētajās sanāsmēs, kas saistītas ar gatavošanos Moneyval 6. kārtas novērtēšanai, piemēram, Tieslietu ministrijas kopā ar Finanšu izlūkošanas dienestu rīkotajā sanāsmē par 7. un 8. rīcības virzienu, kurā tika skaidroti praktiskie aspekti efektivitātes anketas un efektivitātes statistikas tabulas aizpildīšanai, prokuratūrā

organizētajās sanāksmēs par statistikas datu apkopošanu, Moneyval darba grupas¹ sanāksmēs un sanāksmēs par Moneyval Sekretariātam iesniedzamajiem “labās prakses” lietu piemēriem.

Veikts būtisks darbs, sagatavojot atbildes uz efektivitātes anketas jautājumiem, kā arī apkopojot efektivitātes statistikas tabulas. Efektivitātes anketās sniegtas atbildes uz jautājumiem par to, cik sekmīgi un efektīvi ir Latvijas pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vērstie pasākumi un kā tie tiek īstenoti praksē. Sagatavota un sniegta informācija par pieņemtajiem mehānismiem (normatīvajiem aktiem, metodiskajiem materiāliem), kuri palīdz cīnīties pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, tiesībsargājošo iestāžu un prokuratūras spēju efektīvi identificēt, izmeklēt un saukt pie atbildības personas, kas iesaistītas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, valsts spējām izsekot finanšu plūsmu, tehniskajiem un cilvēkresursiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšanā un kriminālvajāšanā.

Tāpat apkopota un iesniegta apjomīga un detalizēta statistika par laika periodu no 2018.–2023. gadam, tajā iekļaujot informāciju par celto apsūdzību un apsūdzēto personu pēc KL 195. panta skaitu dažādos griezumos (cik apsūdzības celtas par autonomo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kādi ir konstatētie predikatīvie noziedzīgie nodarījumi u. c.), piemērotajiem prokuroru priekšrakstiem par sodu kriminālprocesos, kuros izmeklējamais noziedzīgais nodarījums kvalificēts pēc KL 195. panta (kopējais skaits, piemērotie sodi), prokuroru lietvedībā esošajos šīs kategorijas kriminālprocesos piemērotie aresti.

Nemta dalība vairāk nekā 10 apmācību pasākumos, kuri saistīti ar gatavošanos klātienēs vizītēm. Piemēram, 2024. gada martā Moneyval Sekretariāts organizēja 2 dienu ilgas apmācības par 6. novērtēšanas kārtu, kurās tika skaidrots novērtējuma process – termiņi, laika grafiks, procedūra, galvenās izmaiņas metodoloģijā, kā arī sniegta informācija par katru efektivitātes rādītāju. Tāpat 2024. gada martā, jūlijā un oktobrī prokuratūras pārstāvji piedalījās klātienēs intervijas izspēlēs (*Mock interview*), kurās atbildēja uz ārvalstu vērtētāju jautājumiem un sniedza ieskatu par to, kas ir paveikts kopš pēdējā Moneyval novērtējuma.

2024. gada novembrī prokuratūras pārstāvji piedalījās Moneyval ekspertu klātienēs vizītēs Latvijā, kas bija svarīgākais Moneyval 6. kārtas novērtējuma posms. Vizīšu laikā pārstāvji piedalījās klātienēs intervijās, sniedzot informāciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un apkarošanas sistēmas, tostarp prokuratūras, darba efektivitāti un atbilstību Moneyval Finanšu darījumu darba grupas (turpmāk – FATF) standartiem.

Konference “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšana un kriminālvajāšana”

Kā viens no būtiskākajiem apmācību pasākumiem 2024. gadā minama starptautiska konference “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšana un kriminālvajāšana”, kurā vienuviet pulcējās krimināltiesību nozares praktiķi un jomas eksperti no Latvijas un ārvalstīm, lai labāk izprastu jaunus virzienus, tendences, metodoloģijas, pieejas un izaicinājumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanā un apkarošanā.

Konferenci organizēja prokuratūra sadarbībā ar Amerikas Savienoto Valstu un Lielbritānijas vēstniecībām. Konferences programma tika izstrādāta, gatavojoties Moneyval 6. novērtēšanas kārtai un ņemot vērā Moneyval 5. novērtēšanas kārtas ietvaros Latvijai izteiktās rekomendācijas

¹ Ministru prezidenta 2023. gada 31. jūlija rīkojums Nr. 2023/1.2.1.-200. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/344129-par-darba-grupu>

7. rīcības virzienā “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšana un kriminālvajāšana” un 8. rīcības virzienā “konfiskācija”.

Konferencē vienkopus klātienē pulcējās vairāk nekā 130 jomas eksperti no dažādām tiesībsardzības iestādēm – prokuratūras, Valsts policijas, Militārās policijas, Finanšu izlūkošanas dienesta, Valsts drošības dienesta, Iekšējās drošības biroja, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Valsts ieņēmumu dienesta un tiesām. Tāpat klātienē tika pārstāvēts arī Amerikas Savienoto Valstu Tieslietu departaments, Igaunijas prokuratūra, Apvienotās Karalistes Iekšlietu ministrija un citas institūcijas. Lai sniegtu iespēju konferences norisi vērot iespējami lielākam interesentu lokam, abām pasākuma norises dienām tika nodrošināta tiešraide. Attālināti konferenci vēroja vēl 941 dalībnieks.

Konferencē īpaša uzmanība tika pievērsta institūciju sadarbības mehānismiem un starptautiskajai pieredzei noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas atklāšanā. Diskusiju laikā eksperti dalījās ar pieredzes stāstiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšanā un pilnveidoja savas zināšanas darba grupās ar visaptverošiem uzdevumiem par autonomās jeb *stand alone* legalizēšanas tendencēm. Rīkotā konference ir paraugs tam, kā starptautiskā sadarbība un partnerība var sekmēt ievērojamu progresu globālu izaicinājumu, tostarp noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanā, risināšanā.

Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu

Atbilstoši ģenerālprokurora pavēlei par struktūrvienību kompetenci izmeklēšanas uzraudzību, kriminālvajāšanu, valsts apsūdzības uzturēšanu un citu likumā noteikto prokurora funkciju izpildi par visas valsts teritorijā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem kriminālprocesos, kuri tiek izmeklēti Valsts drošības dienestā, izņemot (kopš 2023. gada 1. oktobra) noziedzīgus nodarījumus, kas paredzēti KL 74.¹ pantā, 77.¹–77.³ pantā un 78. pantā, uzdots veikt Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļai. Ievērojama daļa no tiem ietverti KL X nodaļā un kvalificējami kā noziegumi pret valsti.

Analizējot šīs nodaļas darbu, norādāms, ka 2024. gadā tās uzraudzībā pieņemti 24 kriminālprocesi. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2023. gadā uzraudzībā bija pieņemti 39 kriminālprocesi, savukārt 2022. gadā – 48 kriminālprocesi. 2024. gadā mazāks uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu skaits saistāms ar to, ka prokurora funkciju veikšana kriminālprocesos par atsevišķiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas minēti iepriekš, kopš 2023. gada 1. oktobra nodota citām prokuratūras struktūrvienībām.

Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļā 2024. gadā kriminālvajāšanas uzsākšanai saņemti 18 kriminālprocesi, savukārt 2023. gadā 27 kriminālprocesi, bet 2022. gadā 19 kriminālprocesi. Apsūdzība celta 14 kriminālprocesos 14 fiziskām personām par 23 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, visbiežāk par KL 74.¹ pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

2024. gadā Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļas prokurori atbilstoši KPL 411. pantam pabeiguši 9 kriminālprocesus, par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem pabeigto kriminālprocesu procentuālajai attiecībai pret kopā pabeigtajiem kriminālprocesi sasniedzot 77,78 %. No minētajiem 9 kriminālprocesi 3 kriminālprocesi pabeigti, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu, savukārt 6 kriminālprocesi pabeigti, nododot krimināllietas tiesai vispārējā kārtībā.

Uz 2025. gada 1. janvāri Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļas prokuroru uzraudzībā bija 18 kriminālprocesi, kriminālvajāšanā 9 kriminālprocesi (no tiem 4 apturēti, jo apsūdzētie izsludināti starptautiskā meklēšanā) un iztiesāšanā 10 kriminālprocesi.

Kriminālprocess par Krievijas Federācijas bruņoto spēku iebrukumu Ukrainas teritorijā

Valsts drošības dienestā sadarbībā ar uzraugošajiem prokuroriem tiek turpināta izmeklēšana kriminālprocesā par Krievijas Federācijas bruņoto spēku plaša mēroga iebrukumu Ukrainas teritorijā. 2024. gadā prokuratūra turpināja sadarbību ar Ukrainas Ģenerālprokuratūru, apvienotās izmeklēšanas grupas valstīm, Starptautisko Krimināltiesu un citām institūcijām, lai atbalstītu un veicinātu Ukrainas un Starptautiskās Krimināltiesas spējas izmeklēt kara noziegumus.

Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļas prokurori piedalījās 3 koordinācijas sanāksmēs Hāgā, Nīderlandē kopā ar citām apvienotās izmeklēšanas grupas valstīm, kas uzsākušas kriminālprocesus par noziegumiem Ukrainā, iesaistoties apvienotās izmeklēšanas grupas darbībā un Starptautiskā centra kriminālvajāšanai par agresijas noziegumu pret Ukrainu darbībā.

Tāpat turpināta jau iesāktā sadarbība ar Starptautiskās Krimināltiesas izmeklētājiem, sniedzot viņiem atbalstu un organizējot liecinieku pratināšanu Latvijā. Kriminālprocesa ietvaros tiek turpināta liecinieku un cietušo personu, kas ieradušies Latvijā no Ukrainas un bijuši tiešie notikumu aculiecinieki, apzināšana un pratināšana, kā arī viņu rīcībā esošo video un foto izņemšana, lai pēc iespējas ātrāk tiktu iegūti un procesuāli nostiprināti pierādījumi par Ukrainā pastrādātajiem noziegumiem pret cilvēci, mieru un kara noziegumiem.

Latvijas valsts robeža ir Eiropas Savienības un NATO ārējā robeža, un Latvija ir priekšpostenis ne tikai nelegālās imigrācijas, bet arī jekādu citu pārrobežas organizētās noziedzības izpausmju apkarošanā.

Pieaugot KL X nodaļā paredzēto noziegumu pret valsti īpatsvaram, ģenerālprokurors ar rīkojumu uzdevis visiem prokuroriem izmeklēšanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai kriminālprocesos par valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu, personas nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā Republikā, citā Eiropas Savienības dalībvalstī, Eiropas Ekonomikas zonas valstī vai Šveices konfederācijā iesaistīties kriminālprocesa īstenošanā no tā uzsākšanas dienas un aktīvi realizēt izmeklēšanas uzraudzību atbilstoši KPL noteiktajām pilnvarām.

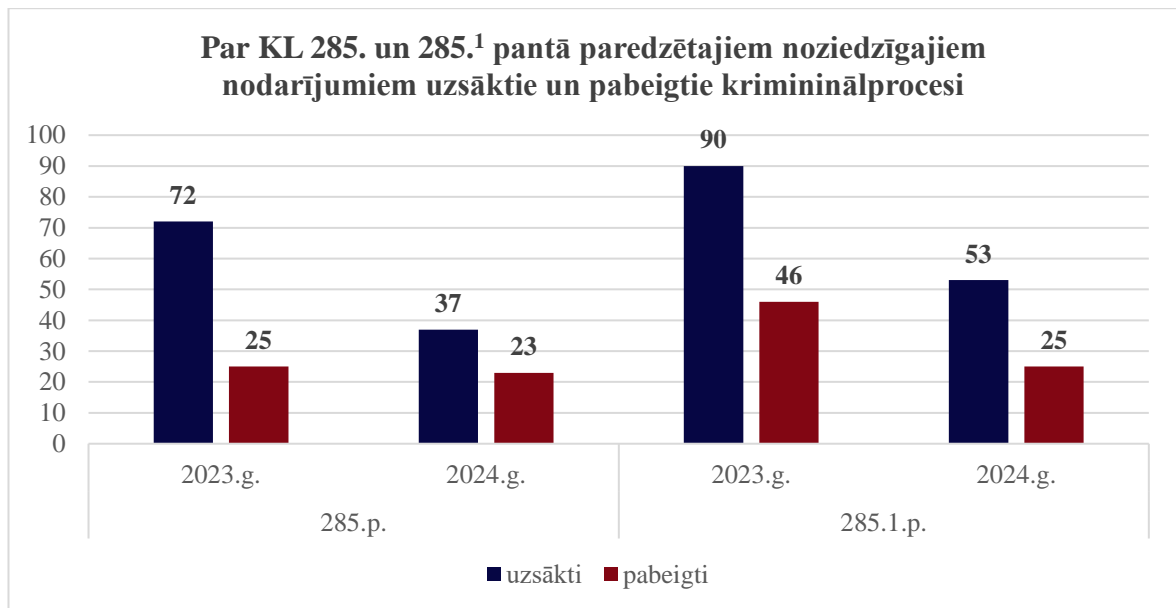
Tāpat Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskais departaments jau 2023. gadā izstrādāja vadlīnijas soda piemērošanai kriminālprocesos, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu, kuros persona saukta pie kriminālatbildības un kriminālsods piemērojams par noziedzīga nodarījuma, kas paredzēts vienā vai vairākos KL X nodaļā paredzētajos pantos, kā arī 285. un 285.¹ pantā, izdarīšanu. 2024. gadā minētās vadlīnijas tika izdotas jaunā redakcijā, izvēršot to preambulu un paplašinot tvērumu, iekļaujot tajās arī KL IX¹ nodaļu.

Vadlīnijās akcentēts prokurora pienākums, īpaši situācijā, kad Latvijas valsts atrodas hibrīdkara apstākļos, nodrošināt, ka personas, kuras izdarījušas vai kuras gatavojas vai mēģina izdarīt noziegumus, kas saistīti ar valsts drošības apdraudējumu, saņem taisnīgu kriminālsodu. Šo pienākumu prokurors īsteno, uzturot valsts apsūdzību.

Ievērojot noziedzīgo nodarījumu, kas paredzēti vienā vai vairākos KL IX¹, X nodaļas pantos, kā arī 285. un 285.¹ pantā, augsto apdraudējuma raksturu, minētajās vadlīnijās nostiprinātie principi paredz prokuroram, uzturot valsts apsūdzību, lūgt tiesu piemērot par minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu apsūdzētajam sodu reālas brīvības atņemšanas veidā, t. i., bez KL 55. panta

piemērošanas, un ne mazāk kā pusi no attiecīgā KL Sevišķās daļas panta (daļas) sankcijā paredzētā maksimālā brīvības atņemšanas ilguma, bet gadījumos, ja izdarītais noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu vai konstatēti vairāki atbildību pastiprinošie apstākļi, lūgt tiesu piemērot apsūdzētajam attiecīgā KL Sevišķās daļas panta (daļas) sankcijā paredzēto brīvības atņemšanas maksimālo ilgumu. Savukārt gadījumos, kad prokurors konstatē apstākļus, kas būtu par pamatu atkāpties no vadlīnijās ietvertajiem soda noteikšanas principiem, viņam nekavējoties jāinformē Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors, kurš lemj par iespējamu reaģēšanas pasākumu veikšanu.

Apkopojot statistiskos datus, konstatēts, ka 2024. gadā samazinājies pēc KL 285. un 285.¹ panta uzsākto kriminālprocesu skaits.

Salīdzinājumā ar 2023. gadu prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu skaits par noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc KL 285. panta, palicis nemainīgs, savukārt pabeigto kriminālprocesu skaits par noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc KL 285.¹ panta, samazinājies. Atzīmējams, ka tie visi pabeigti KPL 411. panta 1. punkta kārtībā, nododot krimināllietas tiesai vispārējā kārtībā.

Pēc KL 285. un 285.¹ panta 2024. gadā iztiesāts teju vienāds krimināllietu skaits – attiecīgi 16 un 15 krimināllietas. Izvērtējot 2024. gadā pieņemtos pirmās instances tiesu nolēmumus, pozitīvi vērtējams fakts, ka prokurori – valsts apsūdzības uzturētāji – visās krimināllietās lūdza tiesu piemērot apsūdzētajai personai sodu reālas brīvības atņemšanas veidā, turklāt nepietuvinot to minēto KL pantu sankcijās paredzētajam brīvības atņemšanas minimālajam ilgumam.

Atzinīgi vērtējams fakts, ka astoņās iztiesātajās krimināllietās pirmās instances tiesa pievienojās prokurora – valsts apsūdzības uzturētāja – tiesā paustajai pozīcijai par apsūdzētajam piemērojamā brīvības atņemšanas soda mēru, nosakot tā ilgumu, kas bija identisks vai nedaudz atšķīrās no prokurora izteiktā lūguma.

Tāpat pozitīvi vērtējams fakts, ka gan prokurors, gan atsevišķos gadījumos arī amatā augstāks prokurors (katrs savas kompetences ietvaros) 2024. gadā turpināja īstenot aktīvu iesaisti krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma panākšanā un veica atbilstošus prokurora reaģēšanas pasākumus nolūkā nodrošināt taisnīga, samērīga un efektīva kriminālsoda noteikšanu, piemēram, iesniedzot apelācijas protestu par pirmās instances tiesas nolēmumu gadījumā, ja tiesas

un prokurora pozīcija par personai nosakāmo brīvības atņemšanas soda mēru atšķirās par vienu gadu un vairāk.

Prokuratūrā 2024. gadā iedibinājusies vienota prakse, ka tiesas un prokurora pozīcijas atšķirība par apsūdzētajam nosakāmo brīvības atņemšanas soda mēru – vairāk nekā viens gads – atzīstama par būtisku, t. i., tādu, kas ir pamats veikt prokurora reaģēšanas pasākumus taisnīga, bet vienlaikus efektīva soda noteikšanā, šādā gadījumā iesniedzot apelācijas protestu par soda mīkstumu.

2024. gadā iesniegti 19 apelācijas protesti par pirmās instances tiesas nolēmumiem krimināllietās, kas iztiesātas pēc KL 285. un 285.¹ panta, no tiem nav izskatīti septiņi. Trīs gadījumos apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas nolēmumus atstāja negrozītus, divos gadījumos apelācijas instances tiesā tika samazināts apsūdzētajam noteiktais brīvības atņemšanas soda ilgums.

Ļoti pozitīvi vērtējams fakts, ka septiņos gadījumos apelācijas instances tiesa daļēji vai pilnībā apmierināja prokuroru iesniegtos protestus daļā par soda mīkstumu, nosakot apsūdzētajiem brīvības atņemšanas soda mēru, kādu to protestā bija lūdzis prokurors vai tuvu protestā lūgtajam.

Tāpat 2024. gadā prokurori iesniedza arī trīs kasācijas protestus. Proti, divās krimināllietās prokurors iesniedza kasācijas protestu, jo apelācijas instances tiesā apsūdzēto personu darbības tika pārkvalificētas no KL 285. panta uz KL 285.¹ pantu, t. i., nosakot vieglāku izdarītā noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, savukārt vēl vienā krimināllietā prokurors iesniedza kasācijas protestu, jo apelācijas instances tiesā apsūdzētajam, pretēji prokurora protestā izteiktajam lūgumam noteikt apsūdzētajam bargāku sodu, pirmās instances tiesas noteikto brīvības atņemšanas sodu samazināja.

Norādītie prakses piemēri apliecina, ka aktīva un kvalitatīva prokurora KPL noteikto funkciju izpilde ir būtiska efektīvākai KL normu piemērošanai, jo pirmās instances tiesas vairākos gadījumos pievienojušās prokurora pozīcijai par brīvības atņemšanas soda mēru, savukārt apelācijas instances tiesas apmierinājušas vai daļēji apmierinājušas prokurora iesniegtos apelācijas protestus.

Izanalizējot iepriekš norādītos statistiskos datus, 2024. gadā redzams KL 285. un 285.¹ pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu samazinājums. Līdz ar to iespējams prezumēt, ka arī prokuratūras aktīvā pozīcija soda noteikšanā konkrēto kategoriju lietās ietekmējusi KL 35. panta otrajā daļā paredzētā soda mērķa – panākt, lai personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas – sasniegšanu.

Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību ģimenē

Publiskajā telpā savu aktualitāti nav zaudējis vardarbības ģimenē jēdziens, un biežāk tikuši apspriesti un skaidroti vardarbības veidi un tās izpausmes formas. Sabiedrība kļuvusi izglītotāka par vardarbību ģimenē un informētāka par personas tiesībām saņemt nekavējošu aizsardzību. Gan uzsākto kriminālprocesu, gan prokuratūras lietvedībā saņemto kriminālprocesu skaita palielināšanās 2024. gadā liecina par to, ka sabiedrība kļūst arvien neiecietīgāka pret vardarbības izpausmēm.

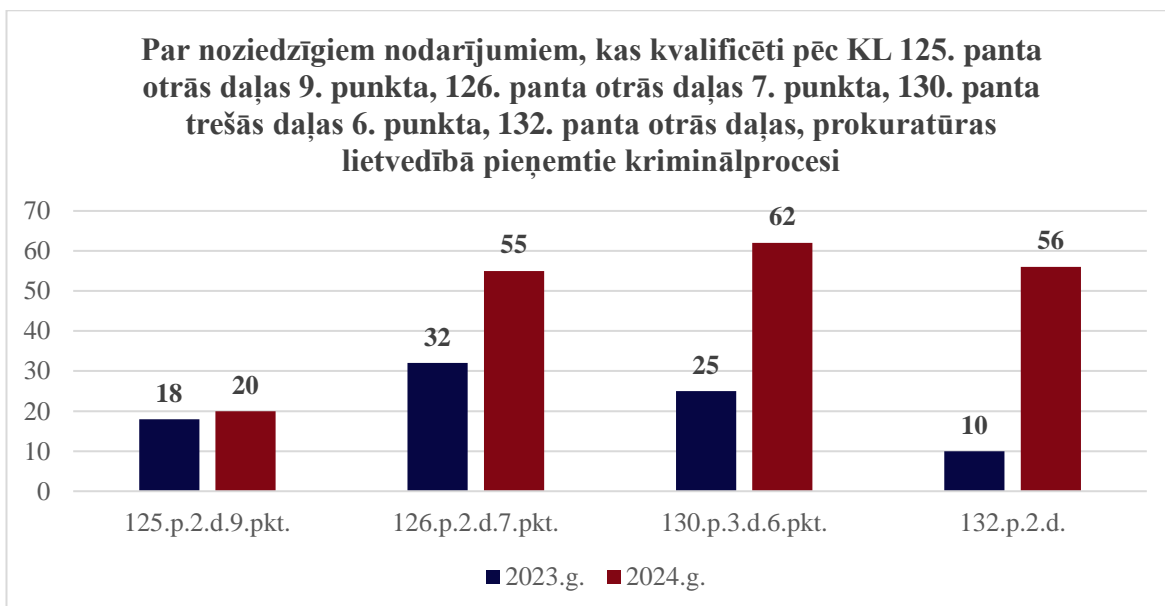
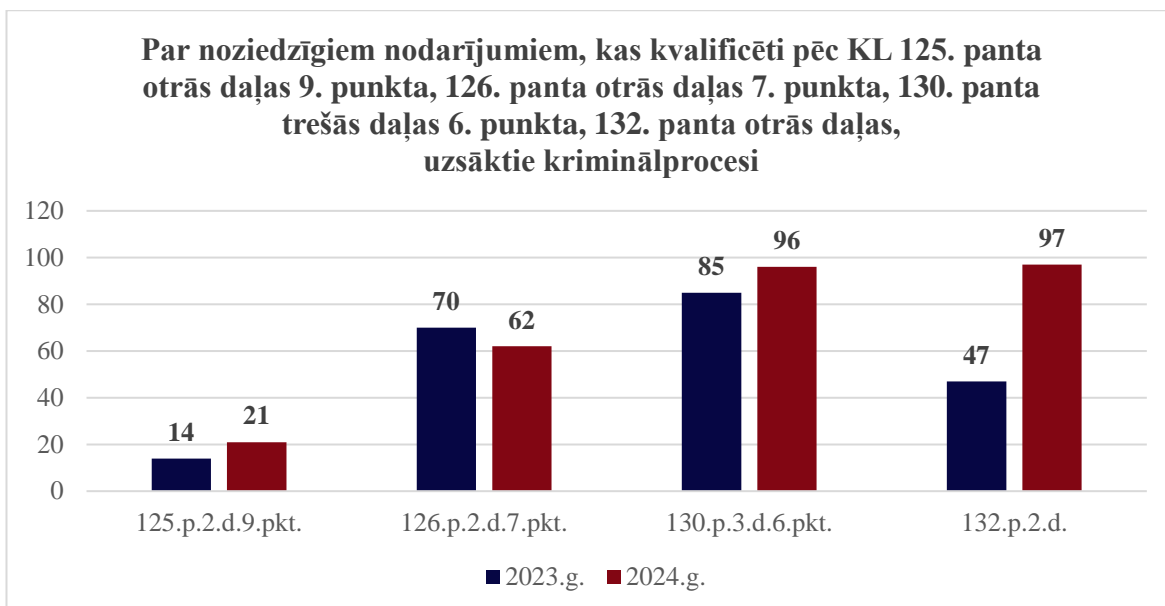
Salīdzinot ar 2023. gadu, kad pēc KL 168.¹ panta par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu, bija uzsākti 870 kriminālprocesi, 2024. gadā uzsākti 915 kriminālprocesi.

Tāpat, salīdzinot ar 2023. gadu, 2024. gadā pieaudzis prokuratūras lietvedībā pieņemto un prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu par KL 168.¹ pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu skaits. Ja 2023. gadā prokuratūras lietvedībā bija pieņemts 471 kriminālprocess, tad 2024. gadā jau 593 kriminālprocesi. Tāpat palielinājies arī ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigto kriminālprocesu un uz tiesu nosūtīto krimināllietu skaits, proti, 2023. gadā ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigti 250 kriminālprocesi, bet 2024. gadā – 278 kriminālprocesi. 2023. gadā tiesai nodotas 174 krimināllietas, bet 2024. gadā tiesai nodoto krimināllietu skaits palielinājies līdz 276 krimināllietām.

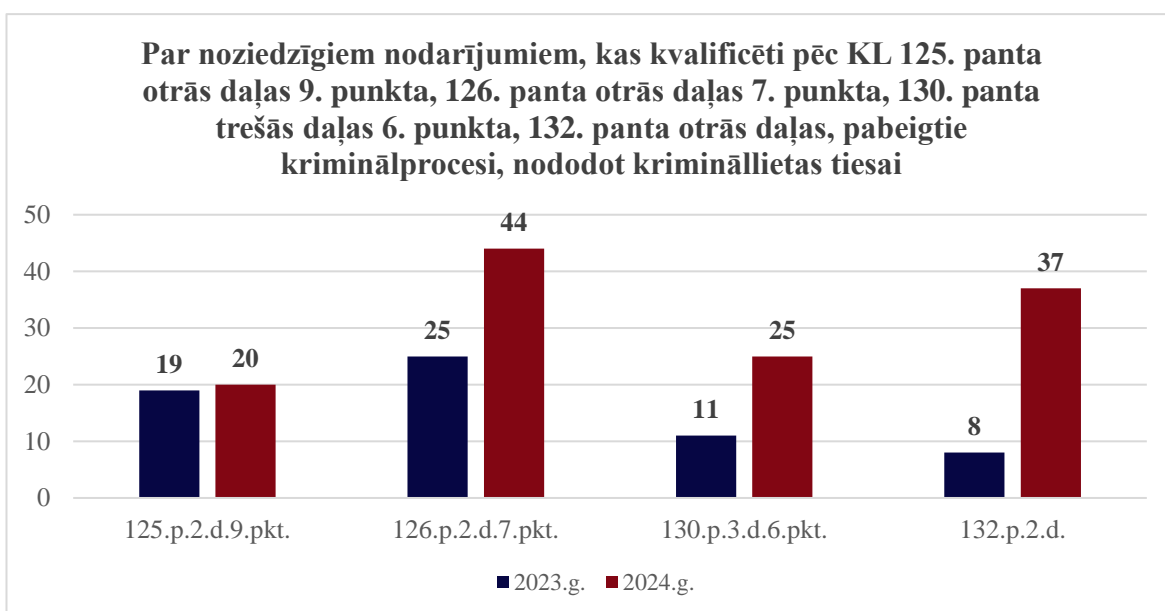
Noturīgi stabils ir prokuratūras lietvedībā pieņemto un prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu par KL 174. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, t. i., par cietsirdību un vardarbību pret nepilngadīgo, skaits. Proti, 2023. gadā prokuratūras lietvedībā pieņemts 51 kriminālprocess, 2024. gadā – 62 kriminālprocesi. 2023. gadā ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigti 10 kriminālprocesi, 2024. gadā – 20 kriminālprocesi. 2023. gadā tiesai nosūtīta 41 krimināllietas, bet 2024. gadā tiesai nosūtītas 37 krimināllietas.

Nedaudz pieaudzis prokuratūras lietvedībā pieņemto un prokuratūrā pabeigto kriminālprocesu par KL 132.¹ pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, t. i., par vajāšanu, t. sk., ja tā izdarīta pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir pirmajā vai otrajā radniecības pakāpē, vai pret laulāto vai bijušo laulāto, vai pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir vai ir bijis pastāvīgās intīmās attiecībās, vai pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājam ir kopīga (nedalīta) saimniecība, skaits. 2023. gadā prokuratūras lietvedībā pieņemti 22 kriminālprocesi, 2024. gadā – 35 kriminālprocesi. 2023. gadā ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigti 5 kriminālprocesi, 2024. gadā – 8 kriminālprocesi. 2023. gadā tiesai nosūtītas 13 krimināllietas, bet 2024. gadā tiesai nosūtīto krimināllietu skaits palielinājies līdz 24 krimināllietām.

Par smaga, vidēji smaga vai viegla miesas bojājuma tīšu nodarīšanu vai par draudiem izdarīt slepkavību vai nodarīt smagu miesas bojājumu, ja tas izdarīts pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir pirmajā vai otrajā radniecības pakāpē, vai pret laulāto vai bijušo laulāto, vai pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir vai ir bijis pastāvīgās intīmās attiecībās, vai pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājam ir kopīga (nedalīta) saimniecība (KL 125. panta otrās daļas 9. punkts, 126. panta otrās daļas 7. punkts, 130. panta trešās daļas 6. punkts, 132. panta otrā daļa), salīdzinot 2024. gada un 2023. gada datus, konstatēts gan uzsākto kriminālprocesu, gan prokuratūras lietvedībā pieņemto kriminālprocesu pieaugums 2024. gadā.

Salīdzinot ar 2023. gadu, 2024. gadā par minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem pabeigto kriminālprocesu skaits palielinājies, tie pabeigti, gan piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu, gan nododot krimināllietu tiesai. Par KL 126. panta otrās daļas 7. punktā, 130. panta trešās daļas 6. punktā un 132. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu pabeigto kriminālprocesu skaita pieaugums atzīstams par ievērojamu.

2024. gada 4. jūlijā stājās spēkā grozījumi KL, ar kuriem KL papildināts ar jaunu 174.¹ pantu – Cietsirdība un vardarbība pret tuvinieku. Statistikas dati liecina, ka par šajā pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu jau uzsākti 219 kriminālprocesi, no kuriem 2024. gadā prokuratūras lietvedībā pieņemti 44 kriminālprocesi. No tiem 2 kriminālprocesi pabeigti, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu, savukārt 37 kriminālprocesi pabeigti, nododot krimināllietu tiesai.

Ne mazāk būtiska ir kvalitatīvas izmeklēšanas un tās uzraudzības īstenošana pirmstiesas kriminālprocesos, kuros tiek izmeklēti noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, tāpēc kriminālprocesu veicošai amatpersonai nepieciešamas padziļinātas zināšanas un izpratne psiholoģijā. 2023. gadā visās rajona un tiesas apgabala līmeņa prokuratūras struktūrvienībās noteikti prokurori ar specializāciju kriminālprocesos par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību ģimenē. Sākotnēji tieši šiem prokuroriem tiek piedāvātas ar specializāciju saistītas apmācības. Šāds specializēto prokuroru modelis sekmīgi turpinājis savu darbu arī 2024. gadā.

Kvalitatīvai izmeklēšanai ir neatsverama nozīme jau pirmstiesas kriminālprocesa sākuma stadijā, tāpēc prokuratūra veikusi virkni pasākumu nolūkā nodrošināt efektīvāku pirmstiesas kriminālprocesa veikšanu. Ģenerālprokurors ar rīkojumu uzdevis visiem prokuroriem izmeklēšanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai kriminālprocesos, kas saistīti ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, ja tas izdarīts pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir pirmajā vai otrajā radniecības pakāpē, vai pret laulāto vai bijušo laulāto, vai pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir vai ir bijis pastāvīgās intīmās attiecībās, vai pret personu, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājam ir kopīga (nedalīta) saimniecība ģimenē, aktīvi iesaistīties kriminālprocesa īstenošanā no tā uzsākšanas dienas, izvērtēt kriminālprocesa uzsākšanas likumību un pamatotību un aktīvi realizēt izmeklēšanas uzraudzību atbilstoši KPL noteiktajām pilnvarām. Savukārt amatā augstākiem prokuroriem ar minēto rīkojumu uzdots aktīvi piedalīties šīs kategorijas kriminālprocesa īstenošanā un nepieciešamības gadījumā vai pēc prokurora iniciatīvas iesaistīties kriminālprocesā radušos problēmsituāciju risināšanā, dot norādījumus par procesa veida izvēli, izmeklēšanas virzienu un izmeklēšanas darbību veikšanu, kā arī izmantot citas KPL 46. pantā noteiktās pilnvaras, lai nodrošinātu kriminālprocesa efektīvu virzību.

2024. gada datu analīze parāda, ka atsevišķos gadījumos tieši amatā augstāka prokurora iesaiste amatā zemāka prokurora pieņemtā priekšraksta par sodu kvalitātes kontrolē, proti, realizējot KPL piešķirtās tiesības atcelt spēkā nestājušos prokurora priekšrakstu par sodu gadījumos, ja konstatēts, ka ar to apsūdzētajam noteiktais kriminālsods neatbilst KL 35. pantā noteiktajam soda mērķim, ir bijusi nozīmīga, lai nodrošinātu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

Tāpat amatā augstāku prokuroru loma bijusi nozīmīga tiesas nolēmumu izvērtēšanā. Nepiekrītot tiesas noteiktajam sodam, amatā augstāki prokurori, realizējot savas pilnvaras, iesnieguši apelācijas protestus, piemēram, soda mīkstumam dēļ.

Atzīmējams, ka kvalitātes prasību nodrošināšanas nolūkā arī Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas kriminālprocesa un tiesvedības koordinācijas nodaļas prokurori kā nākamie amatā augstāki prokurori ikdienā iesaistās amatā zemāku prokuroru pieņemto priekšrakstu par sodu likumības un pamatotības pārbaudes veikšanā. Šīs pārbaudes veiktas gan pēc prokuroru pašu iniciatīvas, gan pamatojoties uz informāciju, kuru sniedz risku analītiķi, izmantojot jaunizveidoto prokuratūras pamatdarbības procesu monitoringa mehānismu.

Tieslietu padomes darba grupa tiesu darba organizācijas izvērtēšanai lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai vai veselībai, 2023. gada 17. novembra ziņojumā secināja, ka visaugstāko efektivitāti spēj nodrošināt divi no likumā šim noziedzīgajam nodarījumam paredzētajiem sodiem: brīvības atņemšana, kas nodrošina gan vardarbīgās personas izolēšanu no cietušā

un sabiedrības, gan iespēju ieslodzījumā īstenot korekcijas pasākumus, un probācijas uzraudzība, kas nodrošina vardarbīgās personas piespiedu iesaistīšanu tās vecumam, psiholoģiskajām īpašībām un attīstības līmenim piemērotos sociālās uzvedības korekcijas un sociālās rehabilitācijas pasākumos. Ņemot vērā šos darba grupas secinājumus, iepriekš tika prognozēts, ka 2024. gadā pieaugs prokurora priekšrakstu par sodu, ar kuriem apsūdzētajai personai kā sods noteikta probācijas uzraudzība, skaits.

Analizējot prokuratūras 2024. gada darba statistiskos rādītājus, konstatējams, ka minētās prognozes ir piepildījušās. Prokurori, sastādot priekšrakstu par sodu, arvien vairāk gadījumos minēto kategoriju noziedzīgo nodarījumu izdarījušai personai piemērojuši pamatsodu – probācijas

uzraudzība –, tādējādi apliecinot lielāku izpratni par minētā soda veida piemērošanas lietderību un nepieciešamību soda mērķa sasniegšanā.

Prokuratūrā ar priekšrakstu par sodu pabeigto kriminālprocesu un uz tiesu nosūtīto krimināllietu skaita pieaugums kopumā apliecina pozitīvu tendenci, ka tiesībsargājošo iestāžu amatpersonu un prokuroru izpratne par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību ģimenē, ir palielinājusies. Savukārt uzsākto kriminālprocesu skaita pieaugums pēdējos gados apliecina, ka cietušo personu uzticība tam, ka pēc viņu iesnieguma uzsāktais kriminālprocess tiks novests līdz krimināltiesisko attiecību taisnīgam noregulējumam, ir pieaugusi.

Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas

Latvijā joprojām aktuāla ir izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas. Tā ir viena no būtiskākajām prioritātēm finanšu un ekonomisko noziedzīgo nodarījumu apkarošanas jomā valstī. Nodokļu joma ir nozīmīga ekonomikas sastāvdaļa, kas ietekmē valsts finansiālo stabilitāti un izaugsmi. Nodokļi ir galvenais valsts budžeta ieņēmumu veids, tāpēc izvairīšanās no nodokļu nomaksas rada apdraudējumu valsts ekonomikai un iedzīvotāju labklājībai, grauj uzņēmējdarbības vidi, jo personas, kas izdara minētās noziedzīgās darbības, atrodas labvēlīgākā situācijā attiecībā pret personām, kuras godīgi maksā nodokļus.

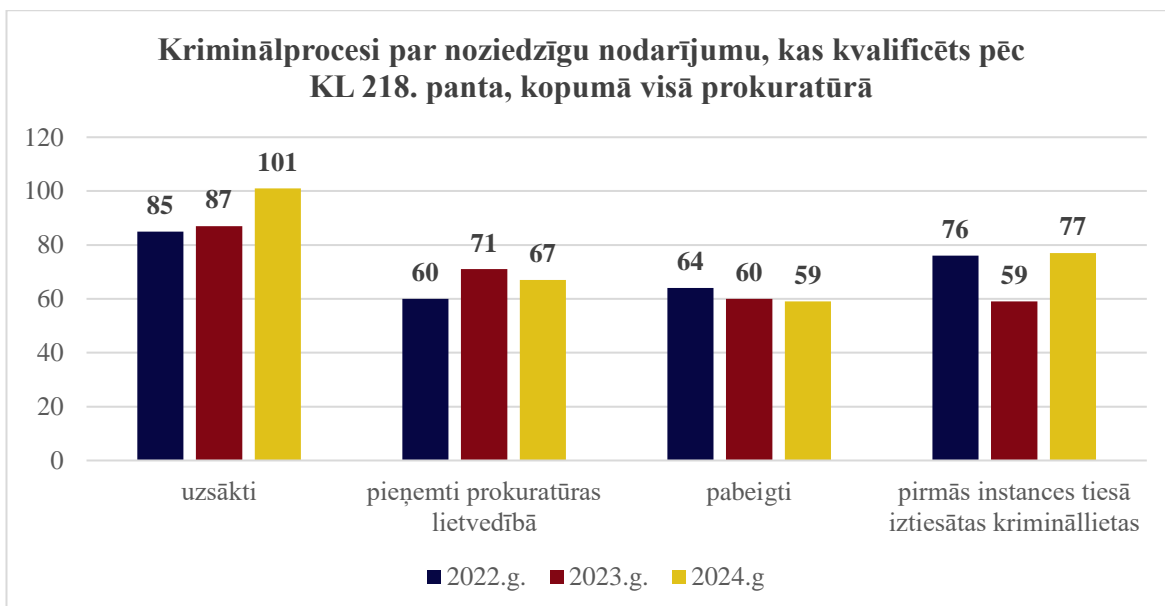
Saskaņā ar “Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānu 2024.–2027. gadam”, kas pieņemts ar Ministru kabineta 2024. gada 25. janvāra rīkojumu Nr. 72, noziedzīgu nodarījumu apkarošana valsts ieņēmumu jomā izvirzīta kā prioritāte.

Arī Stratēģijā kā viens no īpaši prioritārajiem darbības virzieniem noteikta efektīva un kvalitatīva cīņa ar noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Tāpat Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora ik gadu izdotajā rīkojumā “Par īpaši aktuālām krimināllietām” noteikts, ka lietas par KL 218. pantā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, atzīstamas par īpaši aktuālām.

Tāpēc turpmāk Ziņojumā uzmanība tiks pievērsta to kriminālprocesu virzības vērtējumam 2024. gadā, kuros konstatēts KL 218. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvs – izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas.

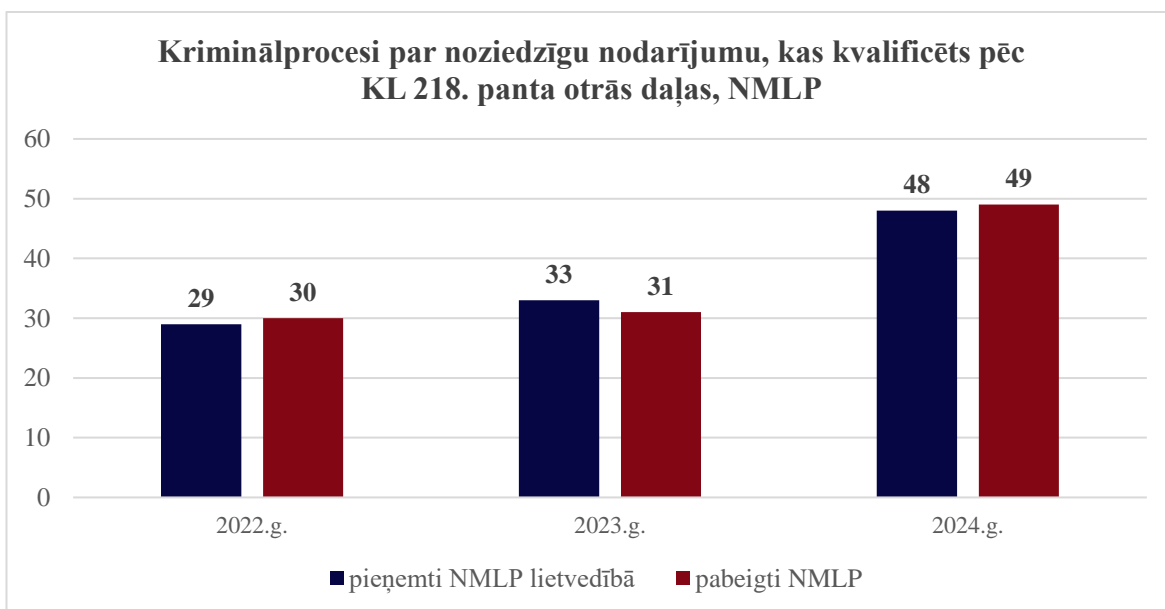
Prokurora funkcijas kriminālprocesos par KL 218. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu realizē Nodokļu un muitas lietu prokuratūra (turpmāk grafikos – NMLP), kas izveidota 2021. gada 1. janvārī, kā arī līdz 2021. gada 1. novembrim uzsāktajos kriminālprocesos – Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurori, Vidzemes tiesas apgabala teritorijā, Zemgales tiesas apgabala teritorijā, Latgales tiesas apgabala teritorijā, Kurzemes tiesas apgabala teritorijā ietilpstošo prokuratūru prokurori.

Vērtējot statistikas datus par uzsāktajiem, prokuratūrā saņemtajiem kriminālvajāšanai un pabeigtajiem kriminālprocesiņiem pēc KL 218. panta pēdējo trīs gadu periodā, redzama šāda tendence.

Kā redzams diagrammā, kopumā 2024. gadā palielinājies uzsākto kriminālprocesu par izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas skaits un pirmās instances tiesā izskatīto krimināllietu skaits, pavissam nedaudz samazinājies prokuratūrā kriminālvajāšanai saņemto un pabeigto krimināllietu skaits.

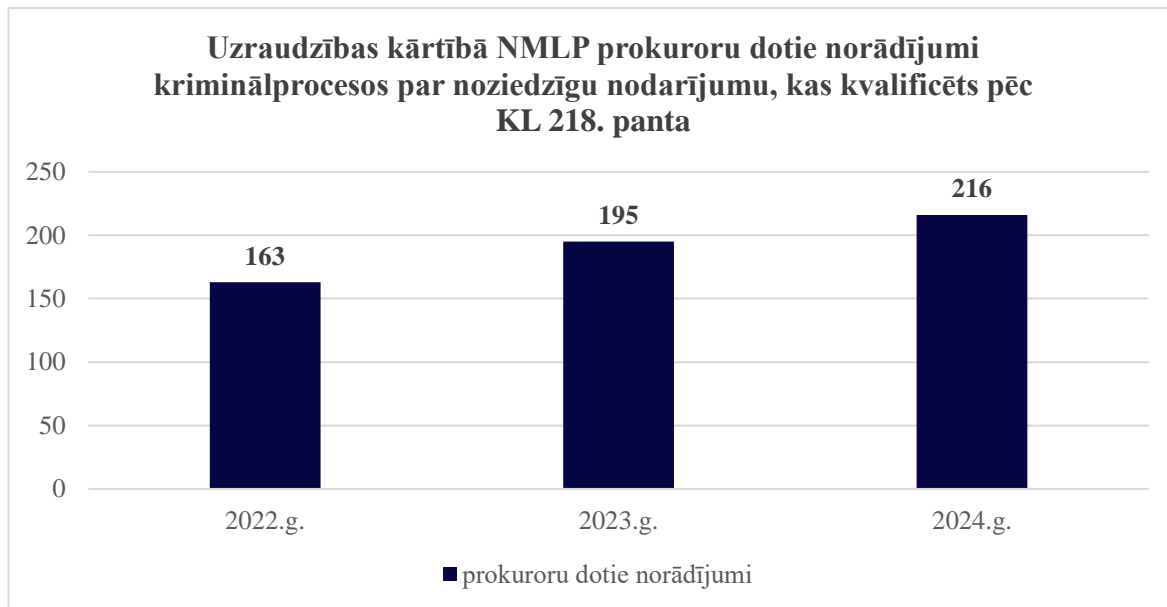
Savukārt Nodokļu un muitas lietu prokuratūras, kura no 2021. gada 1. novembra veic prokurora funkcijas kriminālprocesos par KL 218. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts visas valsts teritorijā, statistikas dati norāda uz 2024. gadā kriminālvajāšanai saņemto un pabeigto kriminālprocesu skaita pieaugumu, kas liecina par izvairīšanās no nodokļu nomaksas kā problēmas valsts mērogā nozīmīgumu.

Arī KL 218.¹ pants, kurā paredzēta kriminālatbildība par faktiski nenotikuša darījuma uzrādīšanu pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā (no 2021. gada 5. augusta spēkā esoša KL norma), pamazām tiek iedzīvināts praksē. Nodokļu un muitas lietu prokuratūrā 2023. gadā saņemts kriminālvajāšanai viens kriminālprocess pēc minētā panta trešās daļas, kurā, uzsākot kriminālvajāšanu, apsūdzēta fiziska persona par faktiski nenotikušu ar pievienotās vērtības nodokli apliekamu darījumu uzrādīšanu pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās, nodarot valstij

zaudējumu lielā apmērā, un arī uzsākts process piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai. 2024. gadā kriminālvajāšanai saņemti divi un pabeigti trīs kriminālprocesi pēc minētā KL panta.

Par izvairīšanos no nodokļu nomaksas kriminālvajāšanai saņemto un pabeigto kriminālprocesu skaita pieaugumu Nodokļu un muitas lietu prokuratūrā veicinājusi prokuroru aktīva un efektīva iesaiste šādas kategorijas kriminālprocesu uzraudzībā – iesaistes intensitāte uzraudzībā ar katru gadu pieaug.

Diagrammā redzams, ka prokurori ar katru gadu vairāk izmanto KPL noteiktās pilnvaras, dodot izmeklēšanas iestādēm norādījumus par kriminālprocesa virzību un nepieciešamajām procesuālajām darbībām.

Prokuratūrā pabeigtajos tā saucamajos “nodokļu kriminālprocesos” juridiskā kvalifikācija ir gan tikai pēc KL 218. panta, gan arī kopā ar citiem noziedzīgiem nodarījumiem – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana lielā apmērā (KL 195. pants), “aplokšņu algu” izmaksāšana (KL 217.¹ pants), krāpšana (KL 177. pants). Lielākajā daļā gadījumu šīs kategorijas kriminālprocesu tiek pabeigti, nododot krimināllietas tiesai izskatīšanai vispārējā kārtībā ar pierādījumu pārbaudi, retāk – slēdzot vienošanos par vainas atzīšanu un sodu –, vēl retāk – pabeidzot ar prokurora priekšrakstu par sodu. Biežāk vienošanās starp prokuroru un apsūdzēto tiek noslēgtas iztiesāšanas stadijā, kad apsūdzētie, iepazīnušies ar saņemtajiem krimināllietu materiāliem, izlemj atzīt vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un pilnīgi vai daļēji atlīdzina valstij nodarīto zaudējumu. Šādas situācijas liecina par kvalitatīvi veiktu izmeklētāja un prokurora darbu, proti, gan izmeklēšanas stadijā iegūstot un nostiprinot pierādījumus, gan kriminālvajāšanas stadijā, sagatavojot kvalitatīvu apsūdzību.

Vispārēji raksturojot pabeigtajos kriminālprocesos noziedzīgos nodarījumus, kas saistīti ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas, norādāms:

- ✓ izvairīšanos no nodokļu nomaksas fiziskās personas veikušas gan savās, gan juridiskās personas interesēs; pie atbildības fiziskās personas sauktas, gan vienai personai izdarot noziedzīgu nodarījumu, gan par izvairīšanos no nodokļu nomaksas personu grupā, līdzdalībā, gan organizētā grupā;

- ✓ izvairīšanās notikusi gan no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, uzņēmumu ienākuma nodokļa, valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, gan pievienotās vērtības nodokļa un akcīzes nodokļa;
- ✓ izvairīšanās no nodokļu nomaksas notikusi visdažādākajās uzņēmējdarbības nozarēs – sabiedriskajā ēdināšanā, tirdzniecībā, būvniecībā, nekustamo īpašumu un transporta jomā;
- ✓ izplatītākie izvairīšanās no nodokļu nomaksas izdarīšanas veidi – fiktīvu ar pievienotās vērtības nodokli apliekamu darījumu iekļaušana uzņēmuma pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās priekšnodoklī ar mērķi samazināt valsts budžetā maksājamo pievienotās vērtības nodokli, arī izveidojot pievienotās vērtības nodokļa izkrāpšanas shēmas pakalpojumu sniegšanai uzņēmējiem, “aplokšņu algu” izmaksāšana uzņēmumos gan reģistrētiem, gan neregistrētiem darbiniekiem ar mērķi nemaksāt valsts budžetā iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- ✓ uzņēmuma Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajās deklarācijās aprēķināto nodokļu apzināta nemaksāšana;
- ✓ fiziskās personas izvairījušās no iedzīvotāju ienākuma nodokļa darījumos ar nekustamajiem īpašumiem.

Lai veidotu vienotu kārtību un praksi efektīvai KL un KPL normu piemērošanai, ar ģenerālprokurora 2024. gada 5. novembra rīkojumu apstiprinātas “Vadlīnijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas, kas apdraud valsts intereses nodokļu ieņēmumu jomā, apkarošanai”. Tās izstrādātas Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldē sadarbībā ar prokuratūru un veidotas kā praktisks un vienots palīgmateriāls, kas paredzēts izmantošanai procesuāli pilnvarotām amatpersonām izmeklēšanas veikšanai par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu gadījumos, kas apdraud valsts intereses valsts ieņēmumu jomā. Vadlīnijas palīdz arī izmeklēšanas iestāžu sadarbībai, sniedzot skaidru un detalizētu ietvaru, izmeklējot noziedzīgus nodarījumus valsts ieņēmumu jomā. Vadlīnijas izstrādātas ar mērķi nodrošināt efektīvu un koordinētu pieeju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas identificēšanai un apkarošanai nodokļu nomaksas jautājumos valsts ieņēmumu jomā, veicinot procesuāli pilnvarotu amatpersonu vienotu un efektīvu izpratni par šo noziedzīgo nodarījumu apkarošanu. Vadlīnijas palīdz ne vien efektīvizēt izmeklēšanas procesu, bet arī veicina procesuāli pilnvarotu personu profesionālo prasmju izaugsmi un izpratni finanšu noziegumu jomā, kā arī palīdz uzlabot informācijas apmaiņu starp institūcijām, sekmējot izmeklēšanas procesu, starptautisko sadarbību, garantējot valsts un Eiropas Savienības fiskālo drošību, finanšu sektora integritāti un reputāciju, kā arī ekonomisko stabilitāti nacionālā un starptautiskā līmenī.

Sagaidāms, ka minētās vadlīnijas uzlabos izmeklētāju un prokuroru prasmes saskatīt un atklāt noziedzīgi iegūtu līdzekļu slēpšanu un finanšu shēmu veidošanu, tādējādi nākamajos periodos palielinot to kriminālprocesu, kuros izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu kvalifikācija noteikta kopībā pēc KL 218. panta un 195. panta, skaitu.

Par izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas KL 218. panta otrās daļas sankcijā paredzēta brīvības atņemšana vai īslaicīga brīvības atņemšana, vai sabiedriskais darbs, vai naudas sods, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas un atņemot tiesības uz noteiktu vai visu veidu komercdarbību vai uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu, bet KL 218. panta trešās daļas sankcijā paredzēts tikai brīvības atņemšanas sods un visi otrajā daļā minētie papildsodi. Tiesu prakses analīze liecina, ka par šīs kategorijas noziedzīgā nodarījuma

izdarīšanu tiek piemēroti visa veida sodi, ņemot vērā gan soda mērķi, gan soda noteikšanas vispārīgos principus – nosakot soda veidu, ņem vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī vainīgā personību, bet, nosakot soda mēru, ņem vērā atbildību mīkstināšos un pastiprinošos apstākļus.

Vērtējot Nodokļu un muitas lietu prokuratūras prokuroru pozīciju sodu noteikšanā par šīs kategorijas noziedzīgiem nodarījumiem, tā ir pietiekami bargā. Gadījumos, kad valstij nodarītais zaudējums nav atlīdzināts, visos gadījumos prokurors lūdz tiesu piemērot brīvības atņemšanas sodu. 2024. gadā kā viens no bargākajiem tiesas spriedumiem norādāms Ekonomisko lietu tiesas spriedums, ar kuru divas personas apsūdzībā pēc KL 218. panta otrās daļas un 195. panta trešās daļas atzītas par vainīgām un sodītas ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem un sešiem mēnešiem, atņemot tiesības nodarboties ar visa veida komercdarbību uz trīs gadiem, kā arī ar probācijas uzraudzību uz diviem gadiem. Noziedzīgo darbību rezultātā valstij tika nodarīts zaudējums 118 494 EUR apmērā, kā arī legalizēti naudas līdzekļi 84 962,59 EUR apmērā. Par pirmās instances tiesas spriedumu iesniegtas apelācijas sūdzības.

Pietiekami bargā sodu politika sekmējusi apsūdzēto personu vēlmi nomaksāt valstij nodarītos zaudējumus. Kā piemērs norādāms 2024. gada Ekonomisko lietu tiesas spriedums, ar kuru apstiprināta noslēgtā vienošanās starp prokuroru un apsūdzēto, persona atzīta par vainīgu par izvairīšanos no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas un par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, par ko sodīta ar naudas sodu 217 000 EUR apmērā, uz diviem gadiem atņemot tiesības ieņemt valdes locekļa amatu komercsabiedrībā. Valstij nodarīto zaudējumu 337 367,73 EUR apmērā apsūdzētais atlīdzinājis jau pirmstiesas kriminālprocesa laikā. Tiesa apsūdzētā pārstāvētajai SIA piemēroja piespiedu ietekmēšanas līdzekli – naudas piedziņu 42 000 EUR – un piedzina no tās noziedzīgi iegūtās mantas vērtību – 460 600 EUR. Tiesas spriedums stājies spēkā.

Kā pozitīvs vērtējums prokuroru darbam izvairīšanās no nodokļu nomaksas krimināllietās norādāms Latvijas Republikas Augstākās tiesas Judikatūras nolēmumu arhīvā iekļautais Senāta Krimināllietu departamenta 2024. gada 4. decembra lēmums lietā SKK-304/2024, kurā, izskatot Nodokļu un muitas lietu prokuratūras prokurora kasācijas protestu, paustas tiesas atziņas par KL 218. panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma rakstura vērtējumu, nosakot sodu par izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas.

Vērtējot Nodokļu un muitas lietu prokuratūras darbību no tās izveidošanas brīža, prokuratūrā veiktās reformas, uzdodot Nodokļu un muitas lietu prokuratūrai realizēt prokurora pilnvaras kriminālprocesu uzraudzībā, kriminālvajāšanā un valsts apsūdzības uzturēšanā tiesā visā valsts teritorijā, ir attaisnojušās, un arī turpmāk struktūrvienībā jānotiek attīstībai, prokuroru prasmju un pieredzes gūšanai. Struktūrvienībai ir skaidra specializācija, vienviet koncentrējot lietas, zināšanas un darbinieku resursus, un tālākās prioritātes nodokļu lietu jomā. Darbības laikā būtiski palielinājusies, aktivizējusies un uzlabojusies prokuroru, amatā augstāku prokuroru un Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes izmeklētāju sadarbība. Vienlaikus jānorāda, ka joprojām aktuāls ir jautājums gan par prokuratūras, gan par izmeklēšanas iestādes – Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes – kapacitātes stiprināšanas nepieciešamību. Būtiski nodrošināt, ka darbam ar kriminālprocesi, kuros izmeklējamais noziedzīgais nodarījums skar valsts ieņēmumu jomu, tiek piesaistīts augsti kvalificēts prokuroru un izmeklētāju resurss, kam nodrošināta iespēja iegūt atbilstošu kvalifikāciju, pieredzi un atalgojumu.

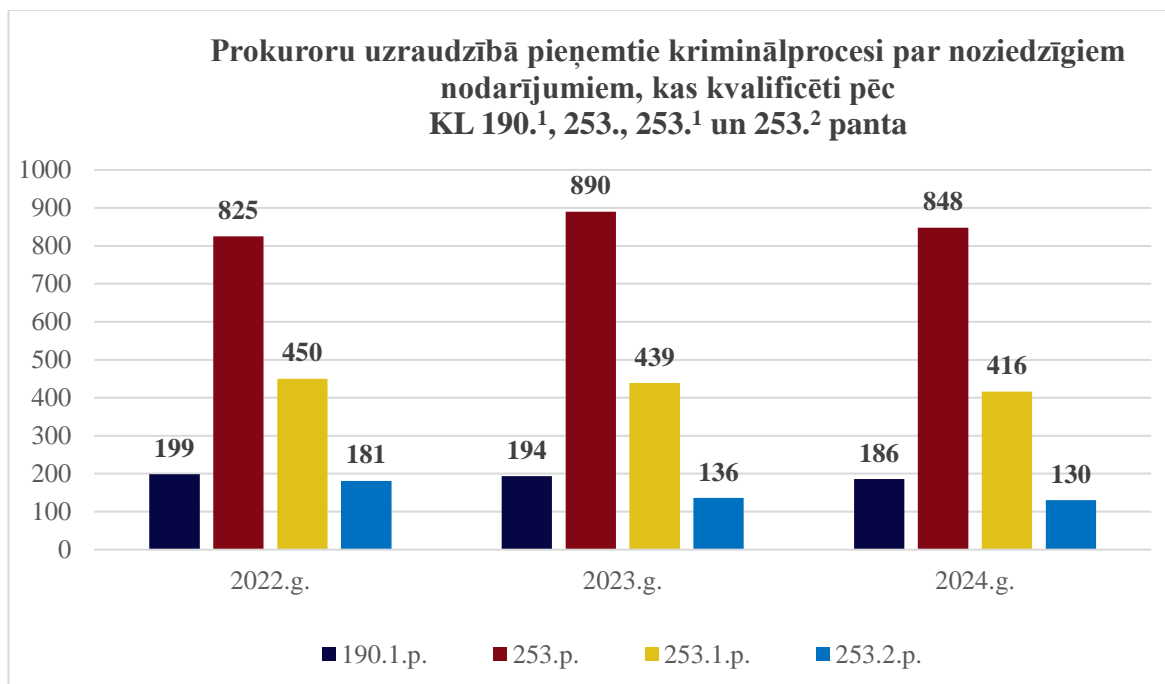
Kā tālākie mērķi šajā jomā norādāmi gan prokuratūras, gan izmeklēšanas iestādes resursu novirzīšana apjomīgāko un sarežģītāko kriminālprocesu veikšanai (piemēram, ņemot vērā valstij nodarītā zaudējuma apmēru), vienveidīgas izmeklēšanas prakses un nepieciešamo pierādījumu apjoma nodrošināšanas prakses veidošanai, pabeigto “nodokļu kriminālprocesu” skaita palielināšanai, ātrākai kriminālprocesu virzīšanai, kā arī vienveidīgas un saprotamas sodu politikas noziedzīgu nodarījumu nodokļu jomā veidošanai šo kategoriju lietās, salīdzināmos faktiskajos apstākļos nodrošinot pietiekami bargu un soda mērķi sasniedzīgu sodu piemērošanu.

Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu apriti

Ar narkotisko vielu nelikumīgu apriti saistītu noziedzīgu nodarījumu izplatība turpina raisīt satraukumu gan nacionālajā, gan arī starptautiskajā mērogā. Tādēļ arī prokuratūra katru gadu īpašu uzmanību pievērš noziedzības apkarošanai narkotisko vielu nelikumīgas aprites jomā.

Lai novērtētu progresu, jāanalizē četru šīs kategorijas noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas kvalitāte, proti, par KL 190.¹ pantā (narkotiskas vai psihotropas vielas, šo vielu izgatavošanai paredzēto izejmateriālu (prekursoru), jaunas psihoaktīvas vielas vai to saturoša izstrādājuma, kuru aprite ir aizliegta vai ierobežota, pārvietošanu pāri Latvijas Republikas valsts robežai jebkādā nelikumīgā veidā), par KL 253. pantā (narkotisko un psihotropo vielu neatļauta izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana un pārsūtīšana), par KL 253.¹ pantā (narkotisko un psihotropo vielu neatļauta izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana un pārsūtīšana realizācijas nolūkā un neatļauta realizēšana) un par KL 253.² pantā (narkotisko un psihotropo vielu neatļauta iegādāšanās, glabāšana un realizēšana nelielā apmērā un narkotisko un psihotropo vielu neatļauta lietošana) paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.

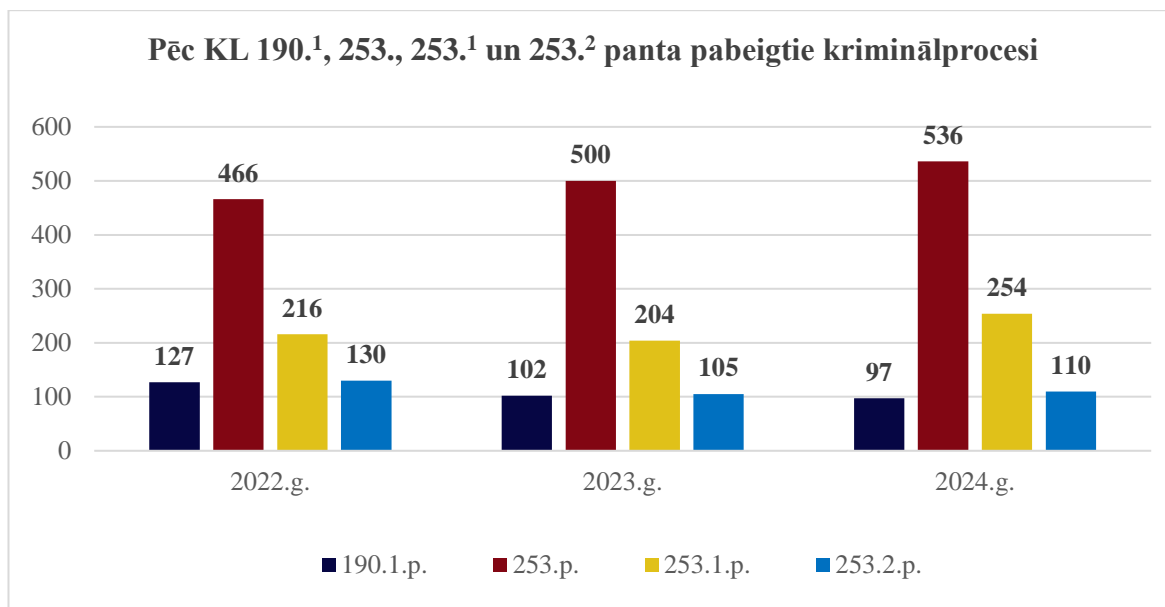
Statistikas dati par prokuroru uzraudzībā pieņemto kriminālprocesu, kas uzsākti pēc KL 190.¹, 253., 253.¹ un 253.² panta, skaitu pēdējo trīs gadu laikā norādīti turpmāk diagrammā.

Kā redzams diagrammā, kopš 2022. gada pēc KL 190.¹, 253., 253.¹ un 253.² panta uzsāktu kriminālprocesu skaits katru gadu nedaudz samazinās, izņemot 2023. gadu, kad nedaudz pieauga pēc KL 253. panta uzsāktu kriminālprocesu skaits. Lai gan kopumā kriminālprocesu skaitam

pēdējos gados ir tendence samazināties, taču būtisks apstāklis, kam jāpievērš uzmanība, ir izņemto narkotisko un psihotropo vielu daudzums, kas saskaņā ar Valsts policijas sniegto informāciju 2024. gadā krasi palielinājies salīdzinājumā ar 2023. gadu. Ja 2023. gadā bija izņemti 456 401,22 grami un 55 768,05 mL narkotisko un psihotropo vielu, tad 2024. gadā izņemti 1 442 368,27 grami un 463 852,3 mL narkotisko un psihotropo vielu. Tādējādi viena no prioritātēm izmeklēšanas iestāžu darbības organizācijā būtu vēl intensīvāka cīņa ar šīs kategorijas noziedzīgo nodarījumu apkarošanu.

Pabeigto kriminālprocesu, kuros personas sauktas pie kriminālatbildības par KL 190.¹, 253., 253.¹ un 253.² pantā paredzēto noziedzīgo norādījumu izdarīšanu, skaits redzams turpmāk norādītajā diagrammā.

Lai gan 2024. gadā pēc KL 253., 253.¹ un 253.² panta uzsākto kriminālprocesu skaits samazinājies, pabeigto kriminālprocesu skaits ir lielāks salīdzinājumā ar 2022. un 2023. gadu. Minētais izskaidrojams gan ar pēdējos gados veiktajiem grozījumiem KPL, kas efektīvizēja kriminālprocesa norisi, gan ar izmeklēšanas iestāžu un prokuratūras darbības aktualizēšanu šo noziedzīgo nodarījumu apkarošanā. No visiem 2024. gadā pabeigtajiem kriminālprocesi 42 % pabeigti, izvēloties konkrētiem apstākļiem atbilstošu vienkāršāko pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas veidu, proti, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu vai slēdzot vienošanos par vainas atzīšanu un sodu.

Kopumā secināms, ka ar narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu apriti un lietošanu saistītu noziedzīgo nodarījumu intensitāte saglabājas augsta, tādēļ īpaša uzmanība jāpievērš gan izmeklēšanas iestāžu, gan arī prokuratūras darbības efektivitātei šo noziedzīgo nodarījumu apkarošanā. Būtiskākā problēma ir pieaugošā sintētisko opioīdu izplatība, kas kļuvuši pieejamāki, lētāki un ir ar lielāku, intensīvāku iedarbību, tādējādi radot lielākus riskus iedzīvotāju veselībai. Turklāt, ņemot vērā Valsts policijas un Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra rīcībā esošos datus, pēdējos trīs gados krasi palielinājušies narkotiku lietošanas izraisīti nāves gadījumi, proti, ja 2022. gadā bija 54 gadījumi, 2023. gadā 84 gadījumi, tad 2024. gadā jau 138 gadījumi.

Kriminālprocesa īstenošana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko un citu apreibinošu vielu ietekmē

Saskaņā ar grozījumiem KL, kas stājās spēkā 2022. gada 25. novembrī, kriminālatbildība par transportlīdzekļa vadīšanu vai mācīšanu vadīt transportlīdzekli, ja izelpotā gaisa vai asins pārbaudē konstatētā alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 1,5 promiles, vai atrodoties narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, tika paredzēta arī personām, kurām ir atbilstošas kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, par ko pirms minētajiem grozījumiem KL bija paredzēta administratīvā atbildība. Vienlaikus minētie grozījumi noteica, ka konfiskācijai pakļauj noziedzīgu nodarījumu izdarījušai personai piederošu transportlīdzekli, ar kuru tā izdarījusi KL 262. vai 262.¹ pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, vai, ja noziedzīgais nodarījums izdarīts ar transportlīdzekli, kas pieder citai personai, no noziedzīgu nodarījumu izdarījušās personas piedzen pilnu vai daļēju šā transportlīdzekļa vērtību.

Ar šiem grozījumiem bija paredzēts sekmēt tādu personu, kuri vada transportlīdzekli vai māca vadīt transportlīdzekli, atrodoties alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, skaita samazināšanos, bet tie nesasniedza vēlamo mērķi un vēl aizvien saglabājās ievērojams to transportlīdzekļa vadītāju, kuri vada transportlīdzekli alkohola reibumā vai narkotisko vielu ietekmē, skaits.

Tāpēc, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu un sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī lai atturētu pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas pārkāpumu izdarīšanas, tostarp nepieļautu traģisku ceļu satiksmes negadījumu iestāšanos, Ģenerālprokuratūra 2023. gada 15. augustā Saeimas Juridiskajai komisijai nosūtīja vēstuli, kurā aicināja likumdevēju pārskatīt KL 262. panta pirmās un 1.¹ daļas, 262.¹ panta pirmās daļas sankcijas, piemēram, vērtējot jautājumu par iespēju izslēgt vieglāka soda veida – sabiedriskā darba vai naudas soda – piemērošanu. Ģenerālprokuratūras aktualizētais jautājums tika izskatīts 2023. gada 12. septembra Saeimas Juridiskās komisijas Krimināltiesību politikas apakškomisijas sēdē, kura konceptuāli to atbalstīja.

2024. gada 4. jūlijā stājās spēkā grozījumi KL, kas paredz sodu pastiprināšanu ne tikai KL 262. panta pirmās un 1.¹ daļas, 262.¹ panta pirmās daļas sankcijās, bet arī KL 262. panta otrās, trešās daļas un 262.¹ panta otrās daļas sankcijās, jo arī tajās ir noteikta kriminālatbildība par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola un narkotisko vielu ietekmē. Tāpat grozījumi paredz no KL 262. panta pirmās, 1.¹, otrās un trešās daļas, kā arī 262.¹ panta pirmās un otrās daļas sankcijas izslēgt brīvības saņemšanai alternatīvo pamatsodu – sabiedriskais darbs un naudas sods –, jo šie soda veidi ir nepietiekami, lai atturētu personas no noziedzīga nodarījuma, kas saistīts ar transportlīdzekļa vadīšanu alkohola vai narkotisko vielu ietekmē, izdarīšanas. Tāpat grozījumi paredz KL 262. panta pirmajā, 1.¹, otrajā un trešajā daļā, kā arī 262.¹ panta pirmajā un otrajā daļā saglabāt brīvības atņemšanai alternatīvo pamatsodu – probācijas uzraudzība –, kas ir pietiekami efektīvs, lai atturētu personas no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, kas vērsts pret satiksmes drošību. Piemērojot probācijas uzraudzību, tiek nodrošināta personas ilgstoša kontrole, kā arī, iesaistot personu piemērotos sociālās uzvedības korekcijas un sociālās rehabilitācijas pasākumos, tiek intensīvi strādāts pie domāšanas, uztveres un vērtību maiņas.

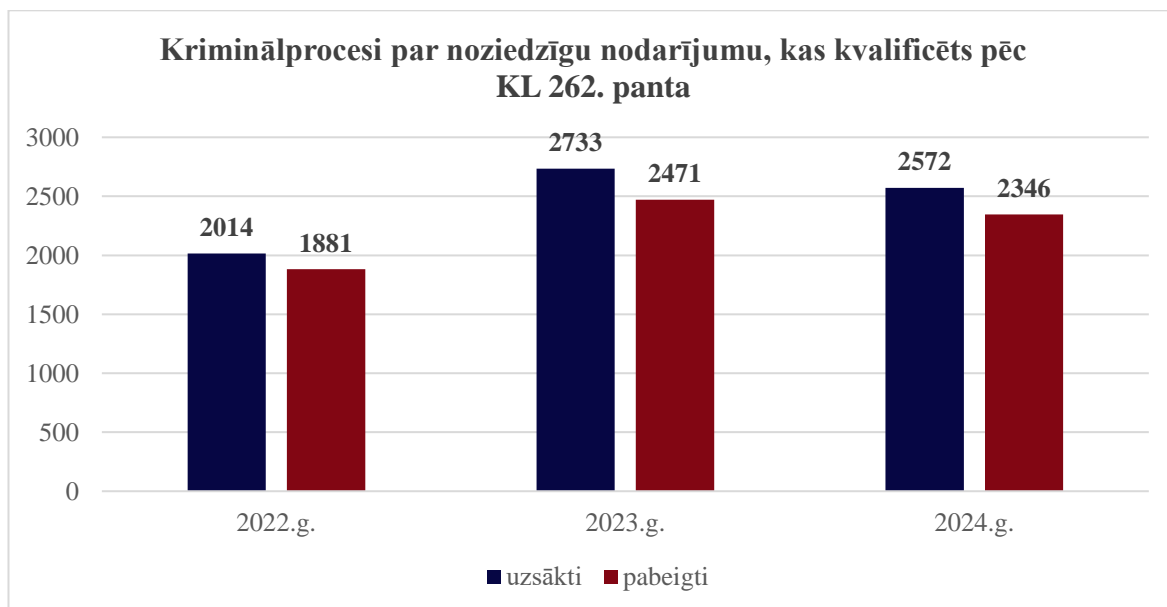
Jau ar 2022. gada 24. novembra ģenerālprokurora rīkojumu apstiprinātas “Vadlīnijas vienkāršoto kriminālprocesa pabeigšanas veidu piemērošanai, veicot izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par Krimināllikuma 262. panta pirmajā daļā un 1.¹ daļā un Krimināllikuma 262.¹ panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu”, kas izstrādātas nolūkā pēc iespējas efektīvi nodrošināt

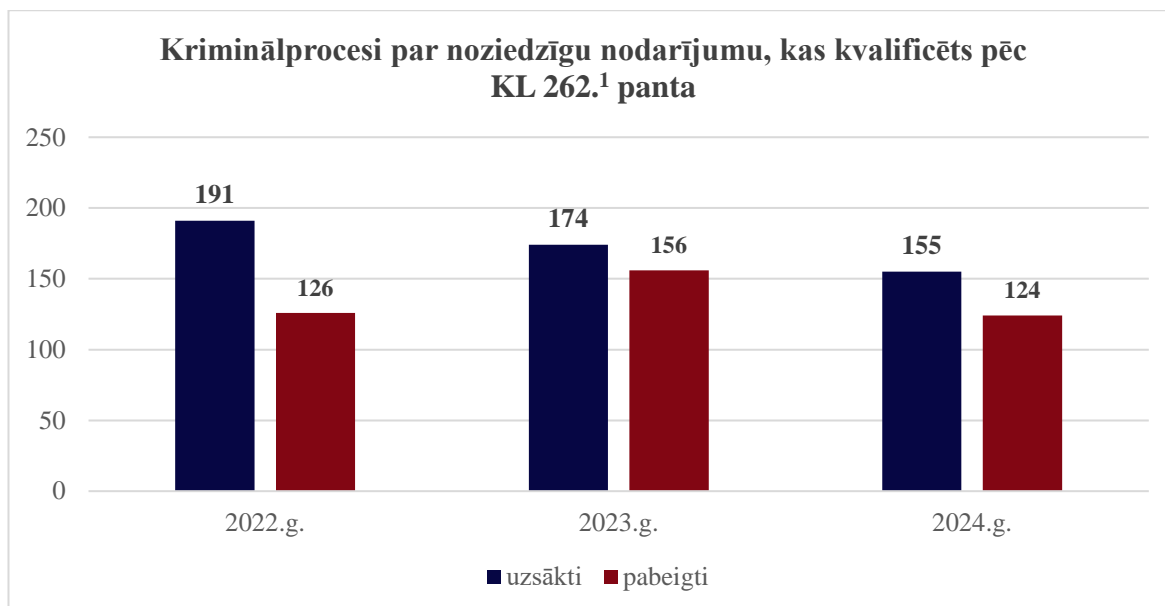
KPL 1. pantā noteiktā mērķa sasniegšanu un prokuroriem likumā noteikto pienākumu praktisku piemērošanu.

Tāpat ar 2024. gada 7. marta ģenerālprokurora rīkojumu apstiprinātas “Vadlīnijas prokurora priekšraksta par sodu piemērošanā”, kuru 11. punktā noteikts, ka, ja izdarīts KL 262. vai 262.¹ pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums ar transportlīdzekli, kas pieder citai personai, priekšraksta aprakstošajā un motīvu daļā prokurors norāda transportlīdzekļa vērtību, kā arī motivāciju šā transportlīdzekļa pilnas vai daļējas vērtības piedziņai no apsūdzētā. Ņemot vērā KL 70.¹⁴ panta 1.¹ daļā esošās normas iekļaušanas KL pamatmērķi, no kā izriet, ka transportlīdzekļa daļējas vērtības piedziņai ir izņēmuma raksturs, nav pieļaujama formāla pieeja jautājuma izvērtēšanā, t. i., katrā gadījumā priekšrakstā piemērot transportlīdzekļa daļējas vērtības piedziņu.

Prezumējams, ka arī pateicoties aktīvai prokuratūras iesaistei bargāku sodu noteikšanā personām, kas vada transportlīdzekli alkoholisko, narkotisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, kā arī izstrādātajām vadlīnijām, kas sekmē vienotu prokuroru izpratni, veicot izmeklēšanas uzraudzību un kriminālvajāšanu par konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem, izdevies panākt nelielu samazinājumu šo kategoriju noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā.

Analizējot datus par KL 262. pantā paredzēto noziedzīgu nodarījumu skaitu, kāds reģistrēts valstī, secināms, ka pretēji tendencei, kas bija vērojama 2023. gadā, kad šādu noziedzīgu nodarījumu skaits salīdzinājumā ar 2022. gadu pieauga par 27,3 %, tad 2024. gadā attiecībā pret 2023. gadu šādu reģistrēto noziedzīgu nodarījumu skaits samazinājies par 6,3 %. Savukārt KL 262.¹ pantā paredzēto noziegumu skaits, salīdzinot ar 2023. gadu, samazinājies par 16,2 %. Lai arī samazinājums šobrīd ir neliels, grozīto KL normu ietekme un tendences būtu novērtējamas arī turpmākajos gados.

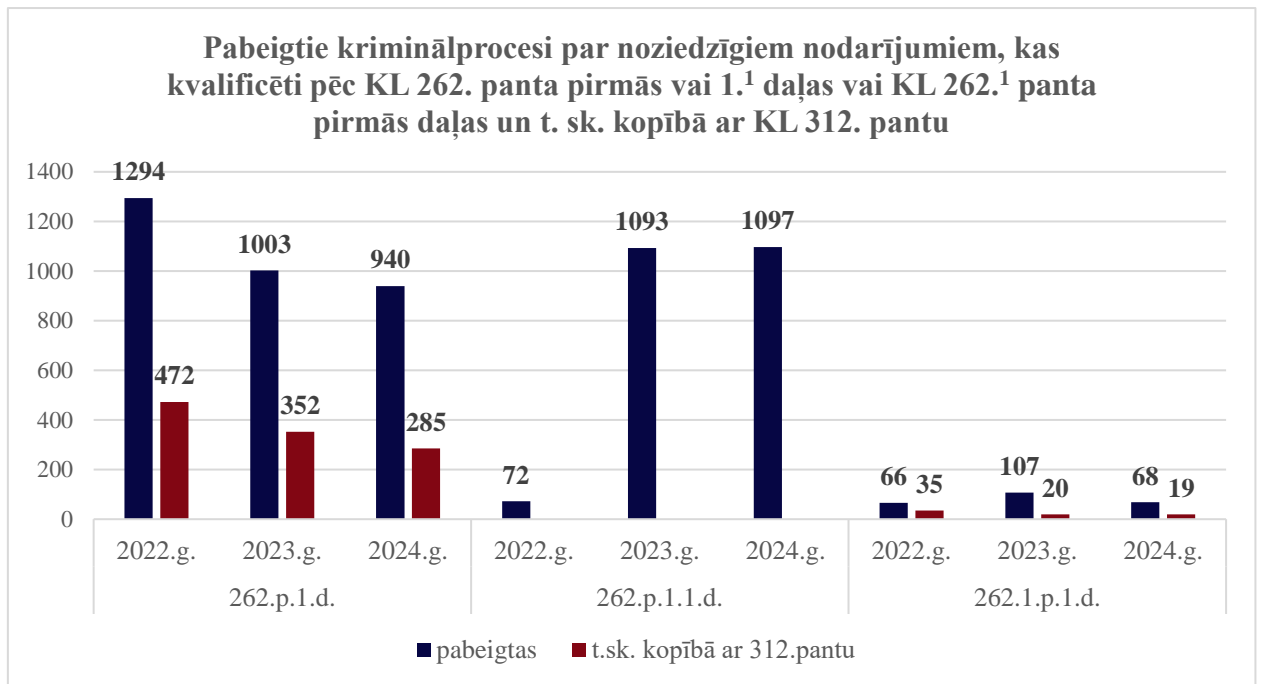

Atsevišķas personas arī salīdzinoši bargie sodi nespēj atturēt no transportlīdzekļa vadīšanas alkohola reibumā vai narkotisko vielu ietekmē. Saskaņā ar Valsts policijas sniegto informāciju 2024. gadā kopumā aizturēti 3173 transportlīdzekļa vadītāji alkohola reibumā un 149 transportlīdzekļa vadītāji narkotisko vielu iespaidā. 886 transportlīdzekļa vadītājiem, kuriem bijušas attiecīgās kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, konstatētā alkohola ietekme bijusi no 0,2–1,5 promilēm, tāpēc šīs personas par izdarīto pārkāpumu sodītas administratīvā kārtā. Savukārt 1097 transportlīdzekļa vadītāji, kuriem bijušas attiecīgās kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, transportlīdzekli vadījuši, atrodoties 1,5 un vairāk promiļu alkohola reibumā, bet 1190 transportlīdzekļa vadītāji transportlīdzekli vadījuši alkohola reibumā bez attiecīgas kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām (tās noteiktā nav iegūtas vai ir atņemtas). Vēl 115 transportlīdzekļa vadītāji no alkohola ietekmes pārbaudes atteicās. No minētā secināms, ka diemžēl joprojām liela daļa transportlīdzekļa vadītāju, atrodoties stiprā alkohola reibumā, vada transportlīdzekli, kas vērtējams kā būtisks gan savas, gan citu ceļu satiksmes dalībnieku veselības un dzīvības apdraudējums.

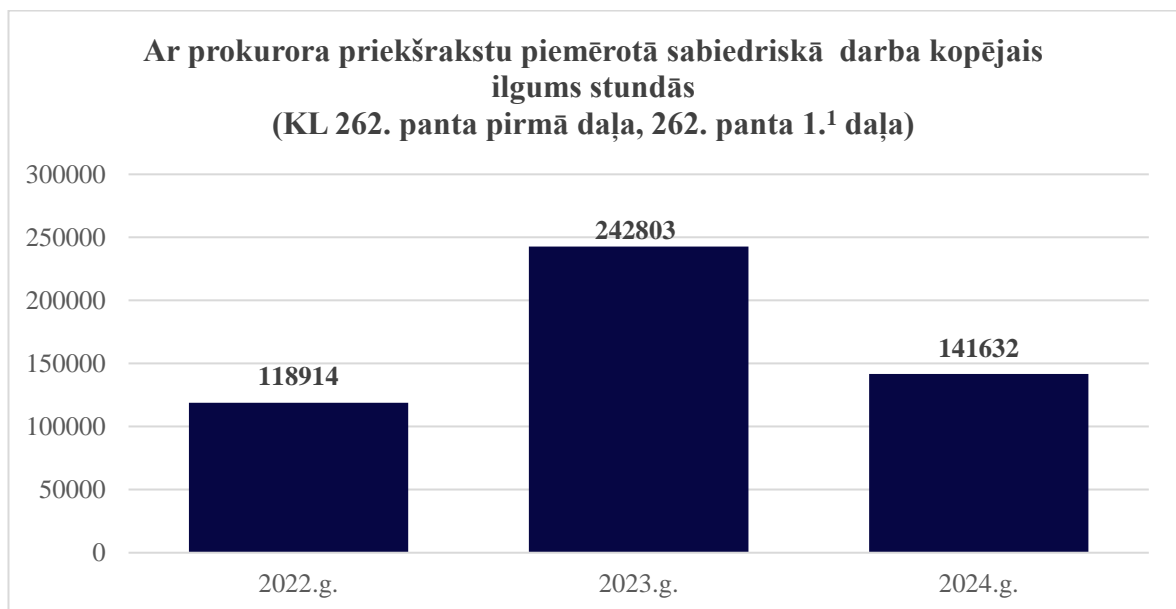
Analizējot datus par personām, kuras vadījušas transportlīdzekli, lai gan tām bijis transportlīdzekļa vadīšanas tiesību aizliegums, salīdzinājumā ar 2022. gadu vērojama tendence šādu noziedzīgu nodarījumu skaita samazinājumam par 39,6 %. Tāpat vērojams, ka samazinās kriminālprocesi par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola vai citu apreibinošu vielu ietekmē bez atbilstošas kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām (transportlīdzekļa vadīšanas tiesības noteiktā kārtībā nav iegūtas vai ir atņemtas), skaits. Salīdzinājumā ar 2022. gadu šādu kriminālprocesi skaits samazinājies par 27,3 %, bet salīdzinājumā ar 2023. gadu – samazinājies par 6,3 %. Savukārt to personu skaits, kuras vadījušas transportlīdzekli, atrodoties stiprā alkohola reibumā – virs 1,5 promilēm – vai atrodoties narkotisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, un kurām ir attiecīgās kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, salīdzinājumā ar 2023. gadu palicis nemainīgs. Minētais tikai vēlreiz norāda uz nepieciešamību preventīvi strādāt ar šādām personām.

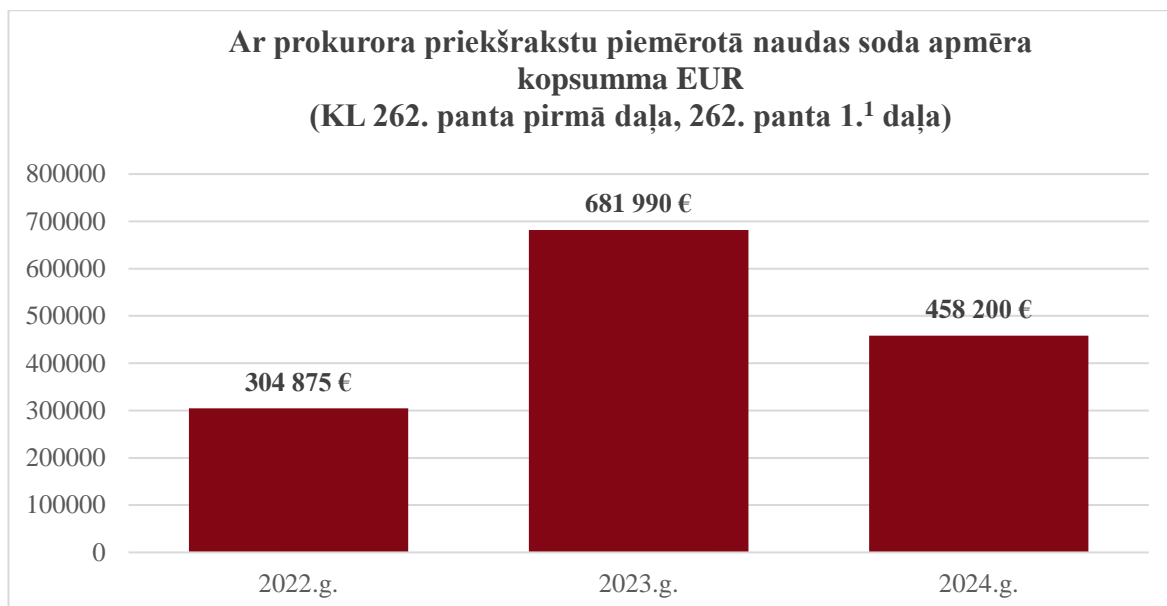
Kā viens no preventīvā darba pasākumiem, ko prokuratūra arvien biežāk īsteno, ir sabiedrības informēšana par bargo brīvības atņemšanas sodu piemērošanu personām, kuras vadījušas transportlīdzekli, atrodoties alkohola reibumā vai narkotisko vielu ietekmē. Tā, piemēram, sabiedrība tika informēta, ka Kurzemes rajona tiesa 2024. gada aprīlī kādam transportlīdzekļa vadītājam bez atbilstošas kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām, kurš, atrodoties

1,6 promiņu alkohola reibumā, vadīja transportlīdzekli un izraisīja ceļu satiksmes negadījumu, kurā smagi cieta pasažieris, piesprieda brīvības atņemšanu uz četriem gadiem.

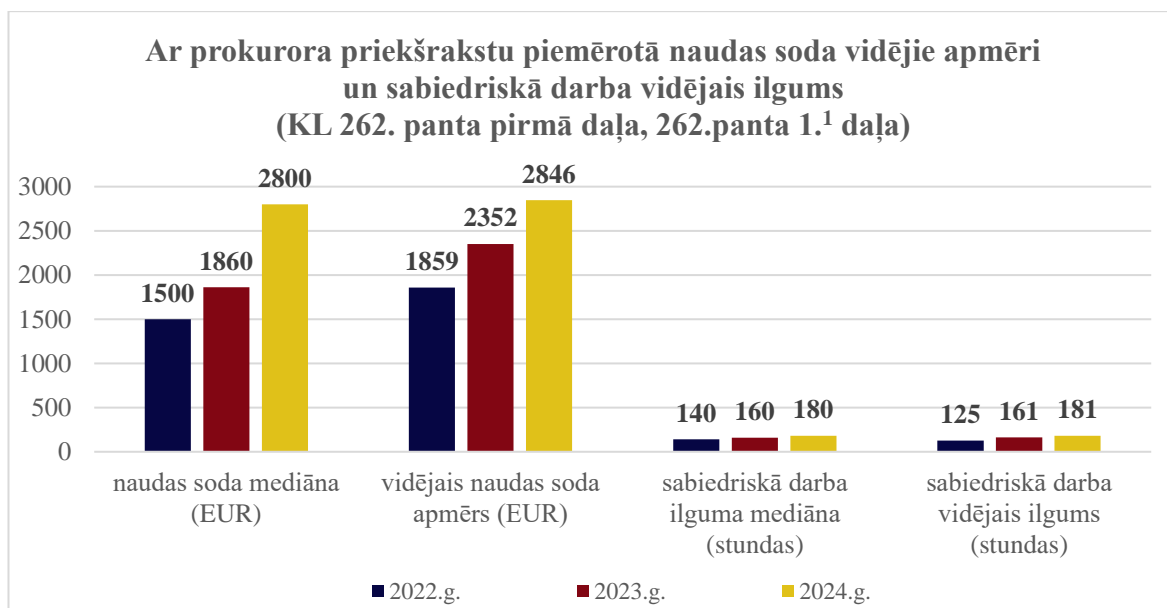

Vērtējot ar prokuroru priekšrakstu piemērotos sodus apsūdzētajiem par minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu, norādāms, ka prokurori par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti līdz 2024. gada 3. jūlijam, aktīvi izmantoja tiem likumdevēja piešķirtās tiesības un apsūdzētajiem par KL 262. pantā un 262.¹ pantā izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem piemēroja kā naudas sodu, tā sabiedrisko darbu.

Analizējot prokurora priekšrakstos par sodu apsūdzētajiem piemēroto vidējo naudas soda apmēru un sabiedriskā darba ilgumu, secināms, ka tas ir palielinājies salīdzinājumā ar 2023. gadā piemēroto. Tas skaidrojams gan ar prokuratūras jau 2022. gada 24. novembrī izstrādātajām un apstiprinātajām vadlīnijām vienkāršāko pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas veidu piemērošanai, veicot izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par KL 262. panta pirmajā un 1.¹ daļā un KL 262.¹ panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, gan arī ar veiktajiem grozījumiem KL, kas ietekmēja soda piemērošanas praksi.

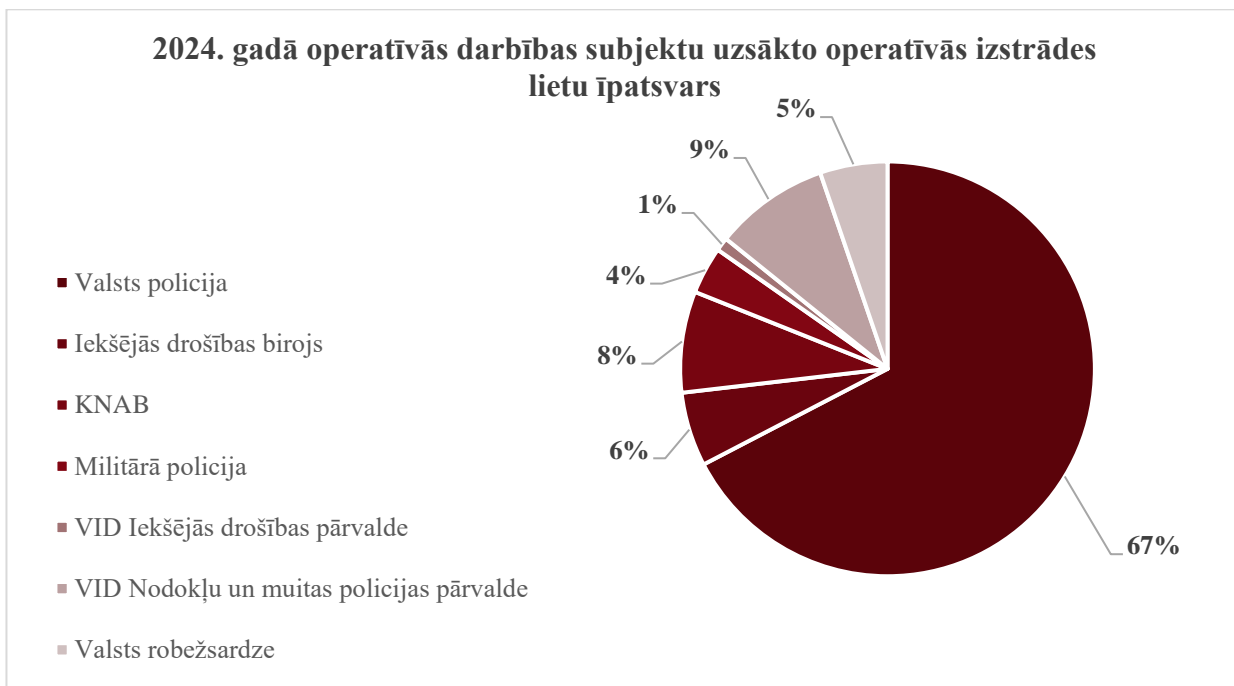
Tāpat, novērtējot statistiku kopumā, secināms, ka piemērotie sodi kļūst bargāki. Prokuratūrai nav iespējas apkopot precīzus datus par tiesas piespriešajiem īslaicīgas brīvības atņemšanas, brīvības atņemšanas un probācijas uzraudzības soda mēriem, taču, analizējot tiesu spriedumus, secināms, ka tiesa lielākoties apsūdzētajiem piemēro tiesas debatēs prokuroru lūgto soda veidu un mēru. Ikviens sods tiek piemērots, vērtējot katras konkrētās lietas apstākļus, alkohola ietekmi, vainīgā personību, tostarp, vai persona par šādu nodarījumu iepriekš tikusi aizturēta vai sodīta, kā arī iestājušās sekas.

Operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas kvalitatīva uzraudzība

Saskaņā ar Prokuratūras likuma 2. panta pirmās daļas 1. punktu prokuratūra nodrošina operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas atbilstības likumiem uzraudzību. Funkcijas kvalitatīvas izpildes nodrošināšana ir pamats turpmākai veiksmīgai kriminālprocesa izmeklēšanas uzraudzībai, kriminālvajāšanai un valsts apsūdzības uzturēšanai, jo operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas par faktiem drīkst izmantot kā pierādījumu, ja tās iespējams pārbaudīt KPL noteiktajā kārtībā. Tādēļ ir svarīgi savlaicīgi un kvalitatīvi veikt uzraudzību pār operatīvās darbības procesiem, lai tajos iegūtās ziņas par faktiem, tajā skaitā ziņas, kas fiksētas ar tehnisku līdzekļu palīdzību, būtu iegūtas atbilstoši Operatīvās darbības likuma nosacījumiem un tālāk būtu izmantojamas kriminālprocesā.

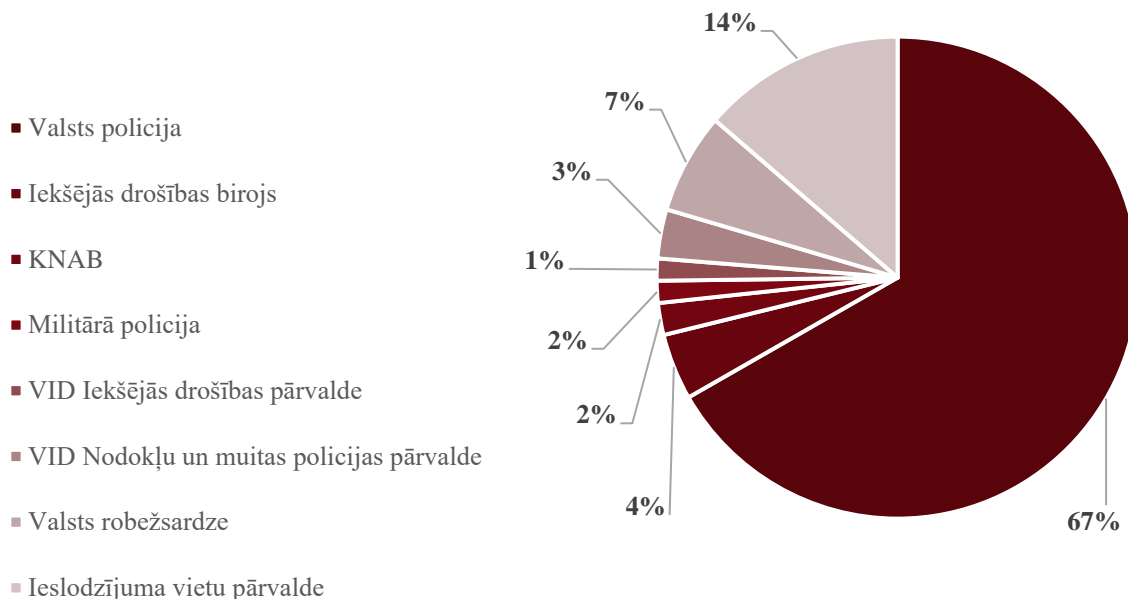
Šajā jomā Stratēģijā noteikti trīs mērķi: operatīvās darbības procesa savlaicīga un kvalitatīva uzraudzība; valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesa kvalitatīva uzraudzība; valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas kvalitatīva uzraudzība. Katram mērķim izvirzīti vairāki sasniedzamie rezultāti un rādītāji, kas palīdz vērtēt mērķu sasniegšanu.

Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļā saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 22. panta otro daļu 2024. gadā saņemti 205 paziņojumi par operatīvās izstrādes lietas uzsākšanu. To procentuālais sadalījums starp operatīvās darbības subjektiem redzams diagrammā.

2024. gadā operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas 607 gadījumos izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktajos kriminālprocesos. To procentuālais sadalījums starp operatīvās darbības subjektiem redzams diagrammā.

Operatīvās darbības procesos iegūto ziņu izmantošana kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums uzsāktā kriminālprocesā

Valsts policijas operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu nelikumīga izgatavošana (ražošanu), uzglabāšana, pārvietošana un realizācija (KL 221. pants), narkotisko un psihotropo vielu neatļauta izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, pārvadāšana un pārsūtīšana realizācijas nolūkā un neatļauta realizēšana (KL 253.¹ pants), zādzība (KL 175. pants), noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (KL 195. pants) u. c.

Iekšējās drošības biroja operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana (KL 318. pants), kukuļņemšana (KL 320. pants), kukuļdošana (KL 323. pants), neizpaužamu ziņu izpaušana (KL 329. pants) u. c.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšana un izmantošana (KL 275. pants), kukuļņemšana (KL 320. pants), kukuļdošana (KL 323. pants), dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana (KL 318. pants), neizpaužamu ziņu izpaušana (KL 329. pants) u. c.

Militārās policijas operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, krāpšana (KL 177. pants), noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (KL 195. pants), kukuļņemšana (KL 320. pants), dienesta nolaidība (KL 342. pants), ieroču, munīcijas, sprāgstvielu, radioaktīvu un bīstamu vielu glabāšanas, izlietošanas, uzskaites un pārvadāšanas noteikumu pārkāpšana (KL 346. pants) u. c.

Valsts ieņēmumu dienesta Iekšējās drošības pārvaldes operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos

kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšana (KL 84. pants), uzņēmējdarbība bez reģistrēšanas un bez atļaujas (licences) (KL 207. pants), kukuļa piesavināšanās (KL 321. pants), kukuļdošana (KL 323. pants), neizpaužamu ziņu izpaušana (KL 329. pants) u. c.

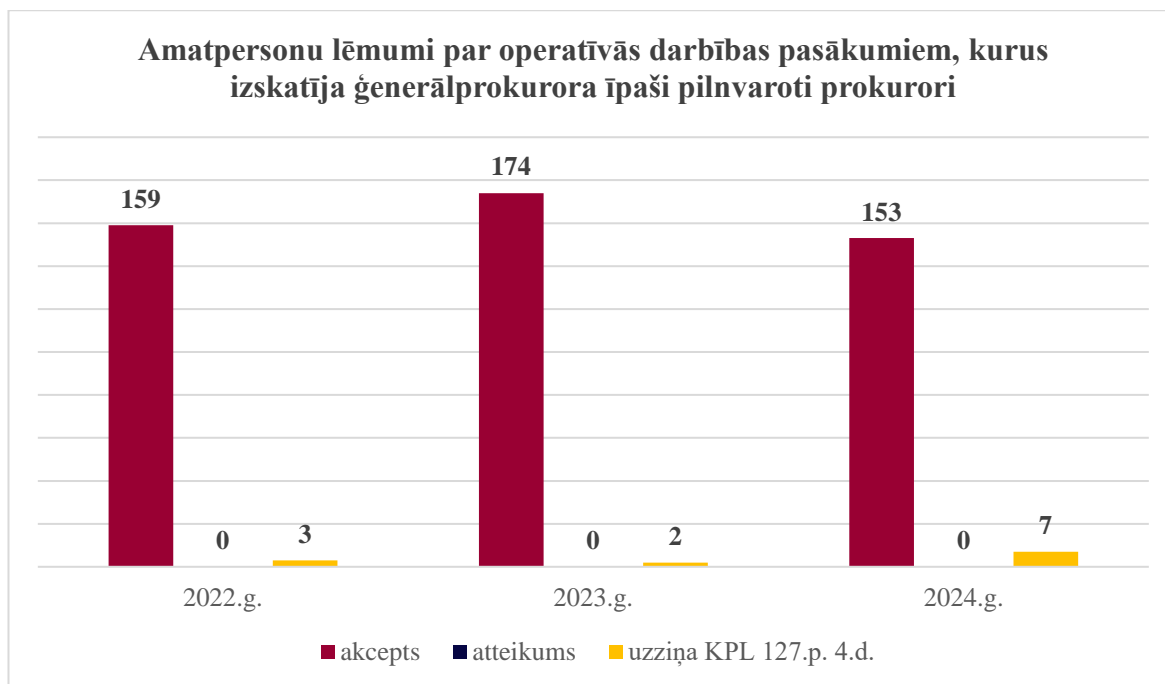
Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšana (KL 84. pants), kontrabanda (KL 190. pants), preču un vielu, kuru aprīte ir aizliegta vai speciāli reglamentēta, pārvietošana pāri Latvijas Republikas valsts robežai (KL 190.¹ pants), noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (KL 195. pants), nelikumīga naftas produktu uzglabāšana, pārvietošana (pārvadāšana) un realizācija (KL 220.¹ pants), alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu nelikumīga izgatavošana (ražošana), uzglabāšana, pārvietošana un realizācija (KL 221. pants), nelikumīgu alkoholisko dzērienu realizācija (KL 221.¹ pants) u. c.

Valsts robežsardzes operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, kontrabanda (KL 190. pants), neatļautas darbības ar muitošānai pakļautām precēm un citām vērtībām (KL 191. pants), alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu nelikumīga izgatavošana (ražošana), uzglabāšana, pārvietošana un realizācija (KL 221. pants), nodrošināšana ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā Republikā (KL 285.¹ pants), dienesta viltojums (KL 327. pants) u. c.

Ieslodzījuma vietu pārvaldes operatīvās darbības procesos iegūtās ziņas nodotas pēc piekrišanas un izmantotas kā pamats kriminālprocesa uzsākšanai vai kā pierādījums jau uzsāktos kriminālprocesos par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā, piemēram, nelikumīga vielu un priekšmetu nodošana personām un saņemšana no personām, kuras ievietotas īslaicīgās aizturēšanas un ieslodzījuma vietās (KL 309. pants), slepkavība (KL 116. pants), slepkavība pastiprinošos apstākļos (KL 117. pants), zādzība (KL 175. pants) u. c.

2024. gadā Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļā izvērtēti 153 operatīvās darbības subjektu amatpersonu pieņemtie lēmumi Operatīvās darbības likuma 15. panta trešās daļas, 15.¹ panta ceturtais daļas un 16. panta trešās daļas kārtībā (operatīvais eksperiments, kontrolētā piegāde, operatīvā detektīvdarbība).

Kā redzams diagrammā, 2024. gadā tāpat kā iepriekšējos divos gados operatīvās darbības pasākumu veikšana visos gadījumos akceptēta, turklāt 7 gadījumos sagatavota arī KPL 127. panta ceturtajā daļā paredzētā uzziņa par operatīvās darbības pasākuma veikšanas akceptēšanu, lai tajā iegūtās ziņas par faktiem izmantotu kā pierādījumu kriminālprocesā.

Norādot konkrēti, kā izpaudusies prokuratūras realizētā operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu atbilstības likumiem uzraudzība, kā būtiskākie rādītāji izceļami turpmāk norādītie pasākumi.

- ✓ Saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 22. panta piekto daļu 99 operatīvās izstrādes lietās izlemts jautājums par lietvedības termiņa pagarināšanu.
- ✓ Atbilstoši Operatīvās darbības likuma 35. panta pirmajai daļai 32 operatīvās uzskaites lietās veiktas pārbaudes, no kurām 6 operatīvās uzskaites lietās doti rakstveida norādījumi Operatīvās darbības likuma 35. panta otrās daļas kārtībā.
- ✓ Veiktas 19 operatīvās uzskaites lietu pārbaudes atbilstoši Operatīvās darbības likuma 23.² panta trešajai un ceturtajai daļai, izvērtējot, vai atkāpšanās no tiesneša akcepta būtiski aizskāra personas pamattiesības.
- ✓ Atbilstoši Operatīvās darbības likuma 3. panta otrajai daļai, 35. panta pirmajai daļai, kā arī Valsts drošības iestāžu likuma 26. panta pirmajai un piektajai daļai izvērtēta 6 operatīvās darbības subjektu un valsts drošības iestāžu izdoto normatīvo aktu atbilstība likuma prasībām un akceptēšanas iespējamība.
- ✓ Atbilstoši Operatīvās darbības likuma 24.² panta otrajai daļai izvērtēti operatīvās darbības subjektu – Valsts policijas, Valsts robezsardzes, Nacionālo bruņoto spēku Militārās policijas, Valsts drošības dienesta – iesniegtie 6 paziņojumi par 318 operatīvās uzskaites lietu iznīcināšanu.

Turpinot strādāt pie valsts noslēpuma aizsardzības kvalitātes celšanas, prokuratūrā analizēti dažādi jautājumi, citstarp apspriežot veicamo rīcību, lai uzlabotu personu un komersantu pārbaudes efektivitāti un pieņemto lēmumu kvalitāti, lemjot jautājumu par speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam vai industriālās drošības sertifikāta izsniegšanu.

2024. gadā uzsākts darbs pie vadlīniju izstrādes par valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas uzraudzību, kas 2024. gada nogalē sasniedzis projekta izstrādes noslēguma fāzi.

Likumdošanas pilnveidošanai operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu, kā arī valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas jomā kā būtiskākais

Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļas prokuroru veikums izceļams turpmāk norādītais.

- ✓ Izvērtēts normatīvā akta projekts, sagatavojot un sniedzot atzinumu par grozījumiem likumā “Par valsts noslēpumu”.
- ✓ Saskaņots Ārlietu ministrijas iesniegtais pasākumu, darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju apraksts Nacionālās drošības plāna 1. rīcības virzienam “Krievijas agresija pret Ukrainu un izmaiņas starptautiskajā drošības vidē”.
- ✓ Sniegts viedoklis par Ļubļanas – Hāgas Konvenciju par starptautisko sadarbību genocīda noziegumu, noziegumu pret cilvēci, kara noziegumu un citu starptautisko noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā.
- ✓ Izstrādāti grozījumi ģenerālprokurora pavēlei Nr. 20 “Par operatīvās darbības uzraudzību”.
- ✓ Sniegts viedoklis un labojumi par Globālās tiesību atbilstības universālās jurisdikcijas projekta (*Global Rights Compliance's Universal Jurisdiction Project*) ietvaros gatavotās Praktizētāju rokasgrāmatas par ekstrateritoriālās un vispārējās jurisdikcijas izmantošanu, lai panāktu atbildību par Ukrainā pastrādātajiem starptautiskajiem noziegumiem (*Practitioners' Handbook on the Use of Extraterritorial and Universal Jurisdiction to Pursue Accountability for International Crimes Committed in Ukraine*) sadaļu par Latviju;

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu īstenošanu valstī, prokuratūra būtisku uzmanību pievērsusi apmācību organizēšanai, izstrādājot un īstenojot apmācību kursus par dažādām tēmām. Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Īpaši pilnvarotu prokuroru nodaļas prokurori kā Ģenerālprokuratūras pārstāvji vadīja seminārus un apmācības:

- ✓ prokurora amata kandidātiem par speciālajām izmeklēšanas darbībām, speciālo izmeklēšanas eksperimentu tiesiskajiem aspektiem un operatīvās darbības procesa veikšanu;
- ✓ Iekšlietu ministrijas atbildīgo iestāžu amatpersonām un procesa virzītājiem par krimināltiesiskiem jautājumiem (starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšana, procesuālas darbības ar sankcijām pakļauto mantu);
- ✓ Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācību aģentūras (CEPOL) Kibernoziegumu akadēmijā izmeklētājiem, prokuroriem un tiesnešiem par tēmu “Pārrobežu elektronisko pierādījumu iegūšana” (*Cross-border exchange of e-Evidence*);
- ✓ konferencē “Terorisma draudu pārvaldība: Policijas un intervences vienību efektivitāte, sadarbība un personāla sagatavotību” par tēmu “Aktualitātes terorisma novēršanā Latvijā”.

Papildus iepriekš minētajiem pasākumiem nodaļas prokurori aktīvi iesaistījās vairākos nacionālā un starptautiskā līmeņa pasākumos, piemēram:

- ✓ Finanšu izlūkošanas dienesta apmācībās par terorisma finansēšanu;
- ✓ konferencē “Terorisma draudu pārvaldība: policijas un intervences vienību efektivitāte, sadarbība un personāla sagatavotība”;
- ✓ Tieslietu ministrijas sanāksmē ar valsts drošības iestādēm par grozījumiem likumā “Par valsts noslēpumu”;
- ✓ starptautiskajā konferencē Ukrainā, Kijivā “Vienoti par taisnīgumu” (*United for Justice*);
- ✓ Moneyval apmācībās par Latvijas 6. kārtas novērtēšanas procesu;

- ✓ Moneyval FATF veiktās Latvijas 6. kārtas novērtēšanas procesā, sagatavojot iesniedzamos dokumentus, statistiku un piedaloties starpinstitucionālās sanāksmēs, kā arī klātienēs intervijās ar ekspertiem par efektivitātes rādītājiem;
- ✓ Latvijas nacionālā kontaktpunkta funkcijas nodrošināšanā Eirojusta Eiropas kibernetizācijas tiesiskās sadarbības tīkla plenārsēdē Hāgā, Nīderlandē;
- ✓ Latvijas nacionālā kontaktpunkta funkcijas nodrošināšanā Eirojusta un Amerikas Savienoto Valstu organizētajā pasākumā saistībā ar Eiropas Savienības un Amerikas Savienoto Valstu pārobežu piekļuvi elektroniskajiem pierādījumiem;
- ✓ Iekšlietu ministrijas organizētajās apmācībās – Starptautiskās un nacionālās sankcijas.

Personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzības ārpus krimināltiesiskās jomas īstenošana

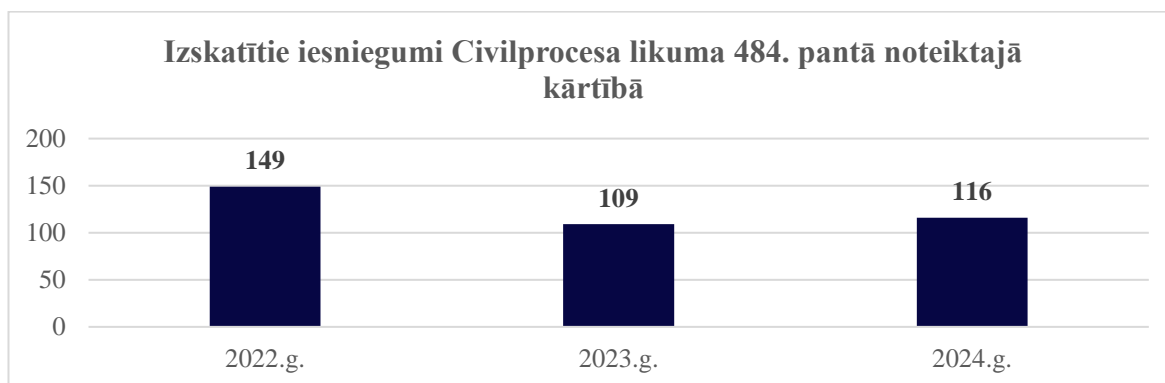
Personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzības ārpus krimināltiesiskās jomas koordinēšanas funkcija ir viena no prokuratūras pamatfunkcijām, kas izvirzīta kā viena no septiņām Stratēģijas prioritātēm. Ārpus krimināltiesiskās jomas prokuratūras kompetencē ir gan Civilprocesa likumā paredzēto tiesību un pienākumu īstenošana, gan Prokuratūras likumā un citos likumos paredzētā prokurora uzraudzība pār personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzību. Šajā jomā Stratēģijā noteikti divi mērķi: vienveidīgas prakses veidošana prokuroru darbā un prokuratūras darba kvalitātes uzlabošana. Katram mērķim izvirzīti vairāki sasniedzamie rezultāti un rādītāji, kas palīdz vērtēt mērķu sasniegšanu.

Prokurora piedalīšanos civilprocesā reglamentē Civilprocesa likuma 90. pants, saskaņā ar kuru prokurors ir tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš cēlis prasību, iesniedzis pieteikumu vai viņa piedalīšanās ir obligāta. Prokuroram ir tiesības celt prasību vai iesniegt pieteikumu tiesā, ja tas nepieciešams likumā noteikto valsts vai pašvaldības tiesību un interešu aizsardzībai, kā arī gadījumos, kad pārkāptas nepilngadīgo, aizgādībā esošo personu, personu ar invaliditāti, ieslodzīto vai citu tādu personu tiesības vai likumīgās intereses, kurām ierobežotas iespējas aizstāvēt savas tiesības. Tāpat prokuroram ir tiesības celt prasību vai iesniegt pieteikumu tiesā, ja, veicot prokurora pārbaudi, konstatēts likuma pārkāpums. Prokurora piedalīšanās lietas izskatīšanā ir obligāta, ja tas noteikts likumā vai to par nepieciešamu atzinusi tiesa.

Iesniegumu izskatīšana par tiesas nolēmumu protestēšanu

Civilprocesa likuma 483.–484. pants nosaka ģenerālprokurora ekskluzīvās tiesības Augstākajā tiesā iesniegt protestu par nepārsūdzamu pirmās instances tiesas nolēmumu. Šī ir vienīgā iespēja, lai Augstākajā tiesā tiktu izskatītas lietas, kuras saskaņā ar likumu izskatītas tikai pirmajā instancē, bet kurās pieļauti būtiski materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumi.

2024. gadā prokuratūra saņēmusi 116 iesniegumus ar lūgumu protestēt nepārsūdzamus tiesas nolēmumus, taču protesti iesniegti vien 8 gadījumos. Tāpat kā 2023. gadā lielākais iesniegumu skaits ar lūgumu iesniegt protestu ir prasības tiesvedības lietās. Saņemti 43 iesniegumi, iesniegti 3 protesti. Lai arī turpina samazināties iesniegumu ar lūgumu iesniegt protestus fizisko personu maksātnespējas lietās skaits, pieaudzis iesniegumu skaits tiesiskās aizsardzības procesa lietās. Kopā maksātnespējas jomā saņemti 36 iesniegumi, iesniegti 4 protesti. Pozitīvi vērtējama tendence, ka personas pie ģenerālprokurora ar lūgumu protestēt tiesas nolēmumus vēršas drīz pēc tiesas nolēmuma pieņemšanas, proti, 86 % gadījumu lūgts iesniegt protestu par tiesu nolēmumiem, kas pieņemti 2022., 2023. un 2024. gadā. Tas nodrošina tiesisko stabilitāti un savlaicīgu tiesas pieļauto materiālo vai procesuālo tiesību normu piemērošanas kļūdu novēršanu.

Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas sagatavoto protestu kvalitāte vērtējama kā augsta. No Senātā 2024. gadā izskatītajiem 10 protestiem apmierināti 9 protesti. Viens lēmums par kreditoriem novirzāmo summu un invaliditātes bāzes pensijas likmi pievienots Senāta Judikatūras arhīvam.

Savukārt attiecībā uz ģenerālprokurora protestu Augstākajai tiesai par iespējamu Krievijas Federācijai noteiktu sankciju apiešanu parāda piedziņas lietā Senāts apturējis tiesvedību un vērsies Eiropas Savienības Tiesā, uzdodot 7 prejudiciālos jautājumus par starptautisko tiesību normu interpretāciju. Ar šī ģenerālprokurora protesta detalizētu izklāstu var iepazīties ziņojuma "[Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2023. gadā paveikto un 2024. gada darbības prioritātēm](#)" 107. lpp. Ar Senāta 2024. gada 4. jūlija lēmumu konstatēts, ka lietas atrisinājums skar vairākus sarežģītus tiesību jautājumus un veiktā Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izpēte neļauj noskaidrot, kā piemērojamas normas par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība.

Prokuroru piemērotie reaģēšanas līdzekļi personu un valsts tiesību aizsardzības jomā

Prokuratūra savas kompetences ietvaros reaģējusi uz tādām situācijām, kurās radusies nepieciešamība pārbaudīt, vai netiek pārkāptas valsts vai personu tiesības un likumīgās intereses. Ieskatam norādām atsevišķus piemērus par prokuratūrai pieejamo reaģēšanas līdzekļu izmantošanas efektivitāti, tai skaitā tādos jautājumos, kuri 2024. gadā guvuši plašu rezonansi sabiedrībā.

Pārbaude par gaisa transporta līgumreisu pakalpojumu izmantošanu Ministru prezidenta komandējumos

Prokuratūras likuma 16. panta otrās daļas 1. punkts nosaka, ka "prokuroram ir pienākums veikt nepieciešamos pasākumus personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzībai, ja ģenerālprokurors vai virsprokurori atzīst šādas pārbaudes nepieciešamību". Saskaņā ar šo likuma normu Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļā veikta pārbaude par gaisa transporta līgumreisu pakalpojumu izmantošanu Ministru prezidenta komandējumos. Pārbaudes rezultātā noskaidrots, ka laika periodā no 2019. gada līdz 2023. gadam saistībā ar gaisa transporta līgumreisu pakalpojumu izmantošanu Ministru prezidenta un delegācijas locekļu ārvalsts komandējumiem Valsts kancelejā, iespējams, nav ņemti vērā lietderības apsvērumi, izvirzītie mērķi nav sasniegti ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu, saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma izvēlei nav rīkots publisks iepirkums, kā rezultātā Valsts kancelejā, kura ir atbildīga par Ministru kabineta budžeta uzraudzību, iespējams, izšķērdēti finanšu līdzekļi lielā apmērā.

Ievērojot minēto, prokurore 2024. gada 12. martā pieņēma **lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu** par KL 179. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Pirmstiesas kriminālprocesa veikšana uzdots Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam.

Turklāt pārbaudes gaitā konstatēts, ka līgumi ar tūrisma kompānijām par komandējumu un ar to saistīto pakalpojumu nodrošināšanu noslēgti cenu aptaujas kārtībā, t. i., nerīkojot publisko iepirkumu. Ģenerālprokuratūras ieskatā, Valsts kancelejas rīcība, nerīkojot publisko iepirkumu par komandējumu nodrošināšanu, neskatoties uz to, ka prognozējamā līgumcena ar lielu iespējamību

pārsniegtu Ministru kabineta noteiktās līgumcenu robežvērtības, liecina par nepamatotu Publisko iepirkumu likuma 5. panta 13. punktā ietvertā izņēmuma piemērošanu.

Tāpat pārbaudē konstatēts, ka prokuratūrai un Valsts kancelejai ir dažāda izpratne par Ministru kabineta 2010. gada 12. oktobra noteikumu Nr. 969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi” 32. punkta tvērumu un interpretāciju.

Tā kā Ģenerālprokuratūra neapstrīd, ka valsts augstāko amatpersonu pienākumu izpildes gaitā var rasties situācijas, kad komandējuma nodrošināšanā nepieciešams izmantot gaisa transporta līgumreisu pakalpojumus, Ministru prezidentei un Valsts kancelejas direktoram Prokuratūras likuma 20. panta kārtībā nosūtīts **prokurora iesniegums**, pieprasot sešu mēnešu laikā izstrādāt normatīvo regulējumu, kas paredz nosacījumus iespējamu speciālo līgumreisu pakalpojumu iegādei komandējumu nodrošināšanai, tajā skaitā arī komandējumiem uz Eiropas Savienības institūciju sanāksmēm. Tāpat pieprasīts izstrādāt iekšējo regulējumu iepirkumu plānošanas, organizēšanas un līgumu izpildes uzraudzības procesa nodrošināšanai atbilstoši Publisko iepirkumu likuma prasībām.

Izpildot prokurora iesnieguma prasības, Valsts kanceleja 2024. gada 30. aprīlī izstrādājusi Iepirkumu organizēšanas un līgumu noslēgšanas kārtību Valsts Kancelejā un sadarbībā ar Ārlietu ministriju, Finanšu ministriju un Tieslietu ministriju izstrādājusi grozījumus Ministru kabineta 2010. gada 12. oktobra noteikumos Nr. 969 “Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”, kuri ir starpinstiūciju saskaņošanas stadijā.

Pārbaude par “Rail Baltica” īstenošanu

Ģenerālprokuratūrā 2024. gadā veikta pārbaude par faktiem, kas norāda uz to, ka “Rail Baltica” starptautisko staciju (Rīgas centrālās stacijas un Lidostas “Rīga”) būvniecības līgumos paredzēto saistību apmērs ievērojami pārsniedz piešķirtā finansējuma apmēru. Analizēta apjomīga projekta dokumentācija kopš 2016. gada, kā arī prokurors pildīja deleģētā prokurora funkcijas parlamentārās izmeklēšanas komisijā par “Rail Baltica” projekta parlamentārās kontroles nodrošināšanu, lai apzinātu projekta īstenošanā pieļautās kļūdas un panāktu, ka tas kļūst par prioritāru valdības jautājumu un lēmumi tiek pieņemti pārskatāmi, laikus, ievērojot Latvijas valsts un visas sabiedrības intereses, kā arī ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību un valsts budžetu.

Izvērtējot pārbaudē iegūtās ziņas, prokurors 2024. gada 10. decembrī **uzsāka kriminālprocesu** par noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts KL 24. nodaļā (Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā), par to, ka par “Rail Baltica” projekta ieviešanu atbildīgās valsts amatpersonas, iespējams, radījušas zaudējumus valsts budžetam lielā apmērā saistībā ar “Rail Baltica” infrastruktūras objektu būvniecību. Kriminālprocess nodots izmeklēšanai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam.

Pārbaude par lidostai “Rīga” pieguļošās teritorijas privatizāciju

Turpinot 2023. gadā uzsākto prokurora pārbaudi par Rīgas valstspilsētas rīcību ar nekustamajiem īpašumiem starptautiskajai lidostai “Rīga” pieguļošajās teritorijās, konstatēts, ka saskaņā ar Rīgas domes 2012. gada 3. jūlija lēmumu Nr. 4967 “Par neapbūvētu zemesgabalu nodošanu privatizācijai” nolemts nodot privatizācijai un pārdot izsolē Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošos neapbūvētos zemes gabalus, kas atrodas starptautiskās lidostas “Rīga” turpmākai attīstībai nepieciešamajā teritorijā. Notikušajā izsolē zemes gabalus nosolījusi privāto tiesību kapitālsabiedrība SIA “CELLA INVESTMENT 3” un noslēgusi līgumu. Saskaņā ar Prokuratūras likuma 20. pantu Rīgas valstspilsētas pašvaldībai 2024. gada 18. februārī nosūtīts **prokurora**

iesniegums ar prasību nekavējoties virzīt izskatīšanai jautājumu par valdījuma un īpašuma tiesību atjaunošanu uz 22 zemesgabaliem, kā arī izvērtēt jautājumu par to lokālplānojumu izstrādes, kas tiek veikta uz iepriekš minētā pirkuma līguma pamata, pārtraukšanu. Valstspilsētas pašvaldība prokurora iesniegumā izteiktās prasības uzsākusi izpildīt un turpinās darbības valdījuma atjaunošanai uz zemes gabaliem.

Pārbaude par ES līdzfinansējuma zaudēšanu Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas jaunās A2 ēkas būvniecībā

2024. gada 19. martā pabeigta 2023. gadā uzsāktā pārbaude saistībā ar publiski izskanējušo informāciju par Eiropas Savienības fondu līdzfinansējuma zaudēšanas iespējamību valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” projektā “Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas jaunās A2 ēkas attīstība”.

Pārbaudē secināts, ka noteicošie faktori, kas kavējuši projekta īstenošanu, ir bijuši gan ārēji apstākļi (Covid-19 pandēmija, karš Ukrainā), gan būvnieka SIA “VELVES” kapacitātes (pamatā cilvēkresursu) trūkums. Konstatēts, ka valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” valde izmantojusi būvniecības līgumā paredzētās pasūtītāja tiesības (būvniekam doti norādījumi, regulāri pieprasīta papildu informācija, izdots saistošs rīkojums, piemēroti līgumsodi). Tikusi apsvērta arī līguma vienas pusējas izbeigšana, taču saskatīti šāda risinājuma riski. Prokuratūras ieskatā, izvērtējot iespējamos riskus, līguma vienas pusējas izbeigšana 2023. gada vidū, kad tika identificēta iespējama Eiropas Savienības fondu līdzfinansējuma neapgūšana, slimnīcai radītu vēl lielākus zaudējumus. Līdz ar to nav pamata valdes rīcību, vienas pusēji neizbeidzot līgumu ar būvnieku jau 2023. gada vidū, vērtēt kā bezdarbību.

Pārbaudes rezultātā netika konstatēts pamats jautājuma lemsšanai par kriminālprocesa uzsākšanu, kā arī netika saskatīti tādi apstākļi, kas būtu par pamatu Prokuratūras likumā paredzēto prokurora reaģēšanas līdzekļu piemērošanai.

Pārbaude par akciju sabiedrības “Air Baltic Corporation” pamatkapitāla samazināšanu

Ģenerālprokuratūrā veikta pārbaude saistībā ar Ministru kabineta 2024. gada 30. augusta lēmumu atbalstīt akciju sabiedrības “Air Baltic Corporation” (turpmāk – airBaltic) pamatkapitāla samazināšanu par 571,293 miljoniem EUR, novirzot tos iepriekšējos gados uzkrāto zaudējumu segšanai.

Pārbaudes rezultātā konstatēts, ka Ministru kabineta atbalstītā pamatkapitāla samazināšana nemazina ne airBaltic vērtību, ne arī valstij piederošo akciju skaitu. Tāpat nemainīgas paliek airBaltic saistības pret valsti sakarā ar tai sniegto valsts atbalstu. Pamatkapitāla samazināšana, novirzot to iepriekšējos gados uzkrāto zaudējumu segšanai, netraucē pildīt tos nosacījumus, uz kādiem valsts atbalsts ticis sniegts un uz kādiem airBaltic jāīsteno izeja no valsts atbalsta.

Pārbaude par AS “Rēzeknes siltumtīkli” saņemto valsts atbalstu 2022./2023. gada apkures sezonas laikā

Ģenerālprokuratūrā veikta pārbaude saistībā ar Valsts kontroles revīzijas starpziņojumā “Vai Rēzeknes budžeta un finanšu vadība ir atbilstoša normatīvajos aktos noteiktajam?” norādīto informāciju par SIA “Rēzeknes siltumtīkli” nepamatota valsts atbalsta saņemšanu 2022./2023. gada apkures sezonas laikā. SIA “Rēzeknes siltumtīkli”, iesniedzot 2022. gada 11. novembrī siltumenerģijas apgādes tarifa projektu izskatīšanai Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā, nav savlaicīgi nodrošinājusi pietiekamu informāciju par iesniegtā tarifu

projekta ekonomisko pamatotību un atbilstību faktiskajām izmaksām. Tādējādi SIA “Rēzeknes siltumtīkli” 2022./2023. gada apkures sezonas laikā saņēma par 4,55 miljoniem EUR vairāk nekā tas būtu bijis, ja siltumenerģijas apgādes tarifs būtu apstiprināts savlaicīgi.

Pārbaudē analizēta SIA “Rēzeknes siltumtīkli” un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas informācija, kā arī izvērtēts normatīvais regulējums, kas nosaka siltumenerģijas tarifu noteikšanas un apstiprināšanas principus. Pārbaudes laikā netika iegūta informācija, kas liecinātu, ka SIA “Rēzeknes siltumtīkli” būtu apzināti vilcinājusies ar informācijas sniegšanu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai. Pārbaudē secināts, ka tarifu iesniegšana un apstiprināšana veikta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību. Līdz ar to netika konstatēts pamats prokurora reaģēšanas līdzekļu piemērošanai.

Citi piemērotie prokurora reaģēšanas līdzekļi

2024. gada 24. oktobrī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Pārdaugavas pārvaldei, pamatojoties uz Prokuratūras likuma 20. pantu, nosūtīts **prokurora iesniegums** saistībā ar konstatētu nepietiekami aktīvu un mērķtiecīgu nepilngadīgo bērnu meklēšanu, izpildot tiesas lēmumu lietā, kas saistīta ar bērnu prettiesisku pārvietošanu pāri robežai uz Latviju. Iesniegumā uzsvērts bērnu tiesību prioritātes princips, kas attiecināms arī uz tiesas nolēmumu izpildi, jo tiesas nolēmuma izpildes ātrumam ir tieša un būtiska ietekme uz bērna tiesību un interešu nodrošināšanu. Tiesas nolēmumu izpilde ir būtiska arī iespējamo neatgriezenisko seku dēļ, jo aizvešanas lietās laiks “darbojas” par labu tam vecākam, kurš bērnu aizvedis: jo ilgāk bērns uzturas valstī, uz kuru nelikumīgi aizvests, jo grūtāk ir atjaunot bērna attiecības ar to vecāku, no kura bērns aizvests. 2024. gada 28. novembrī Valsts policija informēja prokuratūru, ka bērnu atrašanās vieta noskaidrota un tiesas nolēmums izpildīts.

Izskatot privātpersonas iesniegumu, konstatēts, ka ar 2016. gada 19. aprīļa tiesas lēmumu izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process un dzēstas neizpildītās saistības, tai skaitā pret Valsts ieņēmumu dienestu 265 691,42 EUR apmērā. Fiziskā persona vērsusies Valsts ieņēmumu dienestā ar lūgumu dzēst atlikušās parādsaistības, taču viņas lūgums noraidīts, norādot, ka nav konstatēti ne likumā “Par nodokļiem un nodevām”, ne arī Maksātnespējas likumā paredzētie gadījumi, kas būtu attiecināmi uz šo fizisko personu un dotu pamatu dzēst nodokļu parādu. Talsu rajona tiesa minētajā lēmumā bija pieļāvusi būtiskus materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumus, kļūdaini izlemjot jautājumu par nodokļu parāda dzēšanu, par ko prokuratūra iesniedza protestu Augstākajā tiesā, un tas tika apmierināts. Ņemot vērā, ka Valsts ieņēmumu dienests, konstatējot šos apstākļus, vairāku gadu garumā nebija vērsies prokuratūrā ar lūgumu par tiesas nolēmuma protestēšanu, Valsts ieņēmumu dienestam nosūtīts **brīdinājums** Prokuratūras likuma 18. panta kārtībā par likuma “Par tiesu varu” 16. panta otrās daļas un Civilprocesa likuma 203. panta piektās daļas pārkāpuma nepieļaujamību (spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir likuma spēks, tas ir obligāts un izpildāms visā valsts teritorijā, un to var atcelt tikai likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā).

Izskatot privātpersonas iesniegumu, konstatēts, ka tā sarakstē ar iestādēm izmanto Latvijas Republikas prokuratūras un citu valsts iestāžu ģerboņus. Personai izskaidrots, ka Latvijas Republikas prokuratūras ģerbonis ir reģistrēts Ģerboņu reģistrā uz Latvijas Republikas prokuratūras vārda 2020. gada 6. janvārī, līdz ar to tiesības to izmantot ir tikai Latvijas Republikas prokuratūrai. Tā ģerboņa lietošanas tiesības nevienai personai nav nodevusi, līdz ar to nevienam nav likumīga pamata to lietot savos dokumentos. Saskaņā ar Prokuratūras likuma 18. pantu personai nosūtīts **brīdinājums** par Ģerboņa likuma 7. panta pirmās daļas, otrās daļas, 8. panta

pirmās daļas pārkāpuma nepieļaujamību saistībā ar Latvijas Republikas prokuratūras ģerboņa lietošanu un pieprasīts turpmāk nepieļaut Ģerboņa likuma pārkāpumus.

Prokuroru piedalīšanās tiesvedībās valsts un personu tiesību aizstāvībā ārpus krimināltiesību sfēras

Kā norādīts iepriekš, prokuratūras pamatfunkciju lokā ārpus krimināltiesiskās jomas ir gan Civilprocesa likumā paredzēto tiesību un pienākumu īstenošana, gan Prokuratūras likumā un citos likumos paredzētā prokurora uzraudzība pār personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzību. Tajā skaitā prokurors ir tiesīgs vērsties ar prasību tiesā gadījumā, ja konstatējis likuma pārkāpumu un atbildīgās amatpersonas vai iestāde atbilstoši nereaģē, lai konstatēto likuma pārkāpumu novērstu.

Turpmāk aprakstītie piemēri ļauj labāk izprast prokurora lomu personu un valsts tiesību aizsardzībā ārpus krimināltiesību sfēras.

Apvērsuma prasība personas ar ierobežotu rīcībspēju interesēs

Ar 2024. gada 5. janvāra Rīgas apgabaltiesas spriedumu civillietā Nr. C30687421 apmierināta prokurores celtā prasība ierobežoti rīcībspējīgās personas interesēs par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, saistību piespiedu izpildes apturēšanu un piedziņas ieraksta dzēšanu zemesgrāmatā.

Prokurores prasības pieteikums iesniegts saistībā ar to, ka persona, kuras interesēs celta prasība, noslēgusi aizdevuma līgumu par 150 000 latu aizdevuma saņemšanu. Saskaņā ar minēto līgumu aizņēmējs uzņemtās saistības garantēja ar viņam piederošo nekustamo īpašumu. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lēmumu saistība pēc noslēgtā aizdevuma līguma nodota piespiedu izpildīšanai un zemesgrāmatas nodalījumā nostiprināta atzīme par 216 536,94 EUR piedziņu. Prokuratūras pārbaudes gaitā noskaidrots, ka aizdevējs līgumu slēdzis, zinot, ka prasītājam trūkst vajadzīgo prāta spēju, lai saprastu savu darbību nozīmi un apzinātos to sekas. Tāpat noskaidrots, ka pēc aizdevuma līguma noslēgšanas atbildētājs iecelts par prasītāja aizgādni.

Izskatot prasību, tiesa secināja, ka konkrētā persona līguma noslēgšanas brīdī atradās gara darbības traucējumu stāvoklī un tādējādi bija zaudējusi spējas pilnībā saprast līguma nozīmi. Šādos apstākļos tiesa atzina, ka aizdevuma līgums nevar būt spēkā saskaņā ar Civillikuma 1409. pantu, un nolēma atzīt noslēgto aizdevuma līgumu par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža, kā arī dzēst zemesgrāmatā ierakstīto piedziņas atzīmi. Par tiesas spriedumu atbildētājs iesniedza kasācijas sūdzību, bet Senāts atteica ierosināt kasācijas tiesvedību.

Tiesvedība Mārupes dižozola lietā

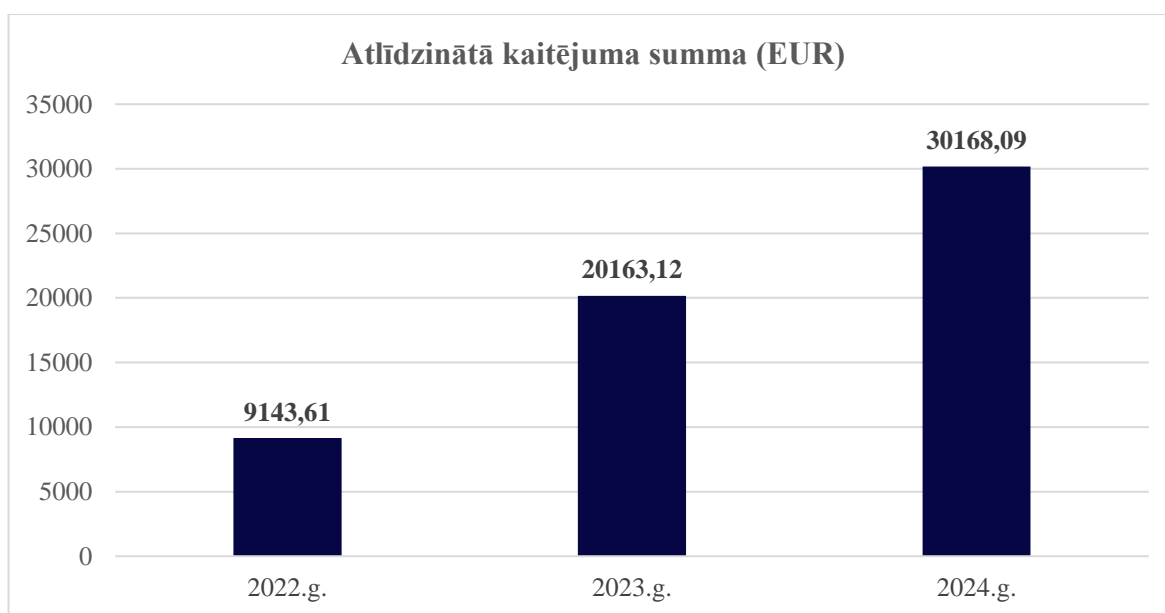
2024. gadā turpinājās tiesvedība administratīvajā lietā Nr. A420188422 par Mārupes novada Būvvaldes izsniegto būvatļauju atcelšanu, ņemot vērā prettiesiski veikto būvniecību dižozola aizsargjoslā Kantora ielā Nr. 115 un Nr. 117, Mārupē.

Neraugoties uz dižozola nelikumīgu nozāģēšanu 2022. gada nogalē, par ko uzsākts kriminālprocess, ar Administratīvās rajona tiesas 2023. gada 9. oktobra spriedumu apmierināts prokurora iesniegtais pieteikums un atceltas Mārupes novada Būvvaldes prettiesiski izdotās būvatļaujas par dvīņu māju celtniecību dižozola aizsardzības teritorijā Kantora ielā Nr. 115 un Nr. 117. Ar tiesas spriedumu atcelts arī Mārupes novada domes lēmums, ar kuru dome atjaunoja iepriekš minēto būvatļauju darbību pēc tam, kad būvvalde bija izpildījusi prokurora likumīgās prasības un ar savu lēmumu atcēlusi prettiesiski izdotās būvatļaujas.

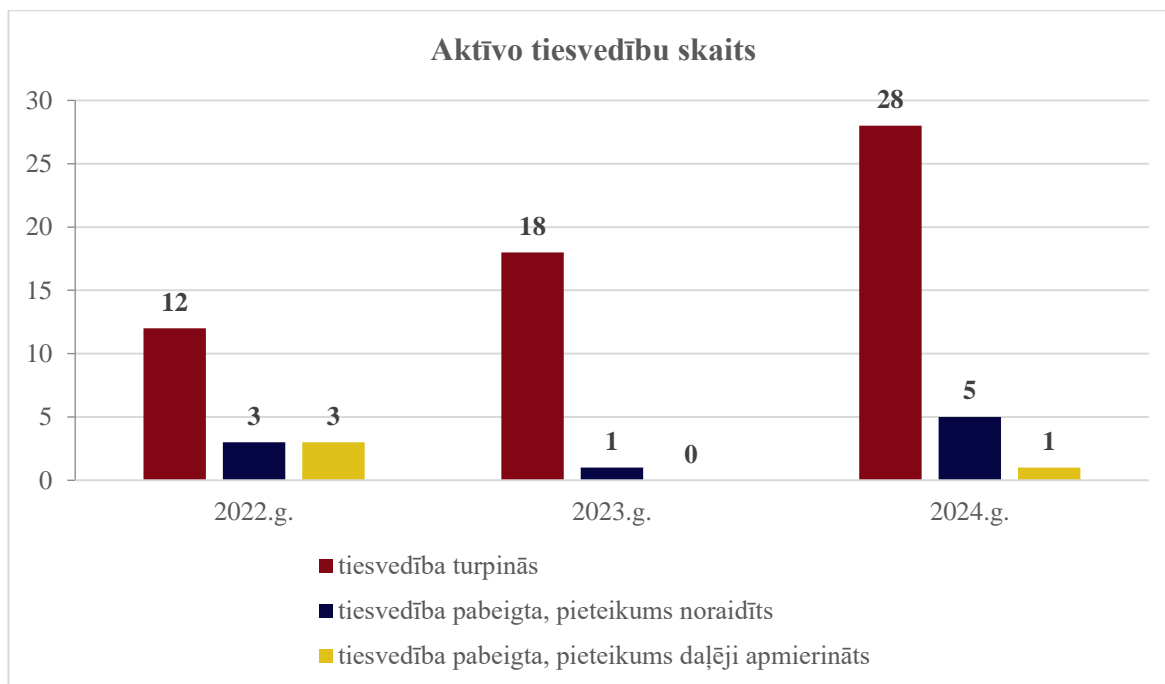
Tāpat apmierināts arī prokurora pieteikums daļā par pienākuma uzlikšanu Mārupes novada Būvvaldei novērst ar prettiesiskās būvatļaujas izdošanu radītās sekas. Proti, ar tiesas spriedumu Mārupes novada Būvvaldei uzlikts par pienākumu izdot administratīvo aktu, ar kuru konstatēt nelikumīgu būvniecību dižozola aizsardzības teritorijā un novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas, atjaunojot iepriekšējo stāvokli. Par minēto spriedumu trešā persona (būvnieks un zemesgabalu īpašnieks) – SIA “Zeninvest” – iesniegusi apelācijas sūdzību, lietas izskatīšana turpinās Administratīvajā apgabaltiesā.

Iesniegumu izskatīšana par pirmstiesas kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu

Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļa 2024. gadā izvērtējusi 39 iesniegumus par kaitējuma atlīdzināšanu saskaņā ar Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likumu. 27 iesniegumi noraidīti, 12 iesniegumi atzīti par pamatotiem vai daļēji pamatotiem. Kopumā 2024. gadā izmaksāta kaitējuma atlīdzība 30 168,09 EUR apmērā, kā arī 1 gadījumā kā patstāvīgs atlīdzinājums noteikta rakstveida atvainošanās iesniedzējam. Lielākās atlīdzības 2024. gadā izmaksātas kriminālprocesos, kuros aizdomās turētai personai bija piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums – un radīti zaudējumi saistībā ar nesaņemto atalgojumu.

2024. gadā tiesās uzsāktas vai turpinās 34 tiesvedības, no tām 16 ierosinātas par 2024. gadā pieņemtajiem lēmumiem, savukārt 18 turpinātas no iepriekšējiem gadiem. Ņemot vērā, ka turpina pieaugt iesniegumu skaits par kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, it sevišķi kriminālprocesos par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, un pieņemtie lēmumi aktīvi pārsūdzēti tiesā, sagaidāms, ka tiesvedību skaits turpinās būtiski pieaugt.

Tiesvedības uzsāktas, jo lietās ir strīds par to, vai ar nepamatotu mantas arestu iesniedzējiem radīti atlīdzināmi zaudējumi Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma izpratnē. Iesniedzēju ieskatā, tie uzskatāmi par zaudējumiem, un viņi zaudējumu apmēru aprēķina dažādos veidos. Daļa no iesniedzējiem piemēro Civillikumā noteiktos likumiskos 6 %, savukārt citi piemēro Centrālās statistikas pārvaldes noteikto patēriņa cenu indeksu (lūdz atlīdzināt naudas vērtības kritumu), kas no aresta uzlikšanas dienas līdz kriminālprocesa izbeigšanai vidēji audzis par 30 %. Atsevišķas šīs kategorijas lietas šobrīd atrodas izskatīšanā Senātā, nevienā no tām Senāts nav pieņēmis nolēmumu un nav sniedzis savu interpretāciju par to, kas būtu uzskatāmi par zaudējumiem saistībā ar naudas līdzekļiem uzliktu arestu. Tiesu prakses attīstība atstās būtisku ietekmi uz valsts budžeta līdzekļu izlietojumu.

Prokuroru veiktie papildu pienākumi personu un valsts tiesību aizsardzības sfērā

Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas prokurori iesaistīti arī dažādu papildu pienākumu veikšanā. Nodaļas prokurori nodrošinājuši divu Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studentu prakses vadīšanu prokuratūrā. Nodaļas virsprokurore bija iesaistīta Prokuroru kvalifikācijas komisijas darbā un lasīja lekcijas prokurora amata kandidātiem par tēmu “Prokurors personu un valsts tiesību aizsardzībā”.

Piedaloties Tieslietu ministrijas organizētajās darba grupās, 2024. gadā turpināta priekšlikumu iesniegšana un iesniegto priekšlikumu izskatīšana par pagaidu aizsardzības pret vardarbību regulējuma uzlabošanai Civilprocesa likumā un ar šo jautājumu saistītajos Ministru kabineta noteikumos.

Ievērojot to, ka Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas prokuroru kompetencē ir lēmuma pieņemšana jautājumos par kriminālprocesā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, sniegts rakstveida viedoklis Tieslietu ministrijai saistībā ar izstrādātajiem būtiskajiem grozījumiem Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likumā. Tāpat nodaļas prokurors, kurš specializējies administratīvo pārkāpumu lietās, piedalījies Tieslietu ministrijas Administratīvās atbildības likuma pastāvīgajā darba grupā.

Nodaļas prokurori aktīvi veikuši koordinējošo prokuroru darbu, sniedzot atbalstu citiem prokuroriem dažādos jautājumos par personu un valsts tiesību likumīgo interešu aizsardzību ārpus krimināltiesiskās jomas, piemēram: par pagaidu aizsardzību pret vardarbību; par tiesas lēmuma, ar kuru noteiktas saskarsmes tiesības un konkrētas saskarsmes kārtība, nepildīšanu (zvērīnāta tiesu izpildītāja veikto darbību (sākotnējā vērsšanās tiesā par naudas soda uzlikšanu) nozīme minētā fakta konstatēšanai); par kriminālprocesa uzsākšanu saistībā ar tiesas lēmuma par saskarsmes tiesību noteikšanu nepildīšanu; par pieļaujamību iesniegt tiesā pieteikumu par rīcībspējas ierobežošanu personai, kurai vēl nav 18 gadu; par prasības celšanu tiesā par laulības atzīšanu par spēkā neesošu (persona noslēgusi 3 laulības, no kurām visas ir spēkā); par prokurora atzinumu pēc Senāta judikatūras lēmuma rīcībspējas ierobežošanas lietā; par prokurora pienākumu iesniegt pieteikumu par rīcībspējas pārskatīšanu, ja personai ir aizgādnis; par prokurora rīcību, ja tiesā atsaukts pieteikums par rīcībspējas ierobežošanu; par personas nogādāšanu uz ekspertīzi piespiedu kārtā; par prokurora rīcību attiecībā uz blakus apstākļiem rīcībspējas ierobežošanas lietā (pieteikuma izskatīšanas laikā atsavināts nekustamais īpašums, saistībā ar piesavināšanās faktu aizgādnis atcelts no pienākumu pildīšanas); par to, vai pieteikumā norādītie apstākļi (personas dzīvesveids, “nesaprātīgi” pirkumi u. c. apstākļi) var būt pamats personai ierobežot rīcībspēju; par personas rīcībspējas ierobežošanu un aizgādības nodibināšanu alkohola pārmērīgas lietošanas dēļ (gan jautājumā par noteikto ierobežojumu saglabāšanu un iespēju noteikt, ka persona lēmumus pieņem kopā ar aizgādni, gan jautājumā par prokurora atzinuma saturu, formulējumu); par iespējām iesaistīties bērna, kurš atrodas ārvalstīs, tiesību aizsardzībā; par rīcību ar bezīpašnieka mantu (kustamu mantu); par personas subjektīvām tiesībām prasīt disciplinārlietas ierosināšanu pret amatpersonu; par apelācijas instances tiesas nolēmuma protestēšanu administratīvā pārkāpuma lietā; par zvērīnāta advokāta iebildumiem par viņa noslodzes datu apstrādi, prokuroram pastāvot pamatotām šaubām par advokāta selektīvu izvēli dalībai tiesas sēdēs; par sociālā naida kurināšanu, Ārstu komisijas lēmuma publiskošanu un personas datu aizsardzību; par nekustamā īpašuma, kuram kriminālprocesā uzlikts arests, atsavināšanu sabiedrības vajadzībām u. c.

2024. gada prioritāšu izpilde personu un valsts tiesību aizsardzības sfērā

Saskaņā ar Stratēģijā un Prokuratūras darba plānā noteikto turpināti vairāki uzdevumi, kas vērsti uz efektīvu un kvalitatīvu personu un valsts tiesību aizsardzību. Turpinot 2022. gadā uzsāktu vienotas izpratnes veicināšanu par personas rīcībspējas ierobežojumu apjomu, 2024. gadā viena no prioritātēm bija novērtēt prokuroru atzinumu satura izmaiņas pēc iepriekš veiktajām prokuroru apmācībām un līdz ar to arī tiesu prakses tendences civillietās par personas rīcībspējas ierobežošanu.

Turklāt būtiski bija novērtēt tiesu prakses attīstību pēc Augstākās tiesas 2024. gada rīcības sēdes lēmuma pieņemšanas attiecībā par personas rīcībspējas ierobežošanu rīcībā ar mantu, kurā paustais viedoklis bija pretējs prokuratūras nostājai, proti, ierobežojumus noteikt tikai tajās jomās, kurās tie personai ir aktuāli un nepieciešami.

Prokuratūrā pārbaudīti kopumā 154 visu tiesu nolēmumi rīcībspējas ierobežošanas lietās, izvērtējot divu mēnešu laikā izskatītājās civillietās rajona līmeņa prokuratūru prokuroru atzinumus, kas sniegti divus mēnešus pirms Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmuma un sešus mēnešus pēc šī lēmuma.

Pārbaudē secināts, ka prokuratūras un tiesu viedokļi atsevišķu rīcībspējas ierobežojumu izvērtēšanā vēl arvien būtiski atšķiras. 20 % gadījumu jautājumā par ierobežojumu rīcībā ar mantu prokurora viedoklis netiek ņemts vērā. Tiesas lielākoties aprobežojas ar atsauci uz Senāta rīcības sēdes lēmumu, papildu argumentāciju nesniedzot. Turklāt Senāta lēmumā norādītais ierobežojuma

piemērošanas izvērtēšanas princips tulkots paplašināti un attiecināts arī uz citiem ierobežojumiem. Ievērojot to, ka Senāta lēmums ievietots judikatūras nolēmumu arhīvā, protesti netiek iesniegti. Minētais būtiski apgrūtina vienotas izpratnes veicināšanu prokuroru un tiesnešu vidū.

Atbilstoši prokuratūras kompetencei veiktas pārbaudes saistībā ar iespējamu valsts un sabiedrības interešu aizskārumu. 2024. gadā veiktas 6 apjomīgas pārbaudes par sabiedrībā rezonansi guvušiem notikumiem, divās pārbaudēs konstatēts pamats kriminālprocesa uzsākšanai un divos gadījumos Prokuratūras likuma 20. pantā noteiktajā kārtībā iesniegti prokurora iesniegumi. Pirmstiesas kriminālprocesi šobrīd ir izmeklēšanas stadijā, savukārt iesniegumi vēl arvien ir izpildes stadijā. Trīs pārbaudes pabeigtas, nekonstatējot pamatu prokurora reaģēšanas līdzekļu piemērošanai.

Atzīstams, ka pārbaudes veiktas par dažādām jomām, t. sk. būvniecībā, avionozarē, grāmatvedības un ekonomikas jomā, siltumtarifu apstiprināšanas jomā, Eiropas Savienības fondu finansējuma apgūšanā. Tās ir jomas, ar kurām Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Personu un valsts tiesību aizsardzības koordinācijas nodaļas prokurori, veicot savus ikdienas pienākumus, nesaskaras. Līdz ar to pārbaudes ir laikietilpīgas, jo jautājumu izskatīšana prasa iedziļināšanos jomas normatīvajā regulējumā un iepazīšanos ar liela apjoma dokumentāciju.

Veiktās pārbaudes ir par sabiedrībā aktuālām tēmām, tāpēc to rezultātus grib sagaidīt iespējami ātri. Lai to nodrošinātu, pārbaudi veicošie prokurori iespēju robežās atbrīvoti no pārējo pienākumu veikšanas, bet tas būtiski palielina kolēģu noslodzi. 2025. gadā prioritāte būs vienotas izpratnes veidošana prokuroriem saistībā ar lūgumu iesniegt protestus administratīvo pārkāpumu lietās izskatīšanu un pārbažu veikšana atbilstoši prokuratūras kompetencei saistībā ar iespējamu valsts un sabiedrības interešu aizskārumu.

Prokuratūras pārvaldības uzlabošana – mūsdienīgu vadības metožu ieviešana; iekšējo procesu efektivitātes nodrošināšana; digitālās transformācijas pasākumu īstenošana

Stratēģijas piektās prioritātes īstenošanā aizvien prioritāra ir pasākumu veikšana, lai nodrošinātu efektīvu, produktīvu un ekonomisku prokuratūras funkciju īstenošanai pieejamo resursu izlietojumu. 2024. gadā turpināta personāla politikas pilnveidošana, īstenojot un iedzīvinot praksē 2023. gadā apstiprināto prokuroru un darbinieku snieguma un profesionālās darbības novērtēšanu, kvalificēta prokurora atbalsta personāla piesaisti, personāla atlīdzības un motivācijas sistēmu. Tāpat būtisks darba apjoms ieguldīts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) jomas pārvaldības uzlabošanai, ProIS tālākai attīstībai, pamatdarbības un atbalsta procesu digitalizācijai.

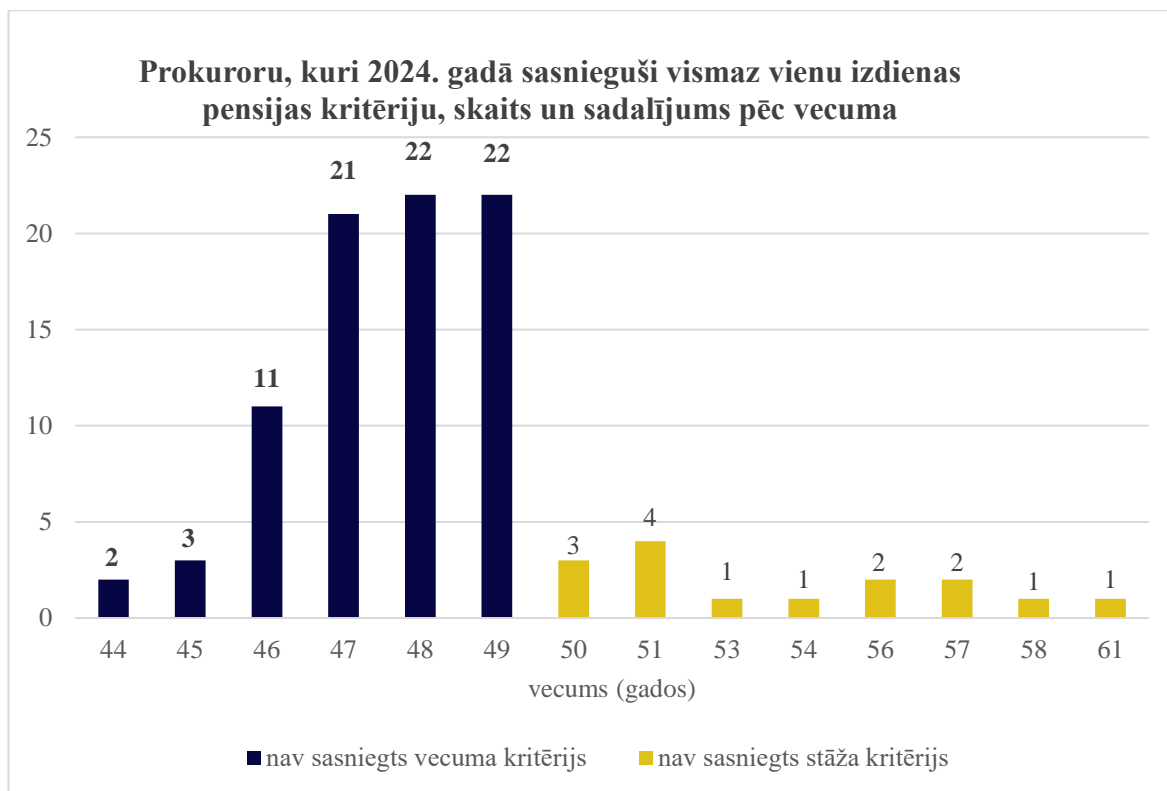
Šajā Ziņojumā nav iekļauts visu piektās prioritātes ietvaros īstenoto uzdevumu un sasniegto rezultātu uzskaitījums, bet turpmāk raksturoti atsevišķi būtiskākie 2024. gadā īstenotie pasākumi personāla pārvaldības un IKT pārvaldības jomā.

Kvalificēta prokurora atbalsta personāla piesaiste, prokurora palīga institūta attīstība un ilgtspēja

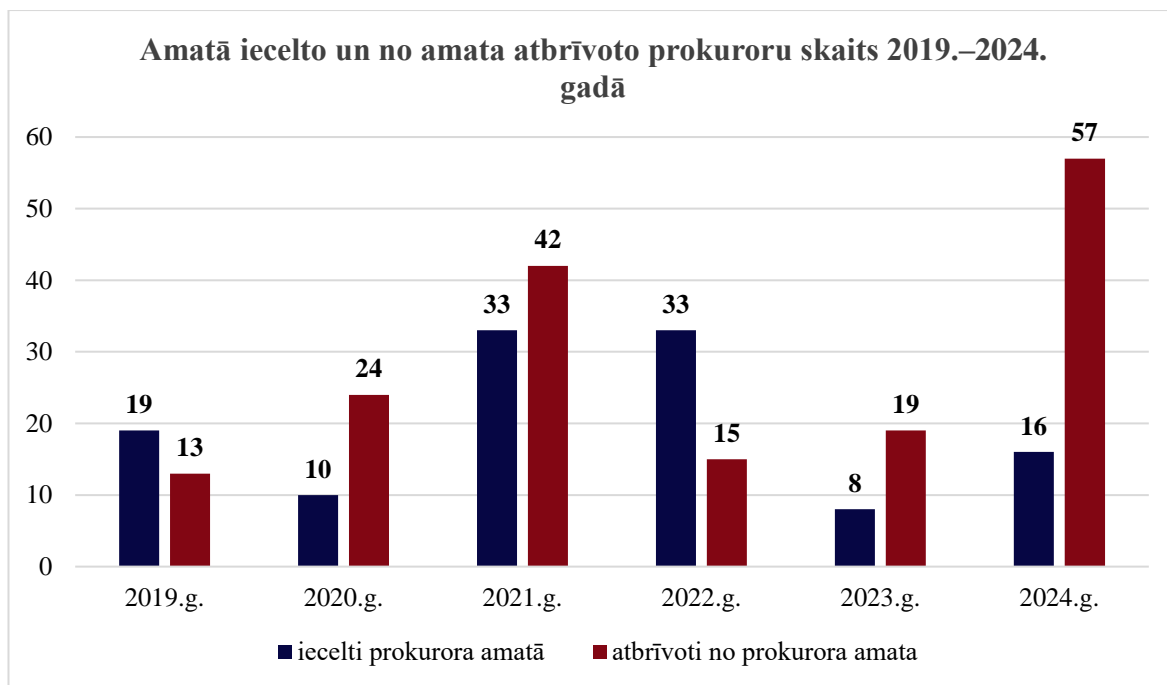
Viena no ADD funkcijām ir īstenot prokuratūras personāla pārvaldības atbalsta procesus, to skaitā ne tikai amata un darba tiesisko attiecību administrēšanu un personāla atlasīšanu, bet arī atlīdzības un personāla resursu plānošanu. Šim nolūkam izveidoti un tiek uzturēti prognozēšanas rīki – *Atlīdzības budžeta prognozēšanas modelis* un *Prokurora personāla nodrošinājuma plānošanas modelis* –, regulāri veicot personāla datu apkopošanu, analīzi un sekojot līdzi aktuālajai situācijai.

Analizējot datus par prokuroru sastāvu un tā izmaiņām (skat. attēlu “Prokuroru, kuri 2024. gadā sasnieguši vismaz vienu izdienas pensijas kritēriju, skaits un sadalījums pēc vecuma”), konstatējams, ka prokuroru sastāvā salīdzinoši liels ir to prokuroru īpatsvars, kuri var izmantot Prokuroru izdienas pensiju likumā paredzētās tiesības uz izdienas pensiju. Uz 2024. gada 31. decembri 17 % prokuroru jau ir tiesības uz izdienas pensiju, bet viņi turpina amata attiecības, t. i., attiecībā uz viņiem izpildās abi Prokuroru izdienas pensiju likuma 2. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie kritēriji – sasniegts 20 gadu izdienas stāžs un 50 gadu vecums. Vēl 24 % prokuroru sasnieguši vienu no kritērijiem – 81 prokurors sasniedzis 50 gadu vecumu, bet vēl nav sasniegts 20 gadu izdienas stāžs, savukārt 15 prokurori, kuri jau sasnieguši 20 gadu izdienas stāžu, vēl nav sasnieguši 50 gadu vecumu.

Salīdzinoši lielais prokuroru skaits, kuri tuvākajos gados var izmantot savas tiesības doties izdienas pensijā, rada izaicinājumus personāla plānošanas jomā. Nepieciešams ilgtermiņā plānot prokuroru personālsastāva nomaīņu un pēctecību, paļaujoties ne tikai uz prokuroru kandidātu atlasīšanu konkursos, bet arī nodrošinot prokurora amata kandidātu rezerves veidošanos iestādes ietvaros, veicinot prokurora kvalificētā atbalsta personāla attīstību.

Prokuroru skaita dinamika redzama attēlā “Amatā iecelto un no amata atbrīvoto prokuroru skaits 2019.–2024. gadā”. Pārsvārā gadījumu prokurori atbrīvoti no amata pēc paša vēlēšanās, jo iestājušies Prokuroru izdienas pensiju likumā noteiktie nosacījumi izdienas pensijas saņemšanai (skat. tabulā “Iemesli prokuroru atbrīvošanai no amata”).

Iemesli prokuroru atbrīvošanai no amata

Gads	Prokuroru, ar kuriem izbeigtas amata attiecības pēc paša vēlēšanās, izmantojot tiesības uz izdienas pensiju, skaits (% no kopumā amata attiecības izbeigušajiem)	Prokuroru, ar kuriem izbeigtas amata attiecības citu iemeslu dēļ, skaits	Citi iemesli amata attiecību izbeigšanai (prokuroru skaits)					
			1	2	3	4	5	6
2024	45 (79 %)	12	2	2		1	1	6
2023	14 (74 %)	5		2			1	2
2022	8 (53 %)	7	2	1		2		2
2021	29 (69 %)	13	5	5	3			

- 1- pēc paša vēlēšanās sakarā ar prokuratūras struktūrvienības vai prokurora amata likvidāciju, vienlaikus sasniedzot izdienas pensijas saņemšanai noteiktos kritērijus
- 2- sakarā ar likumā noteiktā amata pienākumu pildīšanas maksimālā vecuma sasniegšanu
- 3- veselības stāvokļa dēļ, ja tas neļauj turpināt prokurora darbu
- 4- KPL noteiktajā kārtībā konstatēta prokurora vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā
- 5- sakarā ar ievēlēšanu vai iecelšanu citā amatā
- 6- cits iemesls pēc paša vēlēšanās

Plānojot *paaudžu nomaiņu*, prokuratūra jau kopš 2022. gada sāka veikt pasākumus prokurora palīga institūta reformai, un paveiktais jau šobrīd uzrāda labus rezultātus. Ieviestā pieeja ir priekšnoteikums ne tikai prokurora noslodzes samazināšanai, kad daļu uzdevumu, kur nav nepieciešamas prokurora pilnvaras, veic darbinieks, bet arī rada prokurora amata kandidātu rezervi.

- 2022. gadā ADD veikts prokurora palīga institūta kapacitātes izvērtējums, kam sekojoši izstrādāts un pieņemts jauns nolikums “Nolikums par prokurora palīgu” (apstiprināts ar ģenerālprokurora 2023. gada 15. februāra pavēli Nr. 140).
- Apstiprinot minēto nolikumu, 2023. gadā ieviesta prokurora palīga amata pienākumu diferenciācija, paredzot divus amata līmeņus – prokurora palīgs un vecākais prokurora palīgs –, kā arī ieviešot motivējošu atlīdzību atbilstoši amatam izvirzītajām prasībām un pienākumiem. Īstenojot darba pienākumus vecākā prokurora palīga amatā, darbinieks var gūt visaptverošu pieredzi un priekšstatu par prokurora darbu, jo ikdienā prokurora uzdevumā risina arī juridiskus jautājumus, sagatavo dokumentu, tajā skaitā apsūdzību, projektus.
- Vecākā prokurora palīga atlasei izvirzītas augstas prasības, konkursam ir vairākas kārtas, pārbaudījumu rezultātus izvērtē prokurori, intervijās komisija vērtē pretendenta motivāciju. Pēc būtības atlase ir līdzvērtīga prokurora amata kandidātu atlasei, bet darbā ievadīšanas pieeja atšķiras – vecākajam prokurora palīgam ir ilgāks laiks un lielāka iespēja pirms lēmuma pieņemšanas par pretendēšanu uz prokurora amatu iepazīt prokurora darba ikdienu, sadarbībā ar prokuroru iesaistoties procesuālo darbību izpildē. Ir gadījumi, kad darbinieks, ieņemot vecākā prokurora palīga amatu, pabeidz studijas un iegūst jurista kvalifikāciju (maģistra grāds, nokārtots vienotais jurista kvalifikācijas eksāmens), kas ir priekšnoteikums, lai ieņemtu prokurora amatu.

- Prokuratūrā 2024. gadā veiktā prokuroru aptauja liecina, ka vecākā prokurora palīga amata ieviešanu prokurori vērtē pozitīvi. Īpaši pozitīva attieksme pret vecākajiem prokurora palīgiem ir tiem prokuroriem, kuri ikdienā jau regulāri ar tiem sadarbojas, bet 94 % no aptaujātajiem prokuroriem norādījuši, ka vecākais prokurora palīgs būtiski uzlabo prokurora darba produktivitāti.

Prokuroru, kuri tuvākajos gados var aiziet izdienas pensijā, skaita īpatsvars joprojām saglabājas pietiekami augsts, bet pakāpeniski pieaug jauno prokuroru īpatsvars (skat. tabulā “Nodarbināto prokuroru struktūras izmaiņas”). No 2024. gadā amatā ieceltajiem 16 prokuroriem pusi veido personas, kuras darba gaitas prokuratūrā uzsāka kā kvalificētais prokurora atbalsta personāls un izlēma veidot prokurora karjeru.

Nodarbināto prokuroru struktūras izmaiņas

Gads	Prokuroru, kuru stāžs ir 20 un vairāk gadu, skaits un īpatsvars	Prokuroru, kuru stāžs ir līdz 5 gadiem, skaits un īpatsvars
2024	147 (37 %)	115 (28,75 %)
2023	175 (39,5 %)	120 (27 %)
2022	181 (39,6 %)	114 (24,9 %)
2021	190 (43,7 %)	98 (22,5 %)

Prokurora palīga institūta reformas ilgtspēju apliecina tabulā “Kvalificētā atbalsta personāla karjeras attīstība” norādītais. Redzams, ka no 2022.–2023. gadā ieviestajiem amatiem tieši vecākā prokurora palīgs veido būtisku daļu no iekšējā resursa, kas izvēlas prokurora karjeru.

Kvalificētā atbalsta personāla karjeras attīstība (dati uz 15.02.2025.)

Karjeras attīstības posms	Skaits	Kvalificētā prokurora atbalsta personāla amats, pretendējot uz prokurora amatu
Prokurora amatā iecelti	12	Prokurora palīgs (1) Vecākais prokurora palīgs (8) Jurists konsultants (2) Jurists analītiķis (1)
Prokurora amata kandidāti (stažējas prokurora amatā)	3	Vecākais prokurora palīgs (2) Jurists konsultants (1)
Ieļauti prokurora amata kandidātu sarakstā (gaida stažēšanās uzsākšanu)	6	Prokurora palīgs (2) Vecākais prokurora palīgs (3) Jurists konsultants (1)

PROKURORA PALĪGS

Juridiski izglītots speciālists, kurš sniedz atbalstu prokuroriem, sagatavojot dokumentus, apkopojot informāciju un veicot citus uzdevumus, kas neprasa prokurora pilnvaras

PAMATA PRASĪBAS

Uzsāktas vai pabeigtas studijas tiesību zinātnē, vai iegūta cita augstākā izglītība

Krimināllikuma, kriminālprocesa likuma un citu saistīto tiesību aktu pārziņāšana

Spēja strādāt ar juridisko dokumentāciju un informācijas sistēmām

KARJERAS ATTĪSTĪBA

Vērtīga pieredze juridiskajā jomā

Stabils darbs valsts sektorā

Iespēja strādāt kopā ar profesionāļiem un pilnveidoties

VECĀKAIS PROKURORA PALĪGS

Juridiski izglītots speciālists, kurš atbalsta prokuroorus sarežģītāku procesuālo darbību veikšanā, sagatavo dokumentus tiesai un analizē juridisko informāciju

PAMATA PRASĪBAS

Augstākā juridiskā izglītība

Zināšanas krimināltiesībās, civiltiesībās, administratīvajās tiesībās, īpaši vēlamas padziļinātas zināšanas kriminālprocesā

Izcilas latviešu valodas zināšanas, vēlams svešvalodu prasmes amata kompetences ietvaros

Teicamas datorprasmes

GALVENIE PIENĀKUMI

Sniegt atbalstu prokuroriem procesuālo darbību un citu funkciju veikšanā

Apkopot prokurora darbam nepieciešamo informāciju, tostarp judikatūru un tiesību zinātnes atziņas

Izskatīt, sistematizēt dažāda veida dokumentus un analizēt statistikas informāciju

Sagatavot dokumentus lietu izskatīšanai tiesā, nodrošināt iesaistīto personu iepazīstināšanu ar lietas materiāliem

Sagatavot lēmumu un citu dokumentu projektus

Šie amati ir sākuma pozīcija ceļā uz prokurora amatu, sniedzot iespēju iegūt praktisku pieredzi juridiskajā darbā, asistējot prokuroriem procesuālo darbību veikšanā un dokumentu sagatavošanā

Prokuratūras apmaksātas studiju vietas lekcijās drošības akadēmijas maģistra programmā "Pirmstiesas izmeklēšana"

Iespēja pilnveidot kvalifikāciju Tieslietu akadēmijā - vienotajā tiesnešu, tiesu darbinieku, prokuroru, prokuroru palīgu un izmeklētāju kvalifikācijas pilnveides mācību centrā

Prokuratūras informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības stratēģijas izstrāde, Prokuratūras informācijas sistēmas (ProIS) attīstības pasākumu īstenošana

Lai nodrošinātu ilgtspējīgu IKT jomas attīstību, ar Ģenerālprokurora padomes 2024. gada 8. maija lēmumu Nr. 7 apstiprināta “Prokuratūras informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības stratēģija 2024.–2026. gadam” (turpmāk – Prokuratūras IKT stratēģija), kas izstrādāta, balstoties uz Prokuratūras darbības stratēģiju 2022.–2027. gadam, un tā ietver IKT attīstības vidēja termiņa prioritātes, kas attēlotas zemāk redzamajā tabulā.

Prokuratūras IKT stratēģijā iekļautās attīstības prioritātes

IKT attīstības prioritātes 2024.–2026. gadam	
1. prioritāte	ADD IKT nodaļas personālresursu un kompetenču kapacitātes stiprināšana
2. prioritāte	Uz pakalpojumiem vērsta IKT pārvaldības ieviešana
3. prioritāte	Lietotāju atbalsta procesu pilnveide
4. prioritāte	ProIS attīstība E-lietas 2. posma ietvaros
5. prioritāte	ProIS pārvaldības un arhitektūras ietvara pilnveide
6. prioritāte	IS atbalsta personāla lietvedības un citu atbalsta procesu pilnveide
7. prioritāte	Pakalpojuma līmeņa vienošanās (SLA) parametru kontroles pilnveide
8. prioritāte	Mikrosegmentēšanas (konteinerizācijas) elementu centralizētās pārvaldības kompetences pilnveide
9. prioritāte	IS datu uzglabāšanas risinājumu drošības pilnveide
10. prioritāte	Pāreja uz standartizētiem IKT infrastruktūras risinājumiem un pakalpojumiem

ProIS ir valsts informācijas sistēma, kura iedalīta paaugstinātas drošības sistēmu kategorijā. ProIS ir ne tikai svarīgs prokuratūras darba instruments, kurš tiek izmantots prokuratūras funkciju un iekšējo procesu darbības nodrošināšanai, bet arī būtiska E-lietas programmas un E-lietas arhitektūras sastāvdaļa. E-lietas izveides mērķis ir ātrāka un efektīvāka informācijas apmaiņa kriminālprocesā, administratīvā pārkāpuma procesā, administratīvajā procesā tiesā un civilprocesā.

E-lietas uzraudzības padome 2024. gada 16. maija sēdē atbalstīja Konkurences padomes un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja iekļaušanos vienotajā E-lietas arhitektūrā. Prokuratūra atsaucās minēto iestāžu izteiktajai vēlmei un noslēdza vienošanos par ProIS pirmkoda nodošanu, lai to izmantotu šo iestāžu informācijas sistēmu attīstībai un veicinātu to ātrāku un efektīvāku iekļaušanos vienotajā E-lietas arhitektūrā. Pārizmantojot esošo pirmkodu, var ievērojami samazināt informācijas sistēmu programmatūras izstrādes laiku un tam nepieciešamās izmaksas, jo funkcionalitāte jau ir izveidota un pārbaudīta. Šis ir apliecinājums pēdējo gadu laikā panāktajam ProIS attīstības progresam un būtisks solis ProIS attīstībā panākto rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai.

Kā viena no būtiskākajām starp desmit attīstības prioritātēm Prokuratūras IKT stratēģijā noteikta ProIS pārvaldības un arhitektūras ietvara pilnveide, ņemot vērā, ka kopš ProIS izveides uzsākšanas 2013. gadā būtiski mainījušās un attīstījušās IKT tehnoloģijas un risinājumi. 2024. gadā jau

uzsākta pasākumu īstenošana ProIS pārvaldības un arhitektūras pilnveides jomās, lai radītu pamatu pasākumiem, kas turpināsies arī nākamajos divos gados.

- Veikta ProIS *Identitātes moduļa* pārstrāde

Lai ProIS darbotos ātrāk un stabilāk, uzlabots tās *Identitātes modulis*, izmantojot aktuālāko tehnoloģisko tendenču pieeju – konteinerizāciju. Tā rezultātā ProIS arhitektūra padarīta elastīgāka un efektīvāka, ļaujot labāk pielāgoties slodzei un samazināt darbības traucējumu riskus. Šādi uzlabojumi nodrošina ātrāku reakciju uz lietotāju pieprasījumiem un stabilāku darbību kopumā.

- Automatizēts ProIS versiju piegādes process

Izveidojot automatizētu programmatūras versiju piegādes procesu, nodrošināts, ka ProIS uzlabojumi un kļūdu labojumi tiek ieviesti ātrāk, precīzāk un bez liekiem darbības pārtraukumiem. Tas nozīmē stabilāku un drošāku sistēmu un samazina iespējamos riskus.

- Uzlabota ProIS moduļu versiju kontrole

Nodrošināti uzlabojumi programmatūras koda kvalitātē un pārvaldībā, kā arī vienkāršoti programmatūras koda izstrādes un izvietojšanas procesi. Ieviestie uzlabojumi palīdz uzturēt augstu koda kvalitāti, nodrošinot, ka tas ir labi strukturēts un vieglāk uzturams, līdz ar to radīti priekšnoteikumi labākai programmatūras kvalitātei kopumā. Papildus tam var vieglāk sekot līdzi dažādām sistēmas versijām, redzēt, kādas izmaiņas veiktas, un nepieciešamības gadījumā ātri atgriezties pie iepriekšējās versijas.

Nolūkā nodrošināt ProIS attīstību 2024. gadā turpinās arī E-lietas programmas projekta “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība – E-lietas 2. posms” ieviešana, kas tiek īstenots Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2.1.2.1.i. investīcijas ietvaros. Projekta izmaksas veido Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma finansējums 890 000 EUR apmērā (bez PVN) un valsts budžeta finansējums pievienotās vērtības nodokļa segšanai 159 600 EUR apmērā. Projektā paredzētās aktivitātes jāīsteno līdz 2026. gada 31. martam. 2024. gadā paveiktais redzams tabulā.

Projekta “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība – E-lietas 2. posms” aktivitātes

Aktivitāte	Aktivitātes īstenošanas periods	Indikatīvais finansējums, EUR (bez PVN)
Elektronisko lietu katalogā (ELK) publicēto IeM IC koplietošanas klasifikatoru integrācija un izmantošana ProIS, kā arī vienoto lietu numuru izgūšanas papildinājumu integrācija.	Aktivitāti pilnā apjomā plānots pabeigt līdz 2026. gada 31. martam.	130 000
Dežurējošo prokuroru elektroniska kalendāra izveide un datu koplietošana E-lietas platformā, lai veicinātu ātrāku un efektīvāku sadarbību ar izmeklēšanas iestādes pārstāvjiem.	Aktivitātes īstenošana pabeigta 2024. gadā.	68 650 (2024. gadā aktivitātes ietvaros apgūti 58 080)
ProIS attīstība, uzlabojot, automatizējot un pilnveidojot sadarbības procesus ar tiesu un sodu izpildes iestādēm (pirmstiesas procesā un ar sodu izpildi saistīto jautājumu izskatīšanā,	Aktivitātes īstenošana saistīta ar projekta “Tiesu informatīvā sistēma” īstenojamajām aktivitātēm un	300 000 (2024. gadā aktivitātes

procesuālo darbību saskaņošanā, ar sodu izpildes jautājumiem saistīto dokumentu aprites automatizācija).	datu apmaiņu starp pirmstiesas procesā un ar sodu izpildi saistīto iestāžu sadarbības veicināšanā. Pilnas funkcionalitātes ieviešana paredzēta līdz 2026. gada 31.martam.	<i>ietvaros apgūti 67 925)</i>
E-lietas platformā integrētajās informācijas sistēmās izvietoto lielapjoma materiālu atskaņošanas funkcionalitātes integrācija ProIS, izmantojot E-lietas platformu.	Aktivitātes īstenošana pabeigta 2024. gadā.	30 000 <i>(2024. gadā aktivitātes ietvaros apgūti 15 840)</i>
ProIS izvietoto lielapjoma video un audio materiālu straumēšanas koplietošana ar citu e-lietas platformas daļībnieku pamatdarbības informācijas sistēmām.	Aktivitātes īstenošana pabeigta 2024. gadā.	31 350 <i>(2024. gadā aktivitātei izlietoti 44 990)</i>
Audio-video rīka (AVR) ieviesto pilnveidojumu integrācija ProIS.	Aktivitāti plānots īstenot 2025. gadā.	30 000
Integrācija ar E-lietas platformas vienoto krimināllietu mantu un dokumentu reģistru.	Aktivitāti plānots īstenot 2025. gadā.	90 000
ProIS integrācija ar E-lietas platformas koplietošanas anonimizācijas risinājumu.	Aktivitātes īstenošana pabeigta 2024. gadā.	30 000 <i>(2024. gadā aktivitātes ietvaros apgūti 28 215)</i>
Tiesu informatīvās sistēmas (TIS) un ProIS savstarpējās dokumentu plūsmas efektivizācija, pilnveidojot vienotu mehānismu pierādījumu numerācijai katrā no pamatdarbības sistēmām, tai skaitā ietverot numerāciju veidojamās dokumentos.	Aktivitāti plānots īstenot 2025. gadā.	20 000
ProIS pilnveidojumi, nodrošinot integrāciju ar E-lietas platformas koplietošanas autentifikācijas risinājuma komponenti, kas nodrošinās īslaicīgo piekļuvi E-lietas portāla autorizētajam saturam.	Aktivitāti plānots īstenot 2025. gadā.	30 000

Pasākumi prokuratūras pamatdarbības un atbalsta procesu digitalizācijai

Mūsdienu prokuratūras darbs nav iedomājams bez IKT atbalsta, tāpēc viena no prioritātēm arī 2024. gadā bija pamatdarbības un atbalsta procesu izvērtēšana, kur iespējams procesu efektivitātes uzlabošanai ieviešot procesu automatizāciju, atsakoties no liekas vai dubultas datu ievades, pilnveidojot datu ievades atbilstības vai procesa norises kopumā kontroli u. c.

Turpmāk raksturoti atsevišķi procesu digitalizācijas pasākumi, kas īstenoti 2024. gadā.

- Kriminālprocesuālo dokumentu elektronisko formu ieviešana ProIS un ieviesto formu pilnveidošana

Prokuratūras Stratēģijā noteikts sasniedzamais rezultāts – īstenot pāreju uz kriminālprocesa pilnībā elektronisku nodrošināšanu, prokuroriem visu kriminālprocesuālo dokumentu sagatavošanā

izmantojot elektroniskās dokumentu formas. Elektronisko formu ieviešana 1) veicina anonimizētu nolēmumu automatizētu sagatavošanu, 2) nodrošina datu nodošanu kriminālprocesa īstenošanā iesaistītajām iestādēm nevis dokumenta datnes formā, bet metadatu līmenī, kas izslēdz manuālas datu ievades nepieciešamību, tādējādi mazinot kļūdas un novēršot datu kvalitātes un integritātes riskus, 3) nodrošina iespēju procesuālo dokumentu (datu) kvalitātes analīzei, savlaicīgai neatbilstību novēršanai, 4) nodrošina automatizētu datu ievadi un pārņemšanu, piemēram, iesaistīto personu dati tiek pārņemti no Iedzīvotāju reģistra, kā arī automātiski tiek aizpildīti citi dati (datumi, krimināllietu numuri) u. c.

- Prokuroru dežūrgrafika risinājuma izveide ProIS

Izveidots risinājums ar ģenerālprokurora pavēli Nr. 135 “Par prokuroru dežūrām” noteikto procesu veikšanai digitālā vidē (dežūru grafiku izveidošana, labošana un apstiprināšana, tajā skaitā nodrošinot nepieciešamo atskaišu, uzskaites lapu un apkopojumu par prokuroru dežūras laikā veiktajām darbībām automatizētu izveidi un apstrādi). Izveidotais risinājums būtiski atvieglos virsprokurora darbu, paātrinās procesa norisi un uzlabos tā uzraudzību.

- Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas digitālo risinājumu izveide ProIS

2024. gadā izstrādātas elektroniskās formas Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas nolikumā noteikto procesu atbalstam (prokuroru profesionālo kompetenču novērtējums, virsprokuroru un virsprokurora vietnieku pilnvaru izmantošanas efektivitātes novērtējums, atzinumi).

- Finanšu vadības procesa digitālo risinājumu pilnveidošana, atslogojot ProIS no finanšu un personāla vadības procesu datu plūsmām

Finanšu un personāla vadības procesus prokuratūrā šobrīd pilnībā atbalsta resursu vadības un grāmatvedības programma *Horizon*, kā arī darbinieku pašapkalpošanās portāls *HoP*. Pilnībā ieviesti *Horizon un HoP* risinājumi – *Materiālie resursi*, *Horizon Personāls* un *HoP Personāls+*. Līdz ar to uzlabota grāmatvedības un personālvadības procesu efektivitāte, jo ieviesta procesu automatizācija, novēršot lieku un atkārtotu darbību veikšanu, palielināts personāla dokumentu aprites ātrums, uzlabota datu kvalitāte.

Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas procesu digitalizācija un iekšējo normatīvo aktu aktualizācija

2024. gadā prokuroru profesionālās darbības novērtēšana veikta pēc jaunās prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas sistēmas, kas sevī ietver divus posmus. Pirmajā profesionālās darbības novērtēšanas posmā tika veikta ikgadējā prokurora profesionālās darbības kvalitātes pārbaude nolūkā objektīvi noteikt prokurora darbu, kā arī prokuratūras Stratēģijā noteikto mērķu un prioritāšu sasniegšanas efektivitāti. Otrajā posmā tika veikta prokurora profesionālās darbības novērtēšana, kuru veic Prokuroru atestācijas komisija ne retāk kā reizi piecos gados.

2024. gadā apzinātas konstatētās praktiskās problēmas un nepilnības abos prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas posmos un sagatavoti nepieciešamie grozījumi Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas nolikumā. Ievērojot prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas nozīmīgumu prokurora amata pienākumu pildīšanas laikā, kā arī uzklusot prokuroru viedokļus, 2025. gadā plānots turpināt darbu pie prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas modeļa pilnveides un attīstības, lai izveidotu un ieviestu pēc iespējas prokuroriem atbilstošāku un objektīvāku novērtēšanas sistēmu. Vienlaicīgi 2024. gadā turpināts intensīvs darbs pie prokuroru

profesionālās darbības novērtēšanas procesa digitalizācijas, lai padarītu to pēc iespējas vienkāršāku lietotājam. Minētā procesa digitalizāciju plānots pabeigt 2025. gadā.

Prokuratūras lomas un prokurora profesijas uzdevumu skaidrošana sabiedrībai

2024. gadā turpinājās darbs pie 2023. gadā apstiprinātās “Prokuratūras komunikācijas un sabiedrisko attiecību stratēģijas 2023.–2025. gadam” (turpmāk – Komunikācijas stratēģija), kas tika izstrādāta, lai prokuratūras komunikācija ar sabiedrību un sabiedrisko attiecību pasākumu īstenošana notiktu stratēģiski plānoti, proaktīvi un mūsdienīgi, ieviešanas un tajā definēto pasākumu īstenošanas. Komunikācijas stratēģijā noteikti divi darbības virzieni: stiprināt prokuratūras institucionālo kapacitāti komunikācijas jomā, tostarp īstenojot pasākumus prokuratūras iekšējās komunikācijas uzlabošanai, un vairojot sabiedrības izpratni par prokuratūras funkcijām un prokurora īpašo tiesisko statusu.

Prokuratūras sabiedrisko attiecību un komunikācijas aktivitāšu plānošana un īstenošana

Komunikācijas stratēģijas galvenais mērķis ir palīdzēt sasniegt “Prokuratūras darbības stratēģijā 2022.–2027. gadam” izvirzītos mērķus. Tajā ietvertie uzdevumi vērsti uz tuvošanos definētajai vīzijai par prokuratūru kā neatkarīgu, profesionālu, efektīvu un mūsdienīgu tiesu varas institūciju, kura kalpo sabiedrībai. Nodrošinot informācijas pieejamību un atklātību, tiek veicināta sabiedrības uzticēšanās prokuratūrai un tiesu varas sistēmai kopumā, tādējādi vairojot to iedzīvotāju īpatsvaru, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij.

Atbilstoši Komunikācijas stratēģijā noteiktajam 2024. gadā sadarbībā ar ārpakalpojuma sniedzēju veikta Latvijas iedzīvotāju aptauja “Iedzīvotāju uzskati par Latvijas prokuratūras darbu un tēlu”. Salīdzinot ar 2022. gadu, pieaudzis to respondentu īpatsvars, kuri uzticas prokuratūrai. 2022. gadā prokuratūrai uzticējās 47 %, 2024. gadā šis rādītājs sasniedza 53 %. Ar pilnu pētījuma saturu var iepazīties prokuratūras ārējā tīmekļvietnē <https://prokuratūra.lv/lv/par-mums/publiskie-parskati/gada-zinojumi>.

2024. gadā izstrādāts iekšējais tiesību akts – iekšējie noteikumi “Ārējās komunikācijas noteikumi” –, kas nosaka kārtību, kādā prokuratūra īsteno ārējo komunikāciju par prokuratūras darbību un aktualitātēm, gan sniedzot informāciju un organizējot pasākumus masu informācijas līdzekļu pārstāvjiem vai žurnālistiem, gan publicējot informāciju prokuratūras oficiālajā tīmekļvietnē un prokuratūras sociālo tīklu profilos. Komunikācijas aktivitāšu mērķis ir nodrošināt proaktīvu, mērķauditorijām noderīgu, atbilstoši formulētu un saprotamu informāciju par prokuratūras funkcijām, darbības rezultātiem, prokurora lomu un statusu.

Nolūkā nodrošināt mērķorientētu un proaktīvu komunikāciju un izveidot vienotu pieeju prokuratūras komunikācijai, tajā skaitā pielāgojot vēstījumus dažādām mērķauditorijām atbilstoši vecumam, izglītības līmenim un interesēm, kā arī lai identificētu aktuālos jautājumus, par kuriem ir svarīgi uzsākt komunikāciju ar sabiedrību, ar ģenerālprokurora rīkojumu izveidota Komunikācijas stratēģiskās vadības grupa.

Ar mērķi analizēt prokuratūras līdzšinējo komunikāciju, kā arī sniegt ierosinājumus tās pilnveidošanai, 2024. gadā veikta padziļināta komunikācijas stratēģijas un mediju publikāciju analīze. Būtiska uzmanība analīzē veltīta uzticības vadībai, jo prokuratūrai ir būtiski būt ne tikai pamanītai, bet panākt mērķauditoriju uzticēšanos. Pētījuma ietvaros veikta drukāto un tiešsaistes

mediju publikāciju, kurās pieminēta prokuratūra, analīze par desmit mēnešiem (2023. gada maijs–2024. gada februāris) un visaptveroša esošās situācijas analīze, tai skaitā Komunikācijas stratēģijas analīze. Balstoties uz pētījumā secināto, 2024. gadā izstrādāti minētie Ārējās komunikācijas noteikumi, kā arī izveidota Komunikācijas stratēģiskās vadības grupa.

Sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem

Nolūkā nodrošināt sabiedrības informēšanu un prokuroru pieņemto lēmumu skaidrošanu sabiedrībai īstenota aktīva un nekavējoša sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem, gan sniedzot atbildes uz mediju iesniegtajiem jautājumiem, gan organizējot intervijas. Lai informētu sabiedrību par aktualitātēm, sadarbībā ar prokuroriem sagatavoti paziņojumi preseī. Atsaucoties uz mediju izrādīto interesi par prokuratūras darbību,

2024. gadā sniegtas 98 intervijas medijiem, sagatavotas 499 atbildes uz mediju jautājumiem un sagatavotas 693 publikācijas prokuratūras ārējai tīmekļvietnei.

Komunikācija digitālajā vidē

Īstenojot Komunikācijas stratēģijas uzdevumus kopējā prokuratūras tēla atpazīstamībai, izstrādāta jauna prokuratūras vizuālā identitāte, nosakot tai izmantojamās krāsas un fontus, kā arī izveidojot digitālos dizainus un pārvietojamus identitātes materiālus. Jaunais vizuālais veidols veicinājis ievērojamu iesaistes pieaugumu prokuratūras publicētajai informācijai sociālo mediju platformās.

Nemot vērā 2023. gadā veiktos meklētājprogrammu optimizācijas rādītāju uzlabojumus, 2024. gadā tīmekļvietni www.prokuratūra.lv apmeklēja 121 tūkstotis lietotāju, kas norāda uz

stabilu interesi par prokuratūras darbību un piedāvāto informāciju. Lietotāju plūsma no meklētājprogrammām un sociālajiem medijiem apliecina, ka mērķis palielināt ienākšanu no šiem kanāliem ir sasniegts. Lielākā daļa lietotāju nokļuva vietnē caur meklētājprogrammām – 89 tūkstoši sesiju jeb aptuveni 73 % no kopējās plūsmas. Tiešā piekļuve bija otrs nozīmīgākais kanāls – 75 tūkstoši sesiju. Tas liecina, ka liela daļa lietotāju jau ir informēti par vietnes esamību un izmanto tiešo tīmekļvietnes adresi. Sociālie mediji nodrošināja 38 tūkstošus sesiju, kas apliecina šo kanālu kā būtisku informācijas izplatīšanas platformu. Vidējais iesaistes laiks vienam aktīvajam lietotājam bija 1 minūte, kas norāda, ka apmeklētāji uzturējās vietnē pietiekami ilgi, lai apskatītu svarīgāko informāciju. Pievienojot aprakstus un atslēgas vārdus, lai meklētājprogrammas spētu tos savienot ar lietotāju ievadīto informāciju meklētājā, sasniegts tas, ka, meklējot interesējošo tēmu, kas saistīta ar prokuratūru, Google.com vai citos meklētājos, pirmajā lapā parādās tīmekļvietnes www.prokuratūra.lv attiecīgā sadaļa. Tāpat meklētājprogrammu optimizēšanai palīdz sadaļa “Viegli lasīt”, kas izveidota gan latviešu, gan angļu valodā. Aktuālās ziņas tiek formatētas pēc labākajiem piekļūstamības un sasniedzamības principiem. Visas iepriekš minētās darbības, kā arī mērķēta komunikācija sociālajos medijos būtiski palielinājusi apmeklētāju skaitu.

Lai informētu par prokuratūras aktualitātēm, nodrošināta aktuālās informācijas un jaunumu ievietošana prokuratūras sociālo mediju kontos – publicēti 306 ieraksti, 181 stāsts (*stories*) Facebook.com, 313 ieraksti X.com un 86 ieraksti, 12 video, 122 stāsti (*stories*) Instagram.com.

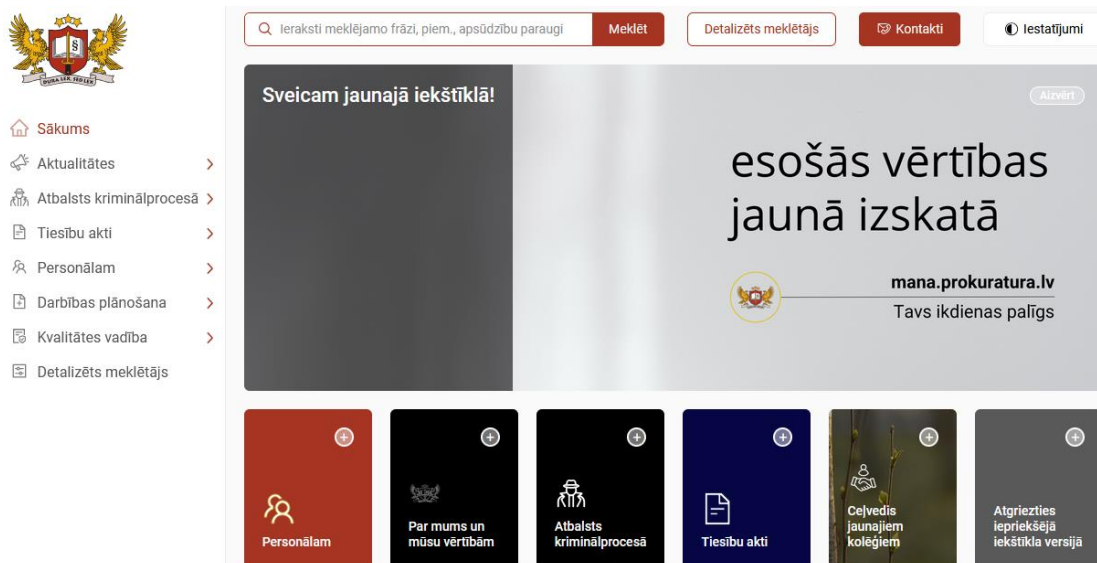
Prokuratūras sociālo tīklu platformā Facebook.com ir 3529 sekotāji un to skaits kopš 2023. gada pieaudzis par 642 (18 %), sociālo tīklu platformā X.com ir 1295 sekotāji un to skaits kopš 2023. gada pieaudzis par 332 (26 %).

- 🌐 WWW.PROKURATURA.LV
- 📘 FACEBOOK.COM
- ✖ X.COM
- 📷 INSTAGRAM.COM (2023)
- 📺 YOUTUBE.COM (2024)

2024. gadā, pamatojoties uz 2023. gadā veikto izpēti sadarbībā ar ārpalpojuma sniedzēju, izstrādāts jauns risinājums prokuratūras iekšējai tīmekļvietnei. Jaunas prokuratūras iekšējās tīmekļvietnes izstrāde bija nepieciešama, jo esošais tehniskais risinājums veidots vairāk nekā pirms desmit gadiem un vairs neatbilst šodienas tehniskajām un dizaina prasībām, ir ar tehniskiem

ierobežojumiem un nenodrošina nepieciešamās ērtības ne satura ievietošanai, ne satura attēlošanai un uztveršanai.

Īstenotie pasākumi – kampaņas sabiedrības izpratnes veicināšanai

Jaunizveidotajā prokuratūras YouTube kanālā sagatavots informatīvu 6 video sēriju cikls “Saproti kopā ar prokuroriem”, kurā prokurori atklāj sava darba nozīmīgākos un aizraujošākos aspektus. Šis cikls piedāvā skatītājiem iespēju ielūkoties prokurora ikdienas darbā, sākot no profesijas izvēles līdz skaidrojumiem par izmeklēšanas niansēm un tiesvedības procesiem, kas jāņem vērā, lai būtu nodrošināta likuma ievērošana.

Lai iepazīstinātu ar katru no 15 prokuroriem, kuri 2024. gadā nodeva prokurora zvērestu, sagatavoti prokuroru portreti – īsas intervijas. Tajās prokurori iepazīstināja ar sevi un skaidroja savu motivāciju prokurora profesijas izvēlē. Tie publicēti prokuratūras ārējā un iekšējā tīmekļvietnē un prokuratūras sociālo tīklu platformās. Rubrikā “Iepazīsti prokuratūru” publicētas 3 intervijas ar prokuroriem un prokuratūras darbiniekiem par viņu hobijiem.

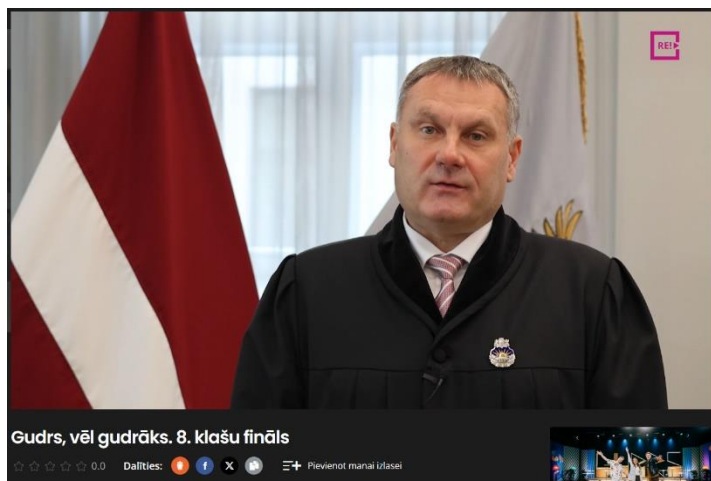

Prokurori tradicionāli piedalās Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes organizētajā pasākumā “Pirmsaristotelis”. 2024. gadā par prokurora profesiju jauniešiem Juridiskās fakultātes studentiem stāstīja prokurores Jerana Asatrjana un Laura Šakina. Tāpat prokurori ik gadu atbalsta šīs fakultātes organizēto profesora Paula Minca tiesas procesa izspēli krimināltiesībās. Šajā gadā tiesnešu lomās iejutās virsprokurors, tagad Satversmes tiesas tiesnesis Juris Juriss, prokurors Edijs Pastars un prokurore Herta Miķelsone, kura tika atzīta par izspēles labāko tiesnesi.

Nolūkā uzrunāt jauniešu mērķauditoriju un raisīt interesi par prokurora profesiju prokuratūra jau vairākus gadus aktīvi iesaistās karjeras izglītības pasākumā “Ēnu diena”. 2024. gadā prokuratūra tīmekļvietnē www.enudiena.lv bija reģistrējusi 22 vakances, uz kurām pieteicās 109 jaunieši. Kopumā “Ēnu dienā” prokurora profesiju iepazīna 84 Ēnotāji visā Latvijā, kas ir līdz šim lielākais Ēnotāju skaits, ko prokuratūra uzņēmusi. Jauniešu interese par iespēju ēnot prokurorus pieaugusi – 2022. gadā šo iespēju izmantoja 30 jaunieši, 2023. gadā – 56 jaunieši.

2024. gadā uzsākta sadarbība ar LTV erudīcijas spēli skolēniem “Gudrs, vēl gudrāks”, kurā prokuratūra katras klases fināla raidījumā piedalās ar saviem sagatavotajiem jautājumiem. Iesniegti jautājumi sešiem raidījumiem, no tiem viens ģenerālprokurora video jautājums un viens jautājums ar atbildi foto formātā. Sezona turpinās 2025. gadā un tiks gatavoti divi prokuratūras jautājumi atlikušajiem fināliem.

Lai sasniegtu komunikācijas un sabiedrisko attiecību prioritātes un mērķus, būtiska ir prokuroru iesaiste ārējās komunikācijas īstenošanā. Tāpēc īpaša uzmanība tika pievērsta prokuroru tālākizglītībai un prasmju pilnveidei komunikācijas jautājumos. Lai stiprinātu prokuroru izpratni par viņu lomu prokuratūras komunikācijā un attīstītu viņu prasmes komunicēt ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem un sabiedrību kopumā, tika noslēgts līgums par īpaši prokuratūrai paredzētas apmācību programmas un mediju treniņu programmas izstrādi, kas sevī ietver specifisku saturu par tieši prokuroriem aktuāliem komunikācijas jautājumiem. Programmā bija iekļauti tādi temati kā mediju attiecību principi, vēstījuma formulēšana, prokuroru loma prokuratūras komunikācijā, krīzes komunikācija un tā paredzēja kopumā 10 lekciju un 8 mediju treniņu norisi. Ja 2023. gadā īstenotas 3 lekcijas un 4 mediju treniņi, tad 2024. gadā – 7 lekcijas un atlikušie 4 mediju treniņi –, tādējādi noslēdzot plānoto apmācību ciklu.

Īstenojot pārdomātu un stratēģiski plānotu komunikāciju, prokuratūrai izdevies sasniegt plašāku auditoriju un nodrošināt lielāku auditorijas iesaisti prokuratūras sniegtajā informācijā. Arī turpmāk mērķtiecīgi tiks pilnveidotas komunikācijas aktivitātes un īstenoti jauni risinājumi lielākai auditorijas iesaistei ar mērķi nodrošināt informācijas pieejamību un atklātību.

Prokuroru un darbinieku prasmju attīstība un iesaistīšanās veicināšana, nodrošinot ētikas un integritātes principu ievērošanu

Prokuratūras kapacitāte balstās uz godprātīgiem, profesionāliem un augsti kvalificētiem prokuroriem un darbiniekiem. Tāpēc Stratēģijas septītā prioritāte ir prokuroru un darbinieku prasmju attīstība un iesaistīšanās veicināšana, nodrošinot ētikas un integritātes principu ievērošanu. Šīs prioritātes mērķu sasniegšanas pasākumi kā katru gadu bija vērsti uz prokuroru un darbinieku prasmju attīstību, nodrošinot mācību pasākumus un līdzdarbojoties projekta “Tieslietu akadēmija” izveidē, kā arī uz prokuroru un darbinieku motivācijas un iesaistes līmeņa apzināšanu un ētikas normu iedzīvināšanu praksē.

Profesionālās attīstības modeļa pārvaldība, nodrošinot ilgtermiņa un aktuālu kvalifikācijas paaugstināšanu

Atbilstoši apstiprinātajiem apmācību plāniem nodrošināti prokuroru, prokurora amata kandidātu un darbinieku profesionālās kvalifikācijas, pieredzes un personīgās izaugsmes celšanas apmācību pasākumi. Šos mācību pasākumus piedāvā nacionālie un ārvalstu sadarbības partneri, kā arī tie tiek organizēti, izmantojot prokuratūras nodarbināto iekšējos resursus un zināšanas.

2024. gadā īstenotie prokuroru profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi

Organizēto mācību klasifikācija	Mācību pasākumu skaits	Mācību dalībnieku skaits
Mācības, kas norisinājušās Latvijā		
Prokuroru profesionālās kvalifikācijas apmācības	76	963
Komunikācijas prasmju attīstība	2	344
Mācības, kuras organizētas sadarbībā ar ASV vēstniecību Latvijā	7	56
Bērnu tiesību aizsardzība	1	86
Vadītprasmes, darba organizācijas prasmes un supervīzijas	8	67
Svešvalodu stiprināšana (angļu un franču valoda)	7	132
Mācības, kas norisinājušās ārvalstīs		
Dalība Eiropas Juridiskās tālākizglītības tīkla (EJTN) mācību pasākumos	15	26
Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācību aģentūras (CEPOL) mācības	9	11
Citu organizāciju rīkoti pasākumi	78	124
Prokuratūras organizētie mācību pasākumi un diskusijas		
Prokuroru organizētas mācības un diskusijas, piesaistot ekspertus un prokurorus	10	1498

2024. gadā īstenotie darbinieku profesionālās pilnveides pasākumi

Organizēto mācību klasifikācija	Mācību pasākumu skaits	Mācību dalībnieku skaits
Darbinieku pamatapmācība		
Juridisko dokumentu sagatavošana un noformēšana	2	256
Darbinieku profesionālā ētika	7	212
Labūtība un personīgā izaugsme	6	187
Speciālistu mācības, kas norisinājušās Latvijā		

Dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā	5	88
Personāla vadības jomā	1	7
Finanšu vadības jomā	3	9
Dažādu tiesību aktu piemērošanas jomā	2	69
Apmācību plānošanas un organizēšanas jomā	1	2
Komunikācijas jomā	4	27
Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā (kiberdrošība, mākslīgais intelekts u. c.)	16	181
Speciālistu mācības, kas norisinājušās ārvalstīs		
Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, t. sk. drošības jautājumi	4	10
Svešvalodu un vadītprasmes attīstības mācības		
Angļu valoda	1	48
Franču valoda	1	1
Vadītprasme	8	26

2024. gadā koordinēta un plānota rīcība prokuratūras iesaistei vienota tiesnešu, tiesu darbinieku, prokuroru, prokurora palīgu un specializēto izmeklētāju (starpdisciplināros jautājumos) kvalifikācijas pilnveides mācību centra izveidē, īstenojot līdzdalību projektā Nr. 6.2.1.3.i0/1/22/I/TM/001 “Tieslietu akadēmija”:

- ✓ izveidots projekta īstenošanas uzraudzības mehānisms, lai nodrošinātu prokuratūras kā projekta īstenošanas partnera kompetences ietvaros nepieciešamās darbības projekta kvalitatīvai īstenošanai un tā mērķu sasniegšanai, sekmētu projekta rezultātu izmantošanu ilgtermiņā, nodrošināta informācijas aprīte starp Tieslietu akadēmiju un prokuroriem attiecībā uz pieejamajiem mācību pasākumiem;
- ✓ ar 2023. gada 29. decembra Tiesu administrācijas rīkojumu “Par programmu izstrādes vadības darba grupas izveidi projektā “Tieslietu akadēmija” izveidotā darba grupa, kuras sastāvā deleģēti Ģenerālprokuratūras nodaļu un Rīgas tiesas apgabala prokuratūras virsprokurori un prokurori, piesaistot konkrētu kategoriju noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā specializējušos prokurorus, nodrošinājusi programmu “Prokuroriem ar pieredzi līdz 5 gadiem”, “Prokuroriem ar pieredzi 5 un vairāk gadi”, “Prokurora palīgiem ar pieredzi (vecākajiem palīgiem)”, “Prokurora palīgiem, uzsākot darbu prokuratūrā (palīgiem)” un “Vadītājiem prokuratūrā” izstrādi, kuras izskatītas projekta Uzraudzības padomē un sagatavotas tālākai izmantošanai Tieslietu akadēmijas darbā.

Nodrošināta studiju procesa administrēšana Iekšējās drošības akadēmijā studēt norīkotajiem prokuratūrā nodarbinātajiem, tajā skaitā noslēgts sadarbības līgums ar Latvijas Universitāti par prokuratūrā nodarbināto studijām Iekšējās drošības akadēmijas otrā cikla augstākās izglītības programmā “Pirmstiesas izmeklēšana”. Izstrādāti iekšējie tiesību akti, kas nosaka Iekšējās drošības akadēmijā studijām par valsts budžeta līdzekļiem norīkojamā personāla atlases procesu, kritērijus, sagatavojamo dokumentāciju, un īstenota personāla atlase studijām.

Prokuroru darba pienākumu izpildei nepieciešamais metodiskais atbalsts

Ģenerālprokuratūra nodrošina prokuroriem nepieciešamo metodisko atbalstu vairākos veidos – tiek izstrādāti apsūdzību paraugi, kuriem pievienota informācija par kvalifikācijas aspektiem, ietverot krimināltiesību teorijas un tiesu prakses atziņas, tāpat izstrādātas vadlīnijas par dažādiem kriminālprocesa aspektiem, kā arī rīkotas tikšanās ar prokuroriem reģionos, lai apspriestu aktuālos jautājumus un nodrošinātu vienveidīgas prakses veidošanu.

Sadarbojoties Ģenerālprokuratūras Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta Prokuratūras funkciju īstenošanas koordinācijas nodaļas un Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas kriminālprocesa un tiesvedības koordinācijas nodaļas prokuroriem, 2024. gadā sagatavoti jauni apsūdzību paraugi un svarīgākie kvalifikācijas jautājumi par KL 126. panta otrās daļas 3. punktā (vidēja smaguma miesas bojājuma tīša nodarīšana, ja to izdarījusi personu grupa) un 130. panta otrajā daļā (viegla miesas bojājuma tīša nodarīšana) paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kā arī pilnveidoti svarīgākie kvalifikācijas jautājumi par KL 168.¹ pantā (nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšana) paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Prokuroriem pieejami vairāk nekā 60 apsūdzību paraugi un to izmantošana būtiski uzlabo prokuroru darba kvalitāti.

Lai nodrošināt prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu kopēju nostāju un izpratni par prioritāro kategoriju kriminālprocesiem, kā arī informācijas apmaiņu un savstarpējo sadarbību tajos, nosakot izmeklēšanas virzienu un samērīgas prasības pierādījumu apjomam, kas nepieciešams personas saukšanai pie kriminālatbildības, prokuratūra 2024. gadā izstrādāja “Vadlīnijas prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu sadarbībai prioritāro kategoriju kriminālprocesos”, kas nosūtītas arī visām izmeklēšanas iestādēm. Vadlīnijas izveidotas ar mērķi veicināt prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu sadarbību, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu izmeklēšanas iestādēm un prokuratūrai pieejamos resursus.

Īstenojot metodiskā atbalsta funkciju, Ģenerālprokuratūrā izstrādātas “Vadlīnijas soda noteikšanai kriminālprocesos par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, par ko atbildība paredzēta KL 195. pantā”. Vadlīniju mērķis ir nodrošināt efektīvu KL normu piemērošanu soda noteikšanā un veicināt vienotu kārtību un praksi efektīvai KL un KPL normu piemērošanai. Vadlīnijas balstās uz starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, tostarp Eiropas Savienības direktīvām, kas nosaka, ka par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu jāpiemēro samērīgi, efektīvi un atturoši sodi. Tāpat vadlīnijās ņemti vērā starptautisko organizāciju, piemēram, FATF un Moneyval, ieteikumi par sodu piemērošanas uzlabošanu un kriminālvajāšanas efektivitāti. Papildus starptautiskajiem tiesību aktiem vadlīnijas izstrādātas arī, lai tiktu ņemta vērā nepieciešamība pastiprināt kontroli pār prokuroru rīcību attiecībā uz soda veida un mēra noteikšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lietās, tādējādi nodrošinot konsekventu un preventīvu valsts apsūdzības īstenoto sodu politiku. Izstrādājot vadlīnijas, ņemti vērā arī valsts kriminālsodu politikas principi, kuri veicina taisnīgumu, samērīgumu un cilvēku tiesību ievērošanu. Tādējādi vadlīniju mērķis ir nodrošināt, ka par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu tiek piemēroti atbilstoši sodi, kas ne tikai sodītu vainīgos, bet arī pildītu preventijas funkciju, t. i., atturētu citas personas no šāda noziedzīga nodarījuma veikšanas, tādējādi sekmējot sabiedrības drošību un taisnīgumu. Prokurora loma šajā procesā ir būtiska, jo viņam ir pienākums nodrošināt, ka soda noteikšana ir samērīga atbilstoši katra konkrētā gadījuma apstākļiem.

“Vadlīnijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izmeklēšanai” sagatavotas sadarbībā ar tiesībaizsardzības iestādēm un Finanšu izlūkošanas dienestu. Tās izstrādātas ar mērķi nodrošināt vienotu izpratni noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas atklāšanā un izmeklēšanā. Vadlīnijas aktualizētas atbilstoši Finanšu izlūkošanas dienesta 2023. gadā izstrādātajam “Nacionālajam noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtēšanas ziņojumam par 2020.–2022. gadu”. Vadlīnijas aptver gan teorētiskos, gan praktiskos aspektus. Pirmajā nodaļā tiek aplūkots noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas krimināltiesiskais raksturojums, iekļaujot noziedzīga nodarījuma priekšmetu, objektu un darbību raksturojumu, kā arī subjekta un subjektīvās puses analīzi. Otrajā nodaļā tiek izskatītas izmeklēšanas īpatnības, sākot

ar sākotnējām darbībām un beidzot ar sarežģītiem sadarbības mehānismiem, piemēram, ar Finanšu izmeklēšanas dienestu, kā arī Šengenas informācijas sistēmas izmantošanu un mantisko jautājumu risinājuma nodrošināšanu. Trešā nodaļa veltīta starptautiskās sadarbības jautājumiem, piemēram, pierādījumu iegūšanai citās jurisdikcijās un finanšu līdzekļu atgūšanai, kā arī dažādiem sadarbības mehānismiem, piemēram, Eirojustam un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam. Papildus teorētiskajai daļai vadlīnijas sniedz arī praktiskus “rīkus”, piemēram, paraugu paziņojumam par tiesību ierobežojumiem un paraugus lēmumiem par personas atzīšanu par aizdomās turēto, kā arī citus pielikumus, kas palīdz uzraudzīt un novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu izmeklēšanas laikā.

Sadarbojoties ar Finanšu izlūkošanas dienestu un piesaistot Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldi, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju, Iekšējās drošības biroju, Valsts drošības dienestu un Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldi, atjaunotas 2021. gadā izstrādātās vadlīnijas “Paralēlā finanšu izmeklēšana”. Palīgmateriāls izstrādāts procesuāli pilnvarotām amatpersonām paralēlo finanšu izmeklēšanu veikšanai, lai nodrošinātu noziedzīgi iegūtas mantas identifikāciju un iespējamo legalizācijas darbību atklāšanu. Vadlīnijas sniedz paralēlo finanšu izmeklēšanu definīciju, skaidro to veikšanas mērķi un nosacījumus, galvenos uzdevumus un metodes. Tajās apkopoti arī paralēlās finanšu izmeklēšanas starptautiskie standarti un labās prakses piemēri no dažādām valstīm.

“Vadlīnijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas, kas apdraud valsts intereses nodokļu ieņēmumu jomā, apkarošanai” izstrādātās Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldē sadarbībā ar prokuratūru. Vadlīnijas veidotas kā praktisks palīgmateriāls, kas paredzēts, pirmkārt, procesuāli pilnvarotām amatpersonām izmeklēšanas veikšanai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanai lietās, kuras apdraud valsts intereses valsts ieņēmumu jomā, un, otrkārt, izmeklēšanas iestāžu sadarbībai, sniedzot skaidru un detalizētu ietvaru, izmeklējot noziedzīgus nodarījumus valsts ieņēmumu jomā. Vadlīnijas izstrādātas ar mērķi nodrošināt efektīvu un koordinētu pieeju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas identificēšanai un apkarošanai nodokļu nomaksas jautājumos valsts ieņēmumu jomā. Tādējādi vadlīnijas palīdz ne tikai efektīvizēt izmeklēšanas procesu, bet arī uzlabo procesuāli pilnvaroto personu profesionālās prasmes finanšu noziedzīgu nodarījumu jomā. Vienotu vadlīniju izmantošana veicina informācijas apmaiņu starp institūcijām, kas savukārt sekmē izmeklēšanas procesu, starptautisko sadarbību un garantē valsts un Eiropas Savienības fiskālo drošību, finanšu sektora integritāti un reputāciju, kā arī ekonomisko stabilitāti nacionālā un starptautiskā līmenī.

Vienotas prakses nodrošināšanai izstrādātas “Vadlīnijas pirmstiesas kriminālprocesa vešanai, veicot izmeklēšanu un kriminālvajāšanu kriminālprocesos par Krimināllikuma 84. pantā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem saistībā ar Eiropas Savienības noteikto sankciju pārkāpumiem muitas jomā”, kuras nosūtītas ne tikai visiem prokuroriem, bet arī Valsts ieņēmumu dienestam un Nodrošinājuma valsts aģentūrai. Ievērojot, ka uz Latvijas Republikas ārējās robežas identificēto Eiropas Savienības noteikto sankciju, kas vērstas uz Krievijas Federācijas atturēšanu no darbībām, kas apdraud situāciju Eiropā, pārkāpumu skaits ievērojami pieaudzis, bija būtiski noteikt vienotu kārtību un praksi efektīvai KL un KPL normu piemērošanai kriminālprocesos saistībā ar Eiropas Savienības noteikto sankciju pārkāpumiem muitas jomā.

Nemot vērā, ka sankcijām pakļautu preču ilgstoša uzglabāšana var pazemināt minēto preču vērtību, kā arī valstij var radīt būtiskus izdevumus, 2024. gada novembrī vadlīnijas tika pilnveidotas, tajās īpaši uzsverot procesa virzītāja savlaicīgas rīcības ar sankcijām pakļautām precēm nepieciešamību

Prokuroru–koordinatoru ieguldījums darba kvalitātes un sadarbības uzlabošanai

Metodisko atbalstu prokuroriem turpina sniegt prokuroru–koordinatoru (mentoru) grupa. Tajā ietilpst pieredzējuši prokurori, kuri specializējušies kriminālprocesa īstenošanā par noteiktu noziedzīgu nodarījumu veidiem. Šis mehānisms, kura ietvaros prokurori ar ievērojamu darba stāžu sniedz padomus mazāk pieredzējušiem prokuroriem, ļauj nodrošināt zināšanu pārnesi, kas ir īpaši svarīga laikā, kad notiek prokuroru paaudžu nomaiņa. Tas ir labs palīgrīks prokuroriem, lai ātri rastu ikdienas darbā radušos specifisku problēmjauditājumu risinājumus.

Pēdējos divos gados prokurori tiek aicināti specializēties tādās jomās, kas izraisījušas plašu rezonansi sabiedrībā un kurās ir īpaši svarīgi, lai būtu iespējas konsultēties un saņemt atbalstu. Ja 2023. gadā prokuroru–koordinatoru atbildības jomas papildinātas ar jautājumiem par starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanu (KL 84. pants), nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu (KL 168.¹ pants) un transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē (KL 262. pants), tad 2024. gadā koordinējošie prokurori noteikti šādos jautājumos – cietsirdība un vardarbība pret nepilngadīgo (KL 174. pants), cietsirdība un vardarbība pret tuvinieku (KL 174.¹ pants) un huligānisms (KL 231. pants).

Koordinējošā prokurora darbība neaprobežojas ar konsultāciju sniegšanu, bet paredz arī iespēju, apkopojot problēmjauditājumus, informēt prokuratūras vadību par neatrisinātām vai neatrisināmas problēmas raksturu (normatīvo aktu nepilnības, vienotas izpratnes trūkums u. tml.) un sniegt priekšlikumus par iespējamo risinājumu (piemēram, par likuma grozījumu, vadlīniju vai iekšējo normatīvo aktu izstrādes nepieciešamību).

Katru gadu prokuroru–koordinatoru sniegto konsultāciju skaits palielinās, kas liecina par to, ka dažādu līmeņu prokuroru savstarpējā komunikācija uzlabojas un sadarbības saiknes nostiprinās. Līdz ar to iespējams secināt, ka prokurori šo metodiskā atbalsta instrumentu atzīst par lietderīgu un aktīvi izmanto ikdienas darbā.

Prokuroru un darbinieku motivācijas un iesaistes izpēte

Prokuratūras personāla vadības viens no galvenajiem jautājumiem ir uzmanības pievēršana prokuroru un darbinieku iesaistei. Iesaiste nozīmē, ka darbinieki ir emocionāli saistīti ar prokuratūru un tās mērķiem. Iesaiste darbā ir svarīga jebkuras institūcijas darbībai, jo tikai tad, kad darbinieki jūtas iesaistīti un motivēti realizēt institūcijas mērķus, viņi ir apmierinātāki, laimīgāki, enerģiskāki un lojālāki, kas atbilstoši ļauj nodrošināt labākus darba rezultātus, kvalitatīvāku pienākumu izpildījumu un sniedz iedvesmu jaunām idejām un risinājumiem. Personālvadības pētījumos pierādīts, ka, uzlabojot darbinieku iesaisti, uzlabojas darbinieku individuālais sniegums (produktivitāte) iestādes mērķu sasniegšanai, samazinās prombūtnes darbnespējas radīto iemeslu dēļ un iestādes personāla mainības koeficients, kā arī uzlabojas nodarbināto darba un atpūtas iespēju līdzsvars.

Prokuroru un darbinieku iesaistes un motivācijas līmeņa izpēte 2024. gadā tika veikta, īstenojot aptauju, kura izveidota speciāli prokuratūrai sadarbībā ar SIA “CreaTest” pieredzējušu, profesionālu psihologu komandu. Anketa izstrādāta saskaņā ar organizāciju kultūras izpētes un nodarbināto darba motivācijas novērtēšanas pieejām. Anketēšanu un tās rezultātu analīzi veica SIA “CreaTest”.

Pētījumā sasniegta augsta visu prokuratūrā nodarbināto aktivitāte – kopumā tika saņemtas 612 analizējamas anketas, kas veidoja 75 % no visiem nodarbinātajiem. Kopumā vai pilnībā

apmierināti ir 84 % prokuratūras nodarbināto, kas vērtējams kā samērā augsts līmenis un pārsniedz 80 % atskaites līmeni. Neapmierināto darbinieku īpatsvars ir zems – tikai 1 % norāda, ka ar darbu nav apmierināti, bet 5 % ar to drīzāk nav apmierināti. Vienlaikus aptaujā konstatētais ļauj identificēt rezultātu līmeni prokuratūras struktūrvienībās, kas uzskatāms par augstas izdegšanas varbūtības (jeb augsta riska) grupu un kurās padziļināti izvērtējams, kādi faktori to ietekmē, lai tiktu rasts situācijas risinājums.

Anketēšanas rezultātā iegūtos iesaistes un apmierinātības rādītājus būs iespējams izmantot, lai tālāk virzītos uz to pakāpenisku uzlabojumu, izstrādājot prokuratūras personāla attīstībai un noslodzes izlīdzināšanai nepieciešamos pasākumus, nosakot mācību vajadzības un pieņemot datus balstītus lēmumus.

Pasākumi ētikas normu iedzīvināšanai

Lai īstenotu Latvijas Prokuroru ētikas kodeksa (turpmāk – Prokuroru ētikas kodekss) un Prokuratūras darbinieku ētikas kodeksa normu iedzīvināšanu praksē, katru gadu Ģenerālprokuratūra rīko pasākumus, kas veicina ētikas kodeksu normu ievērošanu. Šos pasākumus iespējams iedalīt trīs virzienos:

- ✓ prokuroru un prokuratūras darbinieku apmācības par ētikas normām;
- ✓ Prokuroru atestācijas komisijas sagatavotie skaidrojumi par Prokuroru ētikas kodeksa normām;
- ✓ Prokuroru atestācijas komisijā izskatītie prokuroru iespējamie Prokuroru ētikas kodeksa normu pārkāpumi.

Prokuroru un prokuratūras darbinieku apmācības par ētikas normām

2023. gada 25. augustā tika apstiprināts jauns Prokuratūras darbinieku ētikas kodekss, jo bija nepieciešams uzlabot novecojošo ētikas kodeksu un pielāgot prokuratūras darbinieku ētikas kodeksā iekļautās normas Prokuroru ētikas kodeksa normām.

Prokuratūras darbinieku ētikas kodeksa mērķi saskan ar Prokuroru ētikas kodeksa normām un tajā noteikts, ka kodekss veicina darbinieku izpratni par ētiskas rīcības pamatprincipiem, darba un uzvedības kultūru, nostiprina profesionālo ētiku, veicina darbinieku tiesisku un godprātīgu rīcību sabiedrības interesēs saskaņā ar tiesību normām, lai veidotu pozitīvu prokuratūras tēlu un vairotu sabiedrības uzticību prokuratūrai. Prokuratūras darbinieku ētikas kodekss ietver ētiskas uzvedības pamatprincipus – tiesiskumu; objektivitāti un labu pārvaldību; profesionalitāti; godprātību; atklātību un lojalitāti; konfidencialitāti, kā arī šo principu skaidrojumu.

Ņemot vērā, ka bija jānodrošina visu prokuratūrā strādājošo informēšana par atjaunotā Prokuratūras darbinieku ētikas kodeksa saturu, 2024. gadā prokuratūras apmācību resursi ētikas jomā tika vairāk fokusēti uz apmācību rīkošanu tieši prokuratūras darbiniekiem. Ģenerālprokuratūra sadarbībā ar biedrību “Sabiedrība par atklātību – Delna” rīkoja mācības prokuratūras darbiniekiem Rīgā, Kurzemē, Zemgalē, Latgalē, Vidzemē, kurās piedalījās 212 darbinieki un kuru laikā tika skaidrotas un apspriestas Prokuratūras darbinieku ētikas kodeksa normas, izmantojot arī kāzusu simulācijas un situāciju analīzi.

Tāpat prokuratūras dalībnieki 2024. gadā piedalījās citu institūciju rīkotajās mācībās ar mērķi uzlabot ētikas un integritātes normu izpratni, kuru laikā tika apskatītas tādas tēmas kā dāvanu pieņemšanas ierobežojumi un ētika, interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika, ētiskas darba vides veidošana, atbildīga rīcība un trauksmes celšana.

Kopumā 2024. gada 343 prokuratūras darbinieki piedalījās dažādās mācībās par jautājumiem, kuri saistīti ar ētiku.

Savukārt prokurori 2024. gadā piedalījušies mācībās par to, kā īstenot ētikas normu ievērošanu un veidot tādu darba vidi, kurā visi drosmīgi uzņemas atbildību, kā arī mācībās par trauksmes celšanu un ētikas dilemmām.

Kā katru gadu, tā arī 2024. gadā prokuratūra sagatavoja prokurora amata kandidātu apmācību programmas, kurās viena no tēmām ir "Prokuroru profesionālā ētika". 2024. gadā par šo tēmu organizētajās 3 apmācībās piedalījās 18 prokurora amata kandidāti.

Prokuroru atestācijas komisijas skaidrojums par Prokuroru ētikas kodeksa normām

2024. gadā Prokuroru atestācijas komisija saņēmusi vienu prokurora lūgumu sniegt skaidrojumu, vai, ievērojot Prokuroru ētikas kodeksa normas, prokurors ir tiesīgs pieņemt vai pieprasīt studijas maksas tarifa pazemināšanu studijām augstskolā. Savā lūgumā par Prokuroru ētikas kodeksa normu skaidrojumu prokurors norādīja, ka uzsācis studijas Latvijā akreditētas augstskolas tiesību zinātņu doktora studiju programmas maksas studiju vietā un veicis pirmo maksājumu. Saskaņā ar attiecīgās augstskolas nolikumu par studijām studentam kā akadēmijas darbinieka ģimenes loceklim ar augstskolas valdes locekļu lēmumu var tikt samazināts studiju maksas tarifs.

Radusies situācija Prokuroru atestācijas komisijā vērtēta, ņemot vērā tās Prokuroru ētikas kodeksa normas, no kurām izriet, ka prokuroram tiek izvirzītas paaugstinātas uzvedības prasības, gan pildot amata pienākumus, gan privātajā dzīvē. Secināts, ka atsevišķas Prokuroru ētikas kodeksa normas paredz prokuroram ierobežojumus ārpusdarba attiecībās, tomēr prokurors nav un nevar būt izolēts no sabiedrības un tajā notiekošajiem procesiem. Turklāt tālākizglītība, vispusīgums, padziļināta interese un līdzdalība ir katras personības attīstības un prokurora profesionālās kompetences pilnveidošanās pamatā. Prokuroram kā jebkuram sabiedrības loceklim ir Latvijas Republikas Satversmē garantētās cilvēka pamattiesības, tai skaitā tiesības uz izglītību (Satversmes 112. pants), kas nav ierobežojamas saskaņā ar Satversmes 116. pantu.

Prokuroru atestācijas komisija secinājusi, ka, lai arī Prokuroru ētikas kodeksa normas nosaka, ka prokurors ir pakļauts pastāvīgai sabiedrības uzmanībai, tādēļ arī ārpus amata pienākumu pildīšanas uzņemas personīgus ierobežojumus, ko cita persona varētu uztvert par apgrūtinošiem, tomēr prokuroram ne vienmēr obligāti jāizvairās no darījumu slēgšanas ar personām, par kurām nākotnē, iespējams, varētu būt jāpieņem lēmums vai jāveic uzraudzības, kontroles, izmeklēšanas vai sodīšanas funkcijas. Vienlaikus jānorāda, ka jebkurām ārpusdarba attiecībām vai privātiem darījumiem, t. sk. tālākizglītības nodrošināšanai, jānotiek saskaņā ar Prokuroru ētikas kodeksu, jo īpaši ar tā normām, kas paredz, ka prokurors, pildot savus amata pienākumus, ir brīvs no atsevišķas personas, personu grupas, politiskas partijas interesēm, [...] un nepieļauj ģimenes, politisko, finanšu vai citu interešu ietekmi uz savu rīcību vai lēmumiem; prokurors nepieļauj privātu vai ārēju interešu ietekmi uz prokuratūras neatkarību [...]; prokurors veic savus amata pienākumus, neietekmējoties no individuālas intereses [...]; ārpus darba prokurora uzvedība saglabājas tāda, lai neradītu pamatu šaubām par viņa spēju objektīvi veikt savus amata pienākumus; prokurors nedrīkst radīt priekšstatu, ka kādai personai būs iespēja ietekmēt prokuroru laikā, kad viņš pildīs amata pienākumus. Ņemot vērā minēto, Prokuroru atestācijas komisija spriedusi, ka, lai nepieļautu privātu vai ārēju interešu ietekmi uz prokurora neatkarību un izlemtu, vai prokurors, studējot augstskolā un saņemot studiju (turpmāk – vērtējamais pakalpojums) maksas tarifa pazeminājumu, nepārkāptu Prokuroru ētikas kodeksa normas, vērtējami tādi kritēriji kā vērtējamā pakalpojuma mērķis, vērtējamā pakalpojuma finansētājs un tas, vai studiju līgums un studiju maksas tarifa

samazināšana varētu būt pamats atstatīties no kriminālprocesa veikšanas, lēmuma pieņemšanas vai piedalīšanās lietas izskatīšanā tiesā.

Saskaņā ar Prokuratūras likuma 5. panta trešo daļu prokurora pienākums ir regulāri papildināt zināšanas un pilnveidot profesionālās iemaņas un prasmes, kas nepieciešamas amata pienākumu pildīšanai. Arī Prokuroru ētikas kodeksā ietverta prasība prokuroram regulāri papildināt, attīstīt profesionālās prasmes un uzlabot zināšanas, izmantojot apmācības un citas iespējas, ko piedāvā prokuratūra vai citas institūcijas un organizācijas. Līdz ar to Prokuroru atestācijas komisijai nav šaubu, ka doktorantūras studijas tiesību zinātņu programmā prokuroram sniedz iespēju papildināt zināšanas un pilnveidot prasmes, kas var noderēt amata pienākumu pildīšanai. Ievērojot iepriekš minēto, konkrētajā gadījumā prokurora mērķis ir saprotams, un tas nevarētu radīt šaubas par prokurora neatkarību un godprātību.

Nākamais būtiskais vērtējamais faktors ir vērtējamā pakalpojuma saņemšanas finansiālais aspekts – kas pakalpojumu finansē un kādas ir maksas tarifu noteikšanas īpatnības. Svarīgi, lai studiju finansēšana nevarētu radīt šaubas par prokurora neatkarību. Konkrētajā gadījumā pakalpojumu finansē pats pakalpojuma saņēmējs jeb prokurors. Ievērojot to, ka studiju finansējuma avots ir prokurora personīgie līdzekļi, saprātīgam vērotājam nevajadzētu rasties šaubām par prokurora neatkarību un godprātību. Savukārt attiecībā uz studiju maksas iespējamu samazinājumu no attiecīgās augstskolas nolikuma par studijām izriet, ka augstskolas valdes locekļu lēmuma pieņemšanai par studiju maksas tarifa samazināšanu augstskolas darbinieka ģimenes loceklim ir nepieciešams personīgs šī darbinieka iesniegums, un vienīgais studiju maksas tarifa samazināšanas nosacījums ir darbinieka stāžs augstskolā. Respektīvi, mācību maksas tarifs vai tā samazināšanas iespēja nav atkarīga no studējošās personas amata, ja vien tas nav augstskolas pasniedzējs vai darbinieks. Vienlaikus komisija pamatoti norādījusi, ka saskaņā ar likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 13. panta trešās daļas 5. punktu mācību maksas tarifa samazināšana kā atlaide minētā likuma izpratnē nav atzīstama par dāvanu, jo ir publiski pieejama, līdz ar ko uz to neattiecas likumā noteiktie dāvanu saņemšanas ierobežojumi. Tādēļ, ievērojot minēto, saprātīgam vērotājam arī šajā, studiju maksas tarifācijas, pozīcijā nevajadzētu rasties šaubām par prokurora neatkarību un godprātību.

Savukārt jautājuma par prokurora atstatīšanos no kriminālprocesa veikšanas, lēmuma pieņemšanas vai piedalīšanās lietas izskatīšanā tiesā pamatnosacījums ir prokurora spēja pieņemt objektīvu lēmumu un novērtēt apstākļus, kas var radīt kļūdainu priekšstatu par prokurora neatkarību. Kaut arī prokuroram nevienā dzīves situācijā nevajadzētu radīt situācijas, kuru dēļ būtu jāatstatās no savu amata pienākumu izpildes, tomēr vienmēr var pastāvēt potenciāli interešu konflikta riski. Piemēram, kamēr kādā konkrētā brīdī var nebūt personiskas intereses, tikmēr nākotnē tādas var rasties saistībā ar prokurora veicamajām funkcijām.

Studiju līgums ir civiltiesisks darījums, kas tiek noslēgts starp augstskolu un studējošo. Saskaņā ar konkrētās augstskolas nolikumu par studijām studiju līgums nosaka galvenos studiju noteikumus un kārtību, tajā skaitā arī pušu finansiālās saistības. Līdz ar to Prokuroru atestācijas komisijā izvērtējamais gadījums nav atkarīgs no prokurora gribas, jo saskaņā ar likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 11. panta pirmo un otro daļu valsts amatpersonai, pildot amata pienākumus, aizliegts sagatavot vai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izmeklēšanas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radnieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti, turklāt attiecībā uz saviem darījumu partneriem arī divus gadus pēc līgumisko attiecību izbeigšanās. To ievērojot, prokuroram studiju laikā un vismaz divus gadus pēc studiju pabeigšanas varētu būt pienākums atstatīties no kriminālprocesa veikšanas, lēmuma pieņemšanas

vai piedalīšanās lietas izskatīšanā tiesā, ja šajos procesos tiek iesaistīta attiecīgā augstskola. Atzīmējams, ka konkrētajā gadījumā studiju maksas tarifa samazināšanas fakts nav noteicošais faktors likumā noteikta ierobežojuma ievērošanai, savukārt atbildība par prokurora ētikas principu ievērošanu uz katru prokuroru gulstas pastāvīgi (Prokuroru ētikas kodeksa 42. punkts). Tādēļ, ņemot vērā visu iepriekš minēto, Prokuroru atestācijas komisija atzinusi, ka prokurora rīcībai konkrētajos apstākļos – saņemot studiju maksas tarifa pazeminājumu – saprātīgam vērotājam nevajadzētu radīt šaubas par Prokuroru ētikas kodeksa normu pārkāpumu.

Prokuroru atestācijas komisijas sagatavotais skaidrojums pieejams visiem prokuroriem un prokuratūras darbiniekiem prokuratūras iekšējā tīmekļvietnē.

Prokuroru atestācijas komisijā izskatītie prokuroru iespējamie Prokuroru ētikas kodeksa normu pārkāpumi

2024. gadā Prokuroru atestācijas komisija izskatījusi trīs gadījumus par prokurora iespējamu Prokuroru ētikas kodeksa normu pārkāpumu.

Viens gadījums bija saistīts ar nepiemērotu izturēšanos un atrašanos alkohola reibumā publiskā vietā, pa ko prokuroram tika piemērots disciplinārsods – prokurora mēneša algas samazināšana par 20 procentiem uz četriem mēnešiem. Otrs gadījums bija saistīts ar struktūrvienības vadītāja uzvedību un komunikāciju. Tika veikta pārbaude un par tās rezultātiem tika sniegts atzinums, norādot, ka struktūrvienības vadītāja rīcībā nav konstatēti Prokuroru ētikas kodeksa pārkāpumi. Līdz ar to prokuroram nav ticis piemērots disciplinārsods. Visbeidzot trešajā gadījumā tika izskatīti prokurora izteikumi presē, bet arī šajā gadījumā Prokuroru ētikas kodeksa pārkāpumi netika saskatīti.

Prokuratūrā izveidotā trauksmes celšanas kanāla popularizēšana

2024. gadā prokuratūrā tika saņemti un izvērtēti 22 iesniegumi, kas noformēti kā trauksmes cēlēju ziņojumi. Visvairāk trauksmes cēļi prokuratūrai ziņojuši par iespējamu amatpersonu bezdarbību, nolaidību, dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu vai citām prettiesiskām darbībām, kā arī cilvēktiesību pārkāpumiem. 2024. gadā neviens iesniegums nav atzīts par trauksmes cēlēja ziņojumu, jo neatbilda kādai no Trauksmes celšanas likumā noteiktajām trauksmes celšanas pazīmēm (piemēram, ziņots tikai par personīgu interešu aizskārumpu, informācija nav gūta saistībā ar darbu, informācija par civiltiesiskiem strīdiem, dažādu iestāžu lēmumu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana u. c.). Seši ziņojumi nosūtīti pēc piekritības citām institūcijām izskatīšanai atbilstoši kompetencei: trīs ziņojumi par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem nosūtīti Valsts policijai atbilstoši KPL 387. pantā norādītajai institucionālajai piekritībai; divi ziņojumi par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā nosūtīti Valsts ieņēmumu dienestam; viens ziņojums par iespējamiem pārkāpumiem darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā nosūtīts Valsts darba inspekcijai.

Savukārt divi trauksmes cēļi, kuru iesniegumi tika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem 2023. gadā, atbilstoši Trauksmes celšanas likuma 7. panta septītās un astotās daļas noteikumiem informēti par ziņojumu izskatīšanas gaitu, sniedzot tiem informāciju par konstatētajiem faktiem, pieņemtajiem lēmumiem vai veiktajām darbībām.

Atbilstoši Prokuroru ētikas kodeksa 46. punktam prokuroram ir tiesības izmantot prokuratūras kontaktpersonu trauksmes celšanas jomā, lai jautājumus par ētikas normām pseidonimizētā veidā uzdotu Prokuroru atestācijas komisijai. 2024. gadā Prokuroru atestācijas komisijā izskatīts arī šāds pseidonimizētā veidā iesniegts iesniegums par ētikas jautājumiem. Prokuratūras kontaktpersona

trauksmes celšanas jomā par Prokuru atestācijas komisijas pieņemto lēmumu informēja iesniedzēju.

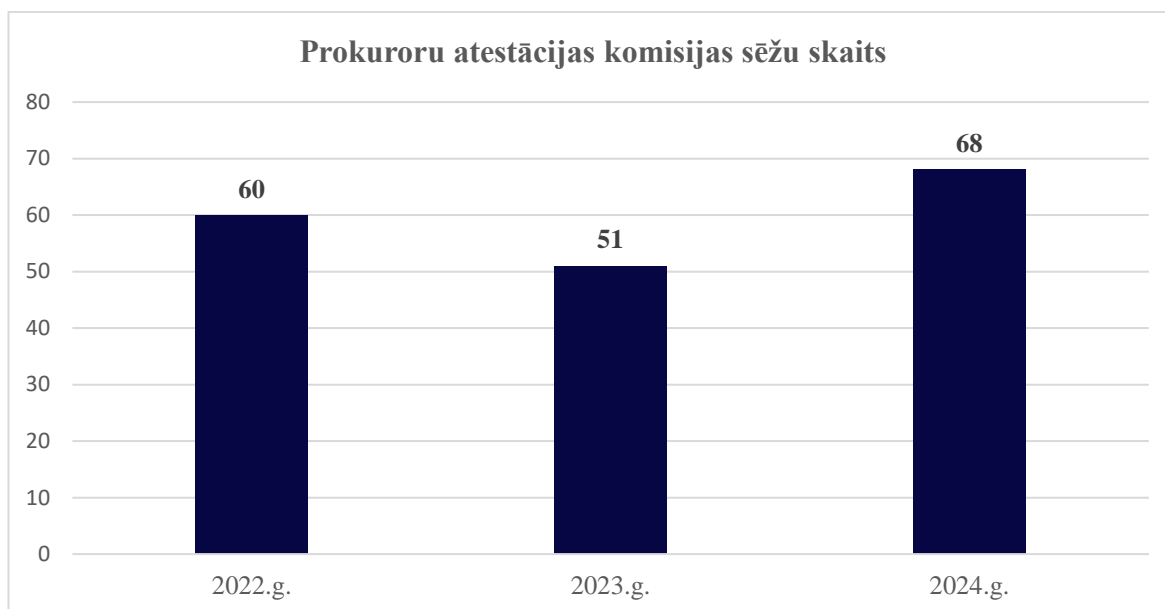
Prokuratūrā 2024. gadā divpadsmit personām sniegtas konsultācijas par jautājumiem, kas saistīti ar trauksmes celšanu – par trauksmes celšanu un trauksmes cēlēju ziņojumu iesniegšanas kārtību, par institucionālo piekritību (kompetenci) trauksmes cēlēja ziņojumu izskatīšanā, kā arī par sūdzību iesniegšanas kārtību kriminālprocesā.

2024. gadā sniegtas konsultācijas un veikta informācijas apmaiņa arī ar citu institūciju trauksmes celšanas kontaktpersonām un trauksmes cēlēju kontaktpunktu – Valsts kanceleju – par jautājumiem, kas saistīti ar trauksmes cēlēju ziņojumu izvērtēšanu vai to virzību. Tāpat sadarbībā ar citu institūciju trauksmes celšanas kontaktpersonām un trauksmes cēlēju kontaktpunktu apspriests informatīvā ziņojuma projekts “Trauksmes celšanas likuma īstenošanas *ex-post* izvērtējums”.

Kopumā jāsecina, ka Stratēģijas septītās prioritātes īstenošana 2024. gadā noritējusi veiksmīgi, par ko liecina gan ievērojamais prokuroru un darbinieku skaits, kuri piedalījušies apmācībās, uzlabojot savas profesionālās prasmes, gan arī veiksmīga prokuroru–koordinātoru darbība, konsultējot mazāk pieredzējušus prokurorus, apkopojot un risinot problēmjautājumus, gan izveidoto metodisko materiālu skaits, kā arī Prokuroru ētikas kodeksa un Prokuratūras darbinieku ētikas kodeksa normu iedzīvināšanai veltītās apmācības par ētikas un integritātes principu ievērošanas jautājumiem.

Prokuroru atestācijas komisijas darba pārskats

Prokuroru atestācijas komisijas funkcijas 2024. gadā palikušas nemainīgas, un tās ir – prokuroru profesionālās darbības novērtēšana; prokurora amata kandidātu atlases procesa trešās kārtas nodrošināšana, veicot prokurora amata pretendentu intervēšanu, viņu pieteikumā sniegto atbilžu izvērtēšanu un kopējo atlases rezultātu noteikšanu; kandidātu, kuri pieteikušies izsludinātajā konkursā uz vakanto rajona prokuratūras virsprokurora vai virsprokurora vietnieka, tiesas apgabala prokuratūras prokurora, virsprokurora vai virsprokurora vietnieka vai Ģenerālprokuratūras prokurora vai virsprokurora amatu, intervēšana, viņu kompetenču novērtēšana un konkursa uzvarētāja noteikšana; atzinuma sniegšana par atbilstību amatam pirms prokurora iecelšanas virsprokurora vai virsprokurora vietnieka amatā vai paaugstināšanas amatā; prokuroru disciplinārlietu izskatīšana – iespējamā disciplinārā pārkāpuma fakta pārbaude un priekšlikuma izteikšana ģenerālprokuroram par disciplinārsoda piemērošanu prokuroram, ja Prokuratūras likums paredz šāda atzinuma nepieciešamību; ar Prokuroru ētikas kodeksa normu ievērošanu saistītu jautājumu izskatīšana.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo, 2023. gadu, 2024. gadā vērojams būtisks notikušo Prokuroru atestācijas komisijas sēžu skaita pieaugums. Tas izskaidrojams ar to, ka, mainoties iekšējam normatīvajam regulējumam, 2024. gadā notikušas izmaiņas komisijas organizatoriskajā darbā. Tās ieviestas prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas procesā un prokuroru personāla vakanču aizpildīšanas procesā. Kā būtisks papildinājums komisijas darbā paredzēta iespēja konkursa uz tiesas apgabala prokuratūras vai Ģenerālprokuratūras prokurora amatu ietvaros organizēt kandidāta prasmju pārbaudījumu.

Prokuroru profesionālās darbības novērtēšana

Viena no Prokuroru atestācijas komisijas aktivitātēm, kurai velīta skaitliski lielākā daļa komisijas sēžu, arī 2024. gadā bija prokuroru profesionālās darbības novērtēšana – veikta 46 prokuroru profesionālās darbības novērtēšana. Tas ir skaitliski mazāk nekā iepriekšējā gadā, kad veikta 56 prokuroru profesionālās darbības novērtēšana, bet jāatzīmē, ka ik gadu novērtējamo prokuroru

skaitis saistīts ar Prokuratūras likuma 38.¹ panta otrajā daļā noteikto, ka prokurora profesionālās darbības novērtēšanu veic ne retāk kā reizi piecos gados.

Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas procesā 2024. gadā tikai viena prokurora profesionālā darbība novērtēta negatīvi, bet vēl viena prokurora profesionālās darbības novērtēšana atlikta.

Gadījumos, kad Prokuroru atestācijas komisija uzdevusi novērtējamajam prokuroram veikt konkrētus uzdevumus un iesniegt komisijai ziņojumu par to izpildi, pēc tam tā veic iesniegto ziņojumu izvērtēšanu. Tā 2024. gadā izskatīti 46 šādi ziņojumi par komisijas lēmuma izpildi, no kuriem 5 ziņojumi atdoti atpakaļ prokuroriem papildu informācijas sniegšanai. Minētais skaitlis salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu būtiski samazinājies (2023. gadā no 115 izskatītajiem šādiem ziņojumiem komisija lūdza prokuroriem iesniegt papildu informāciju 35 gadījumos), kas liecina par kvalitatīvu prokuroriem doto uzdevumu izpildi. Tāpat komisijā izskatīti arī divi jautājumi par atkārtotai prokurora profesionālās darbības novērtēšanai iesniedzamo dokumentu saturu un termiņu.

Prokurora amata kandidātu atlase

Kopš 2022. gadā mainītās prokurora amata kandidātu atlases kārtības, arī 2024. gadā Prokuroru atestācijas komisija aktīvi iesaistījies minētā procesa nodrošināšanā, saskaņā ar Prokurora amata kandidātu atlases nolikumu atlases trešajā kārtā veicot prokurora amata pretendentu intervēšanu, viņu pieteikumā sniegto atbilžu izvērtēšanu un kopējo atlases rezultātu noteikšanu. Prokuroru atestācijas komisija 2024. gadā intervējusi 14 prokurora amata pretendentes.

Prokuroru personāla vakanču aizpildīšanas procesa nodrošināšana

2024. gadā Prokuroru atestācijas komisijas sēdēs intervēti kopumā 64 kandidāti, kuri pieteikušies kādā no 15 izsludinātajiem konkursiem uz vakanto rajona prokuratūras virsprokurora vai virsprokurora vietnieka, tiesas apgabala prokuratūras prokurora, virsprokurora vai virsprokurora vietnieka vai Ģenerālprokuratūras prokurora vai virsprokurora amatu, pēc kā izvērtēti interviju rezultāti, novērtētas viņu kompetences un sagatavoti atzinumi par atbilstošākā kandidāta kā konkursa uzvarētāja virzīšanu ģenerālprokuroram iecelšanai amatā vai stažēšanās vakantajā amatā noteikšanai. Divi no kandidātiem atzīti par neatbilstošiem Prokuratūras likuma 34. panta otrās daļas prasībām.

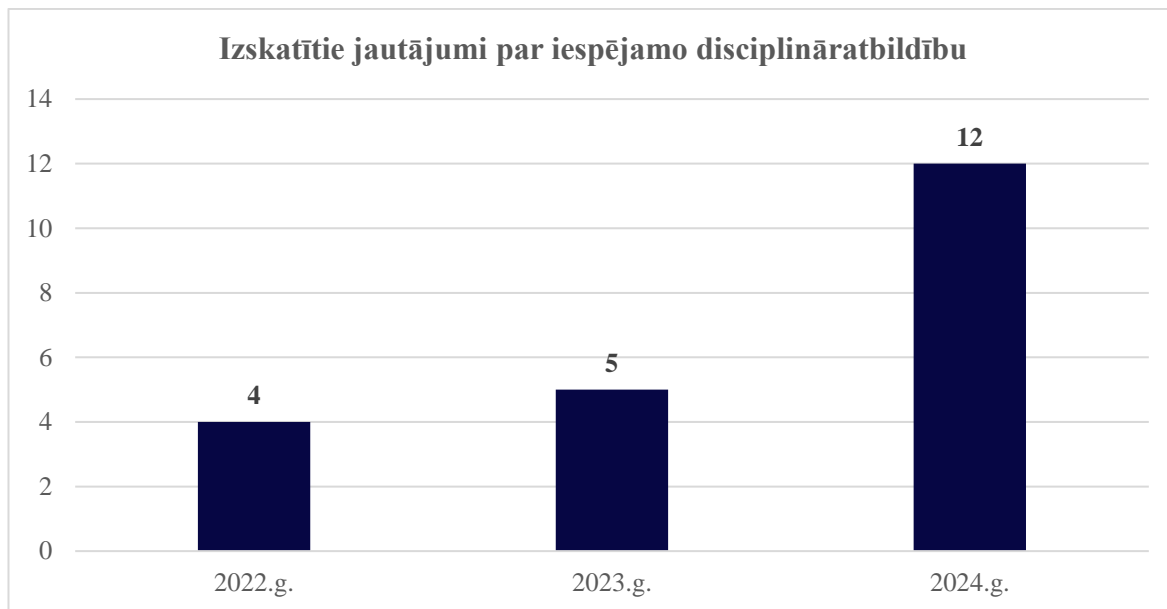
Četru konkursu uz vakanto tiesas apgabala prokuratūras prokurora vai Ģenerālprokuratūras prokurora amatu ietvaros rīkota praktisku uzdevumu veikšana, aicinot kandidātus pēc brīvprātības principa iesaistīties savu prasmju izpaušanā un apliecināšanā.

Tāpat Prokuroru atestācijas komisijas sēdēs izskatīti 4 ierosinājumi par prokurora atbilstību tiesas apgabala prokuratūras prokurora amatam, 1 ierosinājums par prokurora atbilstību tiesas apgabala prokuratūras virsprokurora vietnieka amatam, 5 ierosinājumi par prokurora atbilstību Ģenerālprokuratūras prokurora amatam un 1 ierosinājums par prokurora atbilstību Ģenerālprokuratūras departamenta virsprokurora amatam.

Iespējamā disciplinārā pārkāpuma fakta pārbaude

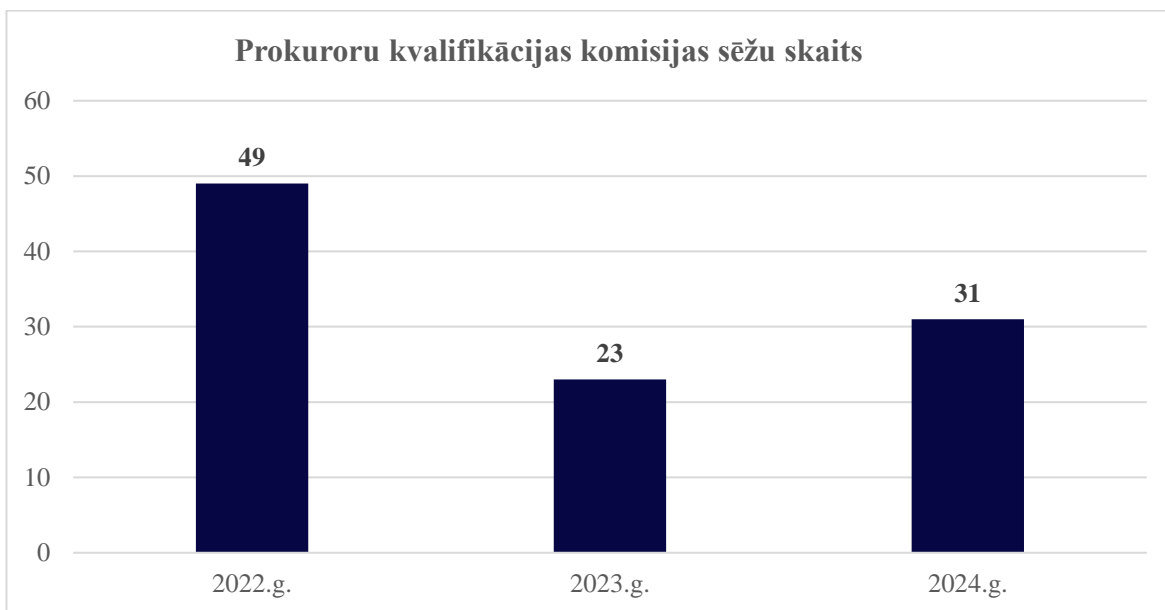
Ja 2023. gadā Prokuroru atestācijas komisijā pārbaudīti un izvērtēti pieci iespējamā disciplinārā pārkāpuma fakti (četros gadījumos komisija nesaskatīja pamatu disciplinārsoda piemērošanai, bet

vienā gadījumā izteica ģenerālprokuroram priekšlikumu disciplinārsoda uzlikšanai prokuroram), tad 2024. gadā šis skaitlis ir ievērojami palielinājies – izskatīti divpadsmit jautājumi par iespējamu prokurora saukšanu pie disciplinārās atbildības, no kuriem vienā gadījumā ģenerālprokuroram ierosināts prokuroru saukt pie disciplināratbildības, piemērojot disciplinārsodu – prokurora mēneša algas samazināšanu par 20 % uz četriem mēnešiem. Piecos gadījumos komisija aprobežojās ar jautājuma izskatīšanu komisijas sēdē, vienā gadījumā izbeidza jautājuma izskatīšanu, bet piecos gadījumos jautājuma izskatīšana atlikta.

Prokuroru kvalifikācijas komisijas darba pārskats

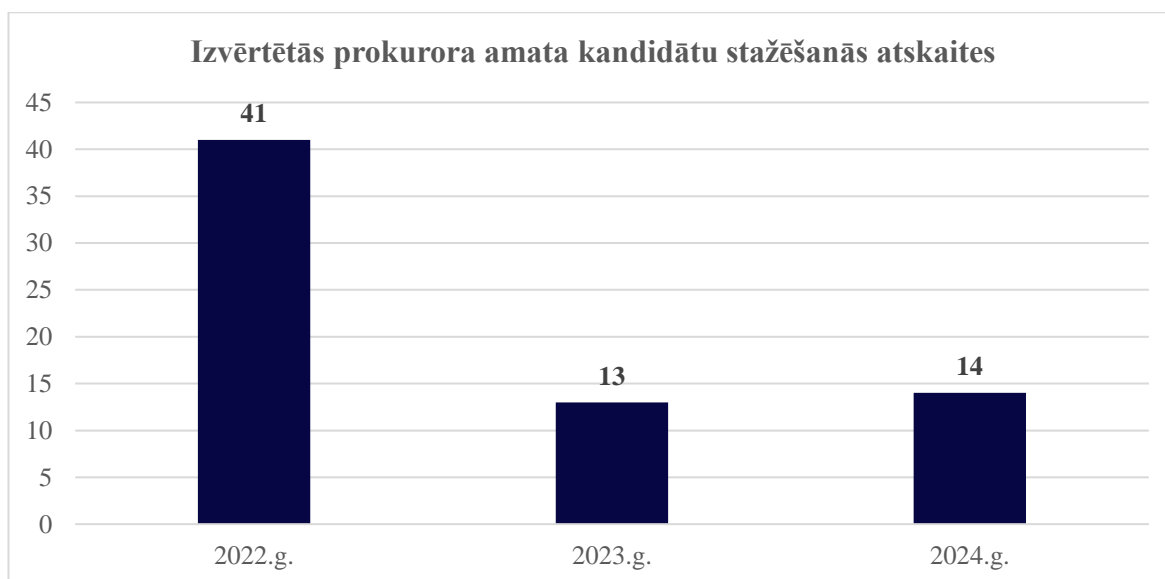
Atbilstoši Prokuratūras likuma 29.² panta otrajai daļai Prokuroru kvalifikācijas komisija izvērtē un dod atzinumu par prokurora amata kandidāta stažēšanās programmas izpildi, par prokurora amata kandidāta, prokurora zināšanu un profesionālo iemaņu atbilstību prokurora amatam, kā arī veic citas Prokuratūras likumā noteiktās un Prokuroru kvalifikācijas komisijas nolikumā paredzētās funkcijas, tostarp prokurora amata kandidātu atlases pirmajā kārtā izvērtē prokurora amata pretendentu vispārējo un juridisko zināšanu pārbaudījuma – testa – rezultātus.

Pēc ievērojamā prokurora amata pretendentu skaita krituma 2023. gadā, salīdzinot ar gadu pirms tam, 2024. gadā tas atkal pieaudzis. Arī 2024. gadā līdzīgi kā 2022. gadā prokurora amata kandidātu atlase izsludināta divas reizes. No prokurora amata pretendentu vispārējo un juridisko zināšanu pārbaudījuma – testa – kārtā nokārtojumiem 11 pretendentiem sekmīgi to nokārtoja divi. Salīdzinājumam – 2023. gadā šo pārbaudījumu kārtāja 12 pretendenti, no kuriem to nokārtoja 8, bet 4 nenokārtoja.

Joprojām ir spēkā noteikumi, atbilstoši kuriem noteiktas personu grupas, piemēram, personas, kuras pēdējo triju gadu laikā nokārtojušas valsts vienoto jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, tiesneša vai advokāta kvalifikācijas eksāmenu vai arī trīs gadus nostrādājušas izmeklētāja amatā un saņēmušas struktūrvienības, kura realizē uzraudzību KPL noteiktajā kārtībā, virsprokurora rekomendāciju, vai arī prokuratūrā ieņem amatu ar juridisku specializāciju un ir saņēmušas struktūrvienības vadītāja rekomendāciju, ģenerālprokurors var atbrīvot no vispārējo un juridisko zināšanu pārbaudījuma – testa – kārtošanas. 2024. gadā šādu atbrīvojumu saņēma 15 prokurora amata pretendenti.

Stažēšanos rajona līmeņa prokuratūrā uzsāka 14 prokurora amata kandidāti, pēc kā Prokuroru kvalifikācijas komisijas sēdēs izvērtētas viņu stažēšanās atskaites.

Ja Prokuroru kvalifikācijas komisija atzīst, ka prokurora amata kandidāts pietiekamā kvalitātē un apjomā izpildījis visus stažēšanās programmā paredzētos uzdevumus, viņu pielaiž pie kvalifikācijas eksāmena, kas sastāv no trīs Prokuroru kvalifikācijas komisijas sagatavotiem kāzusiem (praktiskajiem uzdevumiem), kārtošanas. 2024. gadā visi 14 prokurora amata kandidāti kārtoja kvalifikācijas eksāmenu. Viens no viņiem eksāmenu nenokārtoja, bet divi eksāmenu kārtoja atkārtoti – viens prokurora amata kandidāts to nokārtoja un iecelts prokurora amatā.

Kopumā 2024. gadā prokurora amatā iecelti 16 prokurora amata kandidāti (trīs no prokurora amata kandidātiem kvalifikācijas eksāmenu kārtoja 2023. gada decembrī, bet amatā iecelti 2024. gada janvārī). Salīdzinoši ar 2023. gadu, kad prokurora amatā iecelti 8 prokurora amata kandidāti, šis skaitlis ir divkārtšojies, taču joprojām tas nesasniedz 2022. gada līmeni, kad prokurora amatā iecelti 33 prokurora amata kandidāti.

Pozitīvi vērtējams fakts, ka 2024. gadā Prokuroru kvalifikācijas komisijai nebija jāveic neviena prokurora zināšanu un profesionālo iemaņu atbilstības prokurora amatam pārbaude. Salīdzinoši 2022. gadā komisija veica divu prokuroru zināšanu un profesionālo iemaņu pārbaudi un atzina, ka viena prokurora zināšanas atbilst ieņemamajam amatam, bet otra prokurora – neatbilst. Savukārt 2023. gadā tika veikta viena šāda pārbaude, komisijai atzīstot, ka prokurora zināšanas un profesionālās iemaņas nav atbilstošas ieņemamajam amatam.

Prokuratūras darbības prioritātes 2025. gadā

Ievērojot Stratēģijā noteikto, prokuratūra 2025. gadā īstenos turpmāk norādītās prioritātes, kurām noteikti atbilstoši sasniedzamie mērķi un izpildāmie uzdevumi.

1. Kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā

- ✓ Krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma panākšana prokuratūrā;
- ✓ Krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums, ievērojot vadlīnijas vienkāršāko kriminālprocesa pabeigšanas veidu piemērošanai;
- ✓ Par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem pabeigto kriminālprocesa skaita pieaugums;
- ✓ Efektīva prokuroram uzraudzības īstenošanai KPL paredzēto pilnvaru izmantošana, lai uzraudzībā esošie kriminālprocesi bez kriminālvajāšanas perspektīvas tiktu savlaicīgi izbeigti;
- ✓ Eirojusta izmeklēšanas koordinēšanas instrumentu biežāka izmantošana krimināltiesiskajā sadarbībā ar ārvalstu tiesībsardzības iestādēm un starptautiskās krimināltiesiskās sadarbības ātruma, kvalitātes un efektivitātes paaugstināšana, nodrošinot koordināciju starp prokuroriem un Eirojusta iesaisti steidzamu un sarežģītu sadarbības lūgumu izpildes paātrināšanai un veicināšanai;
- ✓ Prokuroru kvalifikācijas apsūdzību sastādīšanā uzlabošana;
- ✓ Efektīva prokurora protesta kā pārsūdzības instrumenta izmantošana.

2. Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem

- ✓ Par prioritārajiem noziedzīgajiem nodarījumiem pabeigto kriminālprocesa skaita pieaugums;
- ✓ Prokuroru specializācijas mehānisma kvalitātes un efektivitātes izvērtēšana;
- ✓ Prokuratūras un tiesībsardzības iestāžu sadarbības uzlabošana.

3. Operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas kvalitatīva uzraudzība

- ✓ Praksē iedibinātā koordinācijas mehānisma operatīvās darbības procesa uzraudzības kvalitātes paaugstināšanai īstenošana;
- ✓ Operatīvās darbības subjektu, tostarp valsts drošības iestāžu, darbības pārbaužu īstenošana;
- ✓ Operatīvās darbības subjektu izdoto iekšējo normatīvo aktu izvērtēšana un ievērošanas kontrole.

4. Personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzības ārpus krimināltiesiskās jomas īstenošana

- ✓ Iesniegumu ar lūgumu protestēt nepārsūdzamu pirmās instances tiesas nolēmumu skaita samazinājums;
- ✓ Prokuroru piedalīšanās civillietu izskatīšanā tiesās kvalitātes izvērtēšanas ieteikumu īstenošana un progresa novērtējums;
- ✓ Prokuroru un tiesībsardzības iestāžu pārstāvju informēšana par apstākļiem, kas izraisījuši vai veicinājuši atlīdzināmā kaitējuma nodarīšanu;

- ✓ Atbalsta sniegšana prokuroriem civiltiesisku jautājumu risināšanā, tai skaitā kriminālprocesa ietvaros;
 - ✓ Atbalsta sniegšana prokuroriem Administratīvās atbildības likuma un informācijas pieejamības jautājumos;
 - ✓ Efektīva rīcība personu un valsts tiesību pārkāpuma gadījumā.
- 5. Prokuratūras pārvaldības uzlabošana – mūsdienīgu vadības metožu ieviešana; iekšējo procesu efektivitātes nodrošināšana; digitālās transformācijas pasākumu īstenošana**
- ✓ Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas modeļa kvalitātes un efektivitātes izvērtēšana un uzlabošana;
 - ✓ Prokuroru profesionālās darbības novērtēšanas procesa digitalizācija;
 - ✓ Prokuroru profesionālās darbības attīstības programmas institūta attīstīšana;
 - ✓ Amatā augstāka prokurora institūta darbības kvalitātes un efektivitātes izvērtēšana;
 - ✓ Prokuratūras struktūrvienību vadības personāla kompetenču attīstība;
 - ✓ Efektīva darbinieku profesionālās darbības novērtēšanas sistēmas darbība;
 - ✓ Finanšu vadības procesa digitālo risinājumu pilnveidošana;
 - ✓ Kvalitātes pārvaldības sistēmas ieviešana;
 - ✓ Prokuratūras IKT stratēģijas īstenošana, pilnveidojot informācijas sistēmu tehnisko un drošības infrastruktūru;
 - ✓ ProIS tālāku attīstības pasākumu īstenošana e-lietas attīstības projekta 2. posma ietvaros;
 - ✓ Nekustamo īpašumu attīstības pasākumu īstenošana prokuratūras struktūrvienību vajadzībām;
 - ✓ Prokuratūras fiziskās drošības politikas īstenošana un prokuratūras darbības nepārtrauktības sistēmas uzturēšana.
- 6. Prokuratūras lomas un prokurora profesijas uzdevumu skaidrošana sabiedrībai**
- ✓ Prokuratūras komunikācijas un sabiedrisko attiecību stratēģijas īstenošana;
 - ✓ Komunikācijas pasākumu īstenošana prokurora amata tēla popularizēšanai;
 - ✓ Komunikācijas pasākumu īstenošana prokuratūras pozitīvā tēla izkopšanai.
- 7. Prokuroru un darbinieku prasmju attīstība un iesaistīšanās veicināšana, nodrošinot ētikas un integritātes principu ievērošanu.**
- ✓ Nepārtraukta prokuroriem un darbiniekiem aktuālo apmācību nodrošināšana;
 - ✓ Prokuratūras līdzdalība projektā “Tieslietu akadēmija”;
 - ✓ Apmācību procesa administrēšanas sistēmas ieviešana;
 - ✓ Prokurora amata pienākumu izpildei nepieciešamās metodikas izstrādes kapacitātes stiprināšana;
 - ✓ Prokuroru–koordinators mehānisma darbības turpināšana, nodrošinot metodisko atbalstu prokuroriem;
 - ✓ Latvijas Prokuroru ētikas kodeksa normu skaidrojošu un popularizējošu pasākumu rīkošana;
 - ✓ Prokuratūras darbinieku ētikas kodeksa normu iedzīvināšana;
 - ✓ Integritātes kontroles sistēmas ieviešana;
 - ✓ Prokuratūrā izveidotā trauksmes celšanas kanāla popularizēšana.

Pielikumi

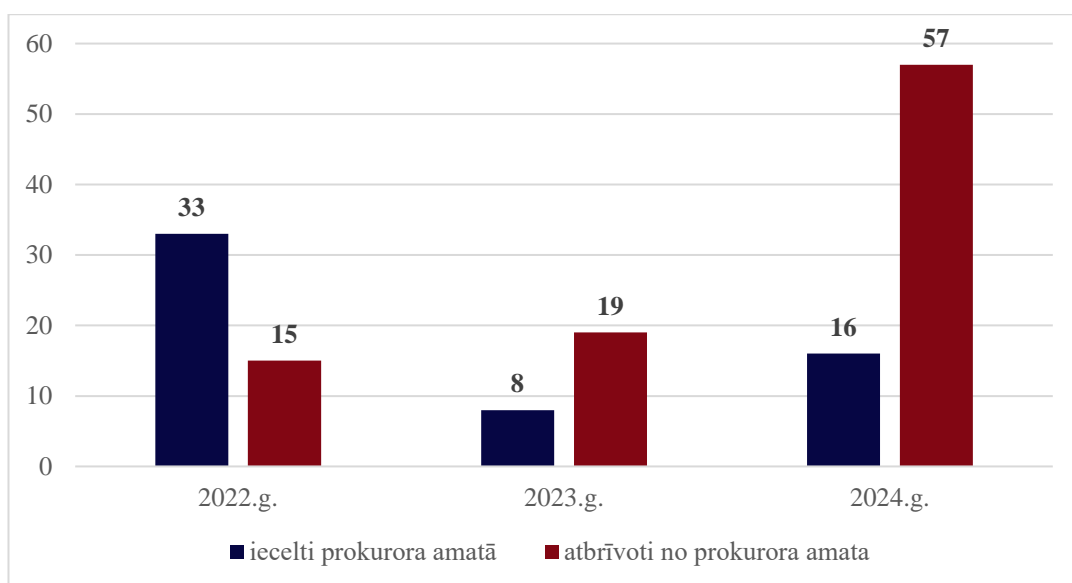
1. pielikums. Prokuratūras personālsastāvs

Prokuratūras personālsastāva skaits un sadalījums

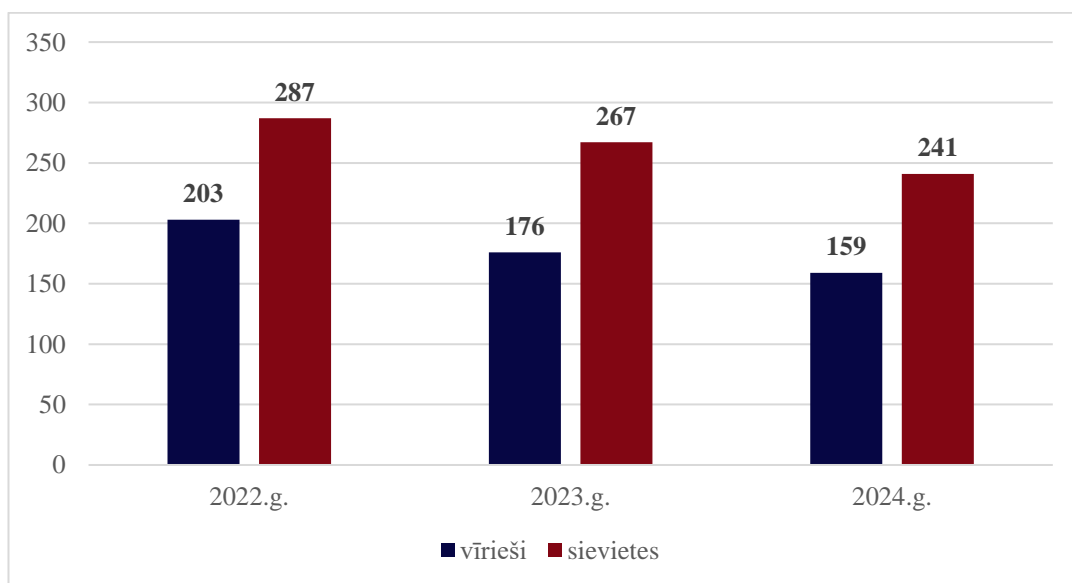
Prokuroru un darbinieku skaits	31.12.2022.	31.12.2023.	31.12.2024.
Prokurori	457	443	400
Darbinieki, to skaitā:	377	390	409
<i>Prokurora kvalificētais atbalsta personāls*</i>	105	121	132
<i>ADD intelektuālā darba veicēji</i>	173	178	186
<i>ADD fiziskā, tehniskā darba veicēji</i>	99	91	91

* prokurora palīgi, juristi, analītiķi u. c. konsultatīvais personāls

Amatā ieceltie un no amata atbrīvotie prokurori 2022.–2024. gadā

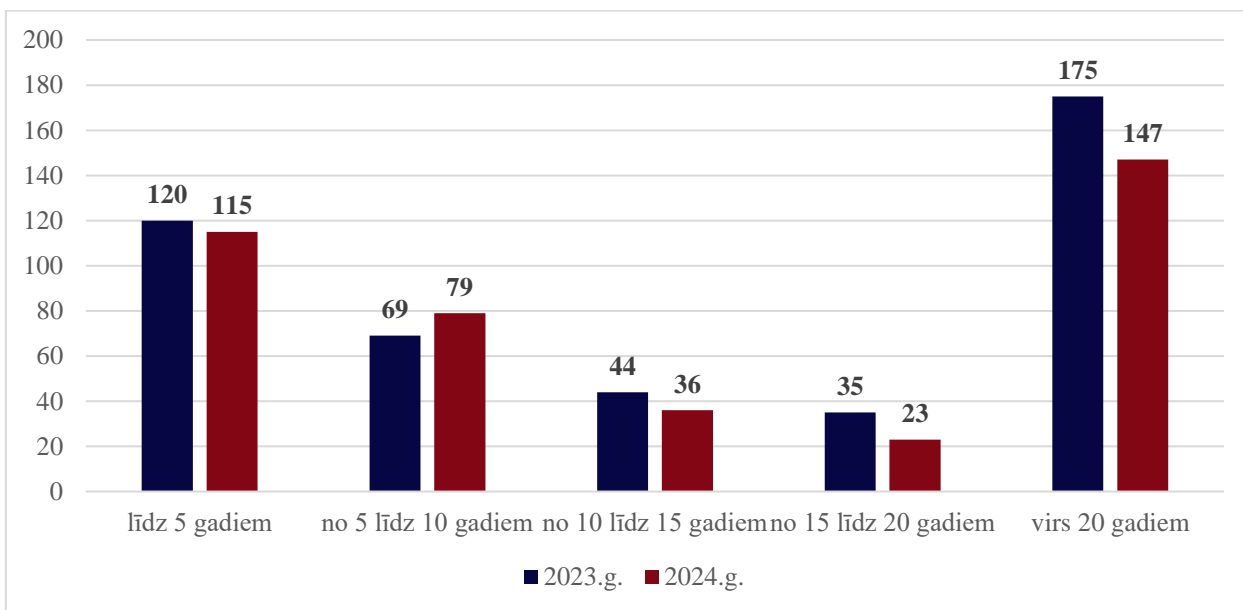
Prokuroru skaits sadalījumā pēc dzimuma 2022.–2024. gadā

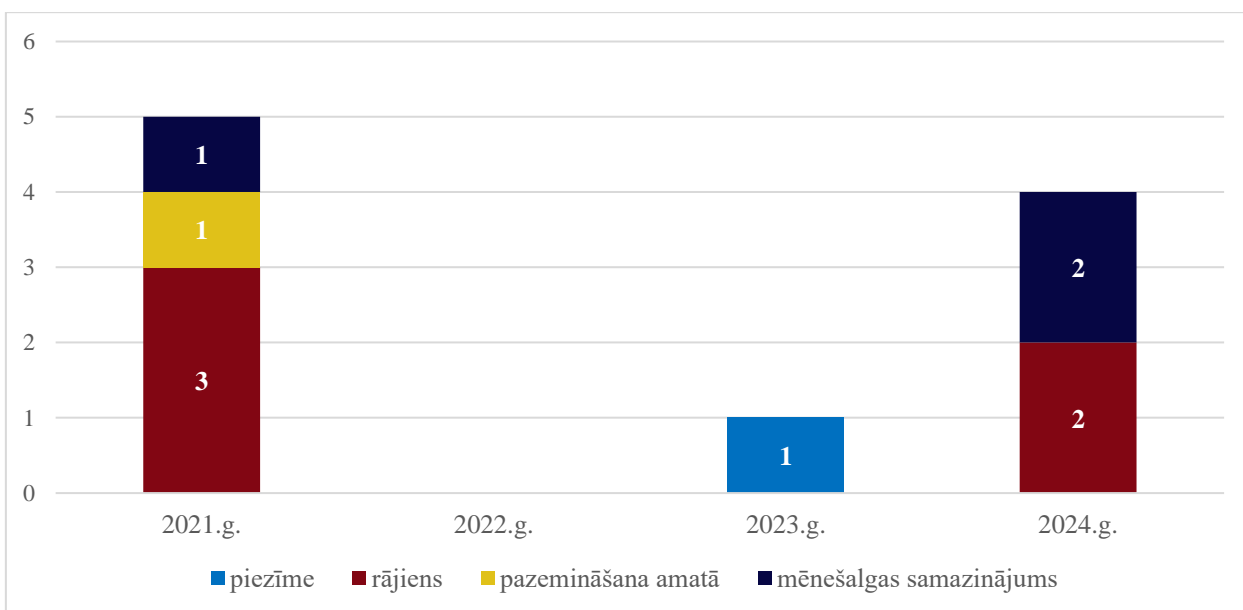
Prokuroru skaits sadalījumā pēc dzimuma prokurora amatu kategorijās 2021.–2023. gadā

Dzimums/amats		2022. gads	2023. gads	2024. gads
vīrieši	prokurori	187	161	147
	virsprokurori	16	15	12
sievietes	prokurori	274	254	228
	virsprokurori	13	13	13

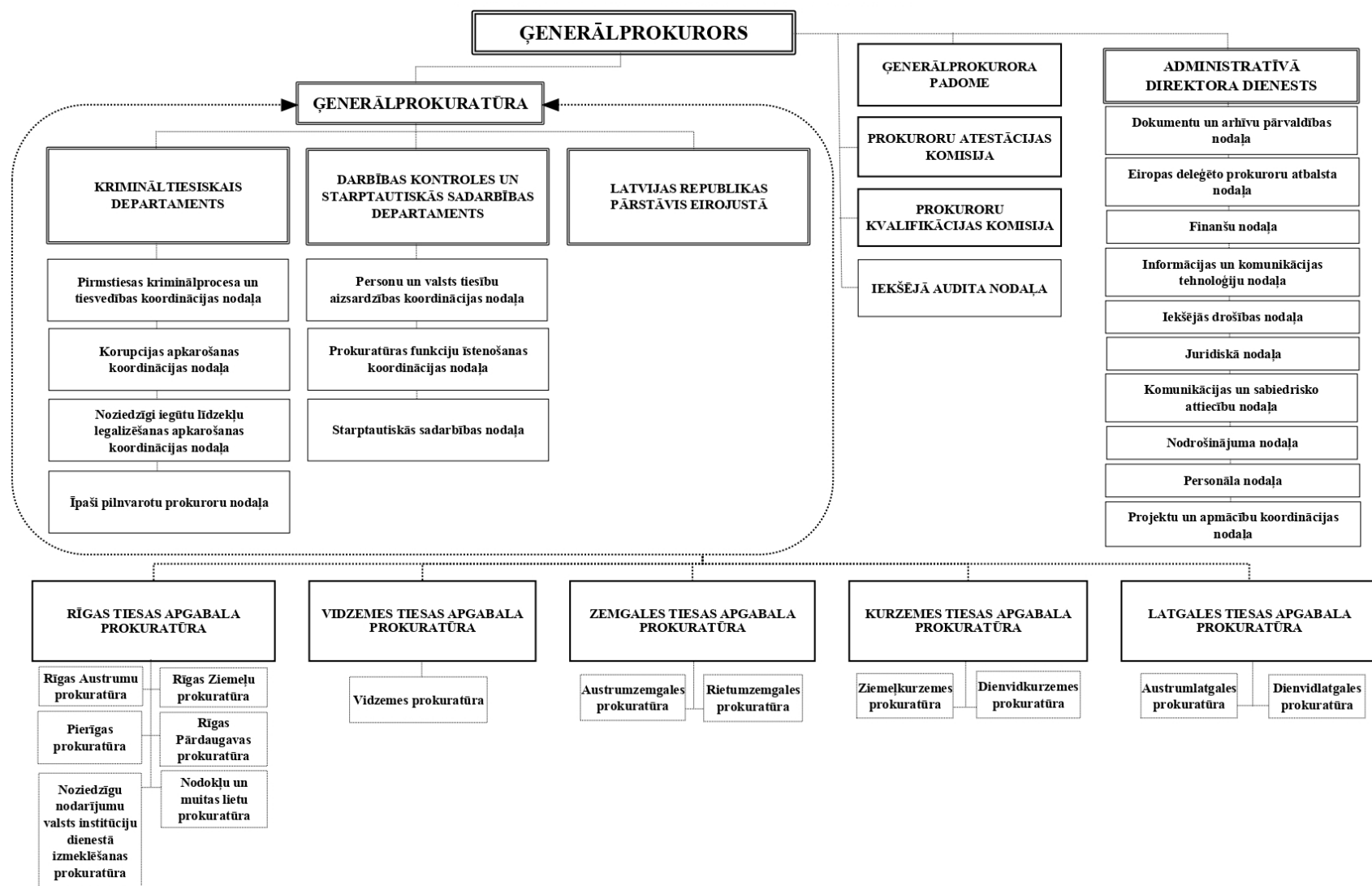
Prokuroru skaits sadalījumā pēc stāža (gados)

Prokuroriem piemērotie disciplinārsodi 2021.–2024. gadā

2. pielikums. Prokuratūras struktūra

3. pielikums. Prokuratūras darbībai piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietojums

EKK	Izdevumu pozīcija	01.00.00 "Prokuratūras iestāžu uzturēšana"			70.10.00 "Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2014-2020)"			74.06.00 "Atvēršanas un noturības mehānisma (ANM) projekti un pasākumi"			PROKURATŪRAS BUDŽETA IZPILDE (KOPSAVILKUMS)		
		Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā	Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā	Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā	Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā
21300; 21400; 21100; 21200; 18000; 19000; 21700	IEŅĒMUMI - KOPĀ	52 303 431	52 301 297	100,0%	0	0	0%	533 033	533 033	100,0%	52 836 464	52 834 330	100,0%
5.0 grupa	Transferti	206 713	204 579	99,0%							206 713	204 579	99,0%
21700	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	52 096 718	52 096 718	100,0%				533 033	533 033	100,0%	52 629 751	52 629 751	100,0%
1000-9000	IZDEVUMI - KOPĀ	52 332 229	46 667 781	89,2%	57 818	42 742	73,9%	533 033	282 362	53,0%	52 923 080	46 992 885	88,8%
1000-4000; 6000-7000	Uzturēšanas izdevumi	50 610 284	45 507 264	89,9%	57 818	42 742	73,9%	76 097	22 151	29,1%	50 744 199	45 572 157	89,8%
1000-2000	Kārtējie izdevumi	50 600 599	45 502 439	89,9%				76 097	22 151	29,1%	50 676 696	45 524 590	89,8%
1000	Atlīdzība	41 777 840	38 622 284	92,4%				76 097	22 151	29,1%	41 853 937	38 644 435	92,3%
1100	Atalgojums	31 971 412	29 420 008	92,0%				61 572	17 923	29,1%	32 032 984	29 437 931	91,9%
1200	Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, sociāla rakstura pabalsti un kompensācijas	9 806 428	9 202 276	93,8%				14 525	4 228	29,1%	9 820 953	9 206 504	93,7%
2000	Preces un pakalpojumi	8 822 759	6 880 155	78,0%							8 822 759	6 880 155	78,0%
2100	Mācību, darba un dienesta komandējumi, darba braucieni	275 732	107 907	39,1%							275 732	107 907	39,1%
2200	Pakalpojumi	7 752 953	6 145 980	79,3%							7 752 953	6 145 980	79,3%
2300	Krājumi, materiāli, energoresursi, preces, biroja preces un inventārs, kurus neuzskaita kodā 5000	765 307	597 501	78,1%							765 307	597 501	78,1%

EKK	Izdevumu pozīcija	01.00.00 "Prokuratūras iestāžu uzturēšana"			70.10.00 "Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2014-2020)"			74.06.00 "Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) projekti un pasākumi"			PROKURATŪRAS BUDŽETA IZPILDE (KOPSAVILKUMS)		
		Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā	Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā	Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā	Plāns, EUR	Izpilde, EUR	Izpilde, % no plānotā
2500	Budžeta iestāžu nodokļu, nodevu un sankciju maksājumi	28 767	28 767	100,0%							28 767	28 767	100,0%
6000	Sociāla rakstura maksājumi un kompensācijas	393	259	65,9%							393	259	65,9%
7000	Transferti viena budžeta veida ietvaros un uzturēšanas izdevumu transferti starp budžetu veidiem	9 292	4 566	49,1%	57 818	42 742	73,9%				67 110	47 308	70,5%
7100	Valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti	2 592	0	0,0%							2 592	0	0,0%
7400	Pārējie valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti citiem budžetiem	6 700	4 566	68,1%							6 700	4 566	68,1%
7700	Starptautiskā sadarbība				57 818	42 742	73,9%				57 818	42 742	73,9%
5000; 9000	Kapitālie izdevumi	1 721 945	1 160 517	67,4%				456 936	260 211	56,9%	2 178 881	1 420 728	65,2%
5000	Pamatkapitāla veidošana	1 721 945	1 160 517	67,4%				456 936	260 211	56,9%	2 178 881	1 420 728	65,2%
5100	Nemateriālie ieguldījumi	918 710	527 294	57,4%				456 936	260 211	56,9%	1 375 646	787 505	57,2%
5200	Pamatlīdzekļi	803 235	633 223	78,8%							803 235	633 223	78,8%
[18000-21700] - [1000-9000]	Finansiālā bilance	0	-28 798	0	0	-57 818	-57 818				0	-86 616	-57 818
F00000000	Finansēšana	0	28 798	0	0	57 818	57 818				0	86 616	57 818